

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΝΗΣΙΑΓΩΓΩΝ

Π.Μ.Σ.: ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής Γλώσσας

Διπλωματική εργασία

«Επικοινωνώ στη νέα ελληνική γλώσσα και μαθαίνω την ελληνική κουλτούρα»:

**Κατασκευή γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού για δίγλωσσα περιβάλλοντα
μάθησης**

της

Συμεωνίδου Ηλέκτρας – Παυλίνας

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Γρίβα Ελένη, Καθηγήτρια Π.Δ.Μ.

Εξεταστές: Ντίνιας Κωνσταντίνος, Καθηγητής Π.Δ.Μ.

Στάμου Αναστασία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Α.Π.Θ.

Φλώρινα, Ιανουάριος 2020

*Στους αξιότιμους γονείς μου Ιάκωβο, Αγγελική
και στον Αλέξη*

Ευχαριστίες

Δε θα μπορούσα να μην ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου, κυρία Γρίβα Ελένη, καθώς με καθοδήγησε με σοφία από την αρχή έως το πέρας της εργασίας μου, ανταποκρινόταν πάντα άμεσα σε κάθε ερώτηση και σε κάθε απαιτούμενη ανατροφοδότηση, ενώ αποτέλεσε για μένα έναν έμπειρο, κατατοπιστικό και υποστηρικτικό αρωγό.

Ακόμη, ευχαριστώ θερμά τους καθηγητές μου, κύριο Ντίνα Κωνσταντίνο και κυρία Στάμου Αναστασία, για το πρωτόγνωρο και ξεχωριστό ταξίδι σε πολύ ενδιαφέρουσα, αλλά και καινούργια γνώση που μου παρείχαν στη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών.

Τέλος, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στους γονείς, αλλά και τα αδέρφια μου Εριέττα και Αβραάμ, που με στήριζαν υπομονετικά και με ‘αγκάλιαζαν’ σφιχτά τις πολύ δύσκολες στιγμές των σπουδών μου. Ακόμη, οφείλω ένα μεγάλο ευχαριστώ στις φίλες μου για το κουράγιο που διαρκώς μου έδιναν, καθώς και για τις στιγμές που με στερήθηκαν, όπως και στον πολυαγαπημένο μου σκύλο για όλες τις ώρες μελέτης και συγγραφής που μου κρατούσε συντροφιά, από την αρχή έως το τέλος των μεταπτυχιακών σπουδών.

Copyright © Συμεωνίδου Ηλέκτρα - Παυλίνα, 2020.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς την συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τη συγγραφέα και μόνο.

Όνοματεπώνυμο: Συμεωνίδου Ηλέκτρα – Παυλίνα

A.E.M.: 866

Ηλεκτρονική διεύθυνση: ilektra03@gmail.com

Έτος εισαγωγής: 2017-2018

Κατεύθυνση: Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής Γλώσσας

Τίτλος Διπλωματικής Εργασίας: «Επικοινωνώ στη νέα ελληνική γλώσσα και μαθαίνω την ελληνική κουλτούρα»: Κατασκευή γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού για δίγλωσσα περιβάλλοντα μάθησης.

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, είναι προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας, η βιβλιογραφία και οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα με παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Επισημαίνεται πως η συγκεκριμένη επιλογή βοηθά στον περιορισμό της λογοκλοπής διασφαλίζοντας έτσι τη συγγραφέα.

Ημερομηνία 27 - 01 - 2020

Η δηλούσα

Συμεωνίδου Ηλέκτρα – Παυλίνα

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	
Πνευματικά Δικαιώματα	
Υπεύθυνη Δήλωση	
Περίληψη	1
Abstract	2
Εισαγωγή	3-6
1. Διαπολιτισμικότητα και Διαπολιτισμική Ικανότητα: Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις.	7
1.1. Πολυπολιτισμικότητα και διαπολιτισμικότητα	7-8
1.2. Διαπολιτισμική ικανότητα	8-9
1.2.1. Σχέση πολιτισμού και γλώσσας	9-10
1.2.2. Συνιστώσες της διαπολιτισμικής ικανότητας	10
1.2.2.1. Διαπολιτισμική κατανόηση	10
1.2.2.2. Διαπολιτισμική επίγνωση	10-11
1.2.2.3. Διαπολιτισμική επικοινωνία	11-12
1.3. Αναγκαιότητα καλλιέργειας διαπολιτισμικής ικανότητας	13
1.3.1. Αναγκαιότητα της διαπολιτισμικής ικανότητας στο σύγχρονο γλωσσικό εκπαιδευτικό πλαίσιο	13
1.3.2. Αναγκαιότητα της διαπολιτισμικής ικανότητας για τον σύγχρονο μαθητή – αυριανό πολίτη	14
1.4. Συνθήκες καλλιέργειας της διαπολιτισμικής ικανότητας	15
2. Μαθαίνω την Ελληνική ως δεύτερη / ξένη γλώσσα	16
2.1. Προσδιορισμοί της διγλωσσίας	16
2.2. Οριοθέτηση διγλωσσίας. Διαφορετικές απόψεις για την απόδοση της αγγλικής ορολογίας στην ελληνική γλώσσα.	17-18
2.3. Σχετική με τη διγλωσσία ορολογία	18
2.3.1. Χαρακτηρισμοί γλώσσας	18
2.3.1.1. «Πρώτη» / «Μητρική», «Δεύτερη» / «Ξένη» γλώσσα	18-21
2.3.1.2. «Κυρίαρχη» / «Ισχυρή» και «Ασθενής» γλώσσα	21
2.3.2. Χαρακτηρισμοί διγλωσσίας	21
2.3.2.1. «Ατομική» και «κοινωνική» διγλωσσία	21-22

2.3.2.2.«Όψιμη» και «Πρώιμη» διγλωσσία	22
2.3.2.3. Παιδική διγλωσσία : «Ταυτόχρονη», «άτυπη», «φυσική» – «Διαδοχική», «τυπική», «σχολική» / «τεχνητή»	22-23
3. Κατασκευή γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού	24
3.1. Εννοιολογική προσέγγιση των όρων «γλωσσικό εκπαιδευτικό υλικό» και «δημιουργία / ανάπτυξη / σχεδιασμός υλικών»	24
3.1.1.«Γλωσσικό εκπαιδευτικό υλικό»	24-25
3.1.2. «Δημιουργία / ανάπτυξη / σχεδιασμός υλικών»	25
3.2. Αναγκαιότητα εκπαιδευτικού γλωσσικού υλικού για τις ανάγκες κάθε τάξης..	26
3.3. Αρχές – Κριτήρια ανάπτυξης γλωσσικών εκπαιδευτικών υλικών	26-27
3.3.1. Αρχές – Κριτήρια ανάπτυξης γλωσσικών εκπαιδευτικών υλικών ως συνέπεια των θεωριών γλωσσικής κατάκτησης	27-31
3.3.2. Αρχές – Κριτήρια ανάπτυξης γλωσσικών εκπαιδευτικών υλικών ως συνέπεια των θεωριών γλωσσικής διδασκαλίας	31-33
3.3.3. Αρχές – Κριτήρια ανάπτυξης γλωσσικών εκπαιδευτικών υλικών από απόψεις μελετητών	33-37
3.3.4. Σύνοψη αρχών – κριτηρίων ανάπτυξης γλωσσικών εκπαιδευτικών υλικών.....	37-38
3.4. Διαφορετικές προσεγγίσεις σχετικά με την ανάπτυξη γλωσσικών εκπαιδευτικών υλικών	38-42
4. Το γλωσσικό εκπαιδευτικό υλικό	43
4.1. Σκοπός και στόχοι του γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού	43-44
4.2. Φιλοσοφία – αρχές σχεδιασμού του γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού	44-50
4.3. Κατασκευή του γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού	51-56
4.4. Περιγραφή των θεματικών ενοτήτων του γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού..	56
4.4.1. «1 ^η Ενότητα: Το καλωσόρισμα στη Θεσσαλονίκη»	57-60
4.4.2. «2 ^η Ενότητα: Κυκλοφορούμε στην πόλη»	60-63
4.4.3. «3 ^η Ενότητα: Ξαφνική αδιαθεσία»	63-67
4.4.4. «4 ^η Ενότητα: Εκδρομή στη φύση»	67-70
4.4.5. «5 ^η Ενότητα: Στο σπίτι της κυρίας Εριέττας»	70-74
4.4.6. «6 ^η Ενότητα: Οργανώνουμε πάρτι»	74-78
4.4.7. «7 ^η Ενότητα: Επίσκεψη στη Δ.Ε.Θ.»	79-83
4.4.8. «8 ^η Ενότητα: Μαθαίνουμε για τα Α.Μ.Ε.Α»	83-87

5. Συζήτηση. Πρόταση διδασκαλίας.	88
Βιβλιογραφία	96
Παράρτημα	100
Συγκεντρωμένες Πηγές προς Αξιοποίηση από τον / την Εκπαιδευτικό	101-102
Απαντήσεις δραστηριοτήτων - Κείμενα για εκφώνηση από τον / την εκπαιδευτικό - Κείμενα για ακρόαση / παρακολούθηση	103-139
Το κατασκευασμένο γλωσσικό εκπαιδευτικό υλικό	140

Περίληψη

Η συγκεκριμένη διπλωματική εργασία καταπιάνεται με την κατασκευή εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερη / ξένη γλώσσα σε δίγλωσσους μαθητές της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης της Αλβανίας με μητρική / πρώτη γλώσσα την Αλβανική. Ως στόχοι του γλωσσικού υλικού ορίζονται η καλλιέργεια των τεσσάρων δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου, αλλά και η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ικανότητας σε ένα πολυτροπικό, παιγνιώδες, ευέλικτο, συμμετοχικό, διαφοροποιημένο και αυθεντικό επικοινωνιακά περιβάλλον.

Αφού κατανοείται η φύση της διαπολιτισμικής ικανότητας και της διγλωσσίας, μελετούνται και παρουσιάζονται θεωρητικές αρχές – κριτήρια σχεδιασμού γλωσσικών υλικών, παρατίθεται η φιλοσοφία, το σενάριο, η θεματολογία, η δομή, ο τρόπος ανάπτυξης. Σε όποιον / όποια εκπαιδευτικό αποφασίσει να αξιοποιήσει το κατασκευασμένο γλωσσικό υλικό παρέχεται και η πρόταση διδασκαλίας, ενώ στο τέλος, τίθεται η επιθυμία για εφαρμογή, αξιολόγηση και, αν χρειαστεί, μεταβολή αυτού προς βελτίωση.

Λέξεις κλειδιά: διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερη / ξένη γλώσσα, ελληνόγλωσση εκπαίδευση Αλβανίας, κατασκευή γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού, διαπολιτισμική ικανότητα.

Abstract

This thesis aims at the design of an educational language material to teach Greek as a second / foreign language to bilingual Greek students who live, study in Albania and have as their mother tongue / first language Albanian. Main goals of the linguistic material are defined as the development of the four skills: understanding and production of oral and written speech. In addition, the material aims at the development of intercultural competence in a multimodal, playful, flexible, participatory, diverse and in an authentic communication environment.

At first, the thesis is exposing the understanding of the nature of bilingualism, intercultural competence and theoretical principles relevant to the design of linguistic materials. Furthermore, we expose relevant to the material the following: philosophy, script, themes, structure, development techniques. Any tutor that decides to employ this linguistic material has access to a suggestion of application for teaching. In the end, the implementation of the material is whilst evaluation and modification of it towards improvement is highly encouraged.

Key – words: teaching Greek as second / foreign language, Greek education in Albania, development of educational language material, intercultural competence.

Εισαγωγή

Το θέμα της παρούσας διπλωματικής εργασίας αποτελεί η κατασκευή γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού για την εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερη / ξένη γλώσσα σε δίγλωσσα περιβάλλοντα μάθησης, και ειδικότερα, σε δίγλωσσους μαθητές της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης της Αλβανίας.

Στη σύγχρονη Αλβανία, και ειδικά στις περιοχές, Άγιοι Σαράντα, Δέλβινο, Αργυρόκαστρο, Χειμάρρα, Κορυτσά, Τίρανα, υπάρχει λόγω της Ελληνικής Εθνικής Μειονότητας (ΕΕΜ), εκτός από την αλβανική, και η ελληνόγλωσση εκπαίδευση. Η ΕΕΜ είναι η μεγαλύτερη αριθμητικά μειονότητα της χώρας, γηγενής, αναγνωρισμένη από την Αλβανία ως *εθνική μειονότητα*, ενώ το δικαίωμα παροχής δημόσιας δωρεάν εκπαίδευσης στα μέλη των μειονοτήτων στη μητρική γλώσσα τους αποτελεί βασική υποχρέωση κάθε σύγχρονου κράτους (*Ελληνική Εθνική Μειονότητα της Αλβανίας*, 2019). Ωστόσο, η ελληνική γλώσσα παρουσιάζει ζήτηση στην Αλβανία και από μη ελληνόφωνο πληθυσμό (Τσιτσελίκης, 2010, σ.3), ενώ οι λόγοι εκμάθησης της είναι συνήθως περισσότερο εργαλειακοί παρά προσωπικοί.

Η ελληνόγλωσση εκπαίδευση της Αλβανίας είναι τυπική, με μειονοτικά σχολεία, ιδιωτικά σχολεία, σχολεία της ορθόδοξης εκκλησίας της Αλβανίας, μειονοτικές τάξεις φιλοξενούμενες σε αλβανικά σχολεία, αλλά και άτυπη, με φροντιστηριακά μαθήματα (Τσιτσελίκης, 2010, σσ.6-9). Οι βαθμίδες είναι η οκτατάξια υποχρεωτική πρωτοβάθμια (με δύο κύκλους, 1^η-4^η τάξη και 5^η-8^η τάξη) και η δευτεροβάθμια μη υποχρεωτική (9^η-12^η τάξη), η οποία οδηγεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ο μαθητικός πληθυσμός χωρίζεται θα λέγαμε σε τρεις μερίδες και χαρακτηρίζεται ως *κυρίως ελληνόφωνος, μικτός και κυρίως μη ελληνόφωνος* (Ibid). Ακόμη, το περιβάλλον μάθησης καθίσταται γενικά δίγλωσσο, καθώς το πρόγραμμα διδασκαλίας πραγματοποιείται είτε σε δύο γλώσσες, την αλβανική και την ελληνική, είτε αποκλειστικά στην ελληνική (1^η-4^η τάξη μειονοτικών σχολείων)· ακόμη και στην τελευταία περίπτωση, είναι οι μαθητές που το επηρεάζουν, καθώς συνήθως έχουν ως μητρική / πρώτη την αλβανική και μαθαίνουν ως δεύτερη / ξένη γλώσσα την ελληνική.

Στο σύγχρονο γλωσσικό εκπαιδευτικό πλαίσιο, που χαρακτηρίζεται από συναντήσεις διαφορετικών γλωσσών και πολιτισμικών κεφαλαίων, κρίνεται αναγκαία η αποδοχή της πολιτισμικής πολυμορφίας, ο σεβασμός της ετερότητας ή αλλιώς η διαπολιτισμική ευαισθητοποίηση και η καλλιέργεια της διαπολιτισμικής ικανότητας με σκοπό την αποτελεσματική επικοινωνία. Αν και για δεκαετίες η ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων ήταν το κέντρο της γλωσσικής εκμάθησης (Standards for Foreign Language Learning, 2006, σ.3, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.26), σήμερα προστίθεται σε αυτές και η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ικανότητας, ως η πέμπτη δεξιότητα που οφείλει ο μαθητής, μαζί με την κατανόηση και παραγωγή τόσο γραπτού όσο και προφορικού λόγου, να αποκτήσει.

Το ενδιαφέρον για ελληνόγλωσση εκπαίδευση στην Αλβανία, η δίγλωσση φύση αυτής, καθώς και οι ευρύτερες αλλαγές στο περιβάλλον της γλωσσικής εκμάθησης οδήγησαν στη συγγραφή αυτής της εργασίας και στη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού γλωσσικού υλικού που να χαρακτηρίζεται διαπολιτισμικό, παιγνιώδες, πολυτροπικό, συμμετοχικό, ευέλικτο, αυθεντικό επικοινωνιακά και διαφοροποιημένο, καθώς ανταποκρίνεται στις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις επιθυμίες της συγκεκριμένης ομάδας στόχου.

Πιο συγκεκριμένα, τα τρία πρώτα κεφάλαια της εργασίας μας συνιστούν το θεωρητικό μέρος. Το πρώτο κεφάλαιο αποσαφηνίζει εννοιολογικά τη «διαπολιτισμικότητα» και τη «διαπολιτισμική ικανότητα». Στο πλαίσιο αυτό επεξηγείται και διακρίνεται η «πολυπολιτισμικότητα» από τη «διαπολιτισμικότητα» (1.1.), ενώ με την παρουσίαση της σχέσης πολιτισμού και γλώσσας (1.2.1.) και της διαπολιτισμικής κατανόησης (1.2.2.1.), της διαπολιτισμικής επίγνωσης (1.2.2.2.) και της διαπολιτισμικής επικοινωνίας (1.2.2.3.), δίνεται μια πλήρης εικόνα της διαπολιτισμικής ικανότητας (1.2.). Ακόμη, τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα της καλλιέργειας της τελευταίας (1.3.) τόσο για το σύγχρονο εκπαιδευτικό περιβάλλον (1.3.1.), όσο και γενικότερα για τον σύγχρονο μαθητή – αυριανό πολίτη ενός κόσμου που χαρακτηρίζεται από τάση προς πολιτισμική ομογένεια αλλά και ετερογένεια (1.3.2.). Το πρώτο κεφάλαιο ολοκληρώνεται με συνθήκες καλλιέργειας της διαπολιτισμικής ικανότητας (1.4.).

Το δεύτερο κεφάλαιο αφιερώνεται στην εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερη / ξένη γλώσσα (Γ2/ΞΓ). Αρχικά, προσδιορίζεται με διάφορους τρόπους η διγλωσσία (2.1.) και γίνεται μία προσπάθεια οριοθέτησής της παραθέτοντας διαφορετικές απόψεις για την απόδοση της αγγλικής ορολογίας στην ελληνική γλώσσα (2.2.). Στη συνέχεια, εκθέτουμε σχετική με το φαινόμενο της διγλωσσίας ορολογία (2.3.), που αφορά τη γλώσσα (2.3.1.): «πρώτη» / «μητρική», «δεύτερη» / «ξένη» (2.3.1.1.), «κυρίαρχη» / «ισχυρή», «ασθενής» (2.3.1.2.), αλλά και την ίδια τη διγλωσσία (2.3.2.): «ατομική» , «κοινωνική» (2.3.2.1.), «όψιμη», «πρώιμη» (2.3.2.2.), «ταυτόχρονη», «άτυπη», «φυσική» και «διαδοχική», «τυπική», «σχολική / τεχνητή» (2.3.2.3.).

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται λόγος για την κατασκευή γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού γενικά. Προσεγγίζονται εννοιολογικά οι όροι «γλωσσικό εκπαιδευτικό υλικό» (3.1.1.) και «δημιουργία / ανάπτυξη / σχεδιασμός υλικών» (3.1.2.), καθώς και υποστηρίζεται με επιχειρήματα η χρεία ύπαρξης διαφοροποιημένου γλωσσικού υλικού για της ανάγκες κάθε τάξης (3.2.). Ακολουθούν οι αρχές και τα κριτήρια ανάπτυξης γλωσσικών εκπαιδευτικών υλικών (3.3.), που προκύπτουν από τις αρχές γλωσσικής κατάκτησης (3.3.1.), τις αρχές γλωσσικής διδασκαλίας (3.3.2.) και τις απόψεις κάποιων μελετητών σχετικά με το πώς πρέπει να είναι ένα γλωσσικό εκπαιδευτικό υλικό (3.3.3.), ενώ έπειτα, δημιουργείται μια σύνοψη όλων των προηγούμενων αρχών – κριτηρίων (3.3.4.) και καταγράφονται διαφορετικές προσεγγίσεις σχετικά με την ανάπτυξη γλωσσικών εκπαιδευτικών υλικών (3.4.).

Το τέταρτο κεφάλαιο εκθέτει τον σκοπό και τους επιμέρους στόχους του κατασκευασμένου γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού (4.1.), τη φιλοσοφία και τις αρχές σχεδιασμού του (4.2.), το σενάριο, τη θεματολογία, τη δομή μαζί με τον τρόπο εργασίας μας προς τον σχεδιασμό του (4.3.), καθώς και την περιγραφή των θεματικών ενοτήτων του (4.4.).

Το πέμπτο κεφάλαιο περιλαμβάνει σε σύνοψη τα βασικά χαρακτηριστικά του υλικού, τον σκοπό, τους στόχους, τις αρχές σχεδιασμού που ακολουθεί. Ακόμη, παρατίθεται μία πρόταση διδασκαλίας προς όποιον / όποια εκπαιδευτικό αποφασίσει να το αξιοποιήσει, καθώς απαιτείται η εφαρμογή, η αξιολόγηση και εάν χρειαστεί, η βελτίωση του.

Στο «Παράρτημα» παρουσιάζεται χρήσιμο κατά τη διδασκαλία του γλωσσικού υλικού υλικό, δηλαδή, συγκεντρωμένες πηγές αξιοποίησης από τον / την εκπαιδευτικό, απαντήσεις δραστηριοτήτων, κείμενα προς εκφώνηση, κείμενα για ακρόαση ή παρακολούθηση, ενώ τέλος, παρατίθεται το παραχθέν γλωσσικό εκπαιδευτικό υλικό.

1. Διαπολιτισμικότητα και Διαπολιτισμική Ικανότητα: Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις.

Η καλλιέργεια της διαπολιτισμικής ικανότητας κατά τη μάθηση μιας γλώσσας έχει αναδειχθεί με φόντο τη σύγχρονη διαρκή μετακίνηση των πληθυσμών και την παγκοσμιοποίηση ως απαραίτητη. Έτσι, αφιερώνουμε την πρώτη ενότητα στη διάκριση της πολυπολιτισμικότητας και της διαπολιτισμικότητας, καθώς και στην επεξήγηση της διαπολιτισμικής ικανότητας, για την οποία απαιτείται η κατανόηση της σχέσης πολιτισμού και γλώσσας, αλλά και η μελέτη των υπομέρους δεξιοτήτων αυτής της ικανότητας. Στο τέλος παρατίθενται, μετά την υποστήριξη της αναγκαιότητας της καλλιέργειας της διαπολιτισμικής δεξιότητας, κάποιες συνθήκες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της τελευταίας κατά τη γλωσσική διδασκαλία.

1.1. Πολυπολιτισμικότητα και διαπολιτισμικότητα

Στη σύγχρονη διεθνή αλλά και ελληνική πραγματικότητα είναι γεγονός η πολυπολιτισμικότητα, την οποία προσπαθεί να διαχειριστεί η διαπολιτισμικότητα. Οι όροι αυτοί, αν και χρησιμοποιούνται συχνά εναλλακτικά, έχουν διαφορετικές σημασίες. Ο όρος «διαπολιτισμικός» χρησιμοποιείται συνήθως για να προσδιορίσει την αγωγή ή την εκπαίδευση, ενώ ο όρος «πολυπολιτισμικός» τη συνύπαρξη διαφορετικών πολιτισμών ως αποτέλεσμα της σημερινής οικονομικοκοινωνικής ανθρώπινης ιστορίας (Ντίνας, 2004, σσ. 194-195). Για να εμβαθύνουμε, όμως, στις συγκεκριμένες έννοιες οφείλουμε να ξεκαθαρίσουμε πως το ποσοτικό επίρρημα «πολύ» προσδιορίζει και αναπαράγει ένα ποσοτικό αποτέλεσμα, περιγράφει και δε νοηματοδοτεί τις διακρίσεις, τις συγκρούσεις των πολιτισμών (Ibid). Το «δια» προβάλλει τη διαλλακτική σχέση, μια δυναμική διαδικασία αλληλεπίδρασης και αμοιβαίας συνεργασίας ανάμεσα σε διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες (Μάρκου, 1996, όπ. αναφ. σε Ντίνας, 2004, σ.195), μια εν δυνάμει πολιτισμική όσμωση. Στην Ελλάδα οι εισηγητές του όρου «διαπολιτισμικότητα» περιελάμβαναν και την παιδαγωγική αρχή πως είναι επιθυμητή η αμοιβαία αντίχνευση των μετεχόντων, η θέαση του κόσμου από την οπτική του «άλλου» και η τοποθέτηση του υποκειμένου στον (πολιτισμικό) ρόλο του «άλλου» (Γκότοβος, 2003, σσ.1-3).

Η «διαπολιτισμικότητα» κινείται ανάμεσα, δια-μέσου των πολιτισμικά διαφορετικών ομάδων ή αλλιώς κατά τον Hohmann (1989, όπ. αναφ. σε Δαμανάκης, 2007, σ.58) «αναφέρεται στην ισότιμη συνάντηση, αλληλεπίδραση, επικοινωνία και αλληλοεμπλουτισμό φορέων διαφορετικών πολιτισμών» και αποτελεί το ζητούμενο, ενώ η «πολυπολιτισμικότητα» το δεδομένο (Δαμανάκης, 2007, σ.58). Πιο αναλυτικά, βασικό χαρακτηριστικό μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας είναι ο πλουραλισμός. Σε μια τέτοια κοινωνία άτομα διαφορετικών εθνικών, φυλετικών, θρησκευτικών και κοινωνικών ομάδων κρατούν τις δικές τους παραδόσεις, αλλά συνεργάζονται και προς μια αλληλεξάρτηση απαραίτητη για ένα έθνος (Joan, 1992, όπ. αναφ. σε Ντίνας, 2004, σ.195). Στο πλαίσιο αυτό, «διαπολιτισμικότητα» σημαίνει σεβασμός των ανθρώπινων δικαιωμάτων, κατανομή της εξουσίας, ισότητα των μελών και της κοινωνίας, αξίες και αρχές σύμφυτες με τη δημοκρατία (Carbarino, 1982, όπ. αναφ. σε Ντίνας, 2004, σ.195).

1.2. Διαπολιτισμική ικανότητα

«Διαπολιτισμικότητα» στην εκπαίδευση σημαίνει ευαισθητοποίηση των μαθητών προς τις «άλλες» κοινωνικές ομάδες (Sleeter, 1992, όπ. αναφ. σε Ντίνας, 2004, σ.195), όχι μόνο εντός σχολικής τάξης, αλλά με κάθε εκπαιδευτική δραστηριότητα (Niet, 1992, όπ. αναφ. σε Ντίνας, 2004, σ.195), και όχι μόνο σε θέματα που σχετίζονται με εθνότητες και φυλές, αλλά και κοινωνικοοικονομικής ετερότητας (Sleeter & Grant, 1993 και Davidman & Davidman, 1997, όπ. αναφ. σε Ντίνας, 2004, σ.195). «Διαπολιτισμική εκπαίδευση» σημαίνει, δηλαδή, η εκπαίδευση που αποσκοπεί στη συμμετοχή ενός διαπολιτισμικού κόσμου και στην οποία εμπλέκονται περισσότερες από μία ζωτικής σημασίας συλλογικές ταυτότητες, όπως π.χ. εθνική, εθνοτική, θρησκευτική και γλωσσική (Γκότοβος, 2003, σσ.1-3). Τα αξιώματα της διαπολιτισμικής παιδαγωγικής είναι η ισοτιμία μεταξύ των πολιτισμών, ο σεβασμός της διαφορετικότητας, η κριτική στον εθνοκεντρισμό και την αφομοίωση, η ενδυνάμωση της (μειοψηφικής) ταυτότητας και η μεταρρύθμιση του σχολείου με στόχο όλα τα παραπάνω (Γκότοβος, 2003, σ.17).

«Διαπολιτισμική ικανότητα» ορίζεται πολυδιάστατα και περιεκτικά ως η κατανόηση, επάρκεια, η συμπεριφορά, η γλωσσική ευχέρεια, η συμμετοχή και η ταυτότητα που επιτρέπει την αποτελεσματική εμπλοκή σε ένα διαπολιτισμικό πλαίσιο

(Heyward, 2004, σ.45). Όμως, ενώ η «διαπολιτισμική ικανότητα» διευκρινίζεται ως η εμπλοκή με έναν δεύτερο πολιτισμό ή ως η επιτυχημένη συμμετοχή σε ένα διαπολιτισμικό πλαίσιο, οι όροι «δεύτερος πολιτισμός», «διαπολιτισμικό» και «πολιτισμός» χρειάζονται αποσαφήνιση (Ibid).

Κατά τον Heyward (2004, σ.47), ο πολιτισμός κατασκευάζεται, προσδιορίζει ομάδες εντός και ανάμεσα σε κοινωνίες, είναι ρευστός και επιδέχεται αλλαγές, καθώς και μαθαίνεται / κατακτιέται. «Πρώτος πολιτισμός», «μητρικός πολιτισμός» ή «αρχικός πολιτισμός» είναι ο πολιτισμός μέσα στον οποίο κάποιος ανατράφηκε ή ο πολιτισμός μέσα στον οποίο αφομοιώθηκε. Η έννοια αυτή αφορά πιο πολύ το οικογενειακό πολιτισμικό πλαίσιο κι όχι το εθνικό ή το κοινωνικό. Από την άλλη, «δεύτερος πολιτισμός» σημαίνει ένας άλλος, διαφορετικός πολιτισμός από τον «αρχικό» (Heyward, 2004, σ. 49).

1.2.1. Σχέση πολιτισμού και γλώσσας

Η έννοια του πολιτισμού ήταν επί πολλά χρόνια συνυφασμένη με τον ιστορικό κλάδο και τα μεγάλα επιτεύγματα του ανθρώπου, ενώ τα τελευταία χρόνια συνδέεται με τον τρόπο με τον οποίο ο άνθρωπος αντιλαμβάνεται την καθημερινή του ζωή, με τις παραδόσεις και τις πρακτικές που εφαρμόζονται σε αυτήν (Halverson, 1985, σ. 327, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.24) και βασίζονται σε έναν κοινό τρόπο θέασης του κόσμου μέσα σε συγκεκριμένα κοινωνικά πλαίσια (Tomalin & Stempleski, στο Moran, 2001, σ. 17, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ. 24).

Ο πολιτισμός συνδέεται εννοιολογικά με τη γλώσσα, καθώς και αλληλοσχετίζεται και αλληλοεξαρτάται με και από αυτή. Πιο συγκεκριμένα, η γλώσσα αποτελεί φορέα πολιτισμού και ταυτότητας, καθώς διαμορφώνει τον τρόπο με τον οποίο κάθε πολιτισμική ομάδα αντιμετωπίζει την καθημερινότητα, συμβάλλει στη διαμόρφωση κοινωνικοπολιτιστικών αξιών και διαμεσολαβεί τις εμπειρίες, τα πνευματικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα, τα συστήματα αξιών, τους κοινωνικούς κώδικες, την αίσθηση του ανήκειν συλλογικά αλλά και προσωπικά (UNESCO 2009, 12, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.29).

Αν σκεφτεί κανείς ότι ο πολιτισμός κωδικοποιείται σε καθημερινές εννοιολογικές «γλωσσικές μεταφορές» που θεωρούνται συχνά δεδομένες (Bryan, 2002:1, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.25), η ανάπτυξη της «πολιτισμικής επίγνωσης» πρέπει να προϋποθέτει και την «αναγνώριση» της γλώσσας – στόχου που περιλαμβάνεται στην καθημερινή αλληλόδραση και ρουτίνα, μέσα σε αρμόζον κοινωνικό πλαίσιο. Γίνεται, επομένως, αντιληπτό από όσα προαναφέρθηκαν, ότι ο πολιτισμός προσδιορίζεται πλέον και από τη «διαπολιτισμική επικοινωνία».

1.2.2. Συνιστώσες της διαπολιτισμικής ικανότητας

1.2.2.1. Διαπολιτισμική κατανόηση

Η «διαπολιτισμική κατανόηση» είναι η ικανότητα του ατόμου να κατανοεί μια άλλη πολιτισμική οπτική και να προσαρμόζει τη δική του (Byram, 1997, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.31). Με άλλο λόγια, η ικανότητα για εφαρμογή των διαθέσιμων πληροφοριών και αντιλήψεων σε συγκεκριμένες πολυπολιτισμικές καταστάσεις, προκειμένου να επιτευχθεί η ορθή ερμηνεία του μηνύματος που διακοινώνεται (Multicultural Document, 1983, NSW Department of Education, όπ. αναφ. σε Σκλάβου, 2004, σ.19).

1.2.2.2. Διαπολιτισμική επίγνωση

Κατά τον Kramsch (1998, όπ. αναφ. σε Griva & Semoglou, 2018, σ. 94) «πολιτισμική επίγνωση» δε σημαίνει μόνο η γνώση του πολιτισμού, αλλά η γνώση του πολιτισμού κάποιου, η γνώση του πώς να εμπλακεί κανείς στον πολιτισμό του «άλλου» και του πώς να κατανοήσει τις διαφορετικές πολιτισμικά απόψεις. Σύμφωνα με τους Tomalin και Stempleski (1993, 5, όπ. αναφ. σε Griva & Semoglou, 2018, σ.94), η «πολιτισμική επίγνωση» περιλαμβάνει τη γνώση της δικής μας πολιτισμικής συμπεριφοράς, της πολιτισμικής συμπεριφοράς «άλλων» και την ικανότητα να εξηγήσουμε την άποψη κάποιου πολιτισμού.

Η καλλιέργεια της «πολιτισμικής επίγνωσης» συμβάλλει στην καλλιέργεια της «διαπολιτισμικής επίγνωσης», η οποία εμπεριέχει την επίγνωση της δικής μας κουλτούρας, της κουλτούρας της γλώσσας – στόχου, την αναγνώριση και την

καταγραφή στοιχείων και των δύο πολιτισμών (του δικού μας και της γλώσσας – στόχου), τη σύγκριση και την αντίθεση των πολιτισμών και την αποδοχή της διαφορετικότητας (Griina & Semoglou, 2018, σ.94). Η «διαπολιτισμική επίγνωση» ανήκει στην ευρύτερη διαπολιτισμική ικανότητα. Σύμφωνα με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς (2002, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.30.), ως «διαπολιτισμική επίγνωση» ορίζεται το αποτέλεσμα που προέρχεται από τη σχέση μεταξύ γνώσης, επίγνωσης και κατανόησης του «κόσμου του δικού μας πολιτισμού» και του «κόσμου του πολιτισμού - στόχου».

Η «διαπολιτισμική επίγνωση» δύναται να ξεκινήσει να αναπτύσσεται από την ηλικία των τριών ετών, ενώ σε αυτήν εντάσσονται οι πεποιθήσεις, οι αξίες, οι στάσεις και τα συναισθήματα που μεταφέρονται μέσω της γλώσσας, αλλά και των εξωγλωσσικών και παραγλωσσικών μηχανισμών, όπως η ενδυμασία, οι χειρονομίες, οι εκφράσεις του προσώπου, η στάση του σώματος κ.λ.π. (Tomalin & Stempleski, 1993, σ.5, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.30). Τέλος, στη «διαπολιτισμική ικανότητα/ επίγνωση/ αφύπνιση», δηλαδή την επίγνωση ενός ανθρώπου για τον δικό του πολιτισμό αλλά και του «άλλου», καθώς και την επιτυχημένη αλληλεπίδραση με την ομάδα – φορέα του «άλλου» πολιτισμού, εντάσσεται η έννοια της «*διαπολιτισμικής επικοινωνίας*» (Ντίνας & Γρίβα, 2017, σσ.29-30).

1.2.2.3. Διαπολιτισμική επικοινωνία

Ως «διαπολιτισμική επικοινωνία» ορίζεται η ικανότητα να εμβαθύνουμε σε άλλους πολιτισμούς και να επικοινωνούμε επιτυχώς, να δομούμε σχέσεις και να συναναστρεφόμεστε με τους πολιτισμικά «άλλους» (Ντίνας & Γρίβα, 2017, σσ.25-26). Θα μπορούσε να περιγραφεί ως μια δυναμική διαδικασία κατά την οποία η ανθρώπινη συμπεριφορά, λεκτική και μη λεκτική, γίνεται αντιληπτή από άτομα ή ομάδες διαφορετικών εθνοπολιτισμικών ευρύτερων ομάδων και επιτρέπει σε αυτά να ανταποκριθούν (Σκλάβου, 2004, σ.19).

Το νόημα αυτής της δεξιότητας προσδιορίζουν καλύτερα οι τρεις ακόλουθες συνιστώσες: α) η *πολυμορφία / διαφορετικότητα* ως ένα θεμελιώδες χαρακτηριστικό των σύγχρονων κοινωνιών, β) η *επικοινωνία* ως εργαλείο κατασκευής της κοινωνικής / πολιτισμικής ταυτότητας μέσω της διαπραγμάτευσης του μηνύματος και γ) η

επικοινωνία ως μια διαδικασία που μεταφέρει «φορτίο» των κοινωνικών / πολιτισμικών σχέσεων (Chen,2014·Ward&Wilson, 2014, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.36). Ακόμη, οι Byram και Zarate (1994, σ.15, όπ. αναφ. σε Griva & Semoglou, 2018, σ.95) προσδιορίζουν τη «διαπολιτισμική επικοινωνία» ως ένα σύνολο τεσσάρων δεξιοτήτων και γνώσεων: α) της γνώσης «του εαυτού μας και του άλλου», β) της γνώσης του «πώς να κατανοήσεις», να ερμηνεύσεις πληροφορίες, γ) της γνώσης του «πώς να μάθεις» και δ) της γνώσης του «πώς να είναι», της συμπεριφοράς.

Εκτός από αυτά, η «διαπολιτισμική επικοινωνία» περιλαμβάνει πέντε αλληλοδραστικές – αλληλοεμπλεκόμενες δεξιότητες: α) *γνώση*, που συμπεριλαμβάνει την πληροφόρηση σχετικά με τις κοινωνικές ομάδες, τα προϊόντα, τις πρακτικές και τις διαδικασίες αλληλεπίδρασης, β) *στάσεις*, που σχετίζονται με το «άνοιγμα» σε άλλους πολιτισμούς και την προθυμία του ατόμου να αναθεωρήσει πολιτισμικές αξίες και απόψεις και να αλληλεπιδράσει με «άλλους» πολιτισμούς, γ) *δεξιότητες εντοπισμού και ερμηνείας* ενός συμβάντος από μια άλλη κουλτούρα και *συσχέτισής* του με αντίστοιχα συμβάντα της δικής του κουλτούρας, δ) *δεξιότητες ανακάλυψης* νέων πολιτισμικών γνώσεων και πρακτικών και ε) *πολιτισμική επίγνωση*, δηλαδή την ικανότητα να αξιολογεί με κριτικό τρόπο οπτικές, πρακτικές και προϊόντα της δικής του κουλτούρας και άλλων πολιτισμών (Byram, 2000, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα , 2017, σσ.36-37).

Σειροθετικά, πρώτα πρέπει να *κατανοήσουμε* τον πολιτισμό της γλώσσας – στόχου, έπειτα να *αποκτήσουμε* τη διαπολιτισμική *επίγνωση* της γλώσσας – στόχου και τέλος, αφού *επικοινωνήσουμε* διαπολιτισμικά θα κατακτήσουμε τη γλώσσα – στόχο. Επομένως, ο «διαπολιτισμικός ομιλητής» είναι ο ομιλητής που έχει την ικανότητα να λειτουργεί και στον πολιτισμό που ανήκει, αλλά και σε έναν άλλο, με τον οποίο εξοικειώθηκε σε δεύτερο χρόνο στη ζωή του (House, 2007, σ. 32, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.32).

1.3. Αναγκαιότητα καλλιέργειας διαπολιτισμικής ικανότητας

1.3.1. Αναγκαιότητα της διαπολιτισμικής ικανότητας στο σύγχρονο γλωσσικό εκπαιδευτικό πλαίσιο

Στο σύγχρονο γλωσσικό εκπαιδευτικό πλαίσιο που χαρακτηρίζεται από συναντήσεις διαφορετικών γλωσσικών ποικιλιών και πολιτισμικών κεφαλαίων, κρίνεται αναγκαία η αποδοχή της πολιτισμικής πολυμορφίας, ο σεβασμός της ετερότητας ή αλλιώς η διαπολιτισμική ευαισθητοποίηση και η καλλιέργεια της διαπολιτισμικής ικανότητας με σκοπό την αποτελεσματική επικοινωνία. Αν και για δεκαετίες η ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων ήταν το κέντρο της γλωσσικής εκμάθησης (Standards for Foreign Language Learning, 2006, σ.3, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.26), σήμερα προστίθεται σε αυτές και η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ικανότητας, ως η πέμπτη δεξιότητα που οφείλει ο μαθητής, μαζί με την κατανόηση και παραγωγή τόσο γραπτού όσο και προφορικού λόγου, να αποκτήσει.

Η πολιτισμική επίγνωση σε συνδυασμό με τη διαπολιτισμική επικοινωνία θα οδηγήσει σε αποτελεσματικούς χρήστες μιας γλώσσας, καθώς η κατάκτηση μιας δεύτερης γλώσσας συνδέεται άμεσα με τη διαπολιτισμική επίγνωση, με το πώς ο άλλος πολιτισμός σχετίζεται με την πρώτη γλώσσα και τον πολιτισμό του μαθητή (Kramersch, 1997, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.32). Άρα, σύμφωνα με τη νέα πραγματικότητα, το ζητούμενο της διδασκαλίας της δεύτερης γλώσσας από το «μαθαίνω για τη γλώσσα» μετακινείται στο «μαθαίνω να χρησιμοποιώ τη γλώσσα, για να επικοινωνήσω με ανθρώπους με διαφορετικό πολιτισμικό και γλωσσικό υπόβαθρο, αναπτύσσω δηλαδή και διαπολιτισμική επικοινωνιακή δεξιότητα» (Savignon, 1995, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.38).

Ακόμη, η διαπολιτισμική ικανότητα κρίνεται απαραίτητη ώστε να επιλυθούν τυχόν δυσλειτουργίες στην επικοινωνία και τη συμπεριφορά του «άλλου», διαδικασία που προϋποθέτει την ικανότητα να κατανοεί κανείς την οπτική γωνία του «άλλου» για τον δικό του πολιτισμό και να ανταλλάσει επιτυχημένα πληροφορίες, με λίγα λόγια να αλληλεπιδρά αποτελεσματικά (Byram, 1997, σ.42, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.32).

1.3.2. Αναγκαιότητα της διαπολιτισμικής ικανότητας για τον σύγχρονο μαθητή - αυριανό πολίτη

Για τον Griswold (1994, σ.50,όπ. αναφ. σε Heyward, 2004, σ.26) η «διαπολιτισμικότητα» είναι η ύπαρξη πολλών πολιτισμικών ταυτοτήτων, ενώ οι άνθρωποι ίσως μπορέσουν να μάθουν να λειτουργούν ταυτόχρονα σε παγκόσμιες, συνεργατικές, αλλά και σε τοπικές, διαιρεμένες χωροταξικά κοινωνίες, καθώς κάθε κοινωνία θα έχει τον δικό της πολιτισμό.

Η σύγκρουση μεταξύ ανθρώπων διαφορετικών πολιτισμών είναι πολύ πιθανή και άρα, η σύσταση μιας ασφαλούς και παγκόσμιας κοινωνίας μπορεί να πραγματοποιηθεί με την ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ικανότητας. Η ανάγκη των σύγχρονων μαθητών για διαπολιτισμική ικανότητα διαφαίνεται από το βασικό πρόβλημα της παγκόσμιας αλληλόδρασης, την τάση ανάμεσα στην πολιτισμική ομοιογένεια καθώς και την πολιτισμική ετερογένεια (Appadurai 1990, σ.295,όπ. αναφ. σε Heyward, 2004, σ.21). Αυτές οι δύο τάσεις – η παγκοσμιοποίηση και οι αλλαγές της πολιτισμικής ταυτότητας – οδηγούν στην απαραίτητη για τον παγκόσμιο πολίτη του εικοστού πρώτου αιώνα ανάπτυξη της κριτικής διαπολιτισμικής επίγνωσης (Yong, 1996, όπ. αναφ. σε Heyward, 2004, σ.28).

Έτσι, αντιλαμβάνεται κανείς ότι η τελευταία δεν συνιστά μονάχα μία συνθήκη προαπαιτούμενη για αποτελεσματική διδασκαλία και μάθηση σε ένα διαπολιτισμικό πλαίσιο, αλλά και μια ικανότητα – εφόδιο για τους μαθητές και έτσι, επιτυχημένους μελλοντικούς πολίτες ενός παγκοσμιοποιημένου κόσμου. Με άλλα λόγια, το άτομο που θα καλλιεργήσει τη διαπολιτισμική ικανότητα θα έχει τη δυνατότητα να αναγνωρίσει τον δεύτερο πολιτισμό, να ερμηνεύσει τους συμβολισμούς του και να διαπραγματευτεί τις σημασίες του σε ένα καθημερινό πρακτικό επικοινωνιακό πλαίσιο (Heyward, 2004, σσ.50-51). Χωρίς διαπολιτισμική ικανότητα, το άτομο θα έχει άγνοια του δικού του πολιτισμού και θα γίνεται εθνοκεντρικό (Heyward, 2004, σ.97).

1.4.Συνθήκες καλλιέργειας της διαπολιτισμικής ικανότητας

Η καλλιέργεια της διαπολιτισμικής ικανότητας των μαθητών πραγματοποιείται σε ένα πλήρες ευκαιριών κλίμα, εξερευνητικό, αναστοχαστικό. Για να γίνουμε πιο συγκεκριμένοι, απαιτείται η παροχή πολλών δυνατοτήτων για ανάπτυξη δεξιοτήτων της γλώσσας – στόχου και για κατανόηση του πολιτισμού αυτής, η ανακάλυψη του πολιτισμού των μαθητών, του πολιτισμού - στόχου αλλά και των «άλλων» πολιτισμών, καθώς και ο αναστοχασμός με σκοπό την εύρεση ομοιοτήτων και διαφορών με τον πολιτισμό – στόχο (Garrido & Alvarez, 2006, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.39).

Κατά τον Heyward (2004, σσ.137-9) κάποιοι συγκεκριμένοι παράγοντες συμβάλλουν σε θετικά αποτελέσματα διαπολιτισμικής επαφής και ανάπτυξης διαπολιτισμικής ικανότητας. Κάποιοι από αυτούς είναι 1) η ανάπτυξη θετικών διαπολιτισμικών σχέσεων, 2) οι δραστηριότητες που μεγεθύνουν τη διαπολιτισμική αλληλόδραση και εμπεριέχουν μικρές ομάδες που συνεργάζονται για την επίτευξη ανώτερων στόχων, 3) η ενίσχυση της επιθυμίας των μελών των ομάδων, ώστε να ενθαρρύνεται η ανεξαρτησία και η συμμετοχή όλων (Johnson, Johnson and Maruyama 1984, Miller, Brewer and Edwards 1985, όπ. αναφ. σε Heyward M., 2004), 4) η διαπολιτισμική οργάνωση των μαθητών σε ομάδες με βάση τα επίπεδα επάρκειας και τα ενδιαφέροντα τους (Stephan 1985; Cooper and Slavin 2001; Banks, Cookson, Geneva, Hawley et al. 2001, όπ. αναφ. σε Heyward M., 2004), 5) η προώθηση επιπλέον του προγράμματος σπουδών δραστηριοτήτων που ενισχύουν την διαπολιτισμική αλληλόδραση και επιτρέπουν την εθελοντική, μη επιφανειακή επαφή σε πολλές περιστάσεις σε ποικίλα πλαίσια, αφού οι διαπολιτισμικές σχέσεις που παραμένουν εκτός σχολικής τάξης είναι πιθανό να έχουν πιο μεγάλη θετική επιρροή από αυτές που περιορίζονται στην τάξη (Stephan 1985, όπ. αναφ. σε Heyward M., 2004).

2. Μαθαίνω την Ελληνική ως δεύτερη / ξένη γλώσσα

Το υλικό το οποίο κατασκευάστηκε απευθύνεται σε μαθητές που μαθαίνουν την ελληνική ως δεύτερη / ξένη γλώσσα και άρα, χαρακτηρίζονται *δίγλωσσοι*. Για τον λόγο αυτό, στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα προσπαθήσουμε να αποσαφηνίσουμε εννοιολογικά, να οριοθετήσουμε το φαινόμενο της διγλωσσίας, αλλά και να προσδιορίσουμε την ορολογία που χρησιμοποιείται συχνά γι' αυτό και αφορά τη συγκεκριμένη διπλωματική εργασία κάνοντας λόγο για «πρώτη» / «μητρική» ή «δεύτερη» / «ξένη», «κυρίαρχη» / «ισχυρή» ή «ασθενής» γλώσσα και για «όψιμη» ή «πρώιμη», «ατομική» ή «κοινωνική», «ταυτόχρονη» ή «διαδοχική», «άτυπη» ή «τυπική», «φυσική» ή «σχολική» / «τεχνητή» διγλωσσία.

2.1. Προσδιορισμοί της διγλωσσίας

Η «διγλωσσία» είναι ένα φαινόμενο που γεννιέται εκτός σχολείου αλλά γίνεται αντιληπτό σε αυτό, επειδή μαθητές με «άλλη» πρώτη γλώσσα από αυτή που μαθαίνεται στον σχολικό χώρο μεταφέρουν εκεί την τελευταία (Σκούρτου, 2012, σ. 27). Από την άλλη, η «δίγλωσση εκπαίδευση» αποτελεί τη σύνδεση περισσότερων γλωσσών με τη διδασκαλία διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων ή με άλλα λόγια, το πρόγραμμα μαθημάτων είναι οργανωμένο διγλωσσικά με κάποια μαθήματα να διδάσκονται σε μία γλώσσα και άλλα σε μία άλλη (Ibid).

Κατά την Triarchi – Hermann (1983, όπ. αναφ. σε Τριάρχη – Hermann, 2000, σσ.41-56) «δίγλωσσο άτομο» είναι αυτό που κατέχει τη γλωσσική ικανότητα η οποία του επιτρέπει να εξωτερικεύεται με προφορικό ή γραπτό τρόπο και χωρίς να δυσκολεύεται ιδιαίτερα σε δύο γλωσσικά συστήματα. Η συγκεκριμένη ικανότητα μάλιστα, έχει αναπτυχθεί με γνώμονα τις προσωπικές ψυχολογικές, φυσιολογικές, συναισθηματικές και κοινωνικές προϋποθέσεις και με την άμεση και διαρκή επαφή με ένα δίγλωσσο κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον.

2.2. Οριοθέτηση διγλωσσίας. Διαφορετικές απόψεις για την απόδοση της αγγλικής ορολογίας στην ελληνική γλώσσα.

Το φαινόμενο της διγλωσσίας καθίσταται προβληματικό στην οριοθέτηση του λόγω των πολλών διαστάσεων του, καθώς και των πολλών παραγόντων που το επηρεάζουν. Διάφορες επιστήμες, όπως η ψυχολογία, η γλωσσολογία και η ψυχογλωσσολογία, η κοινωνιολογία και η κοινωνιογλωσσολογία, η παιδαγωγική και η διδακτική καταπιάνονται με τη διγλωσσία από διαφορετική προφανώς σκοπιά η καθεμία (Τριάρχη – Hermann, 2000, σσ.41-56).

Στην ελληνική βιβλιογραφία υπάρχει ζήτημα σχετικά με την απόδοση βασικής ορολογίας που αναπτύχθηκε στον αγγλόφωνο χώρο (Δαμανάκης & Σκούρτου, 2012, όπ. αναφ. σε Σκούρτου, 2012, σ.29). Πιο συγκεκριμένα, ο Fishman διεύρυνε την έννοια της διγλωσσίας με τους όρους «diglossia» (κοινωνική διγλωσσία) και «bilingualism» (ατομική διγλωσσία), ενώ ο Platt (1977) έκανε λόγο για «polyglossia» και «multilingualism» (Τριάρχη – Hermann, 2000, σσ.41-56).

Στην Ελλάδα, ο όρος «διγλωσσία» έχει διττή σημασία, καθώς κάποιες φορές συμβολίζει τη χρήση δύο διαφορετικών γλωσσών και κάποιες άλλες, την ταυτόχρονη χρήση δύο παραλλαγών της ίδιας γλώσσας από τα μέλη μιας γλωσσικής κοινότητας. Για να αποφευχθεί η σημασιολογική σύγχυση της ορολογίας, προτάθηκαν οι όροι «θετική» ή «αρνητική διγλωσσία» ως μετάφραση του αγγλικού όρου «bilingualism», καθώς και ο όρος «εσωτερική διγλωσσία» ως μετάφραση του αγγλικού όρου «diglossia», τόσο για την υψηλή, όσο και για τη χαμηλή ποικιλία μιας γλώσσας (Χαραλαμπίδης, 1990, 13, όπ. αναφ. σε Τριάρχη – Hermann, 2000, σσ. 41-56) .

Η Σκούρτου¹ (2012) υιοθετεί τον όρο «διγλωσσία» ως την ελληνική εκδοχή του «bilingualism» (Κακριδής 1986· Μπαμπινιώτης 1994, 2010· Σκούρτου 1997, 2001·

¹Η υποστήριξη του συγκεκριμένου όρου γίνεται μετά από μια προσπάθεια να μην παραπέμπει η ορολογία σε ποσοτικά ή αριθμητικά μεγέθη (όπως με τον όρο «διπλογλωσσία», «πολλαπλογλωσσία», «διπλογραμματισμός») (Κωστούλη, 2009, όπ. αναφ. σε Σκούρτου, 2012, σ.29) αλλά ούτε και σε συμμετρία ανάμεσα στις γλώσσες που δεν υπάρχει (όπως με τον όρο «αμφιγλωσσία») (Σταύρου & Τζεβελέκου, 2006, όπ. αναφ. σε Σκούρτου, 2012, σ.29). Αντιθέτως, η ορολογία που προτιμήθηκε ήταν επιθυμητό να παραπέμπει σε σχέσεις ανάμεσα σε γλώσσες.

Σελλά – Μαζή 2001, όπ. αναφ. σε Σκούρτου, 2012, σ.30), ενώ στον αγγλικό όρο «diglossia» αποδίδει τον όρο «διμορφία», ακολουθώντας την πρόταση της Κακριδής (1986), όπως και η Αποστολοπούλου και Δελβερούδη στη μετάφραση του έργου του Αζέζ (Hagege 1999, σ.252) (Δαμανάκης & Σκούρτου, 2001). Ακόμη, επιχειρηματολογεί υπέρ της χρηστικότητας του όρου «διμορφία» σχετικά με την εκπαίδευση των δίγλωσσων μαθητών, αλλά και υπέρ του επαναπροσδιορισμού του περιεχομένου του ή της σύζευξης των όρων «διγλωσσία» και «διμορφία» αναφορικά με τις έννοιες «πολυγραμματισμοί», «πολυτροπικότητα κειμένων» («multimodality»), «κριτικός αλφαριθμητισμός / γραμματισμός» («critical literacy»), «ετερότητα» («diversity») (Ibid). Ο Δαμανάκης, όμως, διαφωνεί με τις παραπάνω αποδόσεις και υποστηρίζει τη χρήση του όρου «ατομική διγλωσσία» / «διγλωσσία» αντί του αγγλικού «bilingualism», του όρου «κοινωνική διγλωσσία» / «διπλογλωσσία» αντί του αγγλικού «diglossia» και του όρου «διμορφία» για τη χρήση δύο μορφών (εκφάνσεων) της ίδιας γλώσσας στην κοινωνία, αλλά και από το άτομο (Ibid).

Αν εξαιρέσουμε τις διαφωνίες των ερευνητών για την οριοθέτηση του φαινομένου, είναι αποδεκτό από όλους για τη διγλωσσία πως είναι μια γλωσσική κατάσταση με τα δύο ακόλουθα βασικά χαρακτηριστικά: πρώτον, δεν ολοκληρώνεται τελείως ποτέ, και έτσι, δεύτερον, δεν μπορεί να μείνει σταθερή, δηλαδή, βρίσκεται συνεχώς σε εξέλιξη (Τριάρχη – Hermann, 2000, σσ.41-56).

2.3. Σχετική με τη διγλωσσία ορολογία

2.3.1. Χαρακτηρισμοί γλώσσας

2.3.1.1. «Πρώτη» / «Μητρική», «Δεύτερη» / «Ξένη» γλώσσα

Αρχικά, πρέπει να διαχωρίσουμε τους όρους «πρώτη», «μητρική», «δεύτερη» και «ξένη» γλώσσα. Οι γλώσσες κατακτώνται και μαθαίνονται συγχρόνως ή σε χρονική ακολουθία. Η σειρά κατάκτησης / εκμάθησής τους, καθώς και η θέση τους μέσα στη γλωσσική πρακτική (π.χ. η συχνότητα χρήσης, το επικοινωνιακό πλαίσιο στο οποίο χρησιμοποιούνται) οδηγούν στον χαρακτηρισμό των γλωσσών τεχνικά (χρονική ακολουθία) και ποιοτικά (λειτουργικότητα) ως «πρώτες» (Γ1), «δεύτερες» (Γ2) ή «ξένες» (ΞΓ). Αν και είναι πιο εύκολο να προσδώσουμε σε μια γλώσσα τον

χαρακτηρισμό «πρώτη» ή «δεύτερη» ή «ξένη» με βάση τη χρονική ακολουθία, δηλαδή τη σειρά κατάκτησης / εκμάθησης της, η σχέση μεταξύ των γλωσσών είναι αυτή που αποτελεί τη διακριτική βάση (Σκούρτου, 2012, σ.95). Ακόμη, η γλωσσική πολιτική (πολιτική γλωσσικής αφομοίωσης ή όχι) και η διδακτική μέθοδος έχουν «λόγο» στη διαφοροποίηση των γλωσσών, και άρα, θα πρέπει κάθε φορά να εξετάζεται αν, τότε, για ποιους, με ποια κριτήρια θεωρούμε την Ελληνική ως «πρώτη», «δεύτερη» ή «ξένη» γλώσσα, ώστε να μην καταλήγουμε σε κοινά συμπεράσματα για όλους ασχέτως της ομάδας – στόχου που μας ενδιαφέρει (Σκούρτου, 2012, σ.101).

Η χρήση του όρου «μητρική γλώσσα» («mother tongue») είναι συγκεχυμένη. Ανάλογα με την περίπτωση είναι: α) η γλώσσα που μαθαίνουμε από τη μητέρα μας, β) η πρώτη γλώσσα που μαθαίνουμε, ανεξάρτητα από το από ποιον, γ) η ισχυρότερη γλώσσα σε κάθε στιγμή της ζωής μας, δ) η «μητρική γλώσσα» της περιοχής ή της χώρας (π.χ. η Ιρλανδική στην Ιρλανδία), ε) η γλώσσα που χρησιμοποιεί περισσότερο το άτομο, στ) η γλώσσα για την οποία εκδηλώνει κάποιος την πιο θετική στάση και αφομοίωση (Baker, 2001, σσ.61-62).

Ακόμη, κατά την Skutnabb – Kangas (1982, όπ. αναφ. σε Σκούρτου, 2012, σ.92) μία γλώσσα προσδιορίζεται ως «πρώτη» (Γ1) ή ως «μητρική» ανάλογα με κάποια συγκεκριμένα κριτήρια: α) με το κριτήριο της χρονικής ακολουθίας / προέλευσης στην κατάκτηση των γλωσσών («μητρική» / «πρώτη» είναι η γλώσσα που κατακτούμε πρώτη), β) με το κριτήριο της ικανότητας στη χρήση της γλώσσας («μητρική» / «πρώτη» είναι η γλώσσα που γνωρίζουμε περισσότερο), γ) με το κριτήριο των λειτουργιών που επιτελούν οι γλώσσες («μητρική» / «πρώτη» είναι η γλώσσα που χρησιμοποιούμε για να καλύψουμε περισσότερες λειτουργίες), δ) με το κριτήριο των στάσεων και των απόψεων απέναντι στις γλώσσες («μητρική» / «πρώτη» είναι η γλώσσα που ταυτιζόμαστε² εμείς ή η γλώσσα με την οποία μας ταυτίζουν οι άλλοι).

²Κατά τη Σκούρτου (2012, σ.93) το ζήτημα της ταύτισης αφορά άμεσα τους δίγλωσσους μαθητές και στο σημείο αυτό πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ποια γλώσσα θεωρούν οι ίδιοι ως μητρική με βάση τη σχέση τους με αυτή, με ποια γλώσσα ταυτίζονται εκείνοι· όχι να προβαίνουμε εμείς σε αυθαίρετα συμπεράσματα. Άρα, η θέση της μητρικής γλώσσας χαρακτηρίζεται γενικά από ρευστότητα.

Επίσης, κατά την Τριάρχη – Hermann (2000, σσ.41-56) με τον όρο «πρώτη γλώσσα» («first language»), που αντικαθιστά στη διεθνή βιβλιογραφία τον όρο «μητρική γλώσσα» νοείται η γλώσσα που κατέκτησε το άτομο τα πρώτα χρόνια της ζωής του με την επαφή με το άμεσο περιβάλλον στο οποίο ζούσε, ενώ συχνά μπορεί να γίνει λόγος και για δύο «πρώτες γλώσσες». Αυτό το επισημαίνει και η Σκούρτου (2012, σσ.97-98), η οποία αναφέρει πως σε μια κουλτούρα μονογλωσσίας, η «πρώτη» / «μητρική» γλώσσα θα είναι μία και αναντικατάστατη (Toulasiewicz & Adams, 1998, όπ. αναφ. σε Σκούρτου, 2012, σσ.97-98) και άρα, δε χρήζει διευκρίνισης, ενώ σε μία δίγλωσση κουλτούρα ενδέχεται να υπάρχουν δύο «μητρικές» / «πρώτες» γλώσσες, εφόσον δίγλωσσα άτομα επικοινωνούν από τα πρώτα χρόνια της ζωής τους σε δύο γλώσσες.

Ο όρος «δεύτερη γλώσσα» («second language») είναι κι αυτός διαφορούμενος και χρησιμοποιείται με πολλούς τρόπους για να υποδείξει μια πιο ασθενή, μια επίκτητη γλώσσα, τη χρονολογική σειρά της εκμάθησης ή τη λιγότερο χρησιμοποιούμενη γλώσσα (Baker, 2001, σ.62). Πιο συγκεκριμένα, τη «δεύτερη» γλώσσα την κατακτά ένα άτομο, αφού έχει ήδη πραγματοποιήσει την κατάκτηση της «πρώτης». Άρα, αυτό που διαχωρίζει την «πρώτη» από τη «δεύτερη» γλώσσα είναι το ότι η «πρώτη» ή «μητρική» προηγείται χρονικά, αλλά και το ότι αναπτύσσεται σε ένα φυσικό περιβάλλον, με επαφή με μητρικούς ομιλητές, άσχετα από το αν ενισχύεται από φροντιστηριακό ή σχολικό μάθημα. Κοινό χαρακτηριστικό, όμως, «πρώτης» και «δεύτερης» γλώσσας είναι ότι και οι δύο αναφέρονται στην παροντική επικοινωνία (Τριάρχη – Hermann, 2000, σσ.41-56).

Ως «ξένη γλώσσα» θεωρείται μια γλώσσα που διδάσκεται σε χώρο στον οποίο δεν αποτελεί το κυρίαρχο μέσο επικοινωνίας (Σκούρτου, 2012, σ.109). Αναλυτικότερα, η αρχή της εκμάθησης της γίνεται, όταν το άτομο έχει αναπτύξει ολοκληρωμένα την «πρώτη» του γλώσσα και με σκοπό κάποια μελλοντική γλωσσική ανάγκη επικοινωνίας (Boeckmann 1996, σ.25, όπ. αναφ. σε Τριάρχη – Hermann, 2000, σσ.41-56). Όπως αναφέρει και η Σκούρτου (1997, όπ. αναφ. σε Τριάρχη – Hermann, 2000, σσ.41-56) τα κίνητρα μάθησης είναι συνήθως αφηρημένα και δεν αφορούν καθημερινή επικοινωνία, ενώ κατά τις Γρίβα και Στάμου (2014, σ.13) η «ξένη» γλώσσα τις πιο πολλές φορές συνδέεται με το να κατακτά κανείς ισχυρές γλώσσες και τις πιο πολλές φορές εξυπηρετεί εργαλειακούς σκοπούς.

Εκτός από αυτά, η εκμάθηση της τελευταίας πραγματώνεται με εβδομαδιαίο φροντιστηριακό μάθημα και δε συνοδεύεται από άμεση και διαρκή επαφή με μητρικούς ομιλητές της γλώσσας. Σημαντική ειδοποιός διαφορά της «δεύτερης» και της «ξένης» γλώσσας είναι ότι η «ξένη» λαμβάνει συνήθως χώρα έξι ώρες ανά εβδομάδα, ενώ η «δεύτερη» παραπάνω, λόγω της παροντικής επικοινωνιακής ανάγκης του ατόμου που την διδάσκεται.

2.3.1.2.«Κυρίαρχη» / «Ισχυρή» και «Ασθενής» γλώσσα

Όταν μελετούμε τη διγλωσσία, αναφερόμαστε συχνά και σε «κυρίαρχη» / «ισχυρή» γλώσσα», αλλά και σε «ασθενή». Πιο συγκεκριμένα, «κυρίαρχη γλώσσα» («dominant language») είναι η γλώσσα στην οποία παρατηρείται η μεγαλύτερη ικανότητα και / ή χρήση (Baker, 2001, σ.61), ενώ η Τριάρχη – Hermann χρησιμοποιεί τον όρο «ισχυρή γλώσσα» για τη γλώσσα στην οποία κάποιος έχει αποκτήσει επάρκεια παρόμοια με ενός μητρικού ομιλητή. Απ' την άλλη, «ασθενής γλώσσα» είναι η γλώσσα στην οποία οι γνώσεις του ομιλητή είναι περιορισμένες. Ωστόσο, αξίζει να αναφέρουμε ότι ποικίλοι παράγοντες, κοινωνικοί, συναισθηματικοί, προσωπικοί, αλλά και ο τρόπος, ο χρόνος και η συστηματικότητα της μάθησης, είναι αυτοί που προσδιορίζουν το ποια γλώσσα είναι η «ισχυρή» και ποια η «ασθενής» (Τριάρχη – Hermann, 2000, σσ. 41-56).

Ακόμη, σχετικά με την επάρκεια της γλωσσικής ικανότητας, αυτή πρέπει να πούμε ότι είναι δισδιάστατη, αφού ως πλήρη γνώση χαρακτηρίζεται η κωδικοποίηση και η αποκωδικοποίηση της γλώσσας (MacNamara 1976b, όπ. αναφ. σε Τριάρχη – Hermann, 2000, σσ.41-56)• ως ικανότητες κωδικοποίησης ορίζονται η ομιλία και η γραφή (επίπεδο σημασιολογικό, συντακτικό, λεξικό, φωνηματικό) και ως ικανότητες αποκωδικοποίησης η διαδικασία της ακρόασης και της ανάγνωσης (σε επίπεδο σημασιολογικό, συντακτικό, λεξιλογικό, φωνηματικό) (Padilla, 1977, όπ. αναφ. σε Τριάρχη – Hermann, 2000, σσ.41-56).

2.3.2. Χαρακτηρισμοί διγλωσσίας

2.3.2.1.«Ατομική» και «κοινωνική» διγλωσσία

Όταν η διγλωσσία (bilingualism) μελετάται ως ατομικό φαινόμενο, κάνουμε λόγο για «ατομική διγλωσσία», ενώ όταν μελετάται ως ομαδικό κτήμα, αναφερόμαστε σε «κοινωνική διγλωσσία» (Baker, 2001, σσ. 88-94). Στην «ατομική διγλωσσία» γίνεται χρήση δυο ή περισσότερων γλωσσών από έναν άνθρωπο, ενώ στην «κοινωνική διγλωσσία» γίνεται χρήση δυο ή περισσότερων γλωσσών «σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό περιβάλλον» (Γρίβα & Στάμου, 2014, σ. 11). Ο Fishman (1972, όπ. αναφ. σε Baker, 2001, σ. 90) υποστήριξε ότι η ατομική διγλωσσία αφορά την ψυχολογία και τη γλωσσολογία, ενώ η κοινωνική διγλωσσία την κοινωνιολογία και την κοινωνιογλωσσολογία.

2.3.2.2. «Όψιμη» και «Πρώιμη» διγλωσσία

Στη συζήτηση για τη διγλωσσία συναντούμε συχνά και τους όρους «όψιμη διγλωσσία» και «πρώιμη διγλωσσία». «Όψιμη διγλωσσία» («achieved bilingualism») είναι η απόκτηση της διγλωσσίας μετά την παιδική ηλικία, ενώ αυτή αποκαλείται διαφορετικά και «διαδοχική διγλωσσία» («successive bilingualism») (Baker, 2001, σ. 62). Από την άλλη, υπάρχει η «πρώιμη διγλωσσία» («ascribed bilingualism»), δηλαδή, η απόκτηση της διγλωσσίας σε πρώιμη φάση της παιδικής ηλικίας. Σχετικοί με την «πρώιμη διγλωσσία» όροι είναι η «βρεφική διγλωσσία» («fant bilingualism»), η «συνεχής διγλωσσία» («consecutive bilingualism») και η «ταυτόχρονη διγλωσσία» («simultaneous bilingualism») (Ibid).

2.3.2.3. Παιδική διγλωσσία : «Ταυτόχρονη», «άτυπη», «φυσική» – «Διαδοχική», «τυπική», «σχολική» / «τεχνητή»

Η εκμάθηση μιας γλώσσας από νωρίς μέσα στην οικογένεια, η πρόσκτηση μιας δεύτερης γλώσσας στον δρόμο, στην ευρύτερη κοινότητα, στον βρεφονηπιακό σταθμό, στο δημοτικό ή το γυμνάσιο, και η εκμάθηση μιας δεύτερης ή ξένης γλώσσας μετά την παιδική ηλικία μέσα σε τμήματα γλώσσας ή ενηλίκων αποτελούν διάφορους τρόπους απόκτησης της διγλωσσίας (Baker, 2001, σ. 144).

Η παιδική διγλωσσία μπορεί να είναι «ταυτόχρονη» ή «διαδοχική». Πιο συγκεκριμένα, η «ταυτόχρονη» διγλωσσία αναφέρεται στην ταυτόχρονη πρόσκτηση από το παιδί δύο γλωσσών σε πρώιμο στάδιο της ζωής του, ενώ «διαδοχική» διγλωσσία υπάρχει, όταν το παιδί μαθαίνει πρώτα μία γλώσσα, και έπειτα, μια

δεύτερη σε πιο μεγάλη ηλικία. Ακόμη, κάποια μοντέλα βρεφονηπιακής φροντίδας και δίγλωσσης εκπαίδευσης συμβάλλουν στο να μάθει το παιδί μια δεύτερη γλώσσα χωρίς συστηματική διδασκαλία (Sharpe, 1994, όπ. αναφ. σε Baker, 2001, σ.145), ανεπίσημα, ενώ σχολεία, τμήματα δεύτερης γλώσσας για παιδιά και ενηλίκους προωθούν την ατομική διδασκαλία με άμεση διδασκαλία, με επίσημα μέσα. Έτσι, ο πρώτος τρόπος είναι γνωστός ως «άτυπη» γλωσσική πρόσκτηση και ο δεύτερος ως πιο «επίσημη» γλωσσική εκμάθηση (Krashen 1977, 1981, 1982, 1985, όπ. αναφ. σε Baker, 2001, σ.145). Με τη διαδοχική πρόσκτηση της δίγλωσσίας περνάμε στον χώρο της πρόσκτησης της δεύτερης γλώσσας.

Όταν η δίγλωσσία επέρχεται ταυτόχρονα, με άτυπα μέσα, σε ένα «πρωτογενές περιβάλλον» (κατάκτηση «πρωτογενούς κώδικα» (Γρίβα & Στάμου, 2014, σ.30)), κάνουμε λόγο για «φυσική δίγλωσσία» (Skutnabb - Kangas, 1984, όπ. αναφ. σε Γρίβα & Στάμου, 2014, σ.13). Αυτό το είδος της δίγλωσσίας παρουσιάζεται συχνά σε παιδιά μεταναστών, τα οποία μετά την άφιξη τους στη χώρα υποδοχής, εισέρχονται άμεσα σε μια διαδικασία κατάκτησης δεύτερης γλώσσας και κοινωνικής ένταξης στη χώρα που τα υποδέχεται (Γρίβα & Στάμου, 2014, σ.13). Από την άλλη, μιλάμε για «σχολική» / «τεχνητή» δίγλωσσία (Skutnabb - Kangas, 1984, όπ. αναφ. σε Γρίβα & Στάμου, 2014, σ.13), η οποία είναι αποτέλεσμα συστηματικής διδασκαλίας και κατάκτησης της γλώσσας σε ένα «δευτερογενές περιβάλλον» («κατάκτηση δευτερογενούς κώδικα» (Γρίβα & Στάμου, 2014, σ. 30)).

3. Κατασκευή γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού

3.1. Εννοιολογική προσέγγιση των όρων «γλωσσικό εκπαιδευτικό υλικό» και «δημιουργία / ανάπτυξη / σχεδιασμός υλικών»

3.1.1.«Γλωσσικό εκπαιδευτικό υλικό»

Στον όρο «γλωσσικό εκπαιδευτικό υλικό» (αντίστοιχος του όρου της αγγλικής βιβλιογραφίας «materials for language learning»), εντάσσεται κατά τον Tomlinson (2012, σ.143), οτιδήποτε δύναται να αξιοποιηθεί για να συμβάλει στη μάθηση μιας γλώσσας, όπως: διδακτικά βιβλία («coursebooks»), βίντεο, αναγνωστικά βιβλία ανάλογα των επιπέδων γλωσσομάθειας («graded readers»), εκπαιδευτικές κάρτες («flashcards»), παιχνίδια, ιστότοποι, καθώς και αλληλεπιδράσεις με κινητό τηλέφωνο. Παρά την ποικιλία των ειδών του γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού, το μεγαλύτερο μέρος της βιβλιογραφίας επικεντρώνεται στην έντυπη μορφή αυτού (Ibid).

Την ίδια πολυτροπική βάση έχει και ο ορισμός που παρουσιάζεται στον Harwood (2010, σ.3) και αναφέρεται στους Brown (1995) και Mishan (2005), ο οποίος ορισμός προσδιορίζει ως «υλικά» τόσο γραπτά κείμενα, όσο και δραστηριότητες γλωσσικής μάθησης («language learning tasks»), με τα γραπτά κείμενα να παρουσιάζονται στον μαθητευόμενο σε έγγραφη, ηχητική ή οπτική μορφή και / ή οι ασκήσεις και δραστηριότητες («tasks») να κατασκευάζονται με βάση τέτοια κείμενα. Έτσι, «υλικά» μπορεί να είναι τόσο διάφορα έντυπα (ενημερωτικά – «handouts») που χρησιμοποιεί ο εκπαιδευτικός σε μια μεμονωμένη τάξη, αλλά και διδακτικά βιβλία που παράγονται από μεγάλους εκδοτικούς οίκους και διανέμονται παγκοσμίως.

Κρίνουμε σκόπιμο, για να επιτευχθεί η εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου «γλωσσικό εκπαιδευτικό υλικό» να επιστρέψουμε στον Tomlinson (2012, σ.143) και να παραθέσουμε τα διάφορα είδη του γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού, δηλαδή α) το «πληροφοριακό» που ενημερώνει τον μαθητευόμενο σχετικά με τη «γλώσσα - στόχο», β) το «καθοδηγητικό» που τον κατευθύνει στην εξάσκηση της, γ) το

«εμπειρικό» που του παρέχει εμπειρία της χρήσης της, δ) το «παρωθητικό» («eliciting») που τον ενθαρρύνει να τη χρησιμοποιεί και ε) το «διερευνητικό» που τον βοηθάει να προβεί σε ανακαλύψεις σχετικές με αυτή. Αν και τα πιο εμπορικά σχεδιασμένα εκπαιδευτικά υλικά εστιάζουν στον «πληροφοριακό» και «καθοδηγητικό» τρόπο κατάκτησης της γλώσσας (Richard's J., 2001: 251, όπ. αναφ. σε Tomlinson, 2012, σ.143), όσα είναι «ιδανικά» προσπαθούν να συγκεντρώνουν όλες τις παραπάνω μορφές υλικού, καθώς οι μαθητευόμενοι είναι διαφορετικοί και μαθαίνουν με διαφορετικούς τρόπους (Oxford R.L., 2002, όπ. αναφ. σε Tomlinson, 2012, σ.143).

3.1.2. «Δημιουργία / ανάπτυξη / σχεδιασμός υλικών»

Ο όρος «ανάπτυξη υλικών» (στην αγγλική βιβλιογραφία ως «materials development») περιλαμβάνει, όπως σημειώνει ο Tomlinson (2012, σσ.143-144), όλες τις διαδικασίες που ακολουθούνται από επαγγελματίες που παράγουν και / ή χρησιμοποιούν υλικά για γλωσσική εκμάθηση συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης υλικών, της προσαρμογής, του σχεδιασμού, της παραγωγής, της αξιοποίησης και της έρευνας τους. Ιδεατά³, όλες οι παραπάνω διαδικασίες θα πρέπει να πραγματοποιούνται κατά την ανάπτυξη γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού (Tomlinson, 2012, σ.144).

Γενικότερα, η ανάπτυξη υλικού είναι μια πρακτικής φύσεως ασχολία, που αποτελείται από την «παραγωγή», την «αξιολόγηση» και την «προσαρμογή» υλικών, αλλά και ακαδημαϊκής, καθώς ερευνά τις αρχές και τις διαδικασίες σχεδιασμού, συγγραφής, εφαρμογής, αξιολόγησης και ανάλυσης τους (Ibid). Στην παρούσα εργασία θα περιοριστούμε στο πρακτικό κομμάτι της παραγωγής υλικού.

³Όπως και στον ορισμό του «γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού», όπου ο Tomlinson παραθέτει πως για τον ίδιο το ιδανικό «γλωσσικό εκπαιδευτικό υλικό» είναι αυτό που συνδυάζει ό, τι μπορεί να συμπεριλαμβάνεται στην έννοια του όρου, έτσι και εδώ.

3.2. Αναγκαιότητα εκπαιδευτικού γλωσσικού υλικού για τις ανάγκες κάθε τάξης

Αν και η απόφαση για την ανάπτυξη πρωτότυπου υλικού λαμβάνεται συνήθως όταν προγραμματίζεται μια νέα σειρά μαθημάτων για την οποία δεν υπάρχει κατάλληλο διδακτικό βιβλίο ή αλλιώς, όταν η δημιουργία υλικού διαφαίνεται ως η έσχατη λύση (McGrath, 2002, σσ.151-152), πολλοί, και μεταξύ αυτών και γνωστοί συγγραφείς διδακτικών βιβλίων, υποστηρίζουν ότι κανένα έτοιμο υλικό δεν μπορεί να ανταποκριθεί πλήρως στις ανάγκες καμίας συγκεκριμένης τάξης, με αποτέλεσμα κάποια μερική προσαρμογή να είναι πάντα απαραίτητη (Allwright, 1981, Hutchinson & Torres, 1994, O' Neill, 1982 όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.4). Ακόμη, παρατηρείται πως η συμμετοχή των εκπαιδευτικών «στον ανασχεδιασμό, τη διόρθωση, την προσαρμογή και την υιοθέτηση υλικών, ώστε να ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες ανάγκες» αποτελεί πια γεγονός (Samuda, 2005, σ. 235 όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.4). Το ζητούμενο, όμως, είναι οι συνθήκες με τις οποίες πραγματώνεται η προσαρμογή αυτή.

Πιο συγκεκριμένα, η δημιουργία - σχεδίαση υλικού συχνά και λανθασμένα αντιμετωπίζεται ως ανάξια μελέτης (Heilenman 1991, Richards 2006, Samuda 2005, όπ. αναφέρονται στο Harwood, 2010, σσ.3-4), όντας «μια ουσιαστικά μη θεωρητική δραστηριότητα» (Samuda, 2005, σ.232, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.3), όμως, η συνήθως υποτιθέμενη ικανότητα των εκπαιδευτικών να αναδημιουργούν υλικό ως μια από τις «εκ φύσεως ειδικές δεξιότητες» τους είναι αμφισβητήσιμη (Harwood, 2010, σ.4). Έτσι, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως η δημιουργία εκπαιδευτικού γλωσσικού υλικού που να αντιστοιχεί στις ανάγκες της κάθε τάξης καθίσταται αναγκαία.

3.3. Αρχές – Κριτήρια ανάπτυξης γλωσσικών εκπαιδευτικών υλικών

Τα υλικά θα πρέπει να μην αποτελούν αυθαίρετες δημιουργίες του ρεπερτορίου των δεξιοτήτων ή μια μίμηση προηγούμενων επιτυχημένων υλικών, αλλά να αποτελούν συνεκτικές και καταρτισμένες εφαρμογές των θεωριών γλωσσικής κατάκτησης - ανάπτυξης και των αρχών διδασκαλίας (Tomlinson, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.81). Για τον λόγο αυτό, θα προχωρήσουμε σε επισκόπηση αρχών

γλωσσικής κατάρτησης, καθώς και αρχών διδασκαλίας, από τις οποίες και τις δύο θα προκύψουν αρχές δημιουργίας αποτελεσματικού υλικού, ενώ στη συνέχεια θα παραθέσουμε τις αρχές δημιουργίας υλικού από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση των απόψεων διάφορων μελετητών. Τέλος, επειδή πολλές αρχές επαναλαμβάνονται προκύπτοντας από την επισκόπηση των αρχών γλωσσικής κατάρτησης και / ή των αρχών γλωσσικής διδασκαλίας και / ή των αρχών που υποστηρίζουν γενικά οι διάφοροι μελετητές, προσπαθήσαμε να συγκεντρώσουμε σε μια λίστα δεκαεπτά αρχών τις πιο πολυαναφερόμενες, συχνά ενώνοντας κάποιες σχετικές μεταξύ τους σε μία.

3.3.1. Αρχές – Κριτήρια ανάπτυξης γλωσσικών εκπαιδευτικών υλικών ως συνέπεια των θεωριών γλωσσικής κατάρτησης

Τις έξι κυριότερες αρχές γλωσσικής κατάρτησης μας τις παραθέτει ο Tomlinson (όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σσ.87-94).

1) Αρχικά, η έκθεση των μαθητευόμενων σε άφθονο, κατανοητό, καθώς και ουσιαστικού γι' αυτούς περιεχομένου γλωσσικό εισαγόμενο της χρησιμοποιούμενης γλώσσας («language in use») (Krashen 1985, 1993, 1999, Long 1985, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.87) διευκολύνει τη γλωσσική κατάρτησης. Η έκθεση αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί με το να προσφερθεί στον μαθητευόμενο μεγάλη εμπειρία της σύγχρονης γλώσσας με πολλούς διαφορετικούς τρόπους και για πολλούς διαφορετικούς σκοπούς, ενώ αξιολογείται φαίνεται ότι είναι και η τεχνική της «εκτεταμένης ανάγνωσης»⁴ («extensive reading») (Nation&Wang, 1999, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.87).

Συνεπώς, το υλικό που θα δημιουργηθεί θα πρέπει να είναι α) πλήρες προφορικών και γραπτών κειμένων με σκοπό την παραγωγή διαφορετικών κειμενικών ειδών,

⁴Με τον όρο «εκτεταμένη ανάγνωση» νοείται η ανά εβδομάδα ανάγνωση τουλάχιστον ενός βιβλίου («controlled graded reader») της επιλογής και του γλωσσικού επιπέδου του κάθε μαθητευόμενου. Η συγκεκριμένη πρακτική έχει αναφερθεί θετικά λόγω του οφέλους που οι μαθητές αποκομίζουν από τις πολλές επαναλήψεις στον τομέα του λεξιλογίου (Nation&Wang, 1999, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ. 87), ενώ διατηρούν την προηγούμενη γνώση αλλά σε ένα νέο κάθε φορά πλαίσιο (Nation&Wang, 1999, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.87).

σχετικών πάντα με τη μαθητική ομάδα, β) αυθεντικό και αντιπροσωπευτικό της χρησιμοποιούμενης γλώσσας – στόχου, γ) αποτελούμενο από γλωσσικά εισαγόμενα ενταγμένα σε συγκεκριμένο και δ) με βάση όλα τα παραπάνω, να οδηγεί σε «γλωσσική ανακύκλωση»⁵ («recycling of language») στοιχείων και χαρακτηριστικών της γλώσσας χρήσιμων για την επίτευξη γλωσσικής κατάκτησης.

2) Ακόμη, μεγάλη συμβολή στην κατάκτηση μιας γλώσσας έχει η συναισθηματική και γνωστική εμπλοκή των μαθητευόμενων στη γλωσσική εμπειρία, με επιθυμητό αποτέλεσμα τη μέγιστη έκθεση στη χρησιμοποιούμενη γλώσσα (Arnold 1999, Tomlinson 1998b, 1998d, όπ. αναφ. σε Harwood 2010, σ.88). Πιο αναλυτικά, ο συλλογισμός («thinking») κατά τη διάρκεια της γλωσσικής εμπειρίας οδηγεί σε αποτελεσματική και μακροπρόθεσμη μάθηση (Craig & Lockhart 1972, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.89), ενώ βοηθάει στη μεταφορά (από τη χρήση της πρώτης / μητρικής γλώσσας) υψηλού επιπέδου στρατηγικών όπως πρόβλεψη, σύνδεση («connecting»), ερμηνεία και αξιολόγηση στη χρήση της δεύτερης γλώσσας (Tomlinson, 2007a, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.89). Επίσης, η πρόκληση θετικών συναισθημάτων, όπως ευχαρίστηση, χαρά, ευτυχία, ενσυναίσθηση, η αίσθηση της διασκέδασης, του ενθουσιασμού και του ενεργού ενδιαφέροντος είναι πιο πιθανό να επηρεάσουν θετικά τη γλωσσική κατάκτηση, αλλά σε σύγκριση με την απουσία αισθήματος, χρήσιμα μπορούν να αποδειχθούν και τα αρνητικά συναισθήματα, όπως η ενόχληση, ο θυμός, ο φόβος, η σύγκρουση και η λύπη (Tomlinson, 2003e, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ. 89).

Έτσι, ένα αποτελεσματικό υλικό θα πρέπει α) να θέτει τη δυνατότητα συμμετοχής του μαθητευόμενου σε προτεραιότητα, καθώς και να περιλαμβάνει δραστηριότητες που β) οδηγούν τον τελευταίο σε σκέψη σχετικά με ό, τι διαβάζει / ακούει και σε προσωπική ανταπόκριση, αλλά και που γ) του προκαλούν σκέψη και συναίσθημα πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την επικοινωνιακή αξιοποίηση της γλώσσας – στόχου.

⁵Με τον όρο «recycling of language» εννοείται η εξάσκηση γλωσσικού στοιχείου / χαρακτηριστικού που οι μαθητές έχουν ξανασυναντήσει προγενέστερα και πλέον, θα προβληθεί σε ένα διαφορετικό συγκεκριμένο ή μέσω μιας διαφορετικής δεξιότητας. Με τον τρόπο αυτό, ο μαθητής επεκτείνει την γκάμα χρήσης ενός γλωσσικού στοιχείου. Βλ. *Teaching English*, (2019) <https://www.teachingenglish.org.uk/article/recycling> .

3) Εκτός από τα παραπάνω, η βίωση θετικών συναισθημάτων οδηγεί με περισσότερες πιθανότητες στην απόκτηση της επικοινωνιακής επάρκειας (Arnold, 1999, Tomlinson, 1998d, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.89) και με αυτόν τον τρόπο στη γλωσσική κατάκτηση. Με άλλα λόγια, η θετική στάση σχετικά με τη γλώσσα – στόχο, το μαθησιακό περιβάλλον και υλικό, τους εκπαιδευτικούς, τους συμμαθητές, όπως και η αυτοεκτίμηση των μαθητών, η αίσθηση ότι κατορθώνουν κάτι άξιο, η πρόκληση θετικών κινήτρων (Dornyei, 2002, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.89) και τα θετικά ή έστω αρνητικά συναισθήματα κατά τη μαθησιακή διαδικασία έχουν ως αποτέλεσμα τη συναισθηματική εμπλοκή κατά τη γλωσσική εκμάθηση.

Άρα, η ανάπτυξη υλικού χαρακτηρίζεται αποτελεσματική, σύμφωνα με όσα μόλις αναφέρθηκαν, όταν α) τα κείμενα και οι δραστηριότητες είναι τόσο ενδιαφέροντα, σχετικά με τους μαθητές και απολαυστικά, ώστε να έχουν θετική επιρροή στις απόψεις τους για τη γλώσσα και τη διαδικασία εκμάθησής της, β) καθορίζονται εφικτοί στόχοι που βοηθούν, εφόσον επιτευχθούν, στην αίσθηση αυτοεκτίμησης, και γ) προκαλούνται θετικές αντιδράσεις μέσω της χρήσης μουσικής, τραγουδιού, λογοτεχνίας, τέχνης, κ. ά., όπως και μέσω αμφιλεγόμενων και προκλητικών κειμένων, ενώ δημιουργούνται ευκαιρίες για εξατομίκευση και έκφραση συναισθημάτων για ένα κείμενο, προτού ζητηθεί η ανάλυση του.

4) Επιπρόσθετα, οι μαθητές της ξένης (ΞΓ) / δεύτερης (Γ2) γλώσσας μπορούν να ωφεληθούν από τη χρήση εκείνων των νοητικών δεξιοτήτων που χρησιμοποιούνται κατά την κατάκτηση και τη χρήση της μητρικής / πρώτης γλώσσας (Γ1). Ειδικότερα, οι μαθητευόμενοι έχουν την δυνατότητα να ωφεληθούν από την πολυδιάστατη αναπαράσταση και των δύο (Γ1, ΞΓ / Γ2) γλωσσών που βιώνουν, αλλά και της γλώσσας την οποία διατίθενται να παράγουν (Harwood, 2010, σ. 90) προωθώντας έτσι, ισχυρή γλωσσική κατάκτηση, μεταφορά της γλώσσας από μαθησιακές δραστηριότητες σε πραγματικές καταστάσεις, ικανότητα χρήσης της γλώσσας σε ποικιλία καταστάσεων και για ποικιλία χρήσεων και αυτοεκτίμηση, που πηγάζει από τη χρήση της ξένης / δεύτερης γλώσσας με τόσο σύνθετους τρόπους όπως συνήθως γίνεται στην πρώτη. Οι νοητικές και σύνθετες δεξιότητες είναι η οπτικοποίηση («visual imaging»), ο εσωτερικός μονόλογος («inner speech»), οι συναισθηματικές ανταποκρίσεις, οι συσχετίσεις με τις δικές τους ζωές, οι αξιολογήσεις, οι προβλέψεις και οι προσωπικές ερμηνείες. Ιδανικά, ο εσωτερικός μονόλογος και η οπτικοποίηση

θα έπρεπε να χρησιμοποιούνται συγχρόνως (Collins 2009, Leontiev & Ryabova 1981, Sadoski & Paivio 1994, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.92) και από κοινού με τις συναισθηματικές συνδέσεις και την κινητήριο φαντασία, πράγμα που συμβαίνει στην πρώτη γλώσσα και δύναται να πραγματοποιηθεί και στην ξένη / δεύτερη επίσης.

Για τους παραπάνω λόγους, το υλικό που δημιουργείται οφείλει να χρησιμοποιεί δραστηριότητες ενθαρρυντικές α) στη χρησιμοποίηση εσωτερικού μονόλογου («inner speech») και φαντασίας πριν, σε όλη τη διάρκεια της γραπτής ή προφορικής γλωσσικής εμπειρίας, και μετά από αυτήν, β) στη χρήση γραπτής ή προφορικής γλώσσας από τους ίδιους, αλλά και γ) στη σκέψη κατά τη διάρκεια τους, όπως και στην αξιοποίηση διανοητικών στρατηγικών για την επιτέλεση τους.

5) Μια ακόμη αρχή γλωσσικής κατάκτησης αποτελεί το ότι μαθητές μιας γλώσσας μπορούν να ωφεληθούν από την παρατήρηση των κύριων χαρακτηριστικών των γλωσσικών εισαγομένων. Αυτό σημαίνει ότι με την αυτόνομη παρατήρηση του τρόπου με τον οποίο ένα συγκεκριμένο στοιχείο ή χαρακτηριστικό χρησιμοποιείται (Ellis, Schmidt & Frota 1986, Tomlinson 2007b, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ. 93), ιδίως όταν ο μαθητής εμπλέκεται συναισθηματικά και γνωστικά σε ένα κείμενο, και έπειτα επιστρέφει σε αυτό για να ανακαλύψει τη χρήση της γλώσσας, έχει περισσότερες πιθανότητες για ανάπτυξη της γλωσσικής επίγνωσης (Bolitho et al, 2003, Bolitho&Tomlinson 1995, Tomlinson 1994, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.93) και ετοιμότητας για γλωσσική κατάκτηση (Pienemann 1985, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.93).

Κατά συνέπεια, το μαθησιακό υλικό οφείλει να α) κάνει χρήση βιωματικής προσέγγισης (Kolb 1984, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.93) που θα εμπλέξει ολιστικά τους μαθητευόμενους και θα τους οδηγήσει αρχικά σε μια έμμεση⁶ μάθηση, ενώ στη συνέχεια σε μια εμπειρική και στοχευόμενη γλωσσική προσέγγιση επιτρέποντας τους να αντιληφθούν πριν κατανοήσουν και να δισθανθούν πριν

⁶Πιο αναλυτικά, έμμεση μάθηση πραγματοποιείται μέσω της πολυδιάστατης ανταπόκρισης σε ένα κείμενο ως σύνολο και μέσω της έκφρασης προσωπικών αντιδράσεων σχετικά με αυτό, ενώ μετά, όταν οι μαθητές επιστρέψουν στο κείμενο πιο περιορισμένα και σε συγκεκριμένα γλωσσικά χαρακτηριστικά του, θα επέλθει η άμεση μάθηση (βλ. Harwood, 2010, σ. 93).

εξερευνήσουν, καθώς και να β) παρέχει βοήθεια στους μαθητές, με προτίμηση τη συνεργατική εργασία, ώστε να προβούν σε προσωπικές ανακαλύψεις παρά να καθοδηγούνται σε ένα συγκεκριμένο χαρακτηριστικό του κειμένου και να τους προσφέρονται σαφείς πληροφορίες για τη χρήση του.

6) Τέλος, όταν η επίτευξη επικοινωνιακών σκοπών πραγματοποιείται με την παροχή ευκαιριών για χρήση της γλώσσας, η γλωσσική κατάκτηση έρχεται πιο εύκολα. Σαφέστερα, η ανατροφοδότηση και η αλληλεπίδραση μπορούν να βοηθήσουν σημαντικά προς τον σκοπό αυτό.

Ως αποτέλεσμα, το υλικό που θα δημιουργηθεί θα πρέπει να α) παρέχει πολλές ευκαιρίες στους μαθητευόμενους, ώστε να παράγουν τη γλώσσα και να πετύχουν επιθυμητά αποτελέσματα, να αποτελείται από παραγωγικές δραστηριότητες που β) σκοπό έχουν όχι απλά την πρακτική συγκεκριμένων χαρακτηριστικών της γλώσσας, αλλά τη χρήση αυτής, γ) συμβάλλουν στην ανάπτυξη της επικοινωνιακής ικανότητας με ευφράδη, ακριβή, κατάλληλο και αποτελεσματικό τρόπο, δ) είναι πλήρως συγκεκριμενοποιημένες / εννοιολογικά πλαισιωμένες, ώστε οι μαθητές να ανταποκρίνονται σε αυτές με ένα αυθεντικό ερέθισμα/ κίνητρο και έτσι, να έχουν συγκεκριμένο λόγο («address») και ένα σαφές γλωσσικό εξαγόμενο στον νου, και ε) δημιουργούν ευκαιρίες για ανατροφοδότηση στο πλαίσιο παραγωγικών δραστηριοτήτων και μετά τη διεκπεραίωση τους.

3.3.2. Αρχές – Κριτήρια ανάπτυξης γλωσσικών εκπαιδευτικών υλικών ως συνέπεια των θεωριών γλωσσικής διδασκαλίας

Αφού παραθέσαμε τις αρχές γλωσσικής κατάκτησης, από τις οποίες προέκυψαν αρχές δημιουργίας εκπαιδευτικού γλωσσικού υλικού, θα προχωρήσουμε στην επισκόπηση αρχών γλωσσικής διδασκαλίας, ώστε να εμπλουτίσουμε τις τελευταίες.

1) Μία αρχή γλωσσικής διδασκαλίας αποτελεί το ότι το περιεχόμενο και η μεθοδολογία της τελευταίας θα πρέπει να συνάδει με τους σκοπούς της σειράς μαθημάτων («course») και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις επιθυμίες των μαθητών. Πιο συγκεκριμένα, όταν τίθεται ως σκοπός η επικοινωνιακή επάρκεια, η

γλώσσα στην οποία εκτίθενται οι μαθητές πρέπει να είναι αντιπροσωπευτική της πραγματικής γλωσσικής μορφής που χρησιμοποιείται σε μια συνηθισμένη συνομιλία.

Επομένως, α) τα κείμενα και τα καθήκοντα / εργασίες («tasks») θα πρέπει να χαρακτηρίζονται από αυθεντικότητα χωρίς να έχουν σχεδιαστεί για διδακτικούς σκοπούς (Gilmore, 2007, Mishan, 2005, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.95) και να είναι όσο το δυνατόν παρόμοια με μελλοντικές εφαρμογές της μάθησης (James 2006: 153, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.95). Ακόμη, ως συνάρτηση της συγκεκριμένης αρχής γλωσσικής διδασκαλίας που αναφέραμε, προκύπτει ότι β) το υλικό που θα δημιουργηθεί θα πρέπει να μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως πηγή και όχι ως σενάριο, όπως και να υπάρχει ενσωματωμένη στη σειρά μαθημάτων ευελιξία που οδηγεί σε αποφάσεις του εκπαιδευτικού σχετικά με τα κείμενα, τις εργασίες, τα κύρια σημεία της μάθησης («learning points»), τις προσεγγίσεις, και τις διδακτικές πορείες ανάλογα με τις ανάγκες και τις επιθυμίες των μαθητών.

2) Επίσης, η διδασκαλία είναι ωφέλιμο να σχεδιάζεται έτσι ώστε να βοηθά τους μαθητευόμενους να επιτύχουν γλωσσική ανάπτυξη κι όχι απλά γλωσσική κατάκτηση (Tomlinson 2007a, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ. 95).

Συνεπώς, το υλικό θα πρέπει α) να εντάσσει και να ενθαρρύνει τη χρήση υψηλού επιπέδου δεξιοτήτων (όπως η οπτικοποίηση («imaging»), η χρήση εσωτερικού μονολόγου, η δημιουργία συνδέσεων, η πρόβλεψη, η ερμηνεία, η αξιολόγηση και η εφαρμογή) από τα πρώτα επίπεδα μάθησης και μετά. Ακόμη, β) οι δραστηριότητες πρέπει να επεκτείνονται σε ευκαιρίες για χρήση της γλώσσας, κι όχι να περιορίζονται σε μορφές, τύπους και στη λειτουργία αυτής, ενώ γ) το υλικό να συμβάλλει συνολικά τον εκπαιδευτικό, ώστε αυτός να αξιολογεί τους μαθητές και να τους ανατροφοδοτεί επικοινωνιακά σχετικά με την επίτευξη των επιθυμητών σκοπών.

3) Επιπλέον, ο σχεδιασμός της διδασκαλίας θα πρέπει να πραγματοποιείται παρέχοντας μαθησιακές ευκαιρίες για εκπαιδευτική ανάπτυξη και έναν πιο δημιουργικό, συνεργατικό, ικανό και σίγουρο χαρακτήρα μαθητή ως αποτέλεσμα της σειράς μαθημάτων.

Έτσι, οδηγούμαστε στο ότι α) το γλωσσικό υλικό πρέπει να έχει διαθεματικό χαρακτήρα κι όχι στενή σύνδεση με τη γλωσσική μάθηση. Εκτός από αυτό, για να είναι αποτελεσματικό θα πρέπει β) να εντάσσει στο σώμα του κάποιο στοιχείο βασισμένο στη διδασκαλία περιεχομένου, για να μπορούν οι μαθητές να μάθουν περισσότερα για μια γνωστική περιοχή που τους ενδιαφέρει κι έχει σημασία γι' αυτούς, ενώ γ) οι δραστηριότητες που ωθούν σε ανάπτυξη δεξιοτήτων να είναι μεταφέρσιμες σε άλλα μαθήματα ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες (π.χ. δημιουργικές, αξιολογικές, οργανωτικές, συνεργατικές, αναλυτικές, αρχηγικές δεξιότητες).

4) Τελευταία αλλά εξίσου σημαντική αρχή γλωσσικής διδασκαλίας θα αναφέρουμε την απαραίτητη δυνατότητα του εκπαιδευτικού να εξατομικεύσει και να διαφοροποιήσει γεωγραφικά τα υλικά, καθώς και να τα συσχετίσει με διαφορετικούς τρόπους σύμφωνα με τις ανάγκες, τις επιθυμίες και τις προτιμήσεις των ξεχωριστών μαθησιακών στυλ των μαθητευόμενων (Anderson 2006, όπ. αναφ. σε Harwood 2010, σ.95).

Με βάση αυτή την αρχή, συμπεραίνουμε ότι το επιθυμητά καρποφόρο υλικό θα πρέπει α) να παρέχει ιδέες (ίσως και τράπεζα θεμάτων) με σκοπό τη γεωγραφική διαφοροποίηση και την εξατομίκευση γενικών δραστηριοτήτων, αλλά και β) να βοηθά τους εκπαιδευτικούς στις προτάσεις τρόπων με τους οποίους οι μαθητές μπορούν να πραγματοποιήσουν τις προσωπικές τους επιλογές και να εργαστούν στο δικό τους επίπεδο και με τη δική τους ταχύτητα.

3.3.3. Αρχές – Κριτήρια ανάπτυξης γλωσσικών εκπαιδευτικών υλικών από απόψεις μελετητών

Σύμφωνα με τον Methold (1972, όπ. αναφ. σε McGrath, 2002, σ.153) τα υλικά που αποτυχαίνουν δεν είναι όντως αποτυχημένα τα ίδια, αλλά οι συνθήκες στις οποίες χρησιμοποιούνται, καθώς δε λαμβάνουν υπόψη τις τοπικές ανάγκες ή συνθήκες. Ο Methold δίνει έμφαση στη γεωγραφική διαφοροποίηση και την *ανακύκλωση*⁷. Έτσι, τοποθετείται σχετικά με τα χαρακτηριστικά των καλών υλικών, τα οποία θα α) στοχεύουν στη διδασκαλία ενός προκαθορισμένου σώματος γνώσης, π.χ. ό, τι

⁷Βλ. *Υποσημείωση Νο 5*.

περιλαμβάνεται σε ένα πρόγραμμα σπουδών («syllabus»), β) χωρίζονται σε διδάξιμα μέρη (π.χ. λαμβάνουν υπόψη τόσο τους χρονικούς περιορισμούς, όσο και την ποιότητα του υλικού που δύναται να συμπεριληφθεί σε μια συγκεκριμένη παράδοση), γ) λαμβάνουν υπόψη αρχές όπως η ποικιλία, η επιλογή / διάκριση (του πιο σημαντικού στοιχείου για διδασκαλία), η εγκυρότητα του περιεχομένου («content validity») των ασκήσεων, και η ανάγκη για «ανακύκλωση», και δ) υπολογίζουν τοπικές συνθήκες (το περιβάλλον της αίθουσας διδασκαλίας, παραδοσιακές πρακτικές διδασκαλίας και μάθησης, και τη γλωσσολογική και μεθοδολογική επάρκεια των εκπαιδευτικών).

Ένας ακόμη που ασχολήθηκε εκτενώς με τις αρχές δημιουργίας υλικού καθώς και με μια περαιτέρω συζήτηση σχετικά με την κάθε μία είναι, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, ο Tomlinson. Οι δικές του αρχές σχετίζονται με τη διδασκαλία της γλώσσας, με γενικές απόψεις για τους στόχους του προγράμματος μαθημάτων («curricular»), για τη μάθηση, για το πώς όλα αυτά μπορούν να διευκολυνθούν, όπως και με την ανάγκη της θεώρησης των διαφορών που έχουν οι μαθητές μεταξύ τους (Tomlinson 1998c, σσ. 7-21, όπ. αναφ. σε McGrath, 2002, σ.153). Πιο συγκεκριμένα, μια σύνοψη των αρχών του θα μπορούσε να είναι η εξής:

- 1) Τα υλικά πρέπει να ασκούν επιρροή.
- 2) Τα υλικά πρέπει να βοηθούν τους μαθητευόμενους να νιώθουν άνετα.
- 3) Τα υλικά πρέπει να βοηθούν τους μαθητευόμενους προς την ανάπτυξη αυτοπεποίθησης.
- 4) Ό, τι διδάσκεται πρέπει να γίνεται αποδεκτό από τους μαθητές ως σχετικό και χρήσιμο.
- 5) Τα υλικά πρέπει να “απαιτούν” και να διευκολύνουν την αυτό-επένδυση («self investment») του μαθητή.
- 6) Οι μαθητές πρέπει να είναι έτοιμοι να κατακτήσουν τα κύρια σημεία που διδάσκονται.
- 7) Τα υλικά πρέπει να εκθέτουν τους μαθητές στην αυθεντική μορφή της γλώσσας.
- 8) Η προσοχή του μαθητή πρέπει να εστιάζει στα γλωσσολογικά χαρακτηριστικά του γλωσσικού εισαγόμενου.
- 9) Τα υλικά πρέπει να παρέχουν ευκαιρίες για χρήση της γλώσσας για επικοινωνιακούς σκοπούς.

10) Τα υλικά πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ότι τα θετικά αποτελέσματα της διδασκαλίας συνήθως καθυστερούν.

11) Τα υλικά πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ότι οι μαθητές διαφέρουν στο μαθησιακό στυλ.

12) Τα υλικά πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ότι οι μαθητές διαφέρουν στις συναισθηματικές συμπεριφορές τους.

13) Τα υλικά πρέπει να επιτρέπουν μια βουβή («silent») περίοδο κατά την αρχή της διδασκαλίας.

14) Τα υλικά πρέπει να μεγιστοποιούν τη δυνατότητα μάθησης με την ενθάρρυνση διανοητικής, αισθητικής και συναισθηματικής συμμετοχής, που κινητοποιεί τόσο τις δραστηριότητες του δεξιού μέρους τους εγκεφάλου, όσο και του αριστερού.

15) Τα υλικά δεν πρέπει να στηρίζονται πολύ σε ελεγχόμενη πρακτική.

16) Τα υλικά πρέπει να παρέχουν ευκαιρίες για ανατροφοδότηση.

Ακόμη, ο Tomlinson (2008b:4, όπ.αναφ. σε Tomlinson, 2012, σ.156) αναφέρει τις εξής αρχές δημιουργίας υλικού:

1) η γλωσσική εμπειρία πρέπει να είναι κατανοητή και τοποθετημένη σε συγκεκριμένο, 2) ο μαθητευόμενος πρέπει να έχει παρακινηθεί με κίνητρο, να είναι ήρεμος, θετικά διακείμενος, να συμμετέχει, 3) τα γλωσσικά και επικοινωνιακά χαρακτηριστικά διαθέσιμα για δυνητική κατάκτηση πρέπει να είναι σαφή, γεμάτα νόημα και συχνά, και 4) ο μαθητευόμενος πρέπει να επιτυγχάνει βαθιά και πολυδιάστατη γλωσσική διαδικασία με τη βοήθεια του υλικού.

Περαιτέρω, η λίστα των αρχών δημιουργίας υλικού του Nunan (1988b, σ.1, όπ. αναφ. σε McGrath, 2002, σσ.154-5) βασίζεται σε απόψεις που σχετίζονται με την επικοινωνιακή προσέγγιση, τονίζει την αυθεντικότητα του κειμένου και του καθήκοντος («task»), την αλληλόδραση, την ανάγκη της ισορροπίας μεταξύ της εστίασης στη μορφή (ακρίβεια) και των ευκαιριών για έκφραση νοήματος (ευχέρεια), την εξάσκηση του μαθητή, καθώς και την αυτόνομη μάθηση. Αναλυτικότερα:

1) Τα υλικά πρέπει να είναι ξεκάθαρα συνδεδεμένα με το πρόγραμμα μαθημάτων που εξυπηρετούν.

2) Τα υλικά πρέπει να είναι αυθεντικά σε ότι αφορά τα κείμενα και τα καθήκοντα.

- 3) Τα υλικά πρέπει να ωθούν σε αλληλόδραση.
- 4) Τα υλικά πρέπει να επιτρέπουν στους μαθητές να επικεντρωθούν σε καθημερινές («formal aspects») μορφές της γλώσσας.
- 5) Τα υλικά πρέπει να ενθαρρύνουν τους μαθητές να αναπτύξουν μαθησιακές δεξιότητες, καθώς και δεξιότητες του τρόπου μάθησης (με άλλα λόγια «στρατηγικές»).
- 6) Τα υλικά πρέπει να ενθαρρύνουν τους μαθητές στην ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων τους εκτός τάξης.

Αρχές δημιουργίας υλικού, και μάλιστα επικοινωνιακές, έχει προσφέρει και ο Rossner (1988, σ. 143, όπ. αναφ. σε McGrath, 2002, σ.155), ο οποίος επικεντρώνεται στις επιθυμητές συνθήκες μάθησης, στη γνωστική αντίληψη, στη μαθητοκεντρική διδασκαλία και στην επικοινωνία του μαθητή, από την οποία απουσιάζουν συνήθως οι πραγματικές συνθήκες και η ενεργή εμπλοκή που πραγματοποιείται στην Γ1. Έτσι, σύμφωνα με τον ίδιο τα κατάλληλα υλικά:

- 1) θα παρέχουν «κατανοητό εισαγόμενο» για γενικευμένη εξάσκηση δεξιοτήτων και «κινητοποίηση» του διαγλωσσικού ρεπερτορίου δεξιοτήτων των μαθητών,
- 2) θα καλλιεργούν την επίγνωση των μαθητών σχετικά με τη γλώσσα, την επικοινωνία, τη μάθηση, κ. ά.
- 3) θα παρέχουν στη νέα γλώσσα επικοινωνιακές εμπειρίες παρόμοιες και παράλληλες με εκείνες που θα τους συμβούν πέρα από το περιβάλλον της μάθησης.

Οι Hutchinson και Waters' (1987, όπ. αναφ. σε McGrath, 2002, σ.156) υποστήριξαν ότι τα υλικά θα πρέπει: 1) να λειτουργούν ως ερέθισμα για μάθηση (π.χ. ενδιαφέροντα κείμενα, ευκαιρίες για χρήση των ήδη υπαρχόντων δεξιοτήτων και γνώσεων, κτλ.), 2) να βοηθούν στην οργάνωση της διδακτικής – μαθησιακής διαδικασίας (π.χ. ύπαρξη ξεκάθαρης δομής που βοηθά τον εκπαιδευτικό να σχεδιάσει το μάθημα και τους μαθητές να νιώθουν πρόοδο), 3) να ενσωματώνουν την άποψη του δημιουργού σχετικά με τη διδασκαλία και τη μάθηση, 4) να αντικατοπτρίζουν τη φύση της γλωσσικής μάθησης (π.χ. την περιπλοκότητα, αλλά και τη διαχειρισιμότητά της), 5) να παρέχουν μοντέλα σωστής και κατάλληλης χρήσης της γλώσσας.

Οι Bell & Gower (1998: 122-5, όπ. αναφ. σε Tomlinson, 2003b, σ.109, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σσ.81-109) έθεσαν τις εξής αρχές πριν συγγράψουν το δικό τους υλικό. Οι αρχές αυτές ήταν: ευελιξία, πορεία από το κείμενο στη γλώσσα, συμμετοχικό περιεχόμενο, φυσική γλώσσα, αναλυτικές προσεγγίσεις, έμφαση στην επανάληψη, εξατομικευμένη πρακτική, ενσωματωμένες δεξιότητες, ισορροπία προσεγγίσεων, ανάπτυξη / εξέλιξη του μαθητευόμενου και επαγγελματικός σεβασμός. Ακόμη, ο Hall (όπ. αναφ. σε Hidalgo et al., 1995:8, όπ. αναφ. σε Tomlinson, 2003b, σσ.109-110, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σσ.81-109) τονίζει ότι πριν από τον σχεδιασμό ή τη συγγραφή του υλικού οφείλουμε να ερωτηθούμε πώς νομίζουμε ότι οι άνθρωποι μαθαίνουν μια γλώσσα, ενώ αναφέρει τις θεωρητικές αρχές – αναγκαιότητες της επικοινωνίας, των μακροπρόθεσμων στόχων, της αυθεντικότητας, της μαθητοκεντρικής μάθησης.

3.3.4. Σύνοψη αρχών – κριτηρίων ανάπτυξης γλωσσικών εκπαιδευτικών υλικών

Εάν θέλαμε να συνοψίσουμε όλη την παραπάνω ανασκόπηση της βιβλιογραφίας (θεωρίες γλωσσικής κατάκτησης, θεωρίες γλωσσικής διδασκαλίας, απόψεις μελετητών) σχετικά με τις αρχές ανάπτυξης γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού, θα λέγαμε πως ένα αποτελεσματικό γλωσσικό υλικό θα πρέπει :

1) να περιλαμβάνει κατανοητά, σαφή, άφθονα, προφορικά και γραπτά, ενταγμένα σε συγκεκριμένο, αυθεντικά και αντιπροσωπευτικά της καθημερινής και σύγχρονης γλώσσας - στόχου γλωσσικά εισαγόμενα, που οδηγούν σε παραγωγή διαφορετικών κειμενικών ειδών,

2) να δημιουργεί ευκαιρίες για αλληλόδραση και επικοινωνιακή χρήση της γλώσσας – στόχου σε αυθεντικές και ποικίλες περιστάσεις,

3) να χρησιμοποιεί δραστηριότητες που οδηγούν σε καλλιέργεια νοητικών και σύνθετων δεξιοτήτων οι οποίες εμφανίζονται κατά την κατάκτηση της μητρικής / πρώτης γλώσσας (π.χ. οπτικοποίηση, χρήση εσωτερικού μονολόγου, κ.ά.)· δεξιοτήτων μαθησιακών αλλά και του τρόπου μάθησης, δηλαδή στρατηγικών, όπως και δεξιοτήτων μεταφέρεσιμων σε άλλα μαθήματα ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες,

4) να μεγεθύνει τη διανοητική, συναισθηματική, αισθητική συμμετοχή των μαθητευόμενων,

- 5) να παρέχει ευκαιρίες ανατροφοδότησης,
- 6) να είναι διαθέσιμο και να περιλαμβάνει διδασκαλία περιεχομένου παρέχοντας γνώσεις που αφορούν τους μαθητές,
- 7) να είναι διαφοροποιημένο γεωγραφικά, εξατομικευμένο, να λαμβάνει υπόψη τα διαφορετικά μαθησιακά στυλ και τις ξεχωριστές συναισθηματικές συμπεριφορές,
- 8) να μη βασίζεται σε πολύ ελεγχόμενη πρακτική, να λειτουργεί περισσότερο ως πηγή παρά ως σενάριο και να παρέχει ευελιξία στον διδάσκοντα, ώστε αυτός να δύναται να πάρει πρωτοβουλίες ανάλογες των ενδιαφερόντων, του ρυθμού, του επιπέδου των μαθητών, αλλά και των προσωπικών του επιλογών,
- 9) να ακολουθεί κάποιο συγκεκριμένο στόχο προκαθορισμένου όγκου γνώσης,
- 10) να είναι διαιρεμένο δομικά και να διευκολύνει την οργάνωση της διδακτικής πορείας,
- 11) να περιλαμβάνει τις απόψεις του δημιουργού,
- 12) να ακολουθεί βιωματική και συνεργατική προσέγγιση αποσκοπώντας στην ανακαλυπτική, μαθητοκεντρική, που συμβάλλει στην αυτόνομη κι όχι στην καθοδηγητική μάθηση,
- 13) να προβάλλεται ως χρήσιμο και σχετικό στους μαθητές,
- 14) να έχει θετική επιρροή, δηλαδή να προκαλεί στους διδασκόμενους θετική στάση σχετικά με τη γλώσσα – στόχο και την εκμάθηση της, αλλά και να οδηγεί σε ανάπτυξη αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησης τους,
- 15) να δημιουργεί μια αίσθηση άνεσης στο μαθητικό κοινό,
- 16) να ισορροπεί ανάμεσα στη διδασκαλία της μορφής της γλώσσας - στόχου και του περιεχομένου αυτής, και
- 17) να αποτελεί για τους διδασκόμενους ερέθισμα για μάθηση.

3.4. Διαφορετικές προσεγγίσεις σχετικά με την ανάπτυξη γλωσσικών εκπαιδευτικών υλικών

Στη συγκεκριμένη ενότητα θα παραθέσουμε κάποια αμφιλεγόμενα ζητήματα για τους ερευνητές, τα οποία θίγει ο Tomlinson (2012, σσ.157-167) και αφορούν την ανάπτυξη γλωσσικών εκπαιδευτικών υλικών, ενώ στο καθένα από αυτά θα παρατηρήσουμε την προσωπική του άποψη ή αλλιώς κατά τη γνώμη μας τη χρυσή τομή.

Αρχικά, από τη δεκαετία του 1980' υπήρξε διαφωνία αναφορικά με το αν ένα διδακτικό βιβλίο αποτελεί το καλύτερο μέσο μεταξύ των γλωσσικών εκπαιδευτικών υλικών (Tomlinson, 2012, σσ.157-158). Οι υποστηρικτές των διδακτικών βιβλίων τα αναφέρουν ως ένα μέσο που παρέχει στον μαθητευόμενο «ασφάλεια, σύστημα, πρόοδο, επανάληψη, εξοικονόμηση χρόνου», ενώ στους εκπαιδευτικούς προσφέρει τις πηγές που χρειάζονται ως βάση των μαθημάτων τους, βοηθάει στην «αξιοπιστία», αλλά και στη χρονική οργάνωση του μαθήματος (Ibid). Από την άλλη, όσοι έχουν αντίθετη άποψη, στηρίζονται, μεταξύ άλλων, στο ότι τα διδακτικά βιβλία αφαιρούν από τον διδάσκοντα την όποια πρωτοβουλία, «αποδυναμώνουν» και τον τελευταίο, όπως και τον μαθητή, δυσχεραίνουν την οποιαδήποτε επιθυμητή προσαρμογή και αλλαγή του υλικού κατά την πορεία των μαθημάτων και δε λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες και τις επιθυμίες της κάθε μαθητικής ομάδας (Ibid).

Ο ίδιος ο Tomlinson καταλήγει στο ότι θα ήθελε να υπάρχουν διδακτικά βιβλία, καθώς αποτελούν εξοικονόμηση χρόνου και χρήματος και προσφέρουν ένα συλλογικό εργαλείο στον εκπαιδευτικό, ωστόσο αυτά θα πρέπει να είναι πιο διαφοροποιημένα γεωγραφικά («localized»), να έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να είναι προσαρμόσιμα, καθώς και να παρέχουν ευελιξία στον διδάσκοντα (Ibid).

Δεύτερον, αντικείμενο μελέτης και προβληματισμού αποτελούν τα δημοσιευμένα διδακτικά υλικά και η αντικατάστασή τους. Πιο αναλυτικά, διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα και διδάσκοντες έχουν αντικαταστήσει τα παραπάνω υλικά με «χειροποίητα» («home-made materials») με σκοπό να επιτύχουν μεγαλύτερη συσχέτιση και εμπλοκή των διδασκομένων (Tomlinson, 2012, σσ.158-159). Η άποψη του Tomlinson είναι ότι τα δημοσιευμένα διδακτικά βιβλία έχουν να προσφέρουν πολλά στους εκπαιδευτικούς. Ωστόσο, εάν οι τελευταίοι είναι εφοδιασμένοι με αυτοπεποίθηση, δημιουργικότητα και σεβασμό προς τους διδασκομένους, ένα μάθημα απαλλαγμένο από διδακτικά βιβλία μπορεί να προσφέρει μια εξατομικευμένη, σχετική, συμμετοχική εμπειρία της χρησιμοποιούμενης γλώσσας – στόχου, καθώς και ευκαιρίες παρατήρησης της χρήσης της για επικοινωνιακούς σκοπούς, ζητούμενο που πολλοί συγγραφείς γλωσσικών υλικών δυσκολεύονται να παρέχουν (Ibid).

Ένα άλλο ζήτημα που συνδέεται με τη δημιουργία γλωσσικού υλικού είναι η παιδαγωγική προσέγγιση που ο δημιουργός και αυτό “ενστερνίζεται” (Tomlinson, 2012, σσ.159-161). Πιο συγκεκριμένα, ο Tomlinson αναφέρει εκτενέστερα πολλές εμπειρικές προσεγγίσεις, όπως την προσέγγιση με «γλωσσική επίγνωση» («language awareness»), όπου η ολιστική εμπειρία του κειμένου προηγείται της ανακαλυπτικής μάθησης, καθώς και την «καθοδηγούμενη από κείμενο μέθοδο» («text – driven»), όπου οι μαθητευόμενοι πρώτα ανταποκρίνονται προσωπικά σε ένα κείμενο προτού ασχοληθούν με δημιουργικές και αναλυτικές δραστηριότητες (Ibid). Ακόμη, υπάρχει η «καθοδηγούμενη από εργασία / δραστηριότητα» («task– driven») μέθοδος, όπου ο στόχος του μαθητή είναι η επιτέλεση δραστηριοτήτων, ενώ του δασκάλου η γλωσσική ανάπτυξη, καθώς και οι «πολυτροπικές» προσεγγίσεις («multi-dimensional»), όπου οι διδασκόμενοι χρησιμοποιούν αισθητηριακές και κινητικές εικόνες, εσωτερική φωνή, συναισθήματα και σκέψη, ώστε να ανταποκριθούν σε κείμενα και να ολοκληρώσουν εργασίες / δραστηριότητες (Ibid).

Όλες αυτές οι μέθοδοι έχουν κοινό ότι υποστηρίζουν τη σημασία της εμπειρίας της χρησιμοποιούμενης γλώσσας – στόχου, ενώ η πιο δημοφιλής φαίνεται πως είναι αυτή που στηρίζεται στις εργασίες / δραστηριότητες («task-based»), οι οποίες δεν έχουν γλωσσικά αποτελέσματα (π.χ. οργάνωση μιας εκδρομής, επίλυση προβλήματος, κ. ά.) (Ibid). Κατά τον Tomlinson, η καλύτερη μέθοδος είναι η δική του εισήγηση, δηλαδή η «καθοδηγούμενη από το κείμενο» διδασκαλία («text – driven»), στην οποία ένα γραπτό ή ακουστικό κείμενο καθοδηγεί μία ενότητα υλικών, ενώ υπάρχουν τα εξής είδη δραστηριοτήτων: «ετοιμότητας» («readiness activities») που ενεργοποιούν τον νου των διδασκομένων σχετικά με το κείμενο, «αρχικές» («initial response activities») που παρακινούν για συμμετοχή κατά τη βίωση του κειμένου, «πρόσληψης» («intake response activities») που ωθούν σε διατύπωση προσωπικών απαντήσεων, «γλωσσικών εισαγομένων» («input response activities») που συμβάλλουν σε εξερεύνηση των χαρακτηριστικών του κειμένου και «ανάπτυξης» («development activities») που προωθούν την παραγωγή λόγου (Ibid).

Ακόμη, υπήρξε αντιπαράθεση απόψεων σχετικά με την έκθεση των μαθητευόμενων σε αυθεντική χρήση της γλώσσας – στόχου τόσο στα κείμενα όσο και στις εργασίες / δραστηριότητες (Tomlinson, 2012, σσ.161-162). Μια μερίδα μελετητών υποστηρίζει ότι τα επινοημένα κείμενα και παραδείγματα βοηθούν τους

μαθητές στο να επικεντρώνονται στο διδασκόμενο κάθε φορά γλωσσικό φαινόμενο και είναι κάτι που τα περισσότερα διδακτικά βιβλία ακολουθούν. Ωστόσο, πολλοί ερευνητές της κατάκτησης δεύτερης γλώσσας θεωρούν ότι η μέθοδος αυτή καταλήγει να μην προετοιμάζει για την πραγματική επαφή με τη γλώσσα – στόχο έξω από την αίθουσα διδασκαλίας (Ibid).

Ο Tomlinson ορίζει ως «αυθεντικό κείμενο» αυτό που παράγεται με σκοπό την επικοινωνία παρά τη διδασκαλία, ενώ ως «αυθεντική εργασία / δραστηριότητα» αυτή που εμπεριέχει την επικοινωνία των διδασκόμενων με σκοπό ένα γλωσσικό αποτέλεσμα κι όχι την εξάσκηση της γλώσσας (Ibid). Το «αυθεντικό κείμενο» δε χρειάζεται να είναι εκφωνημένο από μητρικό ομιλητή («native speaker») και ακόμη, θα μπορούσε να είναι μια απλοποιημένη εκδοχή ενός πραγματικού κειμένου. Επίσης, μια «αυθεντική εργασία /δραστηριότητα» δε χρειάζεται να είναι μια εργασία της πραγματικής ζωής, αλλά μπορεί να αποτελεί εργασία εντός σχολικής τάξης η οποία θα περιλαμβάνει τη χρήση δεξιοτήτων της πραγματικής ζωής, ώστε να καταλήγει όχι απλά σε επικοινωνία, αλλά σε ένα μη γλωσσικό αποτέλεσμα. Ο Tomlinson τονίζει ότι χωρίς «αυθεντικά κείμενα» και «αυθεντικές εργασίες / δραστηριότητες», οι μαθητές δε θα είναι προετοιμασμένοι για μια ρεαλιστική χρήση της γλώσσας (Ibid).

Η «αποδεκτότητα» του υλικού αποτελεί έναν ακόμη λόγο διαφωνίας των μελετητών σχετικά με την ανάπτυξη γλωσσικών υλικών (Tomlinson, 2012, σσ.162-163). Οι πιο πολλοί εκδότες, με στόχο να αποφύγουν τις προσβολές, τον σεξισμό και τον ρατσισμό, εφοδιάζουν τους συγγραφείς γλωσσικών υλικών με μια λίστα θεμάτων – ταμπού, ενώ οι τελευταίοι συχνά εκφράζουν παράπονα σχετικά με την παραγωγή υλικών που δεν προωθούν την εμπλοκή των αποδεκτών (Ibid). Ο Tomlinson τοποθετείται και στο συγκεκριμένο θέμα και στηρίζει τα πιο «προκλητικά», «αμφιλεγόμενα» παρά τα «ουδέτερα» κείμενα, καθώς τα πρώτα έχουν τη δυνατότητα να διευκολύνουν τη συναισθηματική εμπλοκή και ευρύτερα τη μάθηση (Ibid).

Εκτός από τα παραπάνω ζητήματα, κατά τη δημιουργία γλωσσικού υλικού προκύπτει το θέμα του «εξανθρωπισμού» αυτού (Tomlinson, 2012, σσ.163-164). Για να γίνουμε πιο συγκεκριμένοι, πολλές δημοσιεύσεις αναφερόμενες σε θεωρίες μάθησης δίνουν έμφαση στον «εξανθρωπισμό» του γλωσσικού υλικού και στη σημασία αυτού, καθώς βοηθά τους διδασκόμενους να εξατομικεύουν, να

τοπικοποιούν και να προσδίδουν νόημα στην εμπειρία της γλώσσας – στόχου, και έτσι, να συμμετέχουν συναισθηματικά και να μαθαίνουν με το δικό τους μαθησιακό στυλ (Ibid). Σύμφωνα με τον Tomlinson, χωρίς συναισθηματική και γνωστική συμμετοχή⁸, οι πιθανότητες για μια ουσιαστική και μακροχρόνια μάθηση είναι ελάχιστες (Ibid).

Επίσης, η ιδεολογία που εξωτερικεύεται μέσω ενός γλωσσικού υλικού αποτέλεσε αντικείμενο συζήτησης μεταξύ των μελετητών (Tomlinson, 2012, σσ.164-165). Για πολλά χρόνια κριτικοί και κοινωνικο - πολιτισμικοί θεωρητικοί κατέκριναν τον ρόλο της αγγλικής γλωσσικής διδασκαλίας σε μια πορεία προς «παγκοσμιοποίηση, προώθηση των δυτικών, καπιταλιστικών και υλιστικών αξιών» (Ibid). Σχετικά με αυτό, ο Tomlinson ξεκαθαρίζει πως είναι αναπόφευκτη, μέσα από τα διδακτικά βιβλία, η μετάδοση άποψης για τη διδασκαλία και τη μάθηση, άποψης για τη γλώσσα – στόχο και τον πολιτισμό αυτής, άποψης του συγγραφέα για τον κόσμο. Ωστόσο, αυτό που οφείλουν οι διδάσκοντες είναι να προστατεύσουν τους διδασκόμενους μύοντας τους σε μια ευρύτερη κριτική αντίληψη και θέαση (Ibid).

Τέλος, ο ρόλος των νέων τεχνολογιών στη δημιουργία γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού χαρακτηρίζεται από κάποιους ως πολύ βοηθητικός, ενώ από άλλους ως επικίνδυνος (Tomlinson, 2012, σσ.165-166). Μια πολύ αξιοσημείωτη επισήμανση είναι η ακόλουθη: «αν η χρήση των υπολογιστών διευκολύνει τη μάθηση, εξαρτάται από το πώς θα εφαρμοστεί η τεχνολογία» (Reinders & White, 2010, 68, όπ. αναφ. σε Tomlinson, 2012, σσ.165-166). Έτσι, ο Tomlinson παραθέτει στην ανάλυση του μειονεκτήματα αλλά και πλεονεκτήματα της χρήσης των νέων τεχνολογιών για να συμπεράνει ότι υποστηρίζει την αξιοποίηση τους, καθώς παρέχουν «ευελιξία, επιλογές, παράθυρο στον αληθινό κόσμο», ειδικά για περιοχές όπου οι μαθητές δεν έχουν πρόσβαση σε σχολείο αλλά σε κινητά τηλέφωνα, όμως, εφιστά την προσοχή στην αποφυγή κακής χρήσης της τεχνολογίας, για να μη καταλήξουμε στην απώλεια της πραγματικής, άμεσης, πρόσωπο με πρόσωπο αλληλόδρασης (Ibid).

⁸Βλ. Tomlinson, 2012, σσ.163-164 για κάποιες μεθόδους εξανθρωπισμού του γλωσσικού υλικού.

4. Το γλωσσικό εκπαιδευτικό υλικό

4.1. Σκοπός και στόχοι του γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού

Ο σκοπός του γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού μας είναι η γλωσσομάθεια της ελληνικής γλώσσας σε επίπεδο «Α2 - βασικής γνώσης», όπως αυτό αναλυτικά ορίζεται από το «Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες»⁹. Ωστόσο, αυτό που διαφοροποιεί τον σκοπό μας, και άρα και το υλικό μας, είναι το μαθητικό κοινό στο οποίο απευθύνεται, καθώς στοχεύουμε σε δίγλωσσους μικρούς μαθητές της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης της Αλβανίας, με πρώτη / μητρική γλώσσα την αλβανική και δεύτερη / ξένη την ελληνική.

Πιο συγκεκριμένα, οι επιμέρους στόχοι¹⁰ του υλικού είναι:

- 1) η καλλιέργεια της δεξιότητας κατανόησης γραπτού λόγου και συγκεκριμένα, μικρών απλών κειμένων φιλικού συνήθως, αλλά και τυπικού ύφους, για γνώριμα θέματα,
- 2) η καλλιέργεια της δεξιότητας κατανόησης προφορικού λόγου και συγκεκριμένα, κειμένων τυπικού ή φιλικού ύφους, περιορισμένης διάρκειας, με απλή δομή και με πληροφορίες που δίνονται με σαφήνεια και λογική σειρά,

⁹Ο κάτοχος «βασικής γνώσης» / «επιπέδου Α2» προσδιορίζεται από το *Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες*, (2019) ως εξής: «Μπορεί να κατανοήσει προτάσεις και εκφράσεις που χρησιμοποιούνται συχνά και που σχετίζονται με περιοχές που είναι άμεσα συναφείς (π.χ. πολύ βασικές ατομικές και οικογενειακές πληροφορίες, αγορές, τοπική γεωγραφία, εργασία). Μπορεί να επικοινωνήσει σε απλά και συνηθισμένα καθήκοντα που απαιτούν απλή και απευθείας ανταλλαγή πληροφοριών για θέματα που του είναι οικεία και για θέματα ρουτίνας. Μπορεί να περιγράψει με απλά λόγια πτυχές του ιστορικού του, του άμεσου περιβάλλοντός του, καθώς και θέματα άμεσης ανάγκης.». Βλ. σχετικά την ιστοσελίδα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας (στο εξής και «ΚΕΓ») <http://www.greek-language.gr/certification/node/63.html>, καθώς και την ιστοσελίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης με τη γλωσσική πολιτική *Council of Europe. Language Policy Portal*, (2019) <https://www.coe.int/web/language-policy/home>.

¹⁰Βλ. περαιτέρω τους *Ειδικούς Εκπαιδευτικούς Στόχους* του επιπέδου Α2 στο *Α2 – Βασική Γνώση*, (2019) <http://www.greek-language.gr/certification/node/98.html>.

χωρίς την εμπλοκή πολλών προσώπων και γεγονότων, όπως και φράσεων και λέξεων σε θέματα που είναι σχετικά με τις εμπειρίες των μαθητευόμενων,

- 3) η καλλιέργεια της δεξιότητας παραγωγής γραπτού λόγου και συγκεκριμένα, κείμενων σε τυπικό ή φιλικό ύφος, περιορισμένου μήκους, με απλή δομή, στα οποία πρέπει να είναι σε θέση να παραθέτουν οι μαθητευόμενοι με λογική σειρά τις απόψεις και τις ιδέες τους για θέματα που γνωρίζουν και να δίνουν βασικές πληροφορίες,
- 4) η καλλιέργεια της δεξιότητας παραγωγής προφορικού λόγου και συγκεκριμένα, της επικοινωνίας σε απλές καθημερινές υποθέσεις οι οποίες απαιτούν απλή και άμεση ανταλλαγή πληροφοριών γύρω από οικεία θέματα και δραστηριότητες, της παρακολούθησης μιας συζήτησης για ένα οποιοδήποτε θέμα της καθημερινής ζωής και της εμπλοκής σε κοινωνικές πρακτικές που απαιτούν τη χρήση προφορικού λόγου,
- 5) η καλλιέργεια της διαπολιτισμικής ικανότητας και συγκεκριμένα, η κατανόηση και επίγνωση της πολιτισμικής διαφοροποίησης των ίδιων των μαθητευόμενων, αλλά και των «άλλων».

4.2. Φιλοσοφία – αρχές σχεδιασμού του γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού

Αν και η ιδανική «ανάπτυξη υλικού» περιλαμβάνει την αξιολόγηση αυτού, την προσαρμογή, τον σχεδιασμό, την παραγωγή, την αξιοποίηση και την έρευνα (Tomlinson, 2012, σσ.143-144), η ανάπτυξη γλωσσικού υλικού την οποία πραγματοποιήσαμε επικεντρώνεται μόνο στο πρακτικό μέρος του σχεδιασμού λόγω της περιορισμένης έκτασης της παρούσας εργασίας.

Το γλωσσικό υλικό που παρουσιάζεται στο «Παράρτημα» θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως διδακτικό βιβλίο, ενώ εμπεριέχει χρήση και άλλων ειδών γλωσσικών εκπαιδευτικών υλικών, όπως βίντεο, παιχνίδια, ιστοτόπους, αλληλεπιδράσεις με το κινητό, μέσα που συμβάλλουν στην κατάκτηση μιας γλώσσας (Tomlinson, 2012, σ.143). Με άλλα λόγια, το υλικό αποτελείται από κείμενα είτε σε

έγγραφη, είτε σε οπτική, είτε σε ηχητική μορφή, αλλά και από γλωσσικές δραστηριότητες («tasks») (Brown, 1995· Mishan, 2005, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.3).

Ακόμη, θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε (Richard's J., 2001: 251, όπ. αναφ. σε Tomlinson, 2012, σ.143) το υλικό με βάση κυρίως¹¹ τις υποενότητες «λεξιλόγιο» και «μαθαίνω τους κανόνες της γλώσσας» ως ««πληροφοριακό», καθώς ενημερώνει τον μαθητευόμενο σχετικά με τη «γλώσσα - στόχο», αλλά και ως «καθοδηγητικό», αφού τον κατευθύνει στην εξάσκηση της. Όλα τα κείμενα του υλικού και οι υποενότητες «ακούω και κατανοώ» καθιστούν το υλικό «εμπειρικό» παρέχοντας εμπειρία της χρήσης της ελληνικής. Οι υποενότητες «μιλώ και επικοινωνώ» και «σκέφτομαι και γράφω» οδηγούν στους χαρακτηρισμούς του υλικού ως «παρωθητικό» («eliciting»), καθώς αυτό ενθαρρύνει τους διδασκόμενους να χρησιμοποιούν τη γλώσσα – στόχο, ενώ η ερευνητική δραστηριότητα που ακολουθεί στις περισσότερες ενότητες το βασικό κείμενο προσδίδει στο υλικό τον «διερευνητικό» χαρακτήρα βοηθώντας τους μαθητές να προβούν σε ανακαλύψεις σχετικές με την ελληνική γλώσσα, και όχι μόνο¹². Έτσι, έγινε προσπάθεια ώστε να υπάρχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις που κατά τον Tomlinson αναδεικνύουν ένα «ιδανικό» υλικό και μαρτυρούν ότι ακολουθεί διαφορετικά μαθησιακά στυλ (Oxford R.L., 2002, όπ. αναφ. σε Tomlinson, 2012, σ.143).

Το γλωσσικό εκπαιδευτικό υλικό μας ακολουθεί κριτήρια / αρχές σχεδιασμού που καταγράφηκαν στο θεωρητικό μέρος.

Πιο συγκεκριμένα, το υλικό στο οποίο εκτίθενται οι μαθητές αποτελείται από γλωσσικά εισαγόμενα της καθομιλουμένης γλώσσας – στόχου τα οποία είναι *αυθεντικά, αντιπροσωπευτικά της τελευταίας, παρόμοια με μελλοντικές εφαρμογές της μάθησης* (James 2006: 153, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.95), *ενταγμένα σε συγκείμενο, κατανοητά, ουσιαστικού περιεχομένου* ή αλλιώς σχετικά με τα ενδιαφέροντα της μαθητικής ομάδας, *προφορικά και γραπτά και αποσκοπούν σε*

¹¹Οι χαρακτηρισμοί που ακολουθούν απευθύνονται σε όλο το σώμα του υλικού. Ωστόσο, αναφέρονται συγκεκριμένες υποενότητες, καθώς συμβάλλουν κατά μεγάλο ποσοστό σε κάποιους χαρακτηρισμούς.

¹²Πολλές μικρές έρευνες, τις οποίες καλούνται οι μαθητές να πραγματοποιήσουν, ποικίλουν γνωστικά και χαρακτηρίζονται ως «διαθεματικές».

παραγωγή διαφορετικών κειμενικών ειδών. Με τον τρόπο αυτό, η εμπειρία της σύγχρονης γλώσσας θα είναι άφθονη, αφού παρέχεται με διαφορετικούς τρόπους, για διαφορετικούς σκοπούς, ενώ το αποτέλεσμα θα είναι η διευκόλυνση της γλωσσικής κατάκτησης (Krashen 1985, 1993, 1999, Long 1985, όπ. αναφ. σε Harwood 2010, σ.87).

Επίσης, ένα πολύ σημαντικό, κατά τη γνώμη μας, κριτήριο που ακολουθήθηκε κατά τον σχεδιασμό του υλικού, είναι η *συναισθηματική και γνωστική εμπλοκή* των διδασκομένων στη γλωσσική εμπειρία, εμπλοκή που μεγιστοποιεί την έκθεση στη γλώσσα – στόχο (Arnold 1999, Tomlinson 1998b, 1998d, όπ. αναφ. σε Harwood 2010, σ.88), οδηγεί σε αποτελεσματική και μακροπρόθεσμη μάθηση (Craik & Lockhart 1972, όπ. αναφ. σε Harwood 2010, σ.89), επηρεάζει θετικά τη γλωσσική κατάκτηση. Αφού φροντίσαμε οι δυνατότητες συμμετοχής να είναι πολλές και ποικίλες, επιδιώχθηκε η πρόκληση του συλλογισμού των μαθητών και η προσωπική ανταπόκριση κατά τη γλωσσική εμπειρία, ενώ το υλικό σχεδιάστηκε έτσι ώστε να προκαλεί ευχαρίστηση, χαρά, ευτυχία, ενσυναίσθηση, αίσθηση διασκέδασης, ενθουσιασμού και ενεργού ενδιαφέροντος μέσα από πολλές εικόνες, χιουμοριστικά κόμικς, ομαδικές, ενδιαφέρουσες και αυθεντικές δραστηριότητες, χρήση οπτικοακουστικών μέσων. Στη συναισθηματική εμπλοκή οδηγεί και η θετική στάση που θα δημιουργηθεί, μετά από τις πιθανές θετικές αντιδράσεις των μαθητευόμενων, σχετικά με τη γλώσσα – στόχο, το μαθησιακό περιβάλλον και υλικό, τον εκπαιδευτικό, τους συμμαθητές, όπως και σχετικά με την αυτοεκτίμηση των ίδιων των μαθητών, αφού μέσα από εφικτούς στόχους και θετικά κίνητρα θα έχουν την αίσθηση ότι κατορθώνουν κάτι άξιο (Dornyei, 2002 όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.89).

Επιπλέον, σε συνάρτηση με ό, τι αναφέρθηκε ακριβώς πιο πάνω, αρχή του παρόντος γλωσσικού υλικού, που αυξάνει τις πιθανότητες για ανάπτυξη της γλωσσικής επίγνωσης (Bolitho et al, 2003, Bolitho&Tomlinson 1995, Tomlinson 1994, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.93) και ετοιμότητας με σκοπό τη γλωσσική κατάκτηση (Pienemann 1985, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.93), αποτελεί η *βιωματική προσέγγιση*, καθώς και η *συνεργατική και ανακαλυπτική μάθηση*. Με άλλα λόγια, το γλωσσικό υλικό πρώτα εμπλέκει με τα κείμενα των ενοτήτων τους μαθητευόμενους συναισθηματικά και γνωστικά, κι έπειτα τους παρέχει μια

στοχευμένη εμπειρική γλωσσική προσέγγιση με τις υποενότητες που ακολουθούν, ενώ συχνά τους προτρέπει και σε συνεργασία και έρευνα.

Στόχος της γλωσσικής διδασκαλίας είναι και η δημιουργία / ενίσχυση ενός δημιουργικού, συνεργατικού, ικανού και σίγουρου μαθητή. Οδεύοντας προς αυτή την κατεύθυνση, ο σχεδιασμός του υλικού εκπονήθηκε με κριτήριο τη *διαθεματικότητα*, ώστε οι μαθητές να λάβουν γνώσεις όχι μόνο για τη γλώσσα – στόχο, αλλά και για άλλα θέματα – περιοχές που τους αφορούν, ενώ οι *δεξιότητες* που επιδιώχθηκε να καλλιεργηθούν (π.χ. δημιουργικές, αξιολογικές, οργανωτικές, συνεργατικές, αναλυτικές, αρχηγικές δεξιότητες, κ.ά.) είναι *μεταφέρσιμες* και σε άλλα μαθήματα, ψυχαγωγικές δραστηριότητες, τομείς της ζωής ευρύτερα.

Το υλικό ακολουθεί, ακόμη, την αρχή της *διαφοροποίησης / εξατομίκευσης*, καθώς σχεδιάστηκε για δίγλωσσους μαθητές της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης της Αλβανίας, που μαθαίνουν την ελληνική ως δεύτερη / ξένη γλώσσα, οπότε διαφοροποιήθηκε γεωγραφικά και με βάση τις ανάγκες των συγκεκριμένων μαθητών (Anderson 2006, όπ. αναφ. σε Harwood 2010, σ.95· Methold 1972, όπ. αναφ. σε McGrath, 2002, σ.153). Χρησιμοποιήθηκαν ήρωες που ζουν στην Αλβανία, μια ηρωίδα που μεγάλωσε στην Ελλάδα αλλά η μισή καταγωγή της είναι από άλλη χώρα, κατάσταση που ταυτίζεται με την καθημερινότητα των παιδιών που ανήκουν στην ελληνόγλωσση εκπαίδευση της Αλβανίας, ενώ δόθηκε μεγάλη έμφαση στην αποδοχή της γενικά διαφορετικής ταυτότητας.

Οφείλουμε να αναφέρουμε ότι το υλικό συμμερίζεται απόψεις μελετητών για το πώς πρέπει να δημιουργείται ένα γλωσσικό υλικό, και πιο αναλυτικά, το ότι πρέπει να *στοχεύει στη διδασκαλία ενός προκαθορισμένου σώματος γνώσης*¹³, να *χωρίζεται σε διδάξιμα μέρη* (Methold, 1972, όπ. αναφ. σε McGrath, 2002, σ.153) – ενότητες και υποενότητες, να *βοηθά στην οργάνωση της διδακτικής – μαθησιακής διαδικασίας* (π.χ. ύπαρξη ξεκάθαρης δομής που βοηθά τον εκπαιδευτικό να σχεδιάσει το μάθημα και τους μαθητές να νιώθουν πρόοδο) (Hutchinson και Waters', 1987, όπ. αναφ. σε

¹³Η προκαθορισμένη γνώση έχει ως άξονα τις δεξιότητες που πρέπει να κατέχει ο ομιλητής που 'ανήκει' στο Α2 επίπεδο γλωσσομάθειας της ελληνικής. Βλ. *Α2 – Βασική Γνώση*, (2019) <http://www.greek-language.gr/certification/node/98.html#toc001> .

McGrath, 2002, σ.156), ειδικά με τον *πίνακα στοχοθεσίας* και τον *πίνακα αυτοαξιολόγησης* που περιλαμβάνεται στην αρχή και στο τέλος κάθε ενότητας.

Εκτός από αυτά, λαμβάνοντας υπόψη το θεωρητικό υπόβαθρο αρχών σχεδιασμού του Tomlinson (1998c, σσ. 7-21, όπ. αναφ. σε McGrath, 2002, σ.153), καταβλήθηκε προσπάθεια, ώστε το σχεδιασμένο υλικό να *ασκεί επιρροή* στους μαθητευόμενους, να τους βοηθά να *νιώθουν άνετα*, να γίνεται *αποδεκτό ως σχετικό και χρήσιμο* - μέσα από τα σχετικά με τα ενδιαφέροντα τους θέματα με τα οποία ασχολείται - , να παρέχει συνεχώς *ευκαιρίες για χρήση της γλώσσας για επικοινωνιακούς σκοπούς*.

Αναφορικά με διάφορα θέματα που προκύπτουν κατά την ανάπτυξη γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού, αναφέρθηκαν στο θεωρητικό μέρος και για τα οποία οι απόψεις δίστανται, το παρόν υλικό συμφωνεί με τη μέση θα λέγαμε λύση που γενικά προσπαθεί και ο Tomlinson να υποστηρίζει στις απόψεις του. Για να γίνουμε, όμως, πιο συγκεκριμένοι, επιλέξαμε και δημιουργήσαμε ένα «*διδασκτικό βιβλίο*» που, όμως, διαφοροποιείται γεωγραφικά και προσαρμόζεται στις ανάγκες του πληθυσμού – στόχου έχοντας έτσι περισσότερες πιθανότητες για μεγαλύτερο ποσοστό εμπλοκής των διδασκόμενων (Tomlinson, 2012, σσ.158-159).

Ακόμη, παιδαγωγικά πορευτήκαμε με την «*καθοδηγούμενη από το κείμενο*» μέθοδο («*text – driven*»), όπου οι μαθητευόμενοι ανταποκρίνονται προσωπικά σε ένα κείμενο, προτού ασχοληθούν με δημιουργικές και αναλυτικές δραστηριότητες (Tomlinson, 2012, σσ.159-161). Με τη μέθοδο αυτή ένα γραπτό ή ακουστικό κείμενο καθοδηγεί μία ενότητα υλικών, ενώ υπάρχουν τα εξής είδη δραστηριοτήτων: «*ετοιμότητας*» («*readiness activities*») που ενεργοποιούν τον νου των διδασκόμενων σχετικά με το κείμενο, «*αρχικές*» («*initial response activities*») που παρακινούν για συμμετοχή κατά τη βίωση του κειμένου, «*πρόσληψης*» («*intake response activities*») που ωθούν σε διατύπωση προσωπικών απαντήσεων, «*γλωσσικών εισαγομένων*» («*input response activities*») που συμβάλλουν σε εξερεύνηση των χαρακτηριστικών του κειμένου και «*ανάπτυξης*» («*development activities*») που προωθούν την παραγωγή λόγου (Ibid).

Σχετικά με την «*αυθεντικότητα*» των γλωσσικών εισαγομένων, προσπαθήσαμε τα κείμενα, επινοημένα και μη, να αποσκοπούν πιο πολύ στην επικοινωνία, να παρέχουν

τα κατάλληλα γλωσσικά ερεθίσματα και να χαρακτηρίζονται ρεαλιστικά, όπως και οι δραστηριότητες («tasks»), πολλές από τις οποίες περιλαμβάνουν και χρήση δεξιοτήτων της πραγματικής ζωής (συνεργατικές, αρχηγικές, οργανωτικές, κ.ά.), εκτός από γλωσσικά αποτελέσματα. Έτσι, οι μαθητές θα είναι προετοιμασμένοι για μια ρεαλιστική χρήση της γλώσσας (Tomlinson, 2012, σσ.161-162).

Επίσης, σχετικά με την «αποδεκτότητα» του υλικού, συμπεριλάβαμε σε μικρό ποσοστό, λόγω του νεαρού της ηλικίας των μαθητών στους οποίους το υλικό απευθύνεται, «προκλητικά», «αμφιλεγόμενα» κείμενα / βίντεο / εικόνες, καθώς διευκολύνουν τη συναισθηματική εμπλοκή και ευρύτερα τη μάθηση (Tomlinson, 2012, σσ.162-163). Επιπροσθέτως, το ανεπτυγμένο υλικό συμφωνεί και ακολουθεί τον «εξανθρωπισμό», καθώς είναι διαφοροποιημένο, ώστε οι μαθητευόμενοι να προσδίδουν νόημα στην εμπειρία της γλώσσας – στόχου, και έτσι, να συμμετέχουν συναισθηματικά για μια ουσιαστική και μακροχρόνια μάθηση (Ibid). Συμπληρωματικά, το υλικό περιλαμβάνει, και συχνά προτείνει, εφόσον υπάρχει η δυνατότητα, χρήση νέων τεχνολογιών, όπως πλοήγηση στο διαδίκτυο με ερευνητικό σκοπό, παρακολούθηση διαδικτυακών βίντεο, αναζήτηση σε ηλεκτρονικά λεξικά, κ.ά., αφού η τεχνολογία, εάν χρησιμοποιηθεί σωστά είναι πολύ βοηθητική στην κατάκτηση μιας γλώσσας, ενώ παρέχει «ευελιξία, επιλογές, παράθυρο στον αληθινό κόσμο» (Tomlinson, 2012, σσ.165-166).

Δε θα μπορούσαμε να παραλείψουμε την καλλιέργεια της διαπολιτισμικής ικανότητας, της πέμπτης πλέον γλωσσικής δεξιότητας που απαιτείται για την αποτελεσματική αλληλεπίδραση με τον πολιτισμικά «άλλο» (Kramersch, 1997, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.32), την οποία και προωθεί το υλικό. Με *πολυτροπικά*¹⁴ κείμενα, έντυπα και ψηφιακά (π.χ. εικόνες, βίντεο, αφίσες, ηλεκτρονικά μηνύματα, κ.ά.), με *παιγνιώδεις δραστηριότητες* (κυρίως στις υποενότητες «μιλώ και επικοινωνώ» (π.χ. παιχνίδια ρόλων, ομαδικά, μιμητικά, κ.ά.)), με *ενδυνάμωση της ταυτότητας* των διδασκομένων (μέσα από την αποδοχή και τον

¹⁴Μέσω της πολυτροπικότητας, οι μαθητευόμενοι αλληλεπιδρούν με ποικίλους τρόπους και μέσα, εξωλεκτικά και παραγλωσσικά, σε αυθεντικές καταστάσεις (Richards & Rodgers, 2001, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.41), ενώ έτσι ενισχύεται η αλληλόδραση και συνδέεται η γλώσσα – στόχος με κοινωνικά και πολιτισμικά στοιχεία.

σεβασμό στην ετερογένεια, που συνεχώς προβάλλονται και στα οποία στηρίζεται το σενάριο, καθώς περιλαμβάνει διαφορετικούς πολιτισμικά ήρωες), με προώθηση της επικοινωνίας σε ρεαλιστικά πλαίσια και για ρεαλιστικούς σκοπούς προωθείται η διαπολιτισμική ικανότητα, που αποτελεί μεγάλο μέρος της φιλοσοφίας του γλωσσικού μας υλικού.

Επίσης, το υλικό ακολουθεί «διαφοροποιημένη πολυμεθοδική διδασκαλία» (Krashen, 1999, όπ. αναφ. σε Ντίνιας & Γρίβα, 2017, σ.40), λαμβάνοντας υπόψη τη διαφορετικότητα των μαθητών και παρέχοντας έτσι, ποικίλα ερεθίσματα, ποικίλους τρόπους εργασίας (με διαφορετικές δραστηριότητες *κλειστού* και *ανοιχτού τύπου*¹⁵), ενώ δημιουργείται με τον τρόπο αυτό ένα «παρωθητικό» περιβάλλον μάθησης, στο οποίο ο διδάσκων εκτιμά τις δυνατότητες και τις αδυναμίες των μαθητών και αναλόγως μπορεί να προσθέτει ενισχυτικό υλικό όπου ο ίδιος κρίνει πως είναι απαραίτητο διαφοροποιώντας τον ρυθμό και την ταχύτητα του μαθήματος. Ακόμη, σχηματίζονται ευέλικτες ομάδες εργασίας και προσφέρονται δυνατότητες ενεργής συμμετοχής των μαθητών σε πολυπολιτισμικές δραστηριότητες (Webb, 1990, όπ. αναφ. σε Ντίνιας & Γρίβα, 2017, σ.40).

Το γλωσσικό υλικό διαπνέει και η ανάπτυξη κριτικής ικανότητας, καθώς παρέχονται πολλές ευκαιρίες για ανάπτυξη κριτικής σκέψης και επεξεργασίας διαφόρων ειδών λόγου, η οποία ευνοεί διαπολιτισμικά περιβάλλοντα μάθησης (Σκούρτου, 2012, σ.144). Γίνεται απόπειρα ώστε οι μαθητές να τοποθετούνται κριτικά απέναντι στο δικό τους πολιτισμικό υπόβαθρο, καθώς και απέναντι στον πολιτισμό του «άλλου», με επιθυμητό αποτέλεσμα η αποδοχή της ταυτότητας να μην αποτελεί πάντα μια άκριτη διαδικασία. (Cummins, 2014, σ.50).

¹⁵ Βλ. *Closed Questions*, (2019) <http://www.greek-language.gr/certification/research/lexicon/show.html?id=29> για τις «ερωτήσεις κλειστού τύπου» και *Open (-ended) Question*, (2019) <http://www.greek-language.gr/certification/research/lexicon/show.html?id=142%20> για τις «ερωτήσεις ανοιχτού τύπου»

4.3. Κατασκευή του γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού

Το σενάριο του γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού που παρατίθεται στο «Παράρτημα» σχεδιάστηκε με γνώμονα την ομάδα – στόχο στην οποία το τελευταίο απευθύνεται, δηλαδή, Αλβανόφωνους¹⁶ μαθητές της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης της Αλβανίας που μαθαίνουν την ελληνική ως δεύτερη / ξένη γλώσσα.

Αρχικά, οι ήρωες που επιλέξαμε να πρωταγωνιστήσουν στο σενάριο είναι ήρωες με τους οποίους η ομάδα – στόχος μπορεί να ταυτιστεί και έτσι, να εμπλακεί συναισθηματικά και άμεσα, αλλά και ήρωες που έχουν τη γλώσσα – στόχο ως μητρική· δύο Αλβανόφωνοι μαθητές που φοιτούν σε σχολείο της Αλβανίας, ο Kevin και η Dorina, και δύο Έλληνες μαθητές, ο Ορέστης και η Jannet, που φοιτούν σε ελληνικό σχολείο της Θεσσαλονίκης. Τους μαθητές συνοδεύουν και οι δάσκαλοι τους, ο κύριος Αλέξης από το ελληνικό σχολείο και η κυρία Aurella από το σχολείο της Αλβανίας. Ακόμη, για να εμπλουτίσουμε κι άλλο τις πολιτισμικές ταυτότητες του διδακτικού σεναρίου, προωθώντας την αποδοχή της ετερογένειας, θέσαμε στον ρόλο της Ελληνόφωνης μαθήτριας, τη Jannet, ένα κορίτσι που φοιτά σε ελληνικό σχολείο και έχει την ελληνική ως μητρική, αλλά η καταγωγή της είναι μισή Ελληνική και μισή Αφρικάνικη.

Αναφορικά με τη θεματολογία του σεναρίου, παρακολουθούμε τους Αλβανόφωνους μαθητές να έρχονται, μετά προφανώς από επικοινωνία και πρόσκληση, εκδρομή στη Θεσσαλονίκη. Ο Ορέστης, η Jannet και ο κύριος Αλέξης αναλαμβάνουν να ξεναγήσουν τους επισκέπτες στην πόλη. Έτσι, όλες οι ενότητες του διδακτικού υλικού περιλαμβάνουν συνεχόμενες χρονικά ιστορίες που λαμβάνουν

¹⁶ Θα χρησιμοποιήσουμε κατά την ανάλυση μας τον χαρακτηρισμό «Αλβανόφωνοι» μαθητές, εννοώντας τους ήρωες - μαθητές της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης της Αλβανίας, οι οποίοι έχουν ως πρώτη γλώσσα την αλβανική, αλλά γνωρίζουν και ελληνικά επιπέδου A1 (οι δεξιότητες του επιπέδου προσδιορίζονται αναλυτικά στο A1 –Στοιχειώδης Γνώση, (2019) <http://www.greek-language.gr/certification/node/94.html>), με τα οποία, όπως βλέπουμε στο σενάριο, επικοινωνούν με τους Ελληνόφωνους μαθητές και δάσκαλο. Ως «Ελληνόφωνους» θα εννοούμε τους ήρωες - μαθητές που φοιτούν σε σχολείο της Θεσσαλονίκης, αλλά και τον δάσκαλο τους, οι οποίοι έχουν την ελληνική ως πρώτη / μητρική γλώσσα.

χώρα στην πόλη της Θεσσαλονίκης, ενώ σε μία ενότητα η παρέα πηγαίνει εκδρομή στις Πρέσπες.

Τα θέματα που διαπραγματεύονται οι ενότητες επιλέξαμε να είναι θέματα που άπτονται της καθημερινότητας, ώστε να προκύπτει αβίαστα και με θεματική ανά ενότητα σύνδεση το επικοινωνιακό πλαίσιο και οι αφορμές για επικοινωνία σε αυθεντικές καθημερινές καταστάσεις. Με άλλα λόγια, οι υποενότητες¹⁷ «μιλώ και επικοινωνώ», «σκέφτομαι και γράφω», «ακούω και κατανοώ», που αφορούν αντίστοιχα τις δεξιότητες παραγωγής προφορικού λόγου, παραγωγής γραπτού λόγου, κατανόησης προφορικού λόγου, σχετίζονται - αν όχι πηγάζουν - με το βασικό και εναρκτήριο κείμενο κάθε ενότητας. Με τη συγκεκριμένη επιλογή, οι αποδέκτες του υλικού αισθάνονται τη διαδικασία γλωσσικής κατάκτησης ως χρήσιμη, εμπειρική, βιωματική, ενδιαφέρουσα, καθώς η τελευταία περιλαμβάνει πρακτικές της καθημερινής ζωής (π.χ. βόλτα στην πόλη, ασθένεια, πάρτι γενεθλίων, εκδρομή, συναναστροφή με φίλους, κ.ά.).

Ειδικότερα, αρχικά οι Αλβανόφωνοι μαθητές δέχονται «Το καλωσόρισμα στη Θεσσαλονίκη» (1^η ενότητα) από τους Ελληνόφωνους μαθητές και τον δάσκαλο αυτών στον «Σταθμό Υπεραστικών Λεωφορείων “Μακεδονία”», ενώ μετά, παρακολουθούμε την παρέα να γνωρίζεται καλύτερα και να γευματίζει σε έναν χώρο εστίασης. Φεύγοντας, οι μαθητές «Κυκλοφορούν στην πόλη» (2^η ενότητα), και με αφορμή μια διαφημιστική αφίσα, καταλήγουν μαζί με τους δασκάλους τους να γνωρίζουν τα πιο χαρακτηριστικά μνημεία της Θεσσαλονίκης ως επιβάτες σε τουριστικό λεωφορείο «hop on - hop off». Στο τέλος της τουριστικής βόλτας προκύπτει μια «Ξαφνική αδιαθεσία» (3^η ενότητα) του Ορέστη, η οποία τους οδηγεί στο νοσοκομείο. Μετά την ανάρρωση του Ελληνόφωνου μαθητή, παρακολουθούμε την παρέα να γευματίζει στο σαλόνι ενός σπιτιού και να συζητά για μια «Εκδρομή στη φύση» (4^η ενότητα), την οποία και τελικά πραγματοποιεί με προορισμό τις λίμνες Πρέσπες. Στον γυρισμό, και μετά από πρόσκληση του Ορέστη, οι υπόλοιποι μαθητές

¹⁷ Η συγκεκριμένη συσχέτιση ισχύει για όλες τις υποενότητες κάθε ενότητας. Ωστόσο, στο συγκεκριμένο σημείο επιλέχθηκε να αναφερθούν μόνο οι συγκεκριμένες τρεις υποενότητες, καθώς θα έλεγε κανείς πως είναι οι άμεσα επικοινωνιακές. Οι υπόλοιπες είναι η υποενότητα «διαβάζω και κατανοώ», όπου οι μαθητεύομενοι ασκούνται στην κατανόηση του εναρκτήριου κειμένου και όχι μόνο, η υποενότητα του «λεξιλογίου» και η υποενότητα «μαθαίνω τους κανόνες της γλώσσας».

- χωρίς τους δασκάλους - φιλοξενούνται για δυο μέρες «Στο σπίτι της κυρίας Εριέτας» (5^η ενότητα), της μαμάς του Ορέστη, η οποία είναι Πόντια. Στη συνέχεια, οι ήρωες προβαίνουν - χωρίς τους δασκάλους κι εδώ - , με αφορμή τα γενέθλια της Jannet που πλησιάζουν, σε «Οργάνωση πάρτι» (6^η ενότητα), έπειτα πραγματοποιούν «Επίσκεψη στη Δ.Ε.Θ.» (7^η ενότητα), ενώ το τέλος του διδακτικού σεναρίου δίνεται με τους ήρωες να «Μαθαίνουν για τα Α.Μ.Ε.Α.» (8^η ενότητα) με αφορμή έναν σκύλο – οδηγό που συνάντησαν στη Δ.Ε.Θ. (7^η ενότητα).

Δομικά, το γλωσσικό υλικό αποτελείται από οχτώ μεγάλες διδακτικές ενότητες, οι οποίες περιλαμβάνουν, με βάση τις γλωσσικές δεξιότητες, υποενότητες δραστηριοτήτων. Πιο συγκεκριμένα, στην αρχή κάθε ενότητας τοποθετείται το βασικό κείμενο με την ιστορία του διδακτικού σεναρίου. Αμέσως μετά, ακολουθεί η καλλιέργεια της δεξιότητας κατανόησης γραπτού λόγου με την πρώτη υποενότητα «διαβάζω και κατανοώ», η οποία στηρίζεται στο εναρκτήριο κείμενο, ενώ συχνά μπορεί να εμπλουτίζεται και από άλλες πηγές. Έπειτα, τοποθετείται η υποενότητα του «λεξιλογίου», η οποία στοχεύει στη μάθηση νέου λεξιλογίου που σχετίζεται με το βασικό κείμενο, αλλά και στον εμπλουτισμό και εμπέδωση του ήδη υπάρχοντος (από το επίπεδο γλωσσομάθειας «Α1») λεξιλογίου. Μετά το λεξιλόγιο, σειρά έχει η εκμάθηση της γραμματικής¹⁸ της γλώσσας – στόχου με την υποενότητα «μαθαίνω τους κανόνες της γλώσσας», η οποία διαιρείται σε δύο μέρη που διακρίνονται με τους τίτλους «σχηματίζω τη γλώσσα» και «συνθέτω τη γλώσσα». Οι περιγραφικοί αυτοί τίτλοι αντιστοιχούν νοηματικά στην παλιά διάκριση γραμματικής και συντακτικού σε δύο διαφορετικά ελληνικά σχολικά εγχειρίδια, καθώς από το 2012¹⁹ η σχολική «Γραμματική» περιλαμβάνει τη διδασκαλία γραμματικής και συντακτικού σε ένα εγχειρίδιο.

Τη γραμματική της κάθε ενότητας, ακολουθούν, με όχι σταθερή πάντα σειρά, οι υποενότητες «ακούω και κατανοώ», «σκέφτομαι και γράφω» και «μιλώ και

¹⁸Αναφερόμενοι σε «γραμματική» θα εννοούμε την από κοινού διδασκαλία της γραμματικής και του συντακτικού, σύμφωνα με τα νέα δεδομένα των ελληνικών σχολικών εγχειριδίων, όπως αυτά περιγράφονται πιο κάτω.

¹⁹Για το βιβλίο που εισήγαγε τη συγκεκριμένη αλλαγή και βρίσκεται σε ισχύ βλ. Φιλιππάκη - Warburton Ει. & Γεωργιαφέντης Μ. & Κοτζόγλου Γ. & Λουκά Μ., 2012, <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-E104/579/3753,16484/>.

επικοινωνώ». Τη σειρά με την οποία οι συγκεκριμένες υποενότητες θα τοποθετηθούν ανά ενότητα του γλωσσικού υλικού την καθορίζει η μαθησιακή στόχευση. Για να γίνουμε πιο κατανοητοί αναφέρουμε παραδειγματικά την 7^η ενότητα, όπου επιλέξαμε να προηγηθεί η καλλιέργεια της κατανόησης προφορικού (διαφημιστικού) λόγου, ώστε οι μαθητευόμενοι να αποκτήσουν μεγαλύτερη γλωσσική εμπειρία στο συγκεκριμένο κειμενικό είδος και να αισθάνονται πιο σίγουροι στο τέλος της ενότητας να παραγάγουν οι ίδιοι γραπτό λόγο, μια δική τους διαφημιστική αφίσα. Ακόμη, πρέπει να αναφέρουμε ότι η υποενότητα «μιλώ και επικοινωνώ» έχει συχνά παιγνιώδη χαρακτήρα προς μέγιστη εμπλοκή των διδασκόμενων.

Εκτός από αυτά, πρέπει να σημειώσουμε, σχετικά με τη δομή, πως η κάθε ενότητα ξεκινάει με το *εξώφυλλο*²⁰. Στο εξώφυλλο, λοιπόν, αναφέρεται ο αριθμός και ο τίτλος της ενότητας, οι οποίοι συνοδεύονται από μία αντιπροσωπευτική της θεματολογίας εικόνα, ενώ πάντα παρουσιάζονται εικονικά και οι ήρωες της ιστορίας. Μετά το εξώφυλλο, ακολουθούν μία ή δύο σελίδες με τον *πίνακα στοχοθεσίας* της συγκεκριμένης ενότητας. Ο πίνακας αυτός περιλαμβάνει δύο στήλες, μία με τους τίτλους των υποενότητων, που υποδεικνύουν τις δεξιότητες που καλλιεργούνται σε κάθε μία από αυτές, και μία με τους συγκεκριμένους ανά υποενότητα στόχους. Στο τέλος της κάθε ενότητας υπάρχει πάλι ο ίδιος πίνακας, μόνο που αυτή τη φορά αποτελεί *πίνακα αυτοαξιολόγησης*, καθώς κάτω από κάθε στόχο υπάρχουν τέσσερα εικονίδια με εκφράσεις προσώπου που σημαίνουν – όπως επεξηγείται κάτω από τον πίνακα αυτοαξιολόγησης της 1^{ης} ενότητας – «πάρα πολύ καλά», «αρκετά καλά», «με βοήθεια» και «καθόλου». Οι διδασκόμενοι, λοιπόν, μόλις ολοκληρώσουν την ενότητα και πριν περάσουν στην επόμενη, καλούνται να αξιολογήσουν, κυκλώνοντας ανά στόχο μία από τις παραπάνω εκφράσεις, τους εαυτούς τους. Μεταξύ του πίνακα στοχοθεσίας και του πίνακα αυτοαξιολόγησης μεσολαβεί η κυρίως ενότητα, με το βασικό κείμενο και τις υποενότητες όπως τις περιγράψαμε πιο πάνω.

Σχετικά με τον τρόπο εργασίας μας, για την εικονογράφηση των κειμένων του γλωσσικού υλικού χρησιμοποιήσαμε το διαδικτυακό εργαλείο δημιουργίας κόμικ

²⁰Ως *εξώφυλλο* θα εννοούμε την πρώτη σελίδα κάθε ενότητας, η οποία περιλαμβάνει τον τίτλο και τον αριθμό αυτής.

«tondoo»²¹. Η συγκεκριμένη ιστοσελίδα μας πρόσφερε δωρεάν χρήση, περιελάμβανε έτοιμα ποικίλα εικονίδια, μεγάλη γκάμα έτοιμων²² προσώπων, αλλά και την επιλογή δημιουργίας δικού μας ήρωα, δυνατότητα ανάδειξης κίνησης των χαρακτήρων, πολλά έτοιμα σκηνικά αλλά και την επιλογή φόρτωσης οποιασδήποτε εικόνας της αρεσκείας μας, για αξιοποίηση της ως φόντο. Επίσης, το «tondoo» μας επέτρεπε να αποθηκεύσουμε όποια εικόνα δημιουργούσαμε, εκτός από τον διαδικτυακό προσωπικό λογαριασμό, και στον ηλεκτρονικό μας υπολογιστή.

Αν και το αρχικό φανταστικό πλάνο της κάθε εικόνας έβγαινε πραγματικό και συχνά μας εντυπωσίαζε, συναντήσαμε και κάποιες δυσκολίες κατά τη χρήση του συγκεκριμένου εργαλείου. Ειδικότερα, η ιστοσελίδα ‘κολλούσε’ πολύ συχνά και μας εμπόδιζε είτε στο να ‘εισέλθουμε’ στον λογαριασμό μας είτε, αφού δημιουργούσαμε μια εικόνα, στην αποθήκευση της. Το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίστηκε με συχνές αλλαγές της προκαθορισμένης χρονικής σειράς του τρόπου εργασίας μας, όπως και με αναγκαστικές διαρκείς αναβολές της εικονογράφησης. Ωστόσο, το πιο σημαντικό κώλυμα μας παρουσιάστηκε στο τέλος της κατασκευής του υλικού, καθώς η ιστοσελίδα ‘έκλεισε’ οριστικά και είχε, για τους παραπάνω λόγους, αναβληθεί η εικονογράφηση της 8^{ης} ενότητας, όπως και των εισαγωγικών σελίδων γνωριμίας με τους ήρωες του διδακτικού σεναρίου. Στο σημείο αυτό, προσπαθήσαμε να εργαστούμε με τις - ευτυχώς - ήδη υπάρχουσες και αποθηκευμένες εικόνες που δημιουργήθηκαν κατά την κατασκευή του υπόλοιπου υλικού, αλλά και με τη βοήθεια του λογισμικού «Paint 3D»²³ της Microsoft.

Ως προς τη χρονική σειρά εργασίας μας, αρχικά διαλέγαμε την ευρεία θεματολογία και τις καταστάσεις επικοινωνίας²⁴ που θα περιλαμβάναμε στην ενότητα που θα δημιουργούσαμε, έπειτα θέταμε τους στόχους ανά γλωσσική δεξιότητα, καθώς και

²¹Βλ. <http://www.tondoo.com/> .

²²Στο παραχθέν υλικό χρησιμοποιήθηκαν έτοιμοι από το «tondoo» χαρακτήρες, καθώς η κατασκευή δικών μας ήταν εξαιρετικά χρονοβόρα.

²³Για το λογισμικό «Paint 3D» της Microsoft βλ. *Paint 3D*, (2019) <https://www.microsoft.com/en-us/p/paint-3d/9nblggh5fv99?activetab=pivot:overviewtab> .

²⁴ Για τις *Καταστάσεις Επικοινωνίας* βλ. *A2 – Βασική Γνώση*, (2019) <http://www.greek-language.gr/certification/node/98.html#toc004%20> .

τους γραμματικούς στόχους²⁵, στη συνέχεια πλάθαμε στο μυαλό μας το σενάριο, το οποίο σταδιακά αποτυπώναμε εγγράφως με σχέδιο – λόγια σε ένα φύλλο χαρτί και στην πορεία το εικονογραφούσαμε στο «tondo», ενώ στο τέλος κατασκευάζονταν σύμφωνα με τη στοχοθεσία οι δραστηριότητες.

Τα κείμενα που περιλαμβάνονται στο γλωσσικό υλικό είναι στο μεγαλύτερο ποσοστό κατασκευασμένα / επινοημένα, αλλά προσαρμοσμένα στην πραγματική χρήση της γλώσσας – στόχου και σε αυθεντικές συνθήκες επικοινωνίας. Τα υπόλοιπα, πηγάζουν από ιστοσελίδες, οι οποίες πάντα καταγράφονται. Όλα τα κείμενα που αξιοποιήθηκαν στο υλικό, εκτός από τους διαλόγους του βασικού κειμένου κάθε ενότητας, έχουν ελεγχθεί με απώτερο σκοπό το επίπεδο αναγνωσιμότητας²⁶ τους να προσεγγίζει το επίπεδο γλωσσομάθειας «Α2».

Τέλος, οι δραστηριότητες του γλωσσικού υλικού στοχεύουν στην κατανόηση, εξάσκηση και εμπέδωση των γλωσσικών φαινομένων που παρουσιάζονται / διδάσκονται, ενώ έχουν ως γνώμονα την επικοινωνία σε ρεαλιστικές συνθήκες και για καθημερινά θέματα, καθώς και την ανάπτυξη της διαπολιτισμικότητας.

4.4. Περιγραφή των θεματικών ενότητων του γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού

Παρακάτω, θα δηλώσουμε τη θεματολογία, τη δομή, τον γενικό και τους ειδικούς εκπαιδευτικούς στόχους της κάθε μιας από τις οχτώ θεματικές ενότητες του γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αυτοί θα επιτευχθούν.

²⁵Για τον συνολικό πίνακα γραμματικής ανά επίπεδο γλωσσομάθειας από το ΚΕΓ βλ. *Πίνακες Γραμματικής για Όλα τα Επίπεδα*, (2019) <http://www.greek-language.gr/certification/node/83.html> .

²⁶Ο βαθμός αναγνωσιμότητας αναφέρεται στον βαθμό δυσκολίας ανάγνωσης ενός κειμένου. Βλ. *Λογισμικό Αναγνωσιμότητας*, (2019) <http://www.greek-language.gr/certification/readability/index.html> που αξιοποιήθηκε και προσφέρεται από την ιστοσελίδα του ΚΕΓ.

4.4.1. «1^η Ενότητα: Το καλωσόρισμα στη Θεσσαλονίκη», σελ.9-31

Γενικός Εκπαιδευτικός Στόχος

Να είναι ικανοί οι μαθητές / -τριες να καλωσορίζουν κάποιον και να δέχονται καλωσόρισμα, να χαιρετούν και να δέχονται χαιρετισμό, να συστήνουν τον εαυτό τους αλλά και άλλους, να γνωρίζονται σε ανεπίσημο ύφος με τον συνομιλητή τους, να κάνουν μια παραγγελία και να ζητάνε τον λογαριασμό σε μαγαζί με ροφήματα - είδη άρτου - γλυκά, να κατασκευάζουν έναν τιμοκατάλογο.

Ειδικοί Εκπαιδευτικοί Στόχοι

Οι μαθητές / -τριες θα έχουν τη δυνατότητα να:

📖 Να κατανοούν το κείμενο της ενότητας.

🗨️ Να γράφουν και να καταλαβαίνουν λέξεις – εκφράσεις σχετικές με παραγγελία σε μαγαζί με ροφήματα - είδη άρτου – γλυκά.

🗨️ Να γράφουν και να καταλαβαίνουν λέξεις – εκφράσεις σχετικές με σύντομη γνωριμία δύο συνομιλητών.

🌀 Να σχηματίζουν και να χρησιμοποιούν ορθά στον λόγο τους τα ισοσύλλαβα θηλυκά ουσιαστικά σε -ος.

🌀 Να γράφουν και να χρησιμοποιούν ορθά στον λόγο τους τα βεβαιωτικά / διστακτικά / αρνητικά επιρρήματα, καθώς και όσα προέρχονται από επίθετα σε -ος και λήγουν σε -α.

🌀 Να κατανοούν και να αναγνωρίζουν τους ομοιόπτωτους προσδιορισμούς του υποκειμένου: «επιθετικό προσδιορισμό», «παράθεση» και «επεξήγηση».

🗨️ Να αντιλαμβάνονται ακουστικά μια παραγγελία σε μαγαζί με ροφήματα - είδη άρτου – γλυκά.

🗨️ Να συστήνουν τους εαυτούς τους και τους άλλους.

🗨️ Να γνωρίζονται σε φιλικό ύφος με τον συνομιλητή τους.

✍️ Να κατασκευάζουν έναν τιμοκατάλογο.

Ανάλυση

Στο κείμενο «Το καλωσόρισμα στη Θεσσαλονίκη» (σελ.11-13) της πρώτης ενότητας, οι Ελληνόφωνοι μαθητές και ο δάσκαλός τους υποδέχονται στον «Σταθμό Υπεραστικών Λεωφορείων “Μακεδονία”» της Θεσσαλονίκης τους Αλβανόφωνους

μαθητές με τη δασκάλα τους εισάγοντας, έτσι, τους μαθητευόμενους στο διδακτικό σενάριο. Αφού λαμβάνει χώρα το καλωσόρισμα των επισκεπτών, τα παιδιά και οι δάσκαλοι συστήνονται μεταξύ τους, ενώ στη συνέχεια, η παρέα βρίσκεται στο χώρο ενός μαγαζιού εστίασης με τοπικά, και όχι μόνο, είδη άρτου, γλυκά και ροφήματα. Εκεί, οι ήρωες παραγγέλνουν και ζητάνε τον λογαριασμό, ενώ πραγματώνεται και μια περαιτέρω γνωριμία των παιδιών με αναφορά σε πολύ βασικές πληροφορίες της ταυτότητας τους, όπως τόπο διαμονής, οικογενειακή κατάσταση.

Ακολουθούν, στην πρώτη υποενότητα «διαβάζω και κατανοώ» (σελ.14-15), δύο κλειστού τύπου δραστηριότητες ανάκλησης γλωσσικών και εξωγλωσσικών πληροφοριών από το κείμενο και τις εικόνες του αντίστοιχα. Η πρώτη δραστηριότητα (άσκ.1, σελ.14) συμβάλλει στην εμπέδωση των ονομάτων των ηρώων, ενώ η δεύτερη (άσκ.2, σελ.14-15) απαιτεί λεπτομερέστερη κατανόηση του κειμένου και τη στρατηγική εστίασης της προσοχής για τον εντοπισμό συγκεκριμένων πληροφοριών (επιλεκτική προσοχή).

Οι λεξιλογικές δραστηριότητες (σελ.16-17) περιλαμβάνουν μία άσκηση ταξινόμησης-κατηγοριοποίησης (άσκ.1, σελ.16), και άλλες δύο ενταγμένες σε ρεαλιστικό πλαίσιο επικοινωνίας ασκήσεις: μια άσκηση χρονολογικής διατάξεως (άσκ. 2, σελ.17) και μια άσκηση συμπλήρωσης – αντιστοίχισης (άσκ.3, σελ.17), ενώ και οι τρεις επιδιώκουν την επανάληψη - εξάσκηση - εμπέδωση λεξιλογίου που θεωρείται ήδη γνωστό (φαγώσιμα, ροφήματα, εκφράσεις παραγγελίας σε μαγαζί εστίασης, εκφράσεις γνωριμίας με συνομιλητή).

Έπεται η υποενότητα «μαθαίνω τους κανόνες της γλώσσας» (σελ.18-26), η οποία χωρίζεται σε δύο μέρη: «σχηματίζω τη γλώσσα» (σελ. 18-23) για τη γραμματική²⁷ και «συνθέτω τη γλώσσα» (σελ. 24-26) για το συντακτικό. Πιο αναλυτικά, αντικείμενο των πινάκων γραμματικής (σελ. 24-25) αποτελούν τα θηλυκά ισοσύλλαβα ουσιαστικά σε –ος, πληθ. –οι, τα βεβαιωτικά / διστακτικά / αρνητικά επιρρήματα, καθώς και όσα σχηματίζονται σε –α και προέρχονται από επίθετα σε –ος. Η

²⁷ Για πρακτικούς λόγους θα χρησιμοποιήσουμε εδώ, στην περιγραφή των θεματικών ενοτήτων, τον όρο *γραμματική*, καθώς και τον όρο *συντακτικό* που αντιστοιχούν στην παραδοσιακή ορολογία. Βλ. *Υποσημείωση 18*.

διδασκαλία των παραπάνω φαινομένων προϋποθέτει ότι οι όροι «ουσιαστικό», «ισοσύλλαβα», «οξύτονα», «παροξύτονα», «προπαροξύτονα», «επίθετο», «τριγενές», «τρικατάληκτο» είναι γνωστοί από πριν. Οι κλειστού τύπου επικοινωνιακές δραστηριότητες της γραμματικής (άσκ.1,2,3, σελ.21-23) απαιτούν από τους διδασκόμενους σωστή γραφή - σχηματισμό, καθώς και σωστή χρήση των ουσιαστικών και των επιρρημάτων που διδάχθηκαν.

Από τις γραμματικές ασκήσεις οι μαθητές μεταφέρονται στην παρουσίαση (σελ. 24-25) του συντακτικού φαινομένου των ομοιόπτωτων προσδιορισμών του υποκειμένου και μια άσκηση κλειστού τύπου για κατανόηση και πρώτη επαφή (άσκ.1, σελ.26). Στο σημείο αυτό, οι έννοιες που θα πρέπει να είναι οικείες είναι οι εξής: «προσδιορισμός», «υποκείμενο», «αντωνυμία», «αριθμητικό», «μετοχή», «ουσιαστικό».

Ακολουθεί δραστηριότητα ακουστικής φύσεως (σελ. 27), η οποία ανταποκρίνεται στην ανάγκη των διδασκόμενων για ακρόαση, κατανόηση και καταγραφή υψηλής συχνότητας λεξιλογίου σχετικού με μια παραγγελία σε χώρο εστίασης. Έτσι, καλλιεργείται η δεξιότητα της κατανόησης προφορικού λόγου και μάλιστα, δίνεται η ευκαιρία για την εξάσκηση της στρατηγικής των προβλέψεων (αναφορικά με το είδος κειμένου που θα ακουστεί), όπως και της κατανόησης του μηνύματος με τη βοήθεια των συμφραζομένων.

Ύστερα από την ακουστική άσκηση, οι μαθητές καλούνται να παραγάγουν λόγο («μιλώ και επικοινωνώ» σελ.28) με μια δραστηριότητα δραματοποίησης και ανάληψης ρόλων. Επιτυγχάνεται, επομένως, η ανάπτυξη της ικανότητας παραγωγής προφορικού λόγου μέσα σε ρεαλιστική κατάσταση με θεματικό πλαίσιο τη γνωριμία σε φιλικό ύφος με έναν συνομιλητή διαφορετικής καταγωγής. Το μαθησιακό περιβάλλον που προωθείται με τη δραστηριότητα αυτή είναι παιγνιώδες, δημιουργικό, βιωματικό, διαδραστικό, πλουραλιστικό, ενώ το γλωσσικό ερέθισμα είναι μη λεκτικό και συγκεκριμένα, εικόνες. Παραλλαγή της άσκησης αυτής, θα μπορούσε να είναι η ζωγραφιά και σχεδίαση καρτών αντί για τη χρήση των έτοιμων εικόνων του παραρτήματος.

Η πρώτη ενότητα ολοκληρώνεται με τη δραστηριότητα «σκέφτομαι και γράφω» (σελ.29), με την οποία οι μαθητές μαθαίνουν να κατασκευάζουν, και έτσι να κατανοούν και να αναγνωρίζουν έναν τιμοκατάλογο με επιλογές φαγητού και ποτού. Πριν την επιτέλεση της άσκησης, ο εκπαιδευτικός έχει την επιλογή να προβάλλει στην τάξη εικόνες πραγματικών ή κατασκευασμένων τιμοκατάλογων προς έμπνευση των μαθητών.

4.4.2. «2^η Ενότητα: Κυκλοφορούμε στην πόλη», σελ. 31-57

Γενικός Εκπαιδευτικός Στόχος

Να είναι ικανοί οι μαθητές / -τριες να καταλαβαίνουν και να κατασκευάζουν ένα πρόγραμμα δρομολογίων, να δίνουν και να ζητούν πληροφορίες για συγκεκριμένο δρομολόγιο κάποιου μέσου συγκοινωνίας και να αγοράζουν εισιτήριο, να δίνουν και να ζητούν πληροφορίες για τον δρόμο, να αναγνωρίζουν και να στέλνουν μήνυμα σε κινητό τηλέφωνο, να καταλαβαίνουν έναν τυπωμένο (ή και διαδικτυακό) οδικό χάρτη, να αναγνωρίζουν και να καταλαβαίνουν ανακοινώσεις από σταθμούς μέσω συγκοινωνίας, να κατασκευάζουν με ομάδα μια πόλη – κάστρο, να γνωρίζουν κάποια αξιοθέατα της Θεσσαλονίκης.

Ειδικοί Εκπαιδευτικοί Στόχοι

Οι μαθητές / -τριες θα έχουν τη δυνατότητα να:

📖 Να κατανοούν τα κείμενα της ενότητας.

📍 Να γράφουν και να καταλαβαίνουν λέξεις – εκφράσεις σχετικές με ξεναγήσεις, οδηγίες για τον δρόμο και ταξίδια.

🌀 Να σχηματίζουν και να χρησιμοποιούν ορθά στον λόγο τους το συνοπτικό και εξακολουθητικό ποιόν ενέργειας των ρημάτων με έμφαση στην Οριστική Ενεστώτα, Εξακολουθητική Προστακτική και Εξακολουθητική Υποτακτική, με τις οποίες μαθαίνουν να δίνουν οδηγίες.

🌀 Να γράφουν και να χρησιμοποιούν ορθά στον λόγο τους τοπικά και χρονικά επιρρήματα.

🌀 Να γράφουν και να χρησιμοποιούν ορθά στον λόγο τους τακτικά αριθμητικά.

📍 Να αντιλαμβάνονται ακουστικά ανακοινώσεις σταθμών μέσω συγκοινωνίας.

- Να δίνουν και να ζητούν οδηγίες για τον δρόμο.
- Να δίνουν και να ζητούν πληροφορίες για συγκεκριμένο δρομολόγιο κάποιου μέσου συγκοινωνίας, καθώς και να αγοράζουν εισιτήριο.
- ✎ Να κατασκευάζουν πρόγραμμα καθημερινών δρομολογίων πλοίου.
- ✎ Να στέλνουν μηνύματα σε κινητό τηλέφωνο.

Ανάλυση

Στο κείμενο «Κυκλοφορούμε στην πόλη» της 2^{ης} ενότητας (σελ.33-37) οι ήρωες περπατούν στο κέντρο της Θεσσαλονίκης, όπου τους αποσπά την προσοχή μία διαφημιστική αφίσα. Έτσι, με αφορμή τη συγκεκριμένη αφίσα, τα παιδιά αρχίζουν να συζητούν την ιδέα της βόλτας στην πόλη και της ακουστικής ξενάγησης της με λεωφορείο «hop on-hop off». Πριν αποφασίσουν, ζητούν τηλεφωνικά πληροφορίες από τη διαφημιζόμενη τουριστική λεωφορειακή γραμμή και αφού ζητήσουν με γραπτό μήνυμα στο κινητό τηλέφωνο τη συνοδεία των δασκάλων τους, καταλήγουν στον δρόμο προς την αφετηρία του λεωφορείου. Δεν είναι, όμως, σίγουροι για το πώς θα φθάσουν στο σημείο συνάντησης, και έτσι παρουσιάζονται να ζητούν οδηγίες από κάποιον περαστικό. Στη συνέχεια, λίγο πριν την αναχώρηση του λεωφορείου, οι δάσκαλοι συναντούν τους μαθητές και τις μαθήτριες στον Λευκό Πύργο. Εκεί, οι μαθητές αναλαμβάνουν να αγοράσουν τα εισιτήρια των δασκάλων, αλλά και τα δικά τους, και στο τέλος, παρακολουθούν όλοι μαζί την πορεία της ξενάγησης μέσα από το λεωφορείο.

Στο πλαίσιο του κειμένου της ενότητας εντάσσονται και κάποιες εικόνες από αξιοθέατα της πόλης, τις οποίες οι μαθητεύομενοι αριθμούν ανάλογα με ποια σειρά τα τελευταία αναφέρονται στην περιήγηση των ηρώων. Ακόμη, οι μαθητές καλούνται να αναζητήσουν βασικές πληροφορίες, όπως και εικόνες, για τα μνημεία, και να οργανώσουν μια μικρή παρουσίαση στην τάξη. Καλλιεργούνται με τον τρόπο αυτό η αυτόνομη εξερευνητική μάθηση, καθώς και οι οργανωτικές και δημιουργικές δεξιότητες των παιδιών.

Οι δραστηριότητες ξεκινούν με την υποενότητα «διαβάζω και κατανοώ» (σελ.40-42). Η πρώτη άσκηση (άσκ.1, σελ.40) στοχεύει στην ανάκληση γλωσσικών και εξωγλωσσικών πληροφοριών από το κείμενο και τις εικόνες του αντίστοιχα, στη γενική αλλά και λεπτομερέστερη κατανόηση του κειμένου, καθώς και στη

στρατηγική της επιλεκτικής προσοχής. Η δεύτερη δραστηριότητα (άσκ.2, σελ.40-42) και το κείμενο «Τα “Κάστρα” ή “Βυζαντινά Τείχη” της Θεσσαλονίκης» επιδιώκουν με διαθεματική ιστορική προσέγγιση την παροχή πληροφοριών για ένα μνημείο της Θεσσαλονίκης, και έτσι, μέσα από αυτήν την παροχή, την εξάσκηση της στρατηγικής της εστίασης σε συγκεκριμένες πληροφορίες, αλλά και της αξιοποίησης των συμφραζομένων για την κατανόηση του νοήματος. Στο σημείο αυτό δίνεται μια αφορμή για παραγωγή προφορικού λόγου και ομαδική εργασία μεταξύ των μαθητευόμενων με απώτερο σκοπό την κατανόηση της ιστορικής χρησιμότητας, την καλλιτεχνική κατασκευή και την παρουσίαση δύο πόλεων – κάστρων. Η μάθηση που προωθείται με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα είναι μια μάθηση όχι μόνο χωρίς άγχος και φόβο, αλλά μια μάθηση σε διαθεματικό, πολυαισθητηριακό, βιωματικό, παιγνιώδες και ανακαλυπτικό κλίμα.

Ακολουθούν τρεις λεξιλογικές δραστηριότητες (σελ.43-45). Πιο συγκεκριμένα, μία άσκηση (άσκ.1, σελ.43) συμπλήρωσης κενών πληροφοριακού κειμένου με βασικά αξιοθέατα της Κωνσταντινούπολης της Τουρκίας, που αναπτύσσει έτσι τη διαπολιτισμική ικανότητα και την προθυμία των μαθητευόμενων για εμπλοκή με άλλους πολιτισμούς, και άλλες δύο ασκήσεις, μία χρονολογικής διατάξεως (άσκ.2, σελ.44) και άλλη μία αντιστοίχισης (άσκ.3, σελ.44-45), που καταπιάνονται με λεξιλόγιο οδηγιών για τον δρόμο, καθώς και με ρήματα – εκφράσεις ταξιδιού.

Αντικείμενο της υποενότητας της γραμματικής (σελ.46-51) είναι το ποιόν ενέργειας των ρημάτων, και πιο συγκεκριμένα, το εξακολουθητικό και συνοπτικό. Στη θεωρία αναφέρεται και το συντελεσμένο ποιόν ενέργειας, αλλά στους πίνακες παρουσιάζονται παραδείγματα μόνο από τους ήδη γνωστούς στους μαθητές χρόνους (Ενεστώτας - Συνοπτικός Μέλλοντας - Αόριστος Οριστικής) αλλά και εγκλίσεις (Εξακολουθητική Υποτακτική και Εξακολουθητική Προστακτική). Η δραστηριότητα που έπεται αφορά ειδικά τη γλώσσα που χρησιμοποιούμε για να δώσουμε οδηγίες (άσκ.1, σελ.47-48). Ακόμη, εκτός από το ποιόν ενέργειας, στην υποενότητα αυτή γίνεται εμπλουτισμός των ήδη γνωστών τοπικών και χρονικών επιρρημάτων, όπως και εκμάθηση των τακτικών αριθμητικών με εξάσκηση σε ασκήσεις ανοιχτών απαντήσεων (άσκ.2, σελ.50 και άσκ.3, σελ.51).

Η ενότητα συνεχίζει με μια ακουστικής φύσεως δραστηριότητα (σελ.52) που αποσκοπεί στην αναγνώριση, αλλά και στην κατανόηση ανακοινώσεων από σταθμούς μέσω συγκοινωνίας. Καλλιεργείται, επομένως, η δεξιότητα της κατανόησης προφορικού λόγου και μάλιστα, δίνεται η ευκαιρία για την εξάσκηση της στρατηγικής της ενεργοποίησης της προϋπάρχουσας γνώσης (συγκεκριμένα, του σχετικού με την άσκηση λεξιλογίου), όπως και της κατανόησης του μηνύματος με τη βοήθεια των συμφραζομένων.

Μετά την ακουστική άσκηση, οι μαθητευόμενοι καλούνται να μιλήσουν και να επικοινωνήσουν με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες τους στη γλώσσα-στόχο κάτω από ρεαλιστικές συνθήκες. Αναλυτικότερα, το θεματικό πλαίσιο της πρώτης άσκησης (άσκ.1, σελ.53) είναι οδηγίες για τον δρόμο, ενώ της δεύτερης (άσκ.2, σελ.53) αίτημα εξυπηρέτησης από κάποιο σταθμό μέσου συγκοινωνίας. Η ομαδική επικοινωνία και η δημιουργία θετικών συναισθημάτων είναι κι αυτές στόχοι της συγκεκριμένης υποενότητας.

Η δεύτερη ενότητα ολοκληρώνεται με δύο δραστηριότητες παραγωγής λόγου, όπου οι μαθητευόμενοι σκέφτονται και κατασκευάζουν ένα πρόγραμμα δρομολογίων (άσκ.1, σελ.54), ενώ στη συνέχεια (άσκ.2, σελ.55), συντάσσουν μήνυμα και επικοινωνούν με τη βοήθεια του κινητού τηλεφώνου. Για την πρώτη δραστηριότητα οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορούν να εμπνευστούν είτε αυτόνομα είτε με τη συμβολή του εκπαιδευτικού από πραγματικά προγράμματα δρομολογίων μέσω μαζικής μεταφοράς, ενώ σχετικά με τη δεύτερη, δίνεται η εναλλακτική πρόταση δημιουργίας όχι μόνο γραπτού, αλλά και φωνητικού μηνύματος. Η τελευταία ιδέα επιδιώκει τη διαπίστωση του μαθητικού κοινού για το απλό και σύντομο ύφος που απαιτεί η χρήση του επικοινωνιακού μέσου του κινητού τηλεφώνου, όπως και την εξοικείωση των παιδιών με την τεχνολογία (εικονική εξοικείωση με γραπτή πραγματοποίηση της άσκησης στη σελ.55 ή ρεαλιστική εξοικείωση με βιωματική πραγματοποίηση της άσκησης σε κινητό τηλέφωνο).

4.4.3. «3^η Ενότητα: Ξαφνική αδιαθεσία», σελ. 58-85

Γενικός Εκπαιδευτικός Στόχος

Να είναι ικανοί οι μαθητές / -τριες να αναγνωρίζουν πληροφοριακές πινακίδες, να μιλούν και να επικοινωνούν με έναν / μία γιατρό σχετικά με κάποιο πρόβλημα υγείας, να εξυπηρετούνται σε ένα φαρμακείο, να περιγράφουν έναν χώρο, να γράφουν ένα σημείωμα.

Ειδικοί Εκπαιδευτικοί Στόχοι

Οι μαθητές / -τριες θα έχουν τη δυνατότητα να:

📖 Να κατανοούν το κείμενο της ενότητας.

📖 Να αναγνωρίζουν πληροφοριακές πινακίδες.

🗨️ Να γράφουν και να καταλαβαίνουν λέξεις – εκφράσεις σχετικές με την υγεία και πιο συγκεκριμένα, με προβλήματα υγείας, ιατρικές κλινικές και ειδικότητες.

🗨️ Να σχηματίζουν και να χρησιμοποιούν ορθά στον λόγο τους τα ανισοσύλλαβα ουδέτερα ουσιαστικά σε –μα, πληθ. –ματα.

🗨️ Να κατανοούν και να αναγνωρίζουν στον λόγο ρήματα με ενεργητική διάθεση, τόσο μεταβατικά όσο και αμετάβατα.

🗨️ Να κατανοούν και να αναγνωρίζουν στον λόγο τη λειτουργία των αδύνατων τύπων της προσωπικής αντωνυμίας ως αντικείμενο μονόπτωτων μεταβατικών ρημάτων αλλά και δίπτωτων (ως άμεσο και / ή ως έμμεσο αντικείμενο) μεταβατικών ρημάτων.

🗨️ Να αντιλαμβάνονται ακουστικά μια τηλεφωνική συνομιλία για κλείσιμο ραντεβού σε γιατρό.

🗨️ Να αντιλαμβάνονται ακουστικά συμβουλές προσωπικής υγιεινής.

🗨️ Να αναφέρονται στη σωματική τους κατάσταση, να λένε πώς αισθάνονται, να εξηγούν κάποιο πρόβλημα υγείας, να συνεργάζονται με τον / τη γιατρό.

🗨️ Να ζητούν διευκρινίσεις από τον / τη φαρμακοποιό σχετικά με τα φάρμακα που χρειάζεται να πάρουν.

✍️ Να περιγράφουν ένα νοσοκομείο.

✍️ Να δημιουργούν ένα σημείωμα για να μη ξεχάσουν κάτι που πρέπει να θυμούνται.

Ανάλυση

Στο κείμενο «Ξαφνική αδιαθεσία» (σελ.60-65) της τρίτης ενότητας, οι μαθητές εμφανίζονται στον τερματικό σταθμό της ξενάγησης που πραγματοποιήθηκε στην

προηγούμενη ενότητα. Εκεί, παρουσιάζεται ο Ορέστης να ενημερώνει τον δάσκαλό του ότι δε νιώθει πολύ καλά και έτσι σε λίγο, παρακολουθούμε την παρέα να χωρίζεται και να δίνει ραντεβού στο πανεπιστημιακό νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Α.Χ.Ε.Π.Α.». Ο Ορέστης εξετάζεται από έναν γιατρό με τη συνοδεία του κυρίου Αλέξη, ενώ λίγο πριν φύγουν από τον χώρο, συναντούν εκεί την κυρία Aurella και τα υπόλοιπα παιδιά, που τους έψαχναν στους ορόφους του νοσοκομείου. Αφού οι τελευταίοι ενημερώνονται σχετικά με τη διάγνωση του γιατρού, όλοι μαζί πηγαίνουν στο φαρμακείο, ώστε να πάρουν τα φάρμακα που χρειάζεται ο Ορέστης.

Μετά το κείμενο, ακολουθούν οι δραστηριότητες κατανόησης κειμένου, με πρώτη μία κλειστού τύπου δραστηριότητα («διαβάζω και κατανοώ», άσκ.1, σελ.66-67). Στόχος της άσκησης αυτής είναι η ανάκληση γλωσσικών και εξωγλωσσικών πληροφοριών από το κείμενο και τις εικόνες του αντίστοιχα, η κατανόηση των βασικών σημείων του κειμένου, καθώς και η αξιοποίηση της στρατηγικής της επιλεκτικής προσοχής για κατανόηση σε ένα πιο λεπτομερές επίπεδο. Πριν την ολοκλήρωση της πρώτης υποενότητας και με αφορμή πολυτροπικά στοιχεία του κειμένου, προτείνεται στους μαθητές η αναζήτηση και παρουσίαση πληροφοριακών πινακίδων στην τάξη, καθώς και η συζήτηση γύρω από τη σημασία και τη χρησιμότητα τους. Η τελευταία πρόταση εμπλουτίζει τις γνώσεις των μαθητών σχετικά με εικόνες που συναντούν στην καθημερινότητα τους.

Δύο λεξιλογικές ασκήσεις έπονται της κατανόησης του γραπτού λόγου. Πιο αναλυτικά, η υποενότητα «λεξιλόγιο» (σελ.68-70) περιλαμβάνει μία δραστηριότητα (άσκ.1, σελ.68-69) με τρία υποερωτήματα, ένα κρυπτόλεξο μαζί με μία άσκηση συμπλήρωσης κενών και δύο αντιστοιχίσεις, ενώ η δεύτερη δραστηριότητα (άσκ.2, σελ.70) αφορά σωστή επιλογή φράσεων. Σκοπός των παραπάνω ασκήσεων είναι ο εμπλουτισμός / εκμάθηση λεξιλογίου σχετικού με την υγεία γενικά και ειδικά, σχετικού με προβλήματα υγείας, ιατρικές κλινικές και ειδικότητες.

Η γραμματική (σελ.71-72) της ενότητας ασχολείται με τα ανισοσύλλαβα ουδέτερα ουσιαστικά σε *-μα*, πληθ. *-ματα*, ενώ το συντακτικό (σελ.73-75) καταπιάνεται με ρήματα ενεργητικής διάθεσης, μεταβατικά ή αμετάβατα, μονόπτωτα ή δίπτωτα (με άμεσο και έμμεσο αντικείμενο), καθώς και με τη χρήση αδύνατων τύπων της προσωπικής αντωνυμίας ως αντικείμενο σε γενική και / ή αιτιατική πτώση.

Αφού ολοκληρώνεται η παρουσίαση της θεωρίας στους πίνακες, επιδιώκεται η εμπέδωση της τελευταίας με τρεις δραστηριότητες: μία άσκηση συμπλήρωσης κενών (άσκ.1, σελ.72), μία εύρεσης - καταγραφής ρημάτων και αντικειμένων τους (άσκ.2, σελ.75) και μία αντικατάστασης (άσκ.3, σελ.75).

Ακολουθεί η υποενότητα «σκέφτομαι και γράφω» (σελ.76-80) που προωθεί την καλλιέργεια της παραγωγής γραπτού λόγου και πιο συγκεκριμένα, τη συγγραφή μιας περιγραφής χώρου (άσκ.1, σελ.78) και ενός σημειώματος (άσκ.2, σελ.80). Εκτός από τις δραστηριότητες, στο σημείο αυτό συμπεριλαμβάνεται και ένα σχεδιάγραμμα βοηθητικών βημάτων για τη σύνταξη μιας περιγραφής χώρου, όπως και ένα μικρό σημείωμα για την υποβοήθηση της κατανόησης του είδους των «σημειωμάτων». Ακόμη, τόσο για την περιγραφή όσο και για τα σημειώματα, υπάρχουν κατασκευασμένα γραπτά υποδείγματα που εξυπηρετούν την καλύτερη κατανόηση των δύο παραπάνω ειδών γραπτού λόγου από τους μαθητευόμενους.

Η δεξιότητα της κατανόησης προφορικού λόγου, η γνώση τεχνικών επίλυσης προβλημάτων επικοινωνίας, η εμπειρική, παιγνιώδης, ομαδοσυνεργατική και πολυαισθητηριακή μάθηση συνδυάζονται στη δραστηριότητα της υποενότητας «μιλώ και επικοινωνώ» (σελ.81). Οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται να πάρουν πρωτοβουλία και να θέσουν κάποιο πρόβλημα υγείας και, αφού ορίσουν μεταξύ τους και αναλάβουν τους προτεινόμενους βασικούς (και προαιρετικούς) ρόλους, να χρησιμοποιήσουν τη γλώσσα - στόχο για να επικοινωνήσουν υπό ρεαλιστικές καθημερινές συνθήκες. Η υποενότητα αυτή υποστηρίζεται από βοηθητικά πλαίσια συμβουλών γραμματικής και ειδικού λεξιλογίου προς χρησιμοποίηση από τους μαθητευόμενους κατά την εφαρμογή της δραστηριότητας, αλλά και από εκφράσεις αιτήματος επανάληψης ή αναδιατύπωσης των λεγομένων του ομιλητή σε περίπτωση ελλιπούς κατανόησης του ακροατή.

Τελευταίες δύο ασκήσεις της τρίτης ενότητας είναι οι ακουστικής φύσεως, που στοχεύουν στην κατανόηση τηλεφωνικής συνομιλίας για κλείσιμο ραντεβού σε ιατρείο (άσκ.1, σελ.82), αλλά και στην κατανόηση συμβουλών σχετικών με την προσωπική υγιεινή (άσκ.2, σελ.82-83). Η πρώτη δραστηριότητα απαιτεί λεπτομερή κατανόηση του προφορικού λόγου και εύρεση της σωστής απάντησης ανάμεσα σε τέσσερις επιλογές, ενώ η δεύτερη και πολυτροπική ζητά από τους μαθητές και τις

μαθήτριες την επιλογή της εικόνας που αντικατοπτρίζει αυτό που προτρέπει ο ομιλητής με σκοπό τη φροντίδα της ατομικής υγείας.

4.4.4. «4^η Ενότητα: Εκδρομή στη φύση», σελ. 86-109

Γενικός Εκπαιδευτικός Στόχος

Να είναι ικανοί οι μαθητές / -τριες να αναγνωρίζουν χάρτες κατανομής πληθυσμού ζώων, να κατανοούν ένα δελτίο καιρού, να καταλαβαίνουν έναν μύθο, να κλείνουν διαμονή σε κατάλυμα, να διηγούνται μια ιστορία.

Ειδικοί Εκπαιδευτικοί Στόχοι

Οι μαθητές / -τριες θα έχουν τη δυνατότητα να:

📖 Να κατανοούν τα κείμενα της ενότητας.

📖 Να αναγνωρίζουν χάρτες κατανομής πληθυσμού ζώων.

📖 Να γράφουν και να καταλαβαίνουν λέξεις – εκφράσεις σχετικές με τη χλωρίδα, την πανίδα, το φυσικό περιβάλλον.

📖 Να σχηματίζουν και να χρησιμοποιούν ορθά στον λόγο τους τα ρήματα Παθητικής Φωνής σε –ομαι στην Οριστική Ενεστώτα.

📖 Να κατανοούν, να αναγνωρίζουν και να χρησιμοποιούν ορθά στον λόγο τους παρατακτικούς συνδέσμους, αιτιολογικές και χρονικές προτάσεις.

🗨️ Να συγκρίνουν κριτικά εικόνες ζώων.

🗨️ Να ζητούν πληροφορίες για διαμονή σε ξενοδοχείο και να πραγματοποιούν κράτηση.

🗨️ Να αντιλαμβάνονται ακουστικά και σε γενικές γραμμές ένα δελτίο καιρού.

✍️ Να διηγούνται τα γεγονότα του κειμένου της ενότητας.

Ανάλυση

Το κείμενο «Εκδρομή στη φύση» (σελ.88-92) ξεκινάει με τους ήρωες του σεναρίου να συζητούν στο σαλόνι ενός σπιτιού. Ο Ορέστης, που έχει πλέον αναρρώσει, προτείνει στα υπόλοιπα παιδιά και στους δασκάλους να πάνε μια εκδρομή. Ως προορισμός ακούγονται οι Πρέσπες, δύο λίμνες που συνδέουν τρεις διαφορετικές χώρες. Όλοι συμφωνούν και αποφασίζουν να πραγματοποιήσουν

κράτηση διαμονής πριν την αναχώρησή τους. Στην επόμενη σκηνή, οι εκδρομείς έχουν σχεδόν φθάσει, αλλά κάνουν μια στάση για να κοιτάξουν από μακριά το τοπίο. Εκεί, μαθαίνουν βασικά πράγματα για τις δύο λίμνες και στη συνέχεια, γνωρίζουν από κοντά τη γλωρίδα και την πανίδα της περιοχής. Εδώ, αναφέρονται κάποια είδη - δυστυχώς ενδεικτικά, λόγω της έκτασης που έχει συνήθως το κείμενο κάθε ενότητας - . Μετά τον γυρισμό τους στον ξενώνα όπου θα διανυκτερεύσουν, δάσκαλοι και παιδιά αλλάζουν την απευθείας επιστροφή στη Θεσσαλονίκη και σχεδιάζουν να σταματήσουν σε δύο καταφύγια με αρκούδες και λύκους. Εκεί, συναντούν αρκούδες, μεγάλες και μικρές, αλλά και λύκους, ενώ σκέφτονται να υιοθετήσουν κάποιο ζώο.

Ο / Η εκπαιδευτικός μπορεί, εάν είναι εφικτό, να προβάλλει στην τάξη πριν, παράλληλα ή μετά το κείμενο, κάποιο βίντεο με ζώα προς δημιουργία θετικού κλίματος και ενδιαφέροντος στην τάξη (για παράδειγμα, [βίντεο με μικρά αρκουδάκια](#) που φιλοξενούνται στο καταφύγιο της οργάνωσης «[ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ](#)», στο Νυμφαίο της Φλώρινας). Αξίζει να σημειωθεί πως γενικότερα, όλη η ενότητα προσφέρεται για προεκτάσεις από τον / την εκπαιδευτικό σχετικά με τα ζώα, τα φυτά, το φυσικό περιβάλλον, καθώς και την προστασία όλων αυτών.

Αφού ολοκληρώνεται το κείμενο, προτείνεται μια δραστηριότητα που περιλαμβάνει δύο χάρτες κατανομής πληθυσμού προστατευόμενων ειδών ζώων. Οι μαθητές μπορούν είτε να ερευνήσουν αυτό που ζητάει η άσκηση από πριν είτε να πραγματοποιήσουν μια αυθόρμητη και ανακαλυπτική συζήτηση με τον / την εκπαιδευτικό και τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες τους στην τάξη. Στόχος της συγκεκριμένης δραστηριότητας, μετά από την αφόρμηση του κείμενου που αναφέρεται σε απειλούμενα είδη, είναι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των παιδιών σε θέματα φιλοζωίας και προστασίας των ζώων, όπως και η απόκτηση, μέσα από τη γλώσσα – στόχο, γνώσεων που αφορούν τον πραγματικό κόσμο.

Οι δραστηριότητες της τέταρτης ενότητας αρχίζουν με την υποενότητα «διαβάζω και κατανοώ», που περιλαμβάνει τρεις δραστηριότητες. Πιο αναλυτικά, η πρώτη άσκηση (άσκ.1, σελ.93) απαιτεί κατανόηση του πολυτροπικού κειμένου και απάντηση σε ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, η δεύτερη (άσκ.2, σελ.94) επιδιώκει μια γενική και όχι λεπτομερή κατανόηση ενός δελτίου καιρού, ενώ η τελευταία (άσκ.3, σελ.95) παραθέτει τον μύθο της «Μεγάλης και της Μικρής Άρκτου» προς

κατανόηση. Επίσης, αναφορικά με την άσκηση 2, οι μαθητευόμενοι θα πρέπει να γνωρίζουν βασικό λεξιλόγιο των καιρικών φαινομένων (ήλιος, βροχή, σύννεφα, καταιγίδες, αστραπές, βροντές, ομίχλη, μποφόρ, θερμοκρασία, κ.ά.), ενώ στην τρίτη άσκηση ο / η εκπαιδευτικός μπορεί να πραγματοποιήσει μια εισαγωγή για το είδος του μύθου, καθώς και τους Ολύμπιους θεούς. Εάν οι μαθητές / -τριες δείξουν περαιτέρω ενδιαφέρον για τα παραπάνω ζητήματα, το μάθημα μπορεί να επεκταθεί με επιλογές του / της εκπαιδευτικού ανάλογες πάντα των επιθυμιών του μαθητικού κοινού.

Ακολουθεί η λεξιλογική υποενότητα (σελ. 96-97) με δύο δραστηριότητες που εξυπηρετούν στο να οδηγηθούν οι μαθητές στον εμπλουτισμό λεξιλογίου σχετικού με τη χλωρίδα, την πανίδα και το φυσικό περιβάλλον ευρύτερα. Η πρώτη (άσκ.1α, σελ.96 και 1β, σελ.97) άσκηση είναι ταξινομική, ενώ η δεύτερη (άσκ.2, σελ.97) αντιστοίχισης. Σχετικά με την πρώτη άσκηση (άσκ.1β), υπάρχει η επιλογή από τον / την εκπαιδευτικό να επεκτείνει όπως επιθυμεί τη διδασκαλία σχετικά με τα είδη της πανίδας και έχοντας ως αφορμή τη μικρή έρευνα (σε περίπτωση που οι μαθητευόμενοι δεν έχουν τις απαιτούμενες γνώσεις) που προϋποθέτει η ολοκλήρωση της δραστηριότητας.

Η γραμματική της ενότητας (σελ. 98-100) αφιερώνεται στα ρήματα παθητικής φωνής σε *-ομαι* και στον σχηματισμό της οριστικής ενεστώτα τους, ενώ το συντακτικό μέρος (σελ.101-103) καταπιάνεται με τους παρατακτικούς συνδέσμους εμπλουτίζοντας τις ήδη υπάρχουσες γνώσεις των μαθητευομένων, καθώς και με την υποτακτική σύνδεση, και ειδικότερα με τις αιτιολογικές και χρονικές προτάσεις. Οι δραστηριότητες (άσκ.1,2,3 σελ.100 και άσκ. 1,2 σελ.103) είναι κλειστού, καθώς και ανοιχτού τύπου και στοχεύουν στον σωστό σχηματισμό, χρήση και αναγνώριση των παραπάνω γραμματικών και συντακτικών φαινομένων.

Η υποενότητα της παραγωγής λόγου «μιλώ και επικοινωνώ» (σελ.104) περιλαμβάνει δύο δραστηριότητες. Η πρώτη δραστηριότητα (άσκ.1, σελ.104) στοχεύει στη δημιουργία και αύξηση του κριτικού πνεύματος των μαθητευομένων μέσα από την προσεκτική παρατήρηση του επικοινωνιακού, και στην προκειμένη περίπτωση και διδακτικού, μέσου της εικόνας. Η εικόνα χρησιμοποιείται εδώ ως διαμεσολαβητής που προωθεί την άρση στερεοτύπων και αρνητικών αντιλήψεων για

τα ζώα, όπως επίσης και μια προσωπική κατανόηση και ερμηνεία του θέματος. Οι μαθητευόμενοι ξεκινούν να παρατηρούν καλά τις εικόνες και τα νοήματα που αυτές φέρουν ανάλογα με τον τρόπο που είναι σχεδιασμένες.

Η δεύτερη δραστηριότητα (άσκ.2, σελ.104) επιδιώκει να είναι σε θέση οι μαθητευόμενοι να συνομιλήσουν με τη ρεσεψιόν ενός καταλύματος, να ζητήσουν πληροφορίες, να εξυπηρετηθούν, και τελικά να πραγματοποιήσουν κράτηση δωματίων. Ο / Η εκπαιδευτικός μπορεί σε αυτή την άσκηση να εμπλουτίσει το λεξιλόγιο των μαθητευόμενων του / της, εάν κρίνει ότι οι τελευταίοι το έχουν ανάγκη.

Μετά την προφορική, υπάρχει η ακουστικής φύσεως (σελ.105) άσκηση και πιο συγκεκριμένα, η κατανόηση ενός δελτίου καιρού. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειώσουμε ότι δεν απαιτείται οι μαθητές να κατανοούν σχολαστικά ένα δελτίο καιρού, καθώς αυτό εμπεριέχει και λεξιλόγιο που διδάσκεται σε ανώτερο επίπεδο γλωσσομάθειας. Ωστόσο, είναι επιθυμητή μια γενική και ουσιαστική κατανόηση, χωρίς έμφαση σε δύσκολη για το συγκεκριμένο επίπεδο ορολογία.

Στο τέλος, παρατίθεται η υποενότητα παραγωγής γραπτού λόγου «σκέφτομαι και γράφω» (σελ.106-107). Η συγκεκριμένη αφιερώνεται στο είδος της διήγησης / αφήγησης και συγκεκριμένα στη διήγηση μιας ιστορίας. Πριν ζητηθεί από το μαθητικό κοινό να διηγηθεί με δικά του λόγια τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στο κείμενο (σελ.88-92) της ενότητας, παρέχονται σε αυτό βοηθητικά βήματα για τη συγγραφή μιας διήγησης / αφήγησης. Ακόμη, οι μαθητές και οι μαθήτριες παραπέμπονται στον μύθο της σελ.95 για ένα υπόδειγμα του κειμενικού είδους με το οποίο τους ζητείται να ασχοληθούν.

4.4.5. «5^η Ενότητα: Στο σπίτι της κυρίας Εριέττας», σελ. 110-133

Γενικός Εκπαιδευτικός Στόχος

Να είναι σε θέση οι μαθητές / -τριες να κατανοούν μια συνταγή μαγειρικής, να καταλαβαίνουν οδηγίες χρήσης, να περιγράφουν ένα πρόσωπο, να εκφράζουν τη γνώμη τους για θέματα που αφορούν ασχολίες μέσα στο σπίτι, να κατανοούν μια διήγηση καθημερινών δραστηριοτήτων - συνηθειών κάποιου ατόμου, όπως και να

γνωρίζουν τον Ποντιακό Ελληνισμό και τα βασικά κομμάτια της Ποντιακής παραδοσιακής φορεσιάς,

Ειδικοί Εκπαιδευτικοί Στόχοι

Οι μαθητές / -τριες θα έχουν τη δυνατότητα να:

📖 Να κατανοούν τα κείμενα της ενότητας.

🔍 Να γράφουν και να καταλαβαίνουν λέξεις – εκφράσεις σχετικές με τις καθημερινές δραστηριότητες για τη φροντίδα του σπιτιού.

🔍 Να γνωρίζουν λεξιλογικά και οπτικά τα βασικά κομμάτια της Ποντιακής παραδοσιακής φορεσιάς.

🌀 Να αναγνωρίζουν και να χρησιμοποιούν ορθά στον λόγο τους τα περιληπτικά, τα άκλιτα (κυρίως τις δάνειες λέξεις) και τα διπλόκλιτα ουσιαστικά.

🌀 Να γράφουν και να χρησιμοποιούν ορθά στον λόγο τους τα ουδέτερα υποκοριστικά σε –άκι.

🌀 Να αναγνωρίζουν και να χρησιμοποιούν ορθά στον λόγο τους τροπικά και ποσοτικά επιρρήματα.

🔗 Να αντιλαμβάνονται ακουστικά οδηγίες χρήσης ηλεκτρικής οδοντόβουρτσας.

🔗 Να αντιλαμβάνονται ακουστικά μια διήγηση καθημερινών δραστηριοτήτων και συνηθειών κάποιου ατόμου.

🗨️ Να περιγράφουν ένα εικονιζόμενο πρόσωπο.

🗨️ Να ανταλλάσσουν απόψεις για τον τρόπο οργάνωσης της καθημερινότητας.

✍️ Να περιγράφουν ένα πρόσωπο – ήρωα από κείμενο που διάβασαν.

✍️ Να γράφουν την άποψη τους για το αν πρέπει τα παιδιά να βοηθούν στη φροντίδα του σπιτιού.

Ανάλυση

Το κείμενο της πέμπτης ενότητας «Στο σπίτι της κυρίας Εριέττας» (σελ.112-115), μεταφέρει τα παιδιά του διδακτικού σεναρίου – οι δάσκαλοι απουσιάζουν από αυτή την ενότητα - στο σπίτι της μαμάς του Ορέστη, της Πόντιας κυρίας Εριέττας. Εκεί τα παιδιά φιλοξενούνται για ένα Σαββατοκύριακο και γευματίζουν όλοι μαζί παρέα, δοκιμάζουν ποντιακά πιροσκι, δείχνουν πρόθυμα να βοηθήσουν την κυρία Εριέττα σε δουλειές του σπιτιού που σχετίζονται με τη φιλοξενία τους και συνομιλούν μαζί της

σχετικά με το πρόγραμμα της καθημερινότητας της. Επομένως, η ενότητα αυτή ασχολείται με δραστηριότητες που αφορούν το σπίτι.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι ο / η εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να παρουσιάσει πριν, παράλληλα ή μετά το κείμενο, κάποιο ανέκδοτο στην Ποντιακή διάλεκτο με τη συνοδεία μετάφρασης, κάποιο Ποντιακό τραγούδι με έμφαση στη διάλεκτο αλλά και στο άκουσμα της Ποντιακής λύρας, όπως και κάποιο βίντεο με Ποντιακούς χορούς. Όλα αυτά προς συναισθηματική εμπλοκή των μαθητευόμενων, παρακίνηση του ενδιαφέροντος τους, δημιουργία ενός βιωματικού και πολυαισθητηριακού περιβάλλοντος μάθησης.

Στο τέλος του κειμένου, προτείνεται μια δραστηριότητα που προσφέρεται για έρευνα και απόκτηση διαθεματικών, και ειδικότερα, λαογραφικών γνώσεων. Πιο συγκεκριμένα, ζητείται από τους μαθητές και τις μαθήτριες - με αφορμή το πρόσωπο της κυρίας Εριέττας και κάποια λόγια της στην Ποντιακή διάλεκτο - να ψάξουν για τον Ποντιακό ελληνισμό, να μάθουν την ύπαρξη αυτού, και έτσι, και την έννοια της «διαλέκτου», το εύρος, καθώς και την ποικιλία της ελληνικής γλώσσας. Προωθείται, με άλλα λόγια και πιο γενικά, η αποδοχή της διαφορετικότητας, η πολιτισμική όσμωση, όπως και η ανακαλυπτική, εμπειρική και αυτόνομη μάθηση. Το εργαλείο που παρατίθεται προς αξιοποίηση είναι μια ιστοσελίδα για τον Ποντιακό Ελληνισμό (<http://www.pontos-news.gr/>) που περιλαμβάνει λεξικό, ανέκδοτα, κείμενα στην Ποντιακή διάλεκτο, τραγούδια, ιστορικά και παραδοσιακά στοιχεία, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει μια εφαρμογή εύρεσης του χωριού καταγωγής ενός Πόντιου σε σύγχρονο χάρτη.

Οι δραστηριότητες που ακολουθούν του κειμένου, αφορούν τη δεξιότητα της κατανόησης γραπτού λόγου (σελ.116-118) και περιλαμβάνουν και δύο κείμενα. Η πρώτη άσκηση (άσκ.1, σελ.116) αφορά το βασικό κείμενο της ενότητας και είναι κλειστού τύπου, όπως και η δεύτερη (άσκ.2, σελ.117) που εξετάζει την κατανόηση κειμένου κατευθυντικού λόγου, μιας συνταγής μαγειρικής. Στη δεύτερη άσκηση εξασκείται η στρατηγική κατανόησης κειμένου με τη βοήθεια των συμφραζομένων, αφού το μαθητικό κοινό καλείται να μαντέψει και να συμπληρώσει λέξεις που απουσιάζουν από τη συνταγή. Ο κατευθυντικός λόγος προσδιορίζει και την τρίτη και τελευταία άσκηση (άσκ.3, σελ.118) αυτής της υποενότητας, καθώς οι μαθητευόμενοι

έχουν στόχο στο σημείο αυτό να κατανοήσουν, βάζοντας σε χρονολογική σειρά, οδηγίες χρήσης μιας ηλεκτρικής οικιακής συσκευής, ενός βραστήρα.

Λεξιλόγιο για τις καθημερινές ασχολίες με τη φροντίδα ενός σπιτιού παρουσιάζεται στις δύο πρώτες (άσκ.1,σελ.119 & άσκ.2α,σελ.119) κλειστού, αλλά και ανοιχτού τύπου δραστηριότητες του «λεξιλογίου» (άσκ.2β, σελ.120). Η τρίτη λεξιλογική άσκηση (άσκ.3, σελ.120) επιδιώκει την απόκτηση λαογραφικών γνώσεων των μαθητευόμενων, με αίτημα την εύρεση λέξεων για βασικά κομμάτια της Ποντιακής παραδοσιακής φορεσιάς σε κρυπτόλεξο.

Η γραμματική της ενότητας (σελ.121-126) αφιερώνεται στα περιληπτικά, άκλιτα (κυρίως δάνειες λέξεις), διπλόκλιτα, ουδέτερα υποκοριστικά σε -άκι ουσιαστικά, καθώς και στα τροπικά και ποσοτικά επιρρήματα. Η έννοια των «ουσιαστικών», αλλά και οι διακρίσεις αυτών σε «κύρια», «κοινά», «συγκεκριμένα» και «αφηρημένα» υποτίθεται ότι είναι από πριν γνωστές στους μαθητευόμενους. Οι δραστηριότητες που ακολουθούν τη θεωρία των πινάκων γραμματικής επιδιώκουν σχετικά με τα ουσιαστικά, ταξινόμηση τέτοιων με βάση το είδος τους, δημιουργία προτάσεων (άσκ.1, σελ.123), όπως και συμπλήρωση κενών (άσκ.2, σελ.123 & άσκ.3, σελ.124). Για τα επιρρήματα παρέχεται στους μαθητές ένα σταυρόλεξο προς επίλυση (άσκ.4, σελ. 126).

Μετά τη γραμματική, οι μαθητευόμενοι καλλιεργούν τη δεξιότητα παραγωγής προφορικού λόγου με δύο δραστηριότητες (σελ.127-128) αλληλόδρασης και ρεαλιστικών συνθηκών, μία ομαδοσυνεργατικής περιγραφής προσώπων (άσκ.1, σελ.127) και μία ανταλλαγής απόψεων (άσκ.2, σελ.128). Πιο συγκεκριμένα, στην πρώτη ζητείται η περιγραφή δύο προσωπικοτήτων από εικόνες του *Παραρτήματος* (σελ.225), ενώ στη δεύτερη το θέμα είναι η ανταλλαγή απόψεων των μαθητών αναφορικά με τη σωστή οργάνωση της καθημερινότητας. Και στις δύο αυτές δραστηριότητες παρέχεται υποστηρικτικό πλαίσιο με βοηθητικά βήματα για την ανάπτυξη των ζητούμενων. Ωστόσο, ο / η εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να ενισχύσει λεξιλογικά τους μαθητές και τις μαθήτριες του / της σε περίπτωση που κρίνει ότι κάτι τέτοιο χρειάζεται. Στόχος είναι ένα φιλικό μαθησιακό περιβάλλον, όχι ένα περιβάλλον με ανασφάλεια, φόβο λάθους και άγχος του μαθητή για τυχόν έκθεση του στην υπόλοιπη τάξη. Ακόμη, αξίζει να αναφερθεί σχετικά με τη δεύτερη άσκηση,

ότι ο / η εκπαιδευτικός μπορεί να κάνει μια εισαγωγή για το επιθυμητό και πρέπον κλίμα οποιασδήποτε συζήτησης ανταλλαγής απόψεων.

Στην υποενότητα «ακούω και κατανοώ» (σελ.129) παρατίθενται προς ολοκλήρωση δύο δραστηριότητες με αυθεντική μορφή της γλώσσας – στόχου. Ειδικότερα, η πρώτη (άσκ.1, σελ.129) καταπιάνεται με το λεκτικό είδος των οδηγιών χρήσης σχετικά με μια συσκευή προσωπική φροντίδας, μια ηλεκτρική οδοντόβουρτσα, και η δεύτερη (άσκ.2, σελ.129) με μια διήγηση της καθημερινότητας μιας ομιλήτριας. Η πρώτη απαιτεί συμπλήρωση κενών και η δεύτερη επιλογή σωστής ή σωστών απαντήσεων με βάση το ακουστικό κείμενο.

Τελευταίες δραστηριότητες για την πέμπτη ενότητα είναι αυτές της παραγωγής γραπτού λόγου (σελ.130-131), οι οποίες έχουν ήδη προετοιμαστεί στην υποενότητα «μιλώ και επικοινωνώ» (σελ.127-128). Η περιγραφή πρωταγωνιστικού προσώπου από το βασικό κείμενο της ενότητας, της κυρίας Εριέττας, είναι ο στόχος της πρώτης άσκησης (άσκ.1, σελ.130), ενώ η συγγραφή προσωπικής γνώμης σχετικά με τη συμβολή των παιδιών στη φροντίδα του σπιτιού αποτελεί ένα διαχρονικό θέμα και το αντικείμενο της δεύτερης (άσκ.2, σελ.131) και τελευταίας άσκησης γι' αυτή την ενότητα.

4.4.6. «6^η Ενότητα: Οργανώνουμε πάρτι», σελ. 134-159

Γενικός Εκπαιδευτικός Στόχος

Να είναι ικανοί οι μαθητές / -τριες να διατηρούν κοινωνική επαφή τηλεφωνικά και με αλληλογραφία – έγχαρτη και ηλεκτρονική – για καθημερινά θέματα, να προσκαλούν, να δέχονται και να αρνούνται προσκλήσεις, να δίνουν ευχές ανά περίπτωση, να γνωρίζουν τις διαδικασίες που απαιτούνται για την οργάνωση ενός πάρτι, να κατασκευάζουν τον δικό τους τηλεφωνικό κατάλογο, να παίζουν ομαδική παντομίμα.

Ειδικό Εκπαιδευτικό Στόχοι

Οι μαθητές / -τριες θα έχουν τη δυνατότητα να:

📖 Να κατανοούν τα κείμενα της ενότητας.

🗨️ Να γράφουν και να καταλαβαίνουν λέξεις – εκφράσεις σχετικές με προσκλήσεις και με αποδοχή ή άρνηση αυτών.

🗨️ Να γράφουν και να καταλαβαίνουν λέξεις – εκφράσεις σχετικές με ευχετήριες κάρτες.

🗨️ Να γράφουν και να καταλαβαίνουν λέξεις – εκφράσεις σχετικές με αλληλογραφία (έγχαρτη και ηλεκτρονική).

🌀 Να γράφουν και να χρησιμοποιούν ορθά στον λόγο τους τις αναφορικές («που»), ερωτηματικές («τίνος», «τίνων») και αόριστες («μερικοί – ές – ά», «κάθε», «καθετί») αντωνυμίες.

🌀 Να αναγνωρίζουν, να κατανοούν, να σχηματίζουν και να χρησιμοποιούν δευτερεύουσες προτάσεις, και συγκεκριμένα τις ειδικές, τις βουλητικές και τις τελικές.

🌀 Να διακρίνουν κύριες από δευτερεύουσες προτάσεις.

🗨️ Να αντιλαμβάνονται ακουστικά τηλεφωνικές συνομιλίες για καθημερινά θέματα (οργάνωση πάρτι – έκπληξη, επικοινωνία συγγενών για τα νέα της καθημερινότητας – το τελευταίο περιλαμβάνει και γραμματικά φαινόμενα της ενότητας).

✍️ Να συντάσσουν ένα μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

✍️ Να συντάσσουν μια ευχετήρια κάρτα.

✍️ Να γράφουν σε έναν τηλεφωνικό κατάλογο.

🗨️ Να προσκαλούν, να αποδέχονται και να αρνούνται μια πρόσκληση τηλεφωνικά.

🗨️ Να επικοινωνούν στα ελληνικά και να συνεργάζονται για να παίξουν το μη λεκτικό παιχνίδι της παντομίμας.

Ανάλυση

Το κείμενο «Οργανώνουμε πάρτι» (σελ.136-141) της έκτης ενότητας παρουσιάζει τους ήρωες του σεναρίου μας να προσπαθούν να οργανώσουν το πάρτι για τα γενέθλια της Jannet. Έτσι, αφού η Jannet ζητάει τη βοήθεια τους, όλοι μαζί γράφουν τις προσκλήσεις, ψάχνουν να βρουν το τηλέφωνο μιας καλεσμένης στον τηλεφωνικό κατάλογο της Jannet αλλά και στις υπηρεσίες τηλεφωνικού καταλόγου Ελλάδος, και αποφασίζουν να πάνε όλοι μαζί για ψώνια με τη λίστα που είναι ήδη έτοιμη. Στον γυρισμό από το σούπερ μάρκετ προς το σπίτι, παρατηρούν ότι ο ταχυδρόμος έχει φέρει ένα γράμμα. Η Jannet προσκάλεσε με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) τον φίλο της Κωνσταντίνο από τη Χαλκιδική κι εκείνος της απαντά με ένα

γράμμα και μια ευχετήρια κάρτα. Στο τέλος του κειμένου, και αφού παρατίθενται και το γράμμα και η κάρτα προς ανάγνωση, η παρέα προτείνει να βάλουν μια ανακοίνωση στην πολυκατοικία προς αποφυγή κλήσης γειτόνων στην αστυνομία για διατάραξη κοινής ησυχίας.

Μετά από το κείμενο και πριν την έναρξη των υποενοτήτων με τις δραστηριότητες που στοχεύουν στις γλωσσικές δεξιότητες, προτείνεται μία δραστηριότητα ανακαλυπτικής και ευρύτερα μορφωτικής φύσεως. Πιο συγκεκριμένα, ζητείται από τους μαθητές να αναζητήσουν και να διαβάσουν γράμματα που έχουν παραλάβει οι ίδιοι ή άλλα μέλη της οικογένειάς τους με σκοπό την παρατήρηση στοιχείων - δομής που όλα τα γράμματα πρέπει να φέρουν, όπως²⁸ όνομα παραλήπτη (π.χ. «Αγαπημένη μου Jannet»), σχολιασμό του προηγούμενου γράμματος (π.χ. «Χάρηκα πολύ που έλαβα e-mail σου.»), περιεχόμενο (π.χ. «Η μαμά και ο μπαμπάς πήγαν τελικά διακοπές... Επειδή θα πάω εκεί... Εσύ πήγες ...»), αναμονή απάντησης του / της παραλήπτη (π.χ. «Περιμένω με χαρά νέα σου...»), χαιρετισμός («Χαιρετίσματα στην οικογένειά σου») & όνομα αποστολέα («ο φίλος σου, Κωνσταντίνος»).

Εκτός από αυτό, η δραστηριότητα επεκτείνεται με στόχο την ενημέρωση των μαθητών για τα στοιχεία που πρέπει να αναγράφονται στο εξωτερικό μέρος ενός φακέλου, ώστε αυτός να μπορεί να ταχυδρομηθεί. Στα στοιχεία αυτά περιλαμβάνεται και το γραμματόσημο. Με αφορμή το τελευταίο, ανατίθεται στους μαθητευόμενους να αναζητήσουν Ελληνικά, Αλβανικά ή άλλων χωρών γραμματόσημα με κοινό θέμα (ιστορία, λαϊκή παράδοση, σύγχρονη ζωή, πολιτισμό, αθλητισμό και φύση), να τα παρουσιάσουν στην τάξη και να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι αυτά περιλαμβάνουν στοιχεία από τη χώρα έκδοσης τους – χώρα προέλευσης του γράμματος, την οποία και αναγράφουν μαζί με το αντίτιμο της ταχυδρομικής μεταφοράς.

Συνολικά, με όλη αυτή την έρευνα, οι μαθητές θα αποκτήσουν γνώσεις για τη συγγραφή και την ταχυδρόμηση ενός γράμματος, ενώ θα καλλιεργηθεί η αυτόνομη μάθηση και η διαπολιτισμική τους επίγνωση με την απόκτηση διαθεματικών γνώσεων

²⁸ Τα παραδείγματα προέρχονται από το γράμμα που είναι ενσωματωμένο στο κείμενο της ενότητας (σελ.139).

για τον «άλλο», με τη διεύρυνση των οριζόντων τους και με την τελικά ευχάριστη αποδοχή του πολιτισμικού πλουραλισμού και της διαφορετικότητας ευρύτερα.

Οι ασκήσεις ξεκινούν με την υποενότητα «διαβάζω και κατανοώ» (σελ.142-143) που έχει ως σκοπό την καλλιέργεια της δεξιότητας κατανόησης γραπτού λόγου. Αναλυτικότερα, η κλειστού τύπου άσκ. 1 (σελ.142) στοχεύει στην ανάκληση γλωσσικών πληροφοριών από το κείμενο και τις εικόνες του, καθώς και στη λεπτομερέστερη κατανόηση και τη στρατηγική εστίασης της προσοχής για τον εντοπισμό συγκεκριμένων πληροφοριών (επιλεκτική προσοχή). Η επίσης κλειστού τύπου άσκ.2 (σελ.143) επιδιώκει την εξοικείωση των μαθητευόμενων με το ύφος και τη γλώσσα των ευχετήριων καρτών και των προσκλήσεων. Το «λεξιλόγιο» (άσκ. 1-3, σελ.144-145) καταπιάνεται και αυτό με τα τελευταία, όπως επίσης και με την αποδοχή ή άρνηση πρόσκλησης με κατάλληλο τρόπο, αλλά και με εκφράσεις που συναντώνται σε αλληλογραφία (έγχαρτη ή ηλεκτρονική).

Στη γραμματική της ενότητας και στο μέρος «σχηματίζω τη γλώσσα» (σελ.146-147) παρουσιάζεται η καινούργια για τους μαθητές και τις μαθήτριες κατηγορία της αναφορικής αντωνυμίας (με το άκλιτο «που»), αλλά και οι παλιές, ερωτηματική και αόριστη, με εμπλουτισμό των αντωνυμιών (με τις αντωνυμίες «τίνος», «τίνων» και «μερικοί – ές – ά», «κάθε», «καθετί» αντίστοιχα). Στο δεύτερο μέρος «συνθέτω τη γλώσσα» (σελ.148-151) διδάσκεται το φαινόμενο των δευτερευουσών προτάσεων, και ειδικότερα οι ειδικές, οι βουλητικές και οι τελικές προτάσεις. Με αφορμή τον συντακτικό ρόλο των δευτερευουσών προτάσεων αναφέρονται και κάποιες κατηγορίες ρημάτων (λεκτικά, γνωστικά, αισθητικά, απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις). Και τα δύο μέρη της υποενότητας συνοδεύονται από κλειστού αλλά και ανοιχτού τύπου δραστηριότητες (άσκ. 1-2, σελ.147 & άσκ.3-5, σελ.150-151) εξάσκησης και εμπέδωσης της γραμματικής.

Η δεξιότητα κατανόησης προφορικού λόγου στη γλώσσα – στόχο αναπτύσσεται στην ενότητα αυτή με δύο ασκήσεις (σελ.152-153). Πιο συγκεκριμένα, και οι δύο (άσκ.1 σελ.152 & άσκ.2 σελ.153) έχουν ως θέμα μια τηλεφωνική καθημερινή συνομιλία με την πρώτη να καταπιάνεται με την οργάνωση ενός πάρτι – έκπληξη και τη δεύτερη με τα νέα της καθημερινότητας των δύο συνομιλητών. Με τον τρόπο

αυτό, οι μαθητευόμενοι μαθαίνουν την επικοινωνία σε απλό ύφος για διατήρηση κοινωνικών σχέσεων και για θέματα που προκύπτουν κάθε μέρα.

Η συγγραφή μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου - με σκοπό την πρόσκληση του παραλήπτη σε πάρτι του αποστολέα, ευχετήριας κάρτας, καθώς και η συγγραφή προσωπικού τηλεφωνικού καταλόγου αποτελούν το ζητούμενο της υποεπότητας «σκέφτομαι και γράφω» (άσκ.1 - σελ.154, άσκ.2 - σελ.155, άσκ.3 - σελ.156). Στα δύο πρώτα παρατίθεται και ένα μικρό σημείωμα ανά ζητούμενο· μία προτεινόμενη δομή αλληλογραφίας, όπως και ευχετήριας κάρτας, ενώ και για τα τρία ο / η εκπαιδευτικός μπορεί να παραπέμψει τους μαθητευόμενους στα αντίστοιχα παραδείγματα των συγκεκριμένων κειμενικών ειδών που υπάρχουν στην υπόλοιπη ενότητα (στο γράμμα του Κωνσταντίνου σελ.139, στον τηλεφωνικό κατάλογο της Jannet σελ.137, στις ευχετήριες κάρτες σελ. 139,143).

Η τελευταία υποεπότητα «μιλώ και επικοινωνώ» (σελ.157) της έκτης ενότητας, η οποία ασχολείται όλη με εμπειρικά καθημερινά θέματα κοινωνικών σχέσεων, περιλαμβάνει και αυτή δύο βιωματικές δραστηριότητες. Η πρώτη (άσκ.1, σελ.157) απαιτεί από τους μαθητές και τις μαθήτριες να παραγάγουν προφορικό λόγο υποκρινόμενοι τους ρόλους του διοργανωτή ενός πάρτι, καθώς και των καλεσμένων του. Ο σκοπός είναι η πρόσκληση σε πάρτι με μέσο επικοινωνίας το τηλέφωνο και η αποδοχή ή άρνηση των καλεσμένων. Στο σημείο αυτό προτείνεται η ηχογράφηση των συνομιλιών με απώτερο σκοπό την πιο προσεκτική, ενδιαφέρουσα αντιμετώπιση της άσκησης και την αυτοαξιολόγηση των μαθητευόμενων. Η δεύτερη (άσκ.2, σελ.157) και τελευταία, παιγνιώδης, πολυαισθητηριακή, ομαδοσυνεργατική δραστηριότητα παντομίμας συνδυάζει την καλλιέργεια των κινητικών δεξιοτήτων, της παραστατικότητας και της φαντασίας. Οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται να παραστήσουν, εάν θέλουν, παιδιά σε πάρτι, παιδιά στο σχολείο, παιδιά στη βιβλιοθήκη, κ.ά. ή να θέσουν οι ίδιοι θέματα της αρεσκείας τους προς αναπαράσταση. Τα θέματα θα πρέπει να αποτελούν ομάδες ατόμων – ώστε να είναι ομαδικό το παιχνίδι - σε ένα συγκεκριμένο κάθε φορά πλαίσιο.

4.4.7. «7^η Ενότητα: Επίσκεψη στη Δ.Ε.Θ.», σελ. 160-186

Γενικός Εκπαιδευτικός Στόχος

Να είναι ικανοί οι μαθητές / -τριες να κατανοούν αφίσες, να επικοινωνούν και να παίρνουν πληροφορίες για να πραγματοποιούν κράτηση - αγορά εισιτηρίου από κινηματογράφο και θέατρο, να ακούν διαφημίσεις ταινιών και διαφόρων εκδηλώσεων, να παρακολουθούν μια ταινία και να γράφουν την υπόθεση της, να κατασκευάζουν μια αφίσα.

Ειδικοί Εκπαιδευτικοί Στόχοι

Οι μαθητές / -τριες θα έχουν τη δυνατότητα να:

📖 Να κατανοούν τα κείμενα της ενότητας.

📝 Να γράφουν και να καταλαβαίνουν λέξεις – εκφράσεις για τον ελεύθερο χρόνο, την αξιοποίηση του, τα χόμπι.

🌀 Να αναγνωρίζουν, να κατανοούν, να σχηματίζουν και να χρησιμοποιούν ορθά στον λόγο τους τις δευτερεύουσες πλάγιες ερωτηματικές, καθώς και τις υποθετικές προτάσεις (στο είδος του υποθετικού λόγου του πραγματικού).

🌀 Να αναγνωρίζουν, να κατανοούν, να σχηματίζουν και να χρησιμοποιούν ορθά στον λόγο τους και τα τρία είδη παρατακτικής σύνδεσης προτάσεων (συμπλεκτική, αντιθετική, διαζευκτική).

🗣️ Να επικοινωνούν με την παρέα τους για να διαλέξουν μια ταινία του κινηματογράφου, να δίνουν και να παίρνουν πληροφορίες σχετικές με το πρόγραμμα ταινιών, να πραγματοποιούν κράτηση εισιτηρίων σε έναν κινηματογράφο.

🗣️ Να επικοινωνούν ώστε να εξυπηρετηθούν στο ταμείο ενός θεάτρου ζητώντας πληροφορίες για το πρόγραμμα των παραστάσεων και την αγορά εισιτηρίων.

📞 Να αντιλαμβάνονται διαφημίσεις ταινιών.

📞 Να αντιλαμβάνονται διαφημίσεις διαφόρων εκδηλώσεων.

✍️ Να συντάσσουν την υπόθεση μιας ταινίας που έχουν παρακολουθήσει.

✍️ Να κατασκευάζουν μια διαφημιστική αφίσα για ταινία που προβάλλεται σε κινηματογράφο.

Ανάλυση

Στο κείμενο της έβδομης ενότητας «Επίσκεψη στη Δ.Ε.Θ.» (σελ.162-166) οι ήρωες του διδακτικού σεναρίου παρουσιάζονται στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης²⁹. Πιο συγκεκριμένα, αρχικά η παρέα των παιδιών συναντά έξω από τη Δ.Ε.Θ., που πραγματοποιείται στη συμβολή των οδών Τσιμισκή και Αγγελάκη, τους δασκάλους, τον κύριο Αλέξη και την κυρία Aurella, τους οποίους είδαμε τελευταία φορά στην 4^η ενότητα. Αφού χαιρετηθούν, πουν σύντομα τα νέα τους και αγοράσουν εισιτήρια, εισέρχονται στη Δ.Ε.Θ. Πρώτη τους στάση αποτελεί το περίπτερο της φετινής τιμώμενης χώρας της έκθεσης, της Ινδίας, δεύτερη στάση η γιορτή - παζάρι βιβλίου, τρίτη στάση το πυροσβεστικό σώμα Ελλάδας και τέταρτη οι νέες τεχνολογίες. Λίγο πριν το κλείσιμο της βραδιάς, όλη η παρέα παρακολουθεί θεάματα του τσίρκου που φιλοξενείται στην έκθεση, και τέλος, ινδικούς χορούς «bollywood».

Αμέσως μετά το κείμενο, προτείνονται δύο ερευνητικές δραστηριότητες (σελ.167), από τις οποίες ζητείται οι μαθητευόμενοι να επιλέξουν μία ανάλογα με τα ενδιαφέροντα τους. Η πρώτη επιλογή αφορά την ανακάλυψη της ευρείας σημασίας της λέξης «έκθεση», αλλά και την εστίαση στη σημασία της *θέασης πραγμάτων ή καλλιτεχνικών δημιουργημάτων*. Οι μαθητές και οι μαθήτριες, με αφορμή την τελευταία σημασία, μοιράζονται τυχόν εμπειρίες επίσκεψης ή συμμετοχής σε έκθεση και καλούνται να οργανώσουν όλοι μαζί μία στον χώρο του σχολείου τους. Η δεύτερη προτεινόμενη δραστηριότητα σχετίζεται με τη μόρφωση των μαθητευόμενων όσον αφορά στην κουλτούρα και τον πολιτισμό της Ινδίας. Και για τις δύο έρευνες αφορμή αποτελεί το θέμα του κειμένου, ενώ και οι δύο προωθούν εξίσου την ανακαλυπτική, βιωματική, συμμετοχική, αυτόνομη, ολιστική μάθηση. Ειδικά η τελευταία δραστηριότητα καλλιεργεί εκτός των παραπάνω, και τη διαπολιτισμική ικανότητα, καθώς παρακινεί το μαθητικό κοινό να έρθει σε επαφή με τον πολιτισμό του «άλλου», να ενημερωθεί γι' αυτόν, να κατανοήσει τη δική του αλλά και του «άλλου» τη διαφορετικότητα, να την αποδεχθεί συνειδητά.

Ακολουθούν οι υποενότητες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων, με πρώτη την υποενότητα «διαβάζω και κατανοώ» (σελ.168-169) για την δεξιότητα της κατανόησης του γραπτού λόγου. Οι τρεις ασκήσεις που αφορούν τη

²⁹ Η Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης θα αναφέρεται πλέον για λόγους συντομίας ως «Δ.Ε.Θ.».

συγκεκριμένη δεξιότητα είναι κλειστού τύπου, και μάλιστα μία χρονικής σειροθέτησης (άσκ.1, σελ.168), μία σωστού – λάθους (άσκ.2, σελ.168) και μία αντιστοίχισης εικόνων – αφισών με την κατάλληλη περιγραφή τους (άσκ.3, σελ.169).

Στη συνέχεια, οι μαθητευόμενοι περνούν σε δύο λεξιλογικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τον ελεύθερο χρόνο, την αξιοποίηση του, καθώς και διάφορα χόμπι. Πιο αναλυτικά, στην πρώτη άσκηση (άσκ.1, σελ.170-171) ζητείται από τους μαθητές και τις μαθήτριες να τοποθετήσουν διάφορες φράσεις με ασχολίες που μπορούν να γεμίσουν τον ελεύθερο χρόνο στη σωστή στήλη (μουσική, αθλήματα / γυμναστική, κ.ά.), ενώ στη δεύτερη (άσκ.2, σελ. 172-173) επιδιώκεται η ελεύθερη συμπλήρωση προτάσεων ανάλογα με τις προτιμήσεις του κάθε μαθητή και της κάθε μαθήτριας σχετικά με τον δικό τους ελεύθερο χρόνο. Η συγκεκριμένη άσκηση προσφέρεται για συζήτηση σχετικά με το τι μας προσφέρει η κάθε δραστηριότητα που κάνουμε στον ελεύθερο χρόνο μας ή αλλιώς σχετικά με το αν ωφελούμαστε ή όχι από αυτήν. Έμφαση μπορεί να δοθεί από τον / την εκπαιδευτικό στο πόσο χρόνο αφιερώνουν καθημερινά ενήλικες και παιδιά σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές, κινητά, τάμπλετ, ηλεκτρονικά παιχνίδια χωρίς να αποκομίζουν κάποιο όφελος. Επιδίωξη αυτής της προτεινόμενης συζήτησης αποτελεί η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης γύρω από το συγκεκριμένο θέμα, καθώς και η εύρεση τρόπων για μια πιο ωφέλιμη και όχι υπερβολική ενασχόληση με τα μέσα τεχνολογίας.

Το συντακτικό (σελ.174-178) της ενότητας αφιερώνεται σε δύο είδη δευτερευουσών προτάσεων, τις πλάγιες ερωτηματικές και τις υποθετικές, όπως και στην παρατακτική σύνδεση των προτάσεων. Οι παρατακτικοί σύνδεσμοι είχαν διδαχθεί γενικά (για λέξεις, φράσεις, προτάσεις) στην τέταρτη ενότητα, αλλά εδώ πραγματοποιείται εστίαση στη χρήση των παρατακτικών συνδέσμων στις προτάσεις, κύριες και δευτερεύουσες. Τόσο για τις πλάγιες ερωτηματικές και τις υποθετικές προτάσεις, όσο και για την παρατακτική σύνδεση, ακολουθούν δραστηριότητες (άσκ.1-4, σελ.175-176 & άσκ.5-6, σελ.178) για εξάσκηση, κατανόηση και εμπέδωση.

Στη συνέχεια, παρατίθεται η υποενότητα «μιλώ και επικοινωνώ» και δύο δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου (σελ.179-180). Η πρώτη (άσκ.1, σελ.179-180) μεταφέρει νοητικά τους μαθητευόμενους στον κινηματογράφο και περιέχει το πρόγραμμα προβολής κάποιων παιδικών ταινιών. Αυτό που ζητείται είναι

να συζητήσουν τα παιδιά μεταξύ τους ώστε να διαλέξουν, με βάση τους τίτλους των ταινιών, την ταινία που επιθυμούν να δουν, και στη συνέχεια, να παραγάγουν λόγο στη γλώσσα – στόχο σαν να επικοινωνούσαν με τον υπάλληλο του κινηματογράφου για την πραγματοποίηση κράτησης εισιτηρίων. Στη δεύτερη (άσκ.2, σελ.180) δραστηριότητα οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι αυτή τη φορά στα ταμεία ενός θεάτρου. Πρέπει να πάρουν πληροφορίες για τις θεατρικές παραστάσεις που προβάλλονται και τελικά, να αγοράσουν εισιτήρια. Συνολικά, οι προφορικές αυτές ασκήσεις έχουν ως στόχο την παραγωγή αυθεντικής μορφής της νέας ελληνικής γλώσσας στο πλαίσιο όχι μόνο πραγματικών καταστάσεων, αλλά και καταστάσεων που εμπíπτουν στα ενδιαφέροντα των μαθητευόμενων. Εάν ο / η εκπαιδευτικός το κρίνει απαραίτητο, έχει τη δυνατότητα να εμπλουτίσει λεξιλογικά τους τελευταίους πριν από την έναρξη των προφορικών ασκήσεων.

Η επόμενη υποενότητα «ακούω και κατανοώ» (σελ.181-182) περιλαμβάνει δύο ασκήσεις κλειστού τύπου, και πιο συγκεκριμένα ασκήσεις που περιέχουν διαφημίσεις είτε ταινιών (άσκ.1, σελ. 181) είτε διαφόρων εκδηλώσεων (άσκ.2, σελ.182) με τη μορφή βίντεο. Τόσο στην πρώτη, όσο και στη δεύτερη άσκηση, προτείνεται μετά την ολοκλήρωση τους, η προβολή των βίντεο προς καλύτερη κατανόηση του ήχου με τη βοήθεια της εικόνας, προς αύξηση του ενδιαφέροντος των μαθητευόμενων, καθώς και προς πρόκληση θετικών συναισθημάτων.

Η έβδομη ενότητα κλείνει με τις ασκήσεις παραγωγής γραπτού λόγου (σελ.183-184). Πιο συγκεκριμένα, στην πρώτη (άσκ.1, σελ.183) προτείνεται, εάν είναι εφικτή στην τάξη, η παρακολούθηση μιας ταινίας της αρεσκείας των παιδιών, και έπειτα, η συγγραφή της υπόθεσης της βήμα – βήμα ακολουθώντας βοηθητικούς τίτλους. Η δεύτερη άσκηση (άσκ.2, σελ.184) συνδυάζει τις ικανότητες των παιδιών στη ζωγραφική και το σχέδιο, καθώς αποσκοπεί στην κατασκευή μιας διαφημιστικής αφίσας μιας ταινίας – ελεύθερης επιλογής - που θα προβληθεί στον κινηματογράφο. Πριν ξεκινήσει η συγκεκριμένη κατασκευή, προτείνεται στον / στην εκπαιδευτικό να αναφέρει στους μαθητές και τις μαθήτριες τα βασικά στοιχεία που πρέπει να περιέχει οπωσδήποτε μία τέτοιου είδους αφίσα, ώστε να είναι ολοκληρωμένη και επιτυχημένη. Η πρώτη άσκηση βοηθάει τους μαθητευόμενους στην καλλιέργεια της δεξιότητας διάκρισης των πιο σημαντικών γεγονότων, καθώς και στη δεξιότητα της

σκόπιμη παράλειψη των λεπτομερειών, ενώ η δεύτερη οδηγεί στην καλύτερη κατανόηση και εμπέδωση του διαφημιστικού λόγου με το μέσο της αφίσας.

4.4.8. «8^η Ενότητα: Μαθαίνουμε για τα Α.Μ.Ε.Α», σελ. 188-217

Γενικός Εκπαιδευτικός Στόχος

Να είναι ικανοί οι μαθητές / -τριες να κατανοούν ταινίες μικρού μήκους και βίντεο, να κατανοούν την περιγραφή ενός ζώου, ένα κείμενο για το ρατσισμό, ένα βίντεο για τον αυτισμό, να εκφράζουν και να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα, να έχουν ενσυναίσθηση, να περιγράφουν ένα αναπηρικό αμαξίδιο ή έναν σκύλο – οδηγό, να γράφουν σε ένα γράμμα την άποψη τους για το ρατσισμό και να το ταχυδρομούν.

Ειδικό Εκπαιδευτικό Στόχοι

Οι μαθητές / -τριες θα έχουν τη δυνατότητα να:

📖 Να κατανοούν το κείμενο της ενότητας.

🗨️ Να γράφουν και να καταλαβαίνουν λέξεις – εκφράσεις σχετικές με το ρατσισμό και την περιγραφή προσώπου.

🗨️ Να γράφουν και να καταλαβαίνουν λέξεις – εκφράσεις σχετικές με τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

🌀 Να σχηματίζουν και να χρησιμοποιούν ορθά στον λόγο τους προθέσεις, συνδέσμους και μόρια.

🌀 Να κατανοούν, να αναγνωρίζουν και να χρησιμοποιούν ορθά στον λόγο τους τη χρήση της γενικής πτώσης με ουσιαστικά και επίθετα, με ρήματα, με επιφωνήματα και τη χρήση της αιτιατικής πτώσης ως έμμεσο αντικείμενο με πρόθεση, ως χρονικό επίρρημα.

🗨️ Να αντιλαμβάνονται την περιγραφή ενός ζώου.

🗨️ Να αντιλαμβάνονται ένα γράμμα για τον ρατσισμό.

🗨️ Να αντιλαμβάνονται ένα βίντεο για τον αυτισμό.

🗨️ Να ονομάζουν τα συναισθήματα και να συζητούν γι' αυτά.

🗨️ Να περιγράφουν ένα αντικείμενο ή ένα ζώο.

🗨️ Να περιγράφουν έναν σκύλο – οδηγό ή ένα αναπηρικό αμαξίδιο.

✎ Να γράφουν σε ένα γράμμα την άποψη τους για το ρατσισμό και να το ταχυδρομούν.

Ανάλυση

Στο κείμενο «Μαθαίνουμε για τα Α.Μ.Ε.Α.» (σελ.189-192) της 8^{ης} ενότητας οι ήρωες του διδακτικού σεναρίου περπατούν προς το σχολείο της Jannet, του Ορέστη και του κύριου Αλέξη και συζητούν για έναν σκύλο – οδηγό που είδαν στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης, στην 7^η ενότητα. Την ίδια ώρα, συναντούν μια κοπέλα σε αναπηρικό αμαξίδιο παρέα με το κατοικίδιο της και συνομιλούν για λίγο μαζί της. Συνεχίζοντας τον δρόμο προς το σχολείο, αναφέρεται στην κουβέντα τους και η αναπτυξιακή διαταραχή του αυτισμού, ενώ όταν πια μπαίνουν στην τάξη των Ελλήνων μαθητών, ανακοινώνεται από τους δασκάλους ότι θα δουν βίντεο, ταινίες μικρού μήκους και θα συζητήσουν για τον ρατσισμό με αφορμή την παγκόσμια ημέρα ειρήνης. Στο πλαίσιο του κειμένου περιλαμβάνονται και τα βίντεο και οι ταινίες μικρού μήκους (σελ.192) που προβάλλονται στην τάξη των ηρώων, καθώς ο / η εκπαιδευτικός καλείται να τα προβάλλει στην αίθουσα διδασκαλίας, εφόσον αυτό είναι δυνατόν.

Από αυτά, “Το ταξίδι της Μαρίας” ακούγεται στην ισπανική γλώσσα και περιλαμβάνει ελληνικούς υπότιτλους, “Το δώρο” ακούγεται στην αγγλική γλώσσα και περιλαμβάνει στη ρύθμιση υποτίτλων τα ελληνικά, “Η φτώχεια λέει παραμύθια” ακούγεται στη γερμανική γλώσσα και περιλαμβάνει ελληνικούς υπότιτλους, το “Εσύ θα έδινες το μπουφάν σου στον Johannes;” ακούγεται στη νορβηγική και περιλαμβάνει υπότιτλους στα αγγλικά, το “Πείραμα με κούκλα” ακούγεται στην ιταλική γλώσσα και περιλαμβάνει υπότιτλους στα αγγλικά και το “Γεννημένος ρατσιστής” ακούγεται στα αγγλικά και περιλαμβάνει υπότιτλους στα αγγλικά. Τα βίντεο που έχουν αγγλικούς υπότιτλους είναι πολύ απλά και εύκολα στη μετάφραση είτε για τον / την εκπαιδευτικό είτε για τους ίδιους τους μαθητευόμενους που πιθανόν να γνωρίζουν την αγγλική γλώσσα. Στην κατανόηση αυτή βοηθάει πολύ και η δύναμη της εικόνας.

Ο / Η εκπαιδευτικός προτείνεται να προβάλλει ένα – ένα το κάθε πολυμεσικό υλικό και να κάνει ενδιάμεσα σύντομη συζήτηση με τους μαθητευόμενους για ό, τι παρακολούθησαν και αντιλήφθηκαν ως ουσιαστικό μήνυμα. Η συγκεκριμένη

δραστηριότητα συνδέεται με την προτεινόμενη ερευνητική δραστηριότητα που παρατίθεται μετά την ολοκλήρωση του κειμένου και αφορά την έννοια του «ρατσισμού», της «ειρήνης», των «ατόμων με ειδικές ανάγκες» και του «σκύλου – οδηγού». Οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται να κάνουν μια προσωπική έρευνα σχετικά με τα παραπάνω και να συζητήσουν στο τέλος τα ευρήματά τους με την υπόλοιπη τάξη. Η δραστηριότητα αυτή προάγει την ανακαλυπτική, βιωματική, κοινωνική και άρα, διαθεματική μάθηση.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να αναφέρουμε ότι επειδή η συγκεκριμένη ενότητα αγγίζει ευαίσθητα θέματα, προτείνεται στον / στην εκπαιδευτικό να διατηρήσει μια διακριτική και προσεκτική στάση στην τάξη, καθώς ενδέχεται να υπάρχουν μαθητευόμενοι που έχουν υποστεί ρατσισμό οι ίδιοι ή έχουν φερθεί ρατσιστικά προς άλλους, αλλά και άτομα που έχουν τα ίδια, κάποιος γνωστός ή μέλος της οικογένειάς τους ειδικές ανάγκες.

Οι δραστηριότητες της ενότητας ξεκινούν με την καλλιέργεια της δεξιότητας κατανόησης του γραπτού λόγου (σελ.193-195). Η συγκεκριμένη υποενότητα συνδυάζει και την καλλιέργεια κατανόησης προφορικού λόγου, καθώς στο κείμενο της ενότητας περιλαμβάνονται βίντεο και ταινίες μικρού μήκους. Η πρώτη άσκηση (άσκ.1, σελ.193) εξετάζει την κατανόηση του γραπτού λόγου, ενώ η δεύτερη (άσκ.2, σελ. 194-195) την κατανόηση του πολυμεσικού υλικού που προβλήθηκε.

Στην υποενότητα του «λεξιλογίου» (σελ.196-200) επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες να μάθουν βασικές λέξεις – φράσεις που χρησιμοποιούνται, όταν κανείς κάνει λόγο για το φαινόμενο του ρατσισμού (άσκ.1-2, σελ.196-198), αλλά και για τις κατηγορίες των ατόμων με ειδικές ανάγκες (άσκ.3, σελ.199-200).

Το «μαθαίνω τους κανόνες της γλώσσας» της ενότητας, και συγκεκριμένα το μέρος «σχηματίζω τη γλώσσα» (σελ.201-204) αποσκοπεί στη μόρφωση των μαθητευόμενων σχετικά με άκλιτα μέρη του λόγου, τις προθέσεις, τους συνδέσμους και τα μόρια, ενώ το μέρος «συντάσσω τη γλώσσα» (σελ.205-206) καταπιάνεται με τη χρήση της γενικής πτώσης με ουσιαστικά και επίθετα (γενική κτητική, γενική της ιδιότητας, γενική του χρόνου), με ρήματα (ως έμμεσο αντικείμενο, ως γενική υποκειμενική), με επιφωνήματα, καθώς και με τη χρήση της αιτιατικής πτώσης ως

έμμεσο αντικείμενο με πρόθεση και ως επίρρημα του χρόνου. Οι ασκήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου που έπονται της θεωρίας συμβάλλουν στην εμπέδωση, κατανόηση και χρήση τόσο των γραμματικών φαινομένων (ασκ. 1- 4, σελ.203-204) όσο και των συντακτικών (άσκ.5, σελ.206).

Η δεξιότητα κατανόησης προφορικού λόγου εξασκείται με τις τρεις ακουστικές δραστηριότητες της ενότητας. Πιο συγκεκριμένα, στην πρώτη άσκηση (άσκ.1, σελ.207-208) ζητείται από τους μαθητές και τις μαθήτριες να ακούσουν μια περιγραφή ζώου και να επιλέξουν τη σωστή εικόνα. Η δεύτερη άσκηση (άσκ.2, σελ.208) περιλαμβάνει μια επιστολή μαθητή σχετικά με τον ρατσισμό, ενώ η τρίτη (άσκ.3, σελ.209), ένα βίντεο για τον αυτισμό, το οποίο προτείνεται να προβληθεί κανονικά και όχι μόνο ως ηχητικό υλικό λόγω του δύσκολου νοήματος του. Οι μαθητευόμενοι με τον τρόπο αυτό, καλλιεργούν τη δεξιότητα που αναφέραμε παραπάνω, ενώ συγχρόνως ενημερώνονται για τα βασικά θέματα της ενότητας, τον ρατσισμό και τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Στην υποενότητα «μιλώ και επικοινωνώ» (σελ.210-211) ο / η εκπαιδευτικός αναλαμβάνει να συντονίσει μέσα στον χώρο της τάξης μια βιωματική δραστηριότητα σχετική με τα συναισθήματα (άσκ.1, σελ.210). Με άλλα λόγια, ζητάει από τους μαθητές και τις μαθήτριες να πάρουν κάθε φορά έκφραση προσώπου ανάλογη με το συναίσθημα που τους ανακοινώνει. Αρχικά, αυτό πραγματοποιείται ατομικά σε έναν κύκλο, έπειτα ανά ζευγάρια κοιτώντας ο ένας τον άλλο και πραγματοποιώντας μίμηση, και τέλος, πάλι ατομικά με τη συνοδεία κινήσεων του σώματος. Εάν υπήρχε η δυνατότητα, στο πρώτο και τρίτο στάδιο, οι μαθητευόμενοι να κοιτούν σε καθρέφτη την ώρα που σωματοποιούν κάθε συναίσθημα, αυτό θα ήταν πολύ λειτουργικό, αφού τα παιδιά θα συνειδητοποιούσαν το κάθε ένα περισσότερο.

Οι εκφράσεις που ζητά ο / η εκπαιδευτικός από τους μαθητές και τις μαθήτριες, προτείνεται να είναι συναισθήματα που νιώθει κάποιος / -α που υφίσταται ρατσισμό (οποιοδήποτε είδους) ή κάποιος / -α που έχει ειδικές ανάγκες. Έτσι, καλλιεργείται και η ενσυναίσθηση, καθώς οι μαθητευόμενοι έρχονται στη θέση του «άλλου» και τον κατανοούν καλύτερα, ενώ γενικότερα η δραστηριότητα συμερίζεται την αυτόνομη αλλά και ομαδοσυνεργατική, πολυαισθητηριακή, συναισθηματικά συμμετοχική, παιγνιώδη μάθηση.

Η δεύτερη δραστηριότητα (άσκ.2, σελ.211) της υποενότητας «ακούω και κατανοώ» ζητά την περιγραφή ενός αντικειμένου ή ενός ζώου της επιλογής των παιδιών. Προτείνεται να ανατρέξουν στα σχετικά βοηθητικά βήματα της υποενότητας «σκέφτομαι και γράφω» (σελ.212-217) για το κάθε ζητούμενο.

Η όγδοη ενότητα ολοκληρώνεται με δύο δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου (σελ.212-217). Πιο αναλυτικά, αρχικά (άσκ.1, σελ.212-215) ζητείται η συγγραφή περιγραφής ενός σκύλου – οδηγού ή ενός αναπηρικού αμαξιδίου. Οι μαθητευόμενοι αποφασίζουν οι ίδιοι για ποιο από τα δύο θέματα θέλουν να γράψουν, ενώ παρέχονται και σχεδιαγράμματα με βοηθητικά βήματα για το κάθε ένα. Στη δεύτερη άσκηση (άσκ.2, σελ.216-217), στόχος είναι η σύνταξη ενός γράμματος που να περιέχει την άποψη των μαθητών και των μαθητριών για το φαινόμενο του ρατσισμού, ενώ στο τέλος θα ζητείται η απάντηση - γνώμη του παραλήπτη για το ίδιο θέμα. Στο σημείο αυτό, προτείνεται η μετάβαση στις αντίστοιχες ενότητες του υλικού, όπου υπάρχουν συμβουλές για τη συγγραφή γράμματος (6^η ενότητα), καθώς και για τη συγγραφή προσωπικής γνώμης για κάποιο θέμα (5^η ενότητα).

Οι μαθητές και οι μαθήτριες, πριν συντάξουν το γράμμα τους, αποφασίζουν σε ποιον συμμαθητή ή συμμαθήτριά τους επιθυμούν να το ταχυδρομήσουν, και έπειτα, εφόσον και εκείνος / -η συμφωνεί, ζητούν τα στοιχεία του / της, και απευθύνονται προσωπικά σε αυτόν / -ην στο περιεχόμενο του γράμματος. Στη συνέχεια, πηγαίνουν στο ταχυδρομείο, το ταχυδρομούν³⁰ και αφού όλοι λάβουν τα γράμματα τους, τα δίνουν στον / στην εκπαιδευτικό. Ο / η τελευταίος, αφού τα συγκεντρώσει, τα διαβάζει όλα στην τάξη, χωρίς να αναφέρει τα ονόματα που αναγράφονται στα γράμματα, και οι μαθητευόμενοι, εκτός από τον αποστολέα και τον παραλήπτη του κάθε γράμματος, προσπαθούν με βάση το συγκεκριμένο να ταιριάξουν τους αποστολείς και τους παραλήπτες μεταξύ τους. Έτσι, καλλιεργείται σε μία δραστηριότητα, εκτός από τη δεξιότητα κατανόησης γραπτού λόγου, και η δεξιότητα κατανόησης προφορικού λόγου, αφού οι μαθητευόμενοι ακούν τον / την εκπαιδευτικό να διαβάζει τα γράμματα και προσπαθούν να καταλάβουν το περιεχόμενο τους.

³⁰ Σχετικά με την διαδικασία ταχυδρόμησης ενός γράμματος, οι μαθητές και οι μαθήτριες έλαβαν γνώσεις στην 6^η ενότητα.

5. Συζήτηση. Πρόταση Διδασκαλίας.

Σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας αποτελεί η διδασκαλία επιπέδου γλωσσομάθειας «A2 – Βασική Γνώση» της Ελληνικής γλώσσας ως δεύτερη / ξένη σε δίγλωσσους μικρούς μαθητές της ελληνογλωσσής εκπαίδευσης της Αλβανίας με πρώτη / μητρική γλώσσα την αλβανική. Ο σκοπός αυτός διαιρείται σε επιμέρους στόχους, οι οποίοι είναι η καλλιέργεια της δεξιότητας α) κατανόησης γραπτού λόγου, β) κατανόησης προφορικού λόγου, γ) παραγωγής γραπτού λόγου, δ) παραγωγής προφορικού λόγου, καθώς και η καλλιέργεια ε) της διαπολιτισμικής ικανότητας, και συγκεκριμένα, η κατανόηση και επίγνωση της πολιτισμικής διαφοροποίησης των ίδιων των μαθητευόμενων, αλλά και των «άλλων».

Ειδικότερα, σύμφωνα με το «Κ.Ε.Γ.»³¹ ο γενικός εκπαιδευτικός στόχος του επιπέδου γλωσσομάθειας «A2» είναι να έχει ο μαθητευόμενος «τη βασική επικοινωνιακή ικανότητα, δηλαδή να μπορεί να χρησιμοποιεί την ελληνική γλώσσα στον προφορικό και στον γραπτό λόγο, τυπικό ή φιλικό, για να ανταποκρίνεται σε καθημερινές ανάγκες και καταστάσεις επικοινωνίας. Πρέπει να είναι σε θέση να κατανοεί προτάσεις και εκφράσεις οι οποίες εμφανίζονται συχνά και συνδέονται με προσωπικές και οικογενειακές πληροφορίες, αγορά, ψυχαγωγία κτλ. Πρέπει να μπορεί να επικοινωνεί χρησιμοποιώντας βασικές γλωσσικές δεξιότητες σε καθημερινές καταστάσεις/συνθήκες, που απαιτούν απλή και άμεση ανταλλαγή πληροφοριών γύρω από οικεία θέματα. Ακόμη πρέπει να είναι σε θέση να ανταλλάσσει πληροφορίες για θέματα οικεία, ρουτίνας ή άμεσης ανάγκης.».

Ακόμη, αναφορικά με τις καταστάσεις επικοινωνίας το «Κ.Ε.Γ.» ορίζει ότι ο μαθητευόμενος «σ' αυτό το επίπεδο πρέπει να είναι σε θέση να κατανοεί, με τη βοήθεια του συνομιλητή του, λόγο αρθρωμένο αργά και καθαρά πάνω σε θέματα που αφορούν τις σχέσεις του με τον μικρόκοσμο που τον περιβάλλει (σπίτι, σχολείο, χώροι ψυχαγωγίας και άθλησης) και να χρησιμοποιεί σειρά απλών προτάσεων και φράσεων, επιτελώντας τις γλωσσικές λειτουργίες που έχουν καταγραφεί σε καθημερινές καταστάσεις επικοινωνίας όπως α) προσωπική ζωή μέσα και έξω από το

³¹ Για τον Γενικό Εκπαιδευτικό Στόχο βλ. A2 – Βασική Γνώση, (2019) <http://www.greek-language.gr/certification/node/98.html>.

σπίτι: αναγνώριση ταυτότητας, κατοικία, διαμονή, τοποθεσία, περιβάλλον, χλωρίδα, πανίδα, καιρικές συνθήκες, ελεύθερος χρόνος, διασκέδαση, κοινωνικές σχέσεις, υγεία, κατάσταση του οργανισμού και β) καθημερινή ζωή και συγκεκριμένα, δραστηριότητες μέσα στο σπίτι, αλλά και δραστηριότητες έξω από το σπίτι: αγορά, σχολείο, δημόσιες υπηρεσίες, μετακίνηση/ ταξίδια.»

Εκτός από αυτά, η ενθάρρυνση της διαπολιτισμικής ικανότητας, δηλαδή η κατανόηση και επίγνωση της πολιτισμικής διαφοροποίησης των ίδιων των μαθητευόμενων, αλλά και των «άλλων», που αποτελεί στόχο του γλωσσικού μας υλικού, θέτει ως προτεραιότητα την ενδυνάμωση της ταυτότητας, η οποία χαρακτηρίζεται θεμελιακή για την μαθητική πρόοδο των μαθητών σε δίγλωσσα και διαπολιτισμικά περιβάλλοντα μάθησης (Cummins, 2014, σσ.47-48). Όταν η αναπτυσσόμενη αυτεπίγνωση («sense of self») των μαθητών επιβεβαιώνεται και διευρύνεται από τις σχέσεις με τους δασκάλους, οι μαθητές έχουν πιο πολλές πιθανότητες να καταβάλλουν προσπάθεια για μάθηση και να συμμετέχουν ενεργά στη διδασκαλία. Με άλλα λόγια, οι σχέσεις αλληλεπίδρασης εκπαιδευτικών και μαθητών έχουν μεγαλύτερη σημασία για την πρόοδο των τελευταίων από οποιαδήποτε μέθοδο διδασκαλίας (Ibid).

Αν και η ιδανική «ανάπτυξη υλικού» περιλαμβάνει την αξιολόγηση αυτού, την προσαρμογή, τον σχεδιασμό, την παραγωγή, την αξιοποίηση και την έρευνα (Tomlinson, 2012, σσ.143-144), η ανάπτυξη γλωσσικού υλικού την οποία πραγματοποιήσαμε επικεντρώνεται μόνο στο πρακτικό μέρος του σχεδιασμού λόγω της περιορισμένης έκτασης της παρούσας εργασίας. Το κατασκευασμένο εκπαιδευτικό υλικό μπορεί να χαρακτηριστεί³² ως «πληροφοριακό», «εμπειρικό», «παρωθητικό» («eliciting»), «διερευνητικό» και «καθοδηγητικό» (Richard's J., 2001: 251, όπ. αναφ. σε Tomlinson, 2012, σ.143), ενώ έτσι, ακολουθεί διαφορετικά μαθησιακά στυλ (Oxford R.L., 2002, όπ. αναφ. σε Tomlinson, 2012, σ.143).

Το γλωσσικό εκπαιδευτικό υλικό μας 'συμμερίζεται' κριτήρια / αρχές σχεδιασμού που καταγράφηκαν αναλυτικά στο θεωρητικό μέρος. Πιο συγκεκριμένα, το υλικό στο

³²Βλ. τους λόγους, όπως και την ανάλυση - τεκμηρίωση των θεωρητικών αρχών του υλικού που αναφέρονται εν συντομία πιο κάτω, στο υποκεφάλαιο 4.2. της εργασίας.

οποίο εκτίθενται οι μαθητές αποτελείται από γλωσσικά εισαγόμενα της καθομιλουμένης γλώσσας – στόχου τα οποία είναι *αυθεντικά, αντιπροσωπευτικά* της τελευταίας, *παρόμοια με μελλοντικές εφαρμογές της μάθησης* (James 2006: 153, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.95), *ενταγμένα σε συγκείμενο, κατανοητά, ουσιαστικού περιεχομένου, προφορικά και γραπτά και αποσκοπούν σε παραγωγή διαφορετικών κειμενικών ειδών*. Ακόμη, τα γλωσσικά εισαγόμενα ωθούν σε *συναισθηματική και γνωστική εμπλοκή* των διδασκομένων στη γλωσσική εμπειρία (Arnold 1999, Tomlinson 1998b, 1998d, όπ. αναφ. σε Harwood 2010, σ.88), παρέχονται με *βιωματική, συνεργατική, ανακαλυπτική* (Pienemann 1985, όπ. αναφ. σε Harwood, 2010, σ.93) και *διαθεματική προσέγγιση*, καλλιεργούν τις *γλωσσικές δεξιότητες αλλά και δεξιότητες μεταφέρσιμες* σε άλλα μαθήματα, ψυχαγωγικές δραστηριότητες, τομείς της ζωής ευρύτερα.

Εκτός από αυτά, το υλικό διαπνέεται από την αρχή της *διαφοροποίησης / εξατομίκευσης* απευθυνόμενο σε μία συγκεκριμένη ομάδα πληθυσμού, *στοχεύει στη διδασκαλία ενός προκαθορισμένου σώματος γνώσης, χωρίζεται σε διδάξιμα μέρη* (Anderson 2006, όπ. αναφ. σε Harwood 2010, σ.95· Methold 1972, όπ. αναφ. σε McGrath, 2002, σ.153) – *ενότητες και υποενότητες* - , *βοηθά στην οργάνωση της διδακτικής – μαθησιακής διαδικασίας, ασκεί επιρροή* στους μαθητευόμενους, τους βοηθά να *βιώθουν άνετα*, ενώ να γίνεται *αποδεκτό ως σχετικό και χρήσιμο*, καθώς παρέχει συνεχώς *ευκαιρίες για χρήση της γλώσσας για ενδιαφέροντα θέματα και για επικοινωνιακούς σκοπούς* (Tomlinson, 1998c, σσ.7-21, όπ. αναφ. σε McGrath, 2002, σ.153). Η παιδαγωγική προσέγγιση την οποία ακολουθεί το παραχθέν υλικό είναι η «*καθοδηγούμενη από το κείμενο*» («*text – driven*») (Tomlinson, 2012, σσ.159-161), ενώ τα κείμενα, *επινοημένα και μη*, αποσκοπούν πιο πολύ στην επικοινωνία, παρέχουν τα κατάλληλα γλωσσικά ερεθίσματα και χαρακτηρίζονται *αυθεντικά*, όπως και οι δραστηριότητες («*tasks*»).

Επίσης, σχετικά με την «*αποδεκτότητα*» του υλικού, συμπεριλάβαμε σε μικρό ποσοστό, λόγω του νεαρού της ηλικίας των μαθητών στους οποίους το υλικό απευθύνεται, «*προκλητικά*», «*αμφιλεγόμενα*» κείμενα / βίντεο / εικόνες , καθώς διευκολύνουν τη *συναισθηματική εμπλοκή* και ευρύτερα τη μάθηση (Tomlinson, 2012, σσ.162-163), ενώ όλο το υλικό συμμορφώνεται με τον «*εξανθρωπισμό*», όντας *διαφοροποιημένο*, ώστε οι μαθητευόμενοι να προσδίδουν νόημα στην εμπειρία της

γλώσσας – στόχου, και έτσι, να συμμετέχουν συναισθηματικά για μια ουσιαστική και μακροχρόνια μάθηση (Ibid). Όπως φαίνεται και από την επισκόπηση του υλικού, γίνεται χρήση νέων τεχνολογιών προς «ευελιξία, επιλογές, παράθυρο στον αληθινό κόσμο» (Tomlinson, 2012, σσ.165-166).

Η καλλιέργεια της διαπολιτισμικής ικανότητας, της πέμπτης πλέον γλωσσικής δεξιότητας που απαιτείται για την αποτελεσματική αλληλεπίδραση με τον πολιτισμικά «άλλο» (Kramsch, 1997, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.32), αποτελεί τη βασική φιλοσοφία του υλικού. Προς αυτή την κατεύθυνση συμβάλλουν κατά τους Ντίνα και Γρίβα (2017, σσ.40-42) *πολυτροπικά κείμενα, παιγνιώδεις δραστηριότητες* «διαφοροποιημένη πολυμεθοδική διδασκαλία» (Krashen, 1999, όπ. αναφ. σε Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.40), ένα «παρωθητικό» περιβάλλον μάθησης, καθώς και η ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας, η οποία ευνοεί διαπολιτισμικά περιβάλλοντα μάθησης (Σκούρτου, 2012, σ. 144).

Μετά τη σύντομη επισκόπηση των θεωρητικών αρχών του υλικού, θεωρείται υψίστης σημασίας η παρουσίαση διδακτικής πρότασης προς τον / την εκπαιδευτικό που θα αποφασίσει να αξιοποιήσει το συγκεκριμένο γλωσσικό εκπαιδευτικό υλικό. Να αναφέρουμε πως ομάδα – στόχος αυτού είναι δίγλωσσοι μαθητές της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης της Αλβανίας, που έχουν ως μητρική / πρώτη την αλβανική και ως δεύτερη / ξένη την ελληνική, ενώ το επίπεδο της γλωσσομάθειας που επιδιώκεται είναι το «Α2 – βασική γνώση».

Το υλικό που αναπτύχθηκε έχει τη δυνατότητα να λειτουργήσει είτε συμπληρωματικά, λόγω του ευέλικτου, παιγνιώδη, πολυτροπικού, διαθεματικού και βιωματικού του χαρακτήρα, προς το κύριο διδακτικό υλικό (π.χ. σχολικό βιβλίο) που ήδη χρησιμοποιείται, είτε κύρια ως βασικό εγχειρίδιο διδασκαλίας, καθώς καλύπτει ποικίλο λεξιλόγιο, θέματα και καταστάσεις επικοινωνίας, αλλά και όλο ³³ το περιεχόμενο του πίνακα γραμματικής του επιπέδου «Α2».

³³ Βλ. αναλυτικά το ΚΕΓ *Πίνακες Γραμματικής για Όλα τα Επίπεδα*, (2019) <http://www.greek-language.gr/certification/node/83.html>.

Η πρόταση διδασκαλίας ανά θεματική ενότητα που υποστηρίζουμε περιλαμβάνει τρία στάδια. Στο πρώτο στάδιο περιλαμβάνονται το εξώφυλλο της κάθε ενότητας, ο πίνακας στοχοθεσίας, το βασικό κείμενο, η ερευνητική³⁴ δραστηριότητα που ακολουθεί του τελευταίου, καθώς και η υποενότητα «διαβάζω και κατανοώ». Το δεύτερο στάδιο αφιερώνεται στο «λεξιλόγιο» και στο «μαθαίνω τους κανόνες της γλώσσας», ενώ το τρίτο στις υποενότητες «ακούω και κατανοώ», «μιλώ και επικοινωνώ», «σκέφτομαι και γράφω» και στον πίνακα αυτοαξιολόγησης.

Ο ρόλος του πρώτου σταδίου είναι η ψυχολογική και συναισθηματική προετοιμασία των μαθητευόμενων για τη νέα γνώση που πρόκειται να ακολουθήσει. Στο σημείο αυτό οι στόχοι του / της εκπαιδευτικού, με τη βοήθεια βιωματικών δραστηριοτήτων, είναι η πρόκληση της δεκτικότητας, του συναισθήματος της ευχαρίστησης, όπως και η ενθάρρυνση της συμμετοχής των μαθητών. Εάν προκληθούν όλα αυτά, οι πιθανότητες για μια ουσιαστική κατάκτηση της νέας γνώσης που ακολουθεί είναι πολλές.

Πιο αναλυτικά, στο πρώτο στάδιο προτείνεται στον / στην εκπαιδευτικό να αφιερώσει λίγο χρόνο στην παρατήρηση του *εξωφύλλου* της θεματικής ενότητας, καθώς και στον σχολιασμό του *τίτλου* και των *εικόνων* αυτού. Έπειτα, επεξηγεί τον *πίνακα στοχοθεσίας*, και επισημαίνει τη χρησιμότητα των δεξιοτήτων που πρόκειται να καλλιεργηθούν παρακάτω, ενώ αμέσως μετά, συνεχίζει με μία σύντομη επισκόπηση των *εικόνων* του κειμένου μαζί με ερωτήσεις που προκαλούν το ενδιαφέρον των μαθητευόμενων για άμεση ανάγνωση.

Η *ανάγνωση* ενδείκνυται να πραγματοποιηθεί με δραματοποίηση του σεναρίου, έπειτα από ανάθεση - επιλογή ρόλων. Οι μαθητές καλούνται από τον / την εκπαιδευτικό να ζωντανέψουν το κείμενο, είτε καθιστοί είτε όρθιοι, με τις φωνές τους, αλλά και με τη χρήση εξωγλωσσικών (π.χ. χειρονομίες, κινήσεις, στάσεις του σώματος, βηματισμός, έκφραση προσώπου, βλέμμα, μορφασμοί, κ.ά.) και παραγλωσσικών (π.χ. επιτονισμός, παύση, προφορά, ένταση φωνής, κ.ά.) στοιχείων.

³⁴Η συγκεκριμένη δραστηριότητα υπάρχει σε όλες τις ενότητες, εκτός από τις δύο πρώτες, ώστε να δοθεί χρόνος στους μαθητευόμενους να εξοικειωθούν με την υπόλοιπη δομή του εκπαιδευτικού υλικού και του πρώτου σταδίου, κι έπειτα να προστεθεί.

Συνοδευτικά με το κείμενο, είτε στο τέλος αυτού ως περαιτέρω ερέθισμα είτε ακόμη και πριν την ανάγνωση του ως σύντομη εισαγωγή, ο / η εκπαιδευτικός μπορεί, εάν το επιθυμεί και έχει τα μέσα, να παρουσιάσει κάποιο σχετικό με την ιστορία βίντεο, εικόνα, μουσική / τραγούδι ή οτιδήποτε άλλο θεωρεί πως συνδέεται θεματικά.

Στη συνέχεια του πρώτου σταδίου, για τις ενότητες 3 έως 8, τοποθετείται η ερευνητική δραστηριότητα, με ανάθεση εργασίας των μαθητευόμενων είτε στο σπίτι είτε στον χώρο του σχολείου, εάν υπάρχουν τα απαιτούμενα μέσα. Η συζήτηση / παρουσίαση των αποτελεσμάτων της συγκεκριμένης εργασίας συνίσταται να λάβει χώρα αμέσως μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας, καθώς η τελευταία αποσκοπεί συνολικά μέσα από την ανακαλυπτική διαδικασία στην κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών για την υπόλοιπη ενότητα που ακολουθεί. Το πρώτο στάδιο ολοκληρώνεται με τη δραστηριότητα «διαβάζω και κατανοώ», όπου ο / η εκπαιδευτικός βοηθάει τους μαθητευόμενους να επεξεργαστούν εις βάθος το κείμενο, να το κατανοήσουν, να παρατηρήσουν εξωλεκτικά στοιχεία, αλλά και την αντιστοιχία ή αναντιστοιχία εικόνας – λόγου, καλλιεργώντας έτσι την παρατηρητικότητα, την κριτική σκέψη, όπως και την εξοικείωση με πολυτροπικά κείμενα. Στο στάδιο αυτό, ο / η εκπαιδευτικός λαμβάνει ρόλο κυρίως καθοδηγητικό, ενώ οι μαθητές ανακαλυπτικό και ενεργό.

Το επόμενο και δεύτερο στάδιο, το στάδιο της νέας γνώσης, ξεκινάει με την υποενότητα του «λεξιλογίου», όπου ο / η εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα, εάν κρίνει ότι υπάρχει ανάγκη και αφού την αξιολογήσει, να ενισχύσει αναλόγως τους μαθητές με παροχή λεξιλογίου χρήσιμου για την πραγματοποίηση των δραστηριοτήτων. Επίσης, προτείνεται να συμβάλλει στην ανάκληση των ήδη υπάρχουσών γνώσεων (του επιπέδου γλωσσομάθειας «Α1»), οι οποίες και συχνά εμπεριέχονται στις δραστηριότητες αυτές. Το ίδιο συνίσταται να πραγματοποιήσει και στην πορεία του μαθήματος, όπου συνεχίζει με την υποενότητα «μαθαίνω τους κανόνες της γλώσσας», δηλαδή με τη γραμματική και το συντακτικό της γλώσσας – στόχου.

Στο σημείο αυτό, κι αφού οι μαθητές έχουν στον νου την προηγούμενη γνώση, ο / η εκπαιδευτικός προβαίνει σε διδασκαλία των νέων γλωσσικών φαινομένων ζητώντας τη συμμετοχή των μαθητών. Αφού διδάσκονται τα γραμματικά ή / και τα συντακτικά

φαινόμενα, προτείνεται η εύρεση και παρατήρηση τους στο βασικό κείμενος της ενότητας, όπως και η έμπρακτη προφορική αξιοποίηση τους. Με τον τρόπο αυτό, ελέγχεται το αν και κατά πόσο οι μαθητευόμενοι είναι έτοιμοι να προχωρήσουν στην εφαρμογή της θεωρίας με τις δραστηριότητες, ενώ στο τέλος του δεύτερου σταδίου συνίσταται η περαιτέρω εξάσκηση της νέας γνώσης είτε με γραπτό είτε με προφορικό είτε με παιγνιώδη τρόπο. Ο / η εκπαιδευτικός μπορεί με την ευελιξία που παρέχεται να αποφασίσει πως θα ήθελε ο ίδιος, αλλά και οι μαθητές του / της να κινηθεί (π.χ. με γραπτές δραστηριότητες, με προφορική αλληλόδραση, κ.ά.). Ο ρόλος του / της εκπαιδευτικού στο δεύτερο στάδιο είναι αρκετά διδακτικός, καθοδηγητικός, αλλά και ενθαρρυντικός, ενώ των μαθητών συμμετοχικός.

Το τελευταίο στάδιο διδασκαλίας, περιλαμβάνει την καλλιέργεια των δεξιοτήτων κατανόησης προφορικού λόγου, παραγωγής προφορικού αλλά και γραπτού λόγου, δηλαδή τις υποενότητες «ακούω και κατανοώ», «μιλώ και επικοινωνώ» και «σκέφτομαι και γράφω». Η σειρά παρουσίασης των συγκεκριμένων υποενοτήτων τις περισσότερες φορές είναι σκόπιμη, καθώς η γνώση – εξάσκηση της μιας χρειάζεται για την επιτέλεση της άλλης. Ο / η εκπαιδευτικός καλείται να βοηθήσει στην εφαρμογή της γνώσης που διδάχθηκε πριν, αλλά και στην ανάκληση της προϋπάρχουσας. Προς την κατεύθυνση του πρώτου, κρίσιμος φαίνεται πως είναι ο προσδιορισμός τυχόν κενών και παρανοήσεων από τη μεριά των μαθητών, όπως και η διαπίστωση ενδεχόμενων λαθών και η επισήμανση τους.

Και στο σημείο αυτό, όπου κρίνεται ότι οι μαθητές το χρειάζονται, προτείνουμε την ενίσχυση τους με επιπλέον υλικό (π.χ. ειδικό λεξιλόγιο για τις δραστηριότητες της υποενότητας «μιλώ και επικοινωνώ»). Στο στάδιο αυτό, το οποίο και θεωρούμε το πιο απαιτητικό για τους μαθητές, ο / η εκπαιδευτικός οφείλει κατά τη γνώμη μας να παρατηρεί, να ρωτά προς υποβοήθηση, να διορθώνει, αλλά κυρίως να ενθαρρύνει, καθώς ο ίδιος λειτουργεί υποστηρικτικά, ενώ ο μαθητής ενεργά και δημιουργικά. Η προθυμία, η υπομονή του / της εκπαιδευτικού, αλλά και η διατήρηση του παιγνιώδους κλίματος της διδασκαλίας στο στάδιο αυτό είναι απαραίτητη, αφού ο μαθητής χρειάζεται πολύ χρόνο ώστε να εφαρμόσει στην πράξη ό, τι έμαθε, ειδικά να παραγάγει λόγο, ενώ τα αποτελέσματα θα είναι πιο θετικά, εάν η διαδικασία αυτή πραγματοποιηθεί σε ένα ευχάριστο και ενδιαφέρον πλαίσιο.

Συνοψίζοντας, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι το παραχθέν γλωσσικό εκπαιδευτικό υλικό, εάν διδαχθεί όπως προτάθηκε, δύναται να οδηγήσει δίγλωσσους μαθητές της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης της Αλβανίας στην κατοχή του επιπέδου γλωσσομάθειας «Α2» της ελληνικής. Ωστόσο, αυτό που υπολείπεται να γίνει είναι η εφαρμογή και αξιολόγηση του με σκοπό τη διατύπωση τυχόν προτάσεων προς βελτίωση του.

Βιβλιογραφία

- A1 –Στοιχειώδης Γνώση*, (2019). Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στις 20/6/2019 στο <http://www.greek-language.gr/certification/node/94.html> .
- A2 – Βασική Γνώση*. (2019). Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στις 20/6/2019 στο <http://www.greek-language.gr/certification/node/98.html> .
- Γκότοβος, Αθ. (2003). *Εκπαίδευση και ετερότητα. Ζητήματα Διαπολιτισμικής Παιδαγωγικής*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχιμο.
- Γρίβα, Ε. & Στάμου, Α. (2014). *Ερευνώντας τη διγλωσσία στο σχολικό περιβάλλον: Οπτικές εκπαιδευτικών, μαθητών και μεταναστών γονέων*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Κυριακίδη.
- Δαμανάκης, Μ. & Σκούρτου, Ε. (2001). Ζητήματα Ορολογίας σχετικά με τη διγλωσσία και δίγλωσση εκπαίδευση. Στο Βάμβουκας, Μ. & Χατζηδάκη, Α. (Επιμ.), *Μάθηση και Διδασκαλία της Ελληνικής ως Μητρικής και ως Δεύτερης Γλώσσας: πρακτικά συνεδρίου. Ρέθυμνο, Πανεπιστήμιο Κρήτης. 6-8 Οκτωβρίου 2000. τ. Β'* (σσ.88-98). Αθήνα: Εκδόσεις Ατραπός. Ανακτήθηκε στις 23/6/2019 από <http://www.ediamme.edc.uoc.gr/index.php?id=44,125,1,0,1,0> .
- Δαμανάκης, Μ. (2007). *Ταυτότητες και Εκπαίδευση στη Διασπορά*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Ελληνική Εθνική Μειονότητα της Αλβανίας*. (2019) Υπουργείο Εξωτερικών – Ελληνική Δημοκρατία. Διαθέσιμο στις 16/11/2019 στο <https://www.mfa.gr/elliniki-ethniki-meionotita-albanias/> .
- Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες*. (2019) .Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στις 20/6/2019 στο <http://www.greek-language.gr/certification/node/63.html> .
- Λογισμικό Αναγνωσιμότητας*. (2019). Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στις 20/6/2019 στο <http://www.greek-language.gr/certification/readability/index.html> .

Ντίνας, Κ. (2004). Γραμματισμός – Πολυγλωσσισμοί και διαπολιτισμική γλωσσική διδασκαλία. Στο Γεωργιάννης, Π. (Επιμ.), *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο. Πάτρα: Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης* (σσ. 193-206).

Ντίνας, Κ. & Γρίβα, Ε. (2017). (Δια/Πολύ)πολιτισμική αφύπνιση και επικοινωνία στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας: διδακτικές πρακτικές, προτάσεις και προοπτικές. Στο Ν. Τσιτσανούδη (Εκδ.), *Ελληνική Γλώσσα, Πολιτισμός και ΜΜΕ* (σσ. 23-57). Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Πίνακες Γραμματικής για Όλα τα Επίπεδα, (2019). Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στις 20/6/2019 στο <http://www.greek-language.gr/certification/node/83.html>.

Σκλάβου, Κ. (Επιμ.) (2004). *Οδηγός Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες.

Σκούρτου, Ε. (2012). *Η Διγλωσσία στο Σχολείο*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Τσιτσελίκης, Κ. (2010). Μειονοτικά Σχολεία και Διάδοση της Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού στην Αλβανία: Ορισμένα Ζητήματα που Απαιτούν Άμεση Παρέμβαση. Ανακτήθηκε στις 5/1/2020 από <https://www.kemo.gr/index.php?sec=show&item=181>.

Τριάρχη- Herrmann, Β. (2000). *Η διγλωσσία στην παιδική ηλικία. Μια ψυχολογολογική προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Φιλιππάκη – Warburton, Ει. & Γεωργιαφέντης, Μ. & Κοτζόγλου, Γ. & Λουκά, Μ., (2012). *Γραμματική Ε' και Στ' Δημοτικού*. Αθήνα: Εκδόσεις ΟΕΔΒ. Διαθέσιμο στις 10/ 1/ 2020 στο <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-E104/579/3753,16484/>.

Baker, C. (2001). *Εισαγωγή στη Διγλωσσία και τη Δίγλωσση Εκπαίδευση*. Δαμανάκης, Μ. (Επιμ.), Αλεξανδροπούλου, Α.(Μετάφρ.). Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

- Closed Questions*. (2019). Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στις 20/6/2019 στο <http://www.greek-language.gr/certification/research/lexicon/show.html?id=29> .
- Council of Europe Language Policy Portal*. (2019). Council of Europe. Διαθέσιμο στις 20/6/2019 στο <https://www.coe.int/web/language-policy/home> .
- Cummins, J. (2014). *Ταυτότητες υπό Διαπραγμάτευση: Εκπαίδευση με σκοπό την Ενδυνάμωση σε μια Κοινωνία της Ετερότητας*. Σκούρτου, Ε. (Επιμ.), Αργύρη, Σ. (Μετάφρ.). Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg 2^η έκδοση.
- Griva, E. & Semoglou, K. (2018). “Planguaging” For Developing Multi/Intercultural Awareness And Communication: A Play-Oriented Approach In A Language Classroom. Στο Griva, E. & Zorbas, V. (Εκδς), *Multicultural and Citizenship Awareness through Language: Cross Thematic Practices in Language Pedagogy* (σσ. 93-116). New York: Nova Science Publishers.
- Harwood, N. (2010). *English Language Teaching Materials: Theory and Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Heyward, M. (2004). *Intercultural Literacy and International School*. PhD Thesis. Tasmania: University of Tasmania.
- McGrath, I. (2002). *Materials Evaluation and Design for Language Teaching*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Open(-ended) Question*. (2019). Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στις 20/6/2019 στο <http://www.greek-language.gr/certification/research/lexicon/show.html?id=142> .
- Paint 3D*. (2019) . Microsoft. Διαθέσιμο στις 20/12/2019 στο <https://www.microsoft.com/en-us/p/paint-3d/9nblggh5fv99?activetab=pivot:overviewtab> .
- Teaching English*. (2019). British Council. Διαθέσιμο στις 20/7//2019 στο <https://www.teachingenglish.org.uk/article/recycling> .
- Tomlinson, B. (2012). Materials development for language learning and teaching. *Language Teaching* 44.2, 143 – 179. Ανακτήθηκε στις 4/2/2019 από <https://www.cambridge.org/core/journals/language-teaching/article/materials->

[development-for-language-learning-and-teaching/AB9B247D6CDA981F0E3BDCD8FC3DBE36](http://www.toondoo.com/development-for-language-learning-and-teaching/AB9B247D6CDA981F0E3BDCD8FC3DBE36) .

Tondoo, (2019). <http://www.toondoo.com/> . Διαθέσιμο τους μήνες 6-11/2019.

Παράρτημα

Συγκεντρωμένες Πηγές προς Αξιοποίηση από τον / την Εκπαιδευτικό

4^η Ενότητα

Ο Μπράντλεϊ και ο Κούπερ παλεύουν. (14/5/2019). [Βίντεο]. Διαθέσιμο 7/ 2019 στο <https://www.youtube.com/watch?v=Fg8Ozf5sJGc> .

ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ. (2019). [Ιστοσελίδα]. Διαθέσιμο 7/ 2019 στο <https://www.arcturos.gr/> .

5^η Ενότητα

Pontos news. (2014-2020). [Ιστοσελίδα]. Διαθέσιμο 7/ 2019 στο <http://www.pontos-news.gr/> .

7^η Ενότητα

Toy Story 4. (29/3/2019). [Βίντεο]. Διαθέσιμο 9/ 2019 στο https://www.youtube.com/watch?v=sbk3IR_vG9Q

Αλλαντίν. (16/10/2018). [Βίντεο]. Διαθέσιμο 9/ 2019 στο <https://www.youtube.com/watch?v=syg86trQjI4>

Ο βασιλιάς των λιονταριών. (10/4/2019). [Βίντεο]. Διαθέσιμο 9/ 2019 στο <https://www.youtube.com/watch?v=gDPQjtdqe6Q>

Angry Birds: Η ΤΑΙΝΙΑ 2. (28/3/2019). [Βίντεο]. Διαθέσιμο 9/ 2019 στο <https://www.youtube.com/watch?v=7mHt9R2aWK0>

Μπάτε σκύλοι αλέστε 2. (8/11/2018). [Βίντεο]. Διαθέσιμο 9/ 2019 στο <https://www.youtube.com/watch?v=n0ZpkAYMxEA>

Χριστουγεννιάτικη εκδήλωση. (8/12/2016). [Βίντεο]. Διαθέσιμο 9/ 2019 στο <https://www.youtube.com/watch?v=8kKE01vOTiE>

Έκθεση εικόνας και τεχνολογίας Photovision. (23/3/2019). [Βίντεο]. Διαθέσιμο 9/ 2019 στο <https://www.youtube.com/watch?v=dvPy0ahwMUQ>

Ημυμαραθόνιος Κρήτης. (27/7/2019). [Βίντεο]. Διαθέσιμο 9/ 2019 στο <https://www.youtube.com/watch?v=jTDdZXda0oY>

Συναυλία κρητικής μουσικής με τον τραγουδιστή Αντώνη Μαρτσάκη. (11/9/2019). [Βίντεο]. Διαθέσιμο 9/ 2019 στο <https://www.youtube.com/watch?v=oi3vqFA-zs>

8^η Ενότητα

Το ταξίδι της Μαρίας. (9/1/2014). [Βίντεο]. Διαθέσιμο 9/ 2019 στο <https://www.youtube.com/watch?v=OtrZrp6bToQ> .

The present. (7/2/2016). [Βίντεο]. Διαθέσιμο 9/ 2019 στο <https://www.youtube.com/watch?v=WjqIU5FgsYc> .

Η φτώχεια λέει παραμύθια. (21/10/2010). [Βίντεο] Διαθέσιμο 9/ 2019 στο <https://www.youtube.com/watch?v=wCyMDaWyk4o> .

Would you give your jacket to Johannes? SOS Children's Villages Norway [OFFICIAL]. (19/2/2014). [Βίντεο]. Διαθέσιμο 9/ 2019 στο <https://www.youtube.com/watch?v=L9O8j9QPZc8> .

Doll test. (21/3/2016). [Βίντεο]. Διαθέσιμο 9/ 2019 στο <https://www.youtube.com/watch?v=QRZPw-9sJtQ> .

Born a racist. (30/9/2015). [Βίντεο]. Διαθέσιμο 9/ 2019 στο <https://www.youtube.com/watch?v=xvoQO9oyc0E> .

Amazing things happen. (2019). [Βίντεο]. Διαθέσιμο 9/ 2019 στο <http://amazingthingshappen.tv/?projects=greek> .

Απαντήσεις δραστηριοτήτων - Κείμενα για εκφώνηση από τον / την εκπαιδευτικό - Κείμενα για ακρόαση / παρακολούθηση

1^η Ενότητα

•Δραστηριότητα: «λεξιλόγιο» (άσκ.3) - Απαντήσεις

α) Γεια σου. Πώς σε λένε;	iii) Με λένε Αφροδίτη.
β) Πόσο χρονών είσαι;	iv) Είμαι δέκα χρονών.
γ) Έχεις αδέρφια;	i) Όχι, είμαι μοναχοπαίδι.
δ) Πού μένεις;	v) Μένω στη Θεσσαλονίκη,
στην οδό Αριστοτέλους.
ε) Από πού είσαι;	ii) Είμαι από την Τουρκία.

•Δραστηριότητα: «μαθαίνω τους κανόνες της γλώσσας» (άσκ.3γ) - Απαντήσεις

- Καλημέρα Μάρθα! Σου πέρασε ο κοιλόπονος; Νιώθεις *καλά* ;
- Γεια σου Μιχάλη! Νιώθω πιο *άσχημα* σήμερα.
- Δηλαδή *δε* θα έρθεις στο πάρτι;
- *Ίσως* δεν μπορέσω. Θα το μάθω *βέβαια* το απόγευμα. Περιμένω να δω αν θα είμαι καλύτερα.
- *Μάλιστα*. Κάθε χρόνο είσαι και εσύ στα γενέθλια μου. Δε λείπεις ποτέ! Θα είναι *περίεργα* χωρίς εσένα, *αλήθεια* λέω!
- *Ψέματα* λες! Θα περάσετε πολύ *όμορφα* και χωρίς εμένα. Δε φέρθηκα *έξυπνα* τις προηγούμενες ημέρες. Έπρεπε να μείνω σπίτι για να γίνω *καλά*.
- *Δεν* πειράζει. Θα περιμένω τηλέφωνο σου το απόγευμα.
- *Εντάξει*. Φιλιάκια!

•Δραστηριότητα: «ακούω και κατανοώ» - Κείμενο για εκφώνηση από τον / την εκπαιδευτικό

- 1) - Καλημέρα *σας*!
- 2) - *Γεια σας*!

- 3) - *Τι θα πάρετε ;*
4) - *Θα ήθελα μία πίτσα και ένα τρίγωνο*
Πανοράματος.
5) - *Θα πιείτε κάτι ;*
6) - *Όχι, ευχαριστώ . Α! Ένα ποτήρι νερό ,*
παρακαλώ.
7) - *Έφτασε !*

...

- 8) - *Ορίστε . Καλή όρεξη!*
9) - *Ευχαριστώ πολύ .*

...

- 10) - *Μπορείτε να μου φέρετε τον λογαριασμό, παρακαλώ;*
11) - *Βέβαια . Σας άρεσαν ;*
12) - *Ναι, ήταν πολύ νόστιμα!*
13) - *Χαίρομαι.*

...

- 14) - *Πέντε ευρώ και τριάντα λεπτά , παρακαλώ.*
15) - *Ορίστε.*
16) - *Ορίστε τα ρέστα σας .*
17) - *Ευχαριστώ πολύ. Καλό μεσημέρι!*
18) - *Επίσης . Γεια σας!*

2^η Ενότητα

•Δραστηριότητα: «ακούω και κατανοώ» - Κείμενο για εκφώνηση από τον / την εκπαιδευτικό

- 1) Προσοχή παρακαλώ. Λόγω απεργίας όλα τα σημερινά δρομολόγια ακυρώθηκαν. Η εταιρεία ζητάει συγγνώμη από όλους τους πελάτες της για την ταλαιπωρία.
- 2) Προσοχή παρακαλώ. Η εταιρεία ανακοινώνει την καθυστέρηση της πτήσης AK056 για τη Μήλο λόγω κακοκαιρίας. Οι επιβάτες παρακαλούνται να

αναμένουν στην πύλη επτά για ανακοίνωση νέας ώρας αναχώρησης.
Ευχαριστώ.

- 3) Οι επιβάτες που θα ταξιδέψουν για Αλεξανδρούπολη παρακαλούνται να μεταβούν στην πλατφόρμα νούμερο τρία για να φορτωθούν οι αποσκευές.
Το λεωφορείο αναχωρεί σε δεκαπέντε λεπτά.

3^η Ενότητα

•Δραστηριότητα: «λεξιλόγιο» (άσκ.1)α) – Απαντήσεις

Ε	Β	Κ	Χ	Σ	Ψ	Ο	Π	Α	Γ	Κ	Μ	Δ	Σ	Τ	Ρ	Ο	Α
Ξ	Ε	Χ	Ν	Α	Ε	Ι	Λ	Π	Ι	Α	Ρ	Λ	Χ	Ι	Μ	Β	Γ
Α	Ν	Ε	Μ	Ο	Β	Λ	Ο	Γ	Ι	Α	Π	Ι	Μ	Σ	Τ	Ω	Π
Ν	Χ	Σ	Τ	Ρ	Α	Μ	Π	Ο	Υ	Λ	Η	Ξ	Ε	Ν	Μ	Κ	Ρ
Θ	Α	Φ	Γ	Λ	Ο	Ι	Ω	Χ	Ι	Τ	Ρ	Δ	Ν	Α	Ι	Λ	Η
Η	Ω	Κ	Α	Δ	Σ	Ζ	Μ	Β	Ο	Υ	Ι	Ζ	Ο	Υ	Ν	Μ	Σ
Μ	Λ	Ν	Τ	Υ	Γ	Ν	Ξ	Α	Σ	Δ	Τ	Κ	Χ	Π	Η	Δ	Τ
Α	Θ	Υ	Ω	Σ	Ο	Π	Λ	Ω	Σ	Α	Τ	Ρ	Λ	Ε	Ι	Τ	Η
Τ	Α	Χ	Υ	Π	Α	Λ	Μ	Ι	Α	Κ	Ο	Χ	Η	Ω	Α	Φ	Κ
Α	Ξ	Ι	Δ	Ν	Ο	Η	Π	Ε	Ρ	Ω	Ε	Τ	Σ	Ο	Υ	Ζ	Ε
Λ	Ρ	Α	Σ	Ο	Θ	Γ	Λ	Π	Ω	Ρ	Υ	Ρ	Ε	Τ	Π	Ω	Χ
Ξ	Υ	Ν	Υ	Ι	Κ	Η	Σ	Τ	Π	Α	Τ	Λ	Ι	Κ	Ο	Σ	Μ
Χ	Α	Ρ	Λ	Α	Λ	Λ	Ε	Ρ	Γ	Ι	Α	Κ	Σ	Ο	Ι	Ζ	Ω
Η	Μ	Ι	Κ	Ρ	Α	Ν	Ι	Ε	Σ	Ω	Λ	Ψ	Ν	Κ	Λ	Χ	Α
Ψ	Γ	Ξ	Λ	Ρ	Ι	Ε	Λ	Χ	Δ	Ε	Ρ	Υ	Θ	Ι	Ο	Π	Π
Δ	Φ	Κ	Γ	Δ	Ρ	Θ	Ω	Ε	Ι	Τ	Ω	Γ	Ρ	Θ	Κ	Σ	Χ
Ν	Ε	Ι	Κ	Ο	Τ	Ε	Ξ	Ι	Π	Υ	Ρ	Ι	Φ	Α	Ψ	Σ	Ω

Οριζόντια: **ΞΕΧΝΑΕΙ, ΑΝΕΜΟΒΛΟΓΙΑ, ΣΤΡΑΜΠΟΥΛΗΞΕ, ΒΟΥΪΖΟΥΝ, ΤΑΧΥΠΑΛΜΙΑ, ΕΤΣΟΥΖΕ, ΑΛΛΕΡΓΙΑ, ΗΜΙΚΡΑΝΙΕΣ.**

Κάθετα: **ΕΞΑΝΘΗΜΑΤΑ, ΝΥΧΙΑ, ΔΥΣΠΝΟΙΑ, ΠΛΗΓΗ, ΤΡΕΧΕΙ, ΕΝΟΧΛΗΣΕΙΣ, ΠΡΗΣΤΗΚΕ.**

•**Δραστηριότητα:** «ακούω και κατανοώ» - **Κείμενα για εκφώνηση από τον / την εκπαιδευτικό**

→**άσκ.1**

Τηλεφώνημα σε ιατρείο για κλείσιμο ραντεβού

- **Αναστασίου:** Καλησπέρα σας. Θέλω, παρακαλώ, να κλείσω ένα ραντεβού με το γιατρό.
- **Υπάλληλος ιατρείου:** Μάλιστα. Πότε μπορείτε; Πρωί, απόγευμα; Βιάζεστε να κλείσετε το ραντεβού; Έχετε κάποιο σοβαρό πρόβλημα;
- **Αναστασίου:** Όχι-όχι, ένας φίλος μου έχει ένα πρόβλημα υγείας και θέλω να το συζητήσω με το γιατρό, για να μου δώσει μία συμβουλή. Πιο καλά είναι να κλείσουμε το ραντεβού το απόγευμα. Το πρωί δουλεύω.
- **Υπάλληλος ιατρείου:** Την Τρίτη, αύριο, είναι καλά;
- **Αναστασίου:** Δυστυχώς, δεν μπορώ. Έχω κάποιο άλλο ραντεβού. Μήπως μπορούμε να το κλείσουμε για την Τετάρτη;
- **Υπάλληλος ιατρείου:** Τις Τετάρτες ο γιατρός δεν είναι στο ιατρείο του. Μπορείτε σήμερα στις 7; Ένα από τα ραντεβού του δεν θα γίνει τελικά.
- **Αναστασίου:** Και βέβαια μπορώ. Τέλεια!
- **Υπάλληλος ιατρείου:** Μου λέτε, σας παρακαλώ, το όνομά σας για να το γράψω;
- **Αναστασίου:** Ελένη Αναστασίου.
- **Υπάλληλος ιατρείου:** Κυρία Αναστασίου, σας περιμένουμε σήμερα στις 7.
- **Αναστασίου:** Σας ευχαριστώ πολύ. Γεια σας!

→ **άσκ.2**

- 1) Πλένουμε το πρόσωπο μας κάθε πρωί όταν ξυπνάμε και κάθε βράδυ πριν κοιμηθούμε για να απομακρύνουμε τους ρύπους της ατμόσφαιρας. **(β)**
- 2) Επισκεπτόμαστε τον οδοντίατρο συχνά. Πλένουμε τα δόντια μας τουλάχιστον δύο φορές την ημέρα, όταν ξυπνάμε το πρωί και πριν κοιμηθούμε το βράδυ. Έτσι, τα βοηθάμε να μένουν καθαρά και να λάμπουν. **(β, γ)**
- 3) Λιμάρουμε τα νύχια μας κάθε εβδομάδα. Τα κόβουμε συχνά και καλό είναι να τα διατηρούμε κοντά και καθαρά. **(α, β)**
- 4) Πλένουμε τα χέρια μας πάντα μετά την τουαλέτα, πριν και μετά το φαγητό, μετά το παιχνίδι, μετά την επαφή μας με ζώα, μετά το βούρτσισμα των μαλλιών. **(β)**

- 5) Πλένουμε και χτενίζουμε τα μαλλιά μας συχνά για να είναι περιποιημένα. **(β, γ)**
- 6) Κάνουμε μπάνιο ή ντους συχνά. Αλλάζουμε τα ρούχα μας όταν βρέχονται ή λερώνονται. Φοράμε καθαρά ρούχα, εσώρουχα και κάλτσες. **(α)**
- 7) Τρώμε υγιεινές τροφές. Καλό είναι να διαλέγουμε υγιεινά σνακ και όχι γλυκά. Πίνουμε πολύ νερό, γάλα και φυσικούς χυμούς. Αποφεύγουμε τα αναψυκτικά. **(β)**
- 8) Ξαπλώνουμε για ύπνο και ξυπνάμε νωρίς. Κοιμόμαστε τουλάχιστον οχτώ ώρες για να είμαστε υγιείς και συγκεντρωμένοι κατά τη διάρκεια της ημέρας. **(α)**

4^η Ενότητα

•Δραστηριότητα: «ακούω και κατανοώ» - Κείμενο για εκφώνηση από τον / την εκπαιδευτικό

Σύμφωνα με την Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία για αύριο Τρίτη στα ανατολικά και τα **νότια** θα σημειωθούν λίγες **νεφώσεις** παροδικά αυξημένες. Στην υπόλοιπη χώρα αραιές νεφώσεις, πρόσκαιρα πιο πυκνές τις μεσημβρινές και απογευματινές ώρες με τοπικές **βροχές** στα βόρεια κυρίως ορεινά. Η **ορατότητα** κυρίως τις πρωινές και βραδινές ώρες θα είναι τοπικά περιορισμένη. Οι άνεμοι **θα πνέουν** στα δυτικά βορειοδυτικοί 3-5 **μποφόρ** και στα ανατολικά από βόρειες διευθύνσεις με την ίδια ένταση. Η **θερμοκρασία** αναμένεται από **28-33° C**.

5^η Ενότητα

•Δραστηριότητα: «διαβάζω και κατανοώ» (άσκ. 2) - Απαντήσεις

- Παίρνετε 30 **γραμμάρια** ή ένα φακελάκι σκόνη μαγιά και τη βάζετε σε μια λεκάνη. Τη διαλύετε με 1 ½ ποτήρι χλιαρό νερό και 1 ½ κουταλιά ζάχαρη . Αφήνετε το μείγμα να βγάλει φουσκάλες.

- Προσθέτετε ½ ποτήρι χλιαρό γάλα, 1 κουταλάκι αλάτι, 2 κουταλιές βούτυρο ή μαργαρίνη και το αυγό. Ανακατεύετε καλά και **προσθέτετε 750 γραμμάρια** αλεύρι.
- **Ζυμώνετε** καλά με τα χέρια σας. Η ζύμη σας πρέπει να γίνει λεία και ελαστική, όχι πολύ σφιχτή και να μη κολλάει στα χέρια σας. Τότε την κάνετε μία μπάλα και τη **σκεπάζετε** καλά με μια πετσέτα και μία κουβέρτα για να ζεσταθεί και να διπλασιαστεί σε όγκο.
- Ύστερα, ζυμώνετε μέχρι να φύγει ο αέρας και τη χωρίζετε σε μικρά μπαλάκια. Τα σκεπάζετε να μείνουν περίπου 15 **λεπτά**. Μετά, ανοίγετε τα **μπαλάκια** σε μικρά στρόγγυλα φιλαράκια. Αυτά πρέπει να μοιάζουν με ένα πιατάκι σε μέγεθος.
- Βάζετε μέσα **τη γέμιση** που σας αρέσει. Τα διπλώνετε στα δύο. Τα κλείνετε καλά και πατάτε με το δάχτυλο σας στο σημείο που κλείσατε για να μη στάξει.
- Τηγανίζετε σε αρκετό **καυτό** λάδι μέχρι να ροδίσουν και από τις δύο **πλευρές**.
- Τα **βγάζετε** με μια τρυπητή **κουτάλα** και τα αφήνετε σε πιάτο με απορροφητικό **χαρτί** κουζίνας για να φύγει το πολύ **λάδι**.

Καλή όρεξη!!!

Διασκευή από την ιστοσελίδα <https://akispetretzikis.com> .

•Δραστηριότητα: «λεξιλόγιο» (άσκ.3) – Απαντήσεις

Κ	Λ	Σ	Μ	Ο	Μ	Α	Π	Ι	Κ	Ο	Π	Ρ	Τ
Π	Λ	Ι	Τ	Σ	Κ	Σ	Κ	Π	Π	Λ	Ι	Λ	Ω
Κ	Λ	Ρ	Ε	Ρ	Γ	Κ	Α	Μ	Ι	Σ	Π	Ο	Υ
Α	Τ	Α	Π	Λ	Α	Ψ	Τ	Χ	Λ	Α	Χ	Ο	Ρ
Λ	Ι	Τ	Π	Ρ	Κ	Β	Ι	Ρ	Ψ	Λ	Υ	Θ	Ι
Φ	Ρ	Γ	Ρ	Τ	Κ	Γ	Φ	Λ	Κ	Β	Ο	Θ	Γ
Π	Λ	Ε	Χ	Λ	Β	Ν	Ε	Φ	Τ	Α	Κ	Λ	Α
Σ	Π	Α	Ρ	Ε	Λ	Ω	Λ	Π	Ι	Ρ	Η	Μ	Μ
Χ	Ω	Δ	Ε	Κ	Α	Ζ	Ι	Π	Ο	Υ	Ν	Α	Ε

Οριζόντια: **ΚΑΜΙΣ, ΤΑΠΛΑ, ΛΑΧΟΡ, ΣΠΑΡΕΛ, ΖΙΠΟΥΝΑ.**

Κάθετα: **ΚΑΤΙΦΕ, ΣΑΛΒΑΡ.**

•Δραστηριότητα: «μαθαίνω τους κανόνες της γλώσσας» (άσκ.4) – Απαντήσεις

9)Α	Ρ	5)Κ	Ε	Τ	Α		7)Α								4)Ε	
		Α					Κ								Π	
		Θ					Ρ								Ι	
	6β)Τ	Ο	Σ	Ο			Ι							3)Ο	Σ	
		Λ					Β			1)Ο				Π	Η	
	2)Μ	Ο	Ν	Ο			Ω		6α)Δ	Υ	Σ	Τ	Υ	Χ	Ω	Σ
	3)Ε	Υ	Τ	Υ	Χ	Ω	Σ				Ο				Σ	

Οριζόντια: *ΑΡΚΕΤΑ, ΤΟΣΟ, ΜΟΝΟ, ΔΥΣΤΥΧΩΣ, ΕΥΤΥΧΩΣ.*

Κάθετα: *ΚΑΘΟΛΟΥ, ΑΚΡΙΒΩΣ, ΟΣΟ, ΟΠΩΣ, ΕΠΙΣΗΣ.*

•Δραστηριότητα: «ακούω και κατανοώ» (άσκ. 1) - Κείμενο για εκφώνηση από τον / την εκπαιδευτικό

- 1) Κρατάμε την οδοντόβουρτσα σταθερά και *βρέχουμε* λίγο τη βούρτσα.
- 2) Βάζουμε μικρή *ποσότητα* οδοντόκρεμας στη βούρτσα.
- 3) *Ακουμπάμε* τη βούρτσα στην εξωτερική πλευρά των δοντιών. Οι ίνες ακουμπούν με τα δόντια, αλλά και στο σημείο της ένωσης τους με τα ούλα.
- 4) Ενεργοποιούμε την *ηλεκτρική οδοντόβουρτσα*.
- 5) Βουρτσίζουμε κάθε δόντι για λίγα δευτερόλεπτα. Υπολογίζουμε ότι για όλα τα δόντια χρειάζονται *2-3 λεπτά*.
- 6) Κινούμε την βούρτσα επάνω στα δόντια, παράλληλα με τη γραμμή *των ούλων*.
- 7) Κλίνουμε λίγο *δεξιά κι αριστερά* τη βούρτσα στα μεγάλα και στα *πίσω* δόντια. Έτσι, θα καθαρίσουν καλά τα σημεία ανάμεσα στα δόντια.
- 8) Καθαρίζουμε και την *«επάνω»* πλευρά των δοντιών, τη «μασητική».

9) *Επαναλαμβάνουμε* το βούρτσισμα, με τον ίδιο *ακριβώς* τρόπο, στην εσωτερική πλευρά των δοντιών. Βουρτσίζουμε παραπάνω τα μπροστινά *κάτω* δόντια, γιατί υπάρχει κίνδυνος σχηματισμού πλάκας.

Διασκευή από την ιστοσελίδα <https://www.ant1news.gr>.

•**Δραστηριότητα: «ακούω και κατανοώ» (άσκ.2) - Κείμενο για εκφώνηση από τον / την εκπαιδευτικό**

Κάθε πρωί σηκώνομαι από το κρεβάτι στις οχτώ η ώρα. Ετοιμάζω το πρωινό μου, το κολατσιό για τη δουλειά, φοράω **πρόχειρα** ρούχα και **βγάζω τον σκύλο βόλτα**. Όταν γυρνάω, **κάνω ένα γρήγορο ντους, ντύνομαι, φτιάχνω τα μαλλιά μου και βάφομαι**. Πριν φύγω από το σπίτι, **αλλάζω το νερό του σκύλου και του βγάζω πάνω στο χαλί τα παιχνίδια του**. Τον χαιρετάω και φεύγω. Στον δρόμο για τη δουλειά **περνάω να πάρω τη φίλη μου, τη Σωτηρία, και περπατάμε μαζί προς το γραφείο**. Το απόγευμα, **όταν γυρνάω στο σπίτι, σφουγγαρίζω, καθαρίζω το μπάνιο και μαγειρεύω για την επόμενη μέρα**. Κοιμάμαι πάντα μέχρι τις 12.00 η ώρα για να είμαι **ξεκούραστη** και **συγκεντρωμένη** στην καθημερινότητα μου.

6^η Ενότητα

•**Δραστηριότητα: «λεξιλόγιο» (άσκ.1) – Απαντήσεις**

- 1) *χαρώ*
- 2) *(προσ)καλώ*
- 3) *πάρτι, στις, π.*
- 4) *ενημέρωση, παρουσία*
- 5) *απογόνους*
- 6) *Καλή*
- 7) *Χρονιά, Πολλά*

•**Δραστηριότητα: «μαθαίνω τους κανόνες της γλώσσας – σχηματίζω τη γλώσσα» (άσκ.1) - Απαντήσεις**

- 1) *που*
- 2) *κάθε*
- 3) *τίνων*
- 4) *κάθε*
- 5) *Μερικές, τίνος*
- 6) *κάθετι, που*

•Δραστηριότητα: «μαθαίνω τους κανόνες της γλώσσας – σχηματίζω τη γλώσσα»
(άσκ.2) - Απαντήσεις

- 1) *Εγώ, αυτοί*
- 2) *Κανείς*
- 3) *Κάθε, που*
- 4) *Εκείνα / αυτά, μας*
- 5) *Τι*
- 6) *Αυτή, ποιο*

•Δραστηριότητα: «μιλώ και επικοινωνώ» (άσκ.1) - Κείμενο για εκφώνηση από τον / την εκπαιδευτικό

- Γεια σου Ιάκωβε, τι κάνεις;
- Έλα Λάκη, καλά είμαι, εσύ;
- Καλά κι εγώ! Την Παρασκευή η Σωτηρία επιστρέφει στο νησί, θέλεις να της κάνουμε πάρτι έκπληξη για να την αποχαιρετήσουμε;
- Πολύ ωραία ιδέα! Έτσι, θα κλείσουνε και ευχάριστα οι καλοκαιρινές διακοπές. Αλλά δε ξέρω εάν έχει κανονίσει κάτι εκείνη την ημέρα η Σωτηρία.
- Μπορώ να το μάθω αυτό και να το ρυθμίσω, μην ανησυχείς! Αν θέλεις, πρέπει να αρχίσουμε να το οργανώνουμε, γιατί έχουμε μόνο δύο ημέρες.
- Θέλω, αλλά με προβληματίζουν τα χρήματα. Μου έχει τελειώσει το χαρτζιλίκι.
- Θα ρωτήσουμε και τα υπόλοιπα παιδιά για να βάλουμε όλοι από 5-6 € για πίτες, πατατάκια, αναψυκτικά και γλυκά.

- Θα έλεγα όχι για τα χρήματα, αλλά αν τα μοιραστούμε μέσα! Ξεκινάμε τα τηλέφωνα στα παιδιά!
- Ωραία! Πρόσεχε όμως! Η Σωτηρία δεν πρέπει να μάθει τίποτα!
- Από εμένα μη φοβάσαι. Είμαι τάφος! Τα υπόλοιπα παιδιά πρέπει να προσέξουν μη τους ξεφύγει κάτι!
- Έγινε Ιάκωβε! Τα λέμε ξανά σε λίγο για να δούμε ποιοι δέχονται. Αν συμφωνούν, τότε αρχίζουμε γρήγορα τις ετοιμασίες!
- Έγινε, γεια!

•Δραστηριότητα: «μιλώ και επικοινωνώ» (άσκ.2) - Κείμενο για εκφώνηση από τον / την εκπαιδευτικό

- Ναι;
- Καλησπέρα Έλενα μου, τι **1)κάνεις;**
- Γεια σου θεία μου! Καλά είμαι, εσύ πώς είσαι;
- Καλά κορίτσι μου γλυκό! Σε σκεφτόμουν και **2)είπα 3)να** σε πάρω **4)να 5)δω** τι κάνεις.
- Καλά έκανες! Κι εγώ **6)ήθελα 7)να 8)σε 9)πάρω.**
- Πες μου, **10) πώς 11) πάει** το σχολείο; Τα **12) μαθήματα;**
- Πολύ καλά θεία, **13)δόξα** τω Θεώ! Θα πάμε εκδρομή **14)την 15)Παρασκευή** στο πλανητάριο!
- Ααα, είναι μαγικά εκεί! **16)Νόμιζα 17)ότι** πήγατε ήδη **18)εκεί!**
- Έτσι ακούσαμε κι εμείς! **19)Ανυπομονούμε 20)με** τις φίλες μου! Όχι, **21)αυτή** την Παρασκευή είναι!
- Στον αγώνα **22)που** είχες την Κυριακή με το Tae Kwon Do **23)πώς 24)τα 25)πήγες;**
- Α, πολύ καλά, κέρδισα και μετάλλιο!
- Ωωω, μπράβο το κορίτσι **26)μου! 27)Τίνος** γούρι πήρες τελικά μαζί σου στον αγώνα;
- Το τυχερό μολύβι του μπαμπά! Οι ξαδέρφες **28)μου** τι κάνουν; Είναι καλά;
- Μια χαρά! **29)Θέλουν 30)να 31)βρεθούμε** όλοι μαζί! Με ζάλισαν!

- Λουπόν, θεία, ελάτε το Σάββατο το απόγευμα σπίτι **32)μας**. Η μαμά **33)λέει 34)ότι** θα κάνει την πίτσα **35)που** σας αρέσει!
- **36)Κάθε** φορά **37)μας** περιποιείται η αδερφή μου! Τέλεια!!! Άντε, θα τα πούμε από κοντά τότε! Δώσε φιλιά σε όλους!!!
- Έγινε θεία μου, και **38)εσύ!** Καλό βράδυ!
- Καλό βράδυ κοπέλα μου, γεια!

7^η Ενότητα

→ *Παρατίθενται με προτεινόμενη - διαφορετική από αυτήν της προβολής των εικόνων στην δραστηριότητα - σειρά προς ακρόαση*

•**Δραστηριότητα:** «ακούω και κατανοώ» (άσκ.1) - Κείμενα για ακρόαση από το διαδίκτυο

1) *Toy Story 4* https://www.youtube.com/watch?v=sbk3IR_vG9Q

Οι φωνές που ακούγονται είναι του Γούντι (Woody), του Δεινόσαυρου, του Κύριου Πατάτα, του Σκαντζόχοιρου, του Φόρκι (Forky), των κρεμασμένων πουλιών, του Μπαζ Λάιτγιαρ (Buzz Lightyear), του υπάλληλου στο τσίρκο, της Ξανθιάς κούκλας, άλλων παιχνιδιών και του Εκφωνητή

-Γούντι (Woody): Παιδιά θα πάμε μια εκδρομή!!

-Εκδρομή;; Σούπερ!! Εκδρομή. ΓΙΧΑΑΑ

-Γούντι(Woody): Η Μπόνι (Bonnie) πέρασε υπέροχα στο σχολείο. Έκανε και έναν νέο φίλο. Να σας γνωρίσω τον Φόρκι (Forky)

-Λένε όλοι μαζί: Γεια

-Φόρκι (Forky): ΑΑΑ (και πέφτει κάτω)

-Σκαντζόχοιρος: Τι είναι τούτο;;

-Δεινόσαυρος: Με πιάνει πανικός!!

-Κύριος Πατάτας: Ει πρόσεχε

-Φόρκι (Forky): Φτιάχτηκα για σουπες, σαλάτες ίσως και τσίλι!! ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙ!! Δεν ανήκω εδώ. Ελευθερίαααα!!!

-Γούντι(Woody): ΑΑΑ. Ωχ

-Εκφωνητής: Φέτος

-Γούντι (Woody): Αν βιαστούμε θα τον φέρουμε πίσω. Είναι το αγαπημένο παιχνίδι της Bonnie.

-Μπαζ Λάιτγιαρ (Buzz Lightyear): Γούντι (Woody)περίμενε.

-Εκφωνητής: Ετοιμαστείτε

-Φόρκι(Forky): Γιατί πρέπει να είμαι παιχνίδι;;

-Γούντι(Woody): Πρέπει να καταλάβεις πόσο τυχερός είσαι που ανήκεις σε ένα παιδί.

-Φόρκι(Forky): ΕΕΕ;;; Τι;; Θα με κουβαλήσεις;;

-Γούντι(Woody): Όχι.

-Εκφωνητής: Να πάρετε τους δρόμους!

-Μπαζ Λάιτγιαρ (Buzz Lightyear): Φύγαμε. Να πάρει. Πώς θα βρω τον Γούντι(Woody);;

(Μιλάει το μηχάνημα και λέει):

-Μηχάνημα: Μανούβρα εκτόξευσης.

-ΜπαζΛάιτγιαρ (Buzz Lightyear): Ευχαριστώ ηλεκτροφωνή. Στο άπειρο και ακόμα παρά πέρα!

-Υπάλληλος στο τσίρκο: Για περάστε παιδιά!! Κερδίστε τον δικό σας Μπαζ Λάιτγιαρ (Buzz Lightyear)!

-Εκφωνητής: Από τους δημιουργούς των Απίθανων 2 και Κόκο.

-Γούντι(Woody): Πρέπει να πάμε σπίτι Φόρκυ (Forky).

-Ξανθιά κούκλα: Δεν θα πάτε πουθενά!

-Άλλα παιχνίδια: Γούντι(Woody) πρόσεχε!!

-Γούντι (Woody): Ένα πράγμα ξέρω. Η δουλειά ενός παιχνιδιού

-Καπουτ

-Γούντι(Woody):Δεν τελειώνει ποτέ.

-Εκφωνητής: Toystory4

-Κρεμασμένα πουλιά: Εδώ πάνω αστρόπαιδο. Αν νομίζεις ότι με το που εμφανίζεσαι θα παίρνεις το καλύτερο μας σημείο, κάνεις λάθος, μέγα λάθος!

-Μπαζ Λάιτγιαρ (Buzz Lightyear): Βοηθήστε με να φύγω!

-Κρεμασμένα πουλιά: Θα σε βοηθήσω με κλωτσιές. Στο άπειρο με τις κλωτσιές. Χα, χα. Σε ένα γαλαξία πολύ μακριά. Ου, ου. ΑΑΑΑ, Άφησε μεεε!!!

-Εκφωνητής: Σύντομα στους κινηματογράφους.

Τίτλοι Τέλους

2) *Αλλαντίν* <https://www.youtube.com/watch?v=syg86trOjI4>

Οι φωνές που ακούγονται είναι του Τζαφάρ (Jafar), του Αλαντίν (Aladdin), του Τζίνι (Jinn) και της πριγκίπισσας Γιασμίν (Princess Jasmine)

Ακούγονται φωνές από τους φρουρούς του παλατιού.

-Από εκεί πήγε. Να τος, σταμάτα κλέφτης. ΑΑΑ. Αλήτη γύρνα πίσω. Χε, χε, χε.

Σταμάτα. Άκρη, κάντε στην άκρη σταματήστε τον. Πάνω. Πρόσεχε. ΑΑΑΑ

-Τζαφάρ (Jafar): Έπεσες πάνω σε μία ευκαιρία. Μπορώ να σε κάνω πλούσιο. Τόσο πλούσιο ώστε να εντυπωσιάσεις μια πριγκίπισσα

-Αλαντίν (Aladdin): Τι πρέπει να κάνω;;

- Τζαφάρ (Jafar): Πήγαινε στο σπήλαιο των θαυμάτων και φέρε μου το λυχνάρι.

(Ο Αλαντίν (Aladdin) βρίσκει το λυχνάρι, το τρίβει και βγαίνει ένα μπλε τζίνι και λέει:)

-Τζίνι (Jinn): ΩΩΩ μεγαφέντη μου με επικαλείσαι. Πιστός σε εσένα είμαι εγώ και ευχές έχεις τρεις. Έλα πλάκα κάνω για κοίτα!

(Και αρχίζει χορός και τραγούδι με το τζίνι.)

-Σου 'ρχεται. Έλα πιάσε με σαν και εμένα φίλο δεν θα βρεις!

-Εκφωνητής: Φέτος το καλοκαίρι.

-Αλαντίν (Aladdin): Ει ξέρεις να φτιάχνεις πρίγκιπες;;

-Τζίνι (Jinn): Υπάρχει πάρα πολύ ασάφεια στο «ξέρεις να φτιάχνεις πρίγκιπες».

-Ορίστε να ένας (και εμφανίζεται ένας πρίγκιπας)

-Αλαντίν (Aladdin): ΩΩ όχι...

-Εμφανισμένος πρίγκιπας: Είδατε το παλάτι μου;;

-Τζίνι (Jinn): Μοιάζεις με πρίγκιπα εξωτερικά. Αλλά δεν άλλαξα τίποτα εσωτερικά.

Ήρθε η ώρα!

-Αλαντίν (Aladdin): Όχι εγώ αποφασίζω, εντάξει;; Θα πάω την σωστή στιγμή.

(Το Τζίνι (Jinn) φουσάει τον Αλαντίν (Aladdin) προς το μέρος της πριγκίπισσας Γιασμίν (Princess Jasmine))

- Αλαντίν (Aladdin): Σοβαρά;;
- Εκφωνητής: Από την Ντίσνευ (Disney).
- Αλαντίν (Aladdin): Νόμιζα ότι οι πριγκίπισσες πάνε παντού..
- Πριγκίπισσα Γιασμίν (Princess Jasmine): Όχι αυτή η πριγκίπισσα
- Αλαντίν (Aladdin): Με εμπιστεύεσαι;;
- (Αρχίζουν τραγουδώντας να λένε:)
- Πριγκίπισσα Γιασμίν (Princess Jasmine): Γλυκιά ζωή
- Αλαντίν(Aladdin): Με τα μάτια ανοιχτά
- Πριγκίπισσα Γιασμίν (Princess Jasmine): Μπροστά μας μια
- Αλαντίν (Aladdin): Δες ψηλά μην φοβάσαι
- Πριγκίπισσα Γιασμίν (Princess Jasmine): Καινούργια αρχή. Μ' αστέρια συντροφιά.
Φτάνει πια, τον κόσμο ας μοιράσουμε ξανά...
- Εκφωνητής: Αλαντίν (Aladdin). Σύντομα στους κινηματογράφους.

Τίτλοι Τέλους

3) Ο βασιλιάς των λιονταριών

<https://www.youtube.com/watch?v=gDPOjtdqe6Q>

Οι φωνές που ακούγονται είναι του Σκαρ (Scar), του Μουφάσα (Mufasa) και του Εκφωνητή.

- Σκαρ (Scar): Άπονη ζωή, φίλε. Έτσι;; Κάποιοι έχουν γεννηθεί για να γλεντούν, ενώ άλλοι περνούν τη ζωή τους στο σκοτάδι. Ζητιανεύοντας αποφάγια!!!
- Εκφωνητής: Από τη Ντίσνευ (Disney).
- Μουφάσα (Mufasa): Όλα τα πλάσματα συνυπάρχουν σε μια εύθραυστη ισορροπία...
- Εκφωνητής: Και τον σκηνοθέτη του Βιβλίου της Ζούγκλας.
- Μουφάσα (Mufasa): Κάποιο προσπαθούν να αρπάξουν ότι μπορούν. Ένας αληθινός βασιλιάς προσπαθεί να δώσει.
- Εκφωνητής: Φέτος το καλοκαίρι.
- Σκαρ (Scar): Τρέχα να φύγεις Σίμπα!!!! Και μη ξανά γυρίσεις!!!!
- Μουφάσα (Mufasa): Πρέπει να πάρεις τη θέση σου στον Κύκλο της Ζωής!
- (Ακούγονται βρυχηθμοί λιονταριού)

- Εκφωνητής: Ο Βασιλιάς των λιονταριών.
- (Ακούγεται τραγούδι)
- Εκφωνητής: Σύντομα στους κινηματογράφους

Τίτλοι Τέλους

4) *Angry Birds: Η ΤΑΙΝΙΑ 2*

<https://www.youtube.com/watch?v=7mHt9R2aWK0>

Οι φωνές που ακούγονται είναι του Τσακ (Jack), του Ρεντ (Red) του Μπομπ (Bob), του κίτρινου πουλιού, της Σίλβερ (Silver), του πράσινου επιστήμονα, της μαμάς του Μπομπ (Bob), του ροζ πουλιού

- Τσακ(Jack): Ρέντ(Red) ανακαλύψαμε ένα τρίτο νησί. Κινδυνεύουμε όλοι!! Πρέπει να ξεχάσουμε τις διαφορές μας και να συνεργαστούμε. Άουτς!!!!
- Ρέντ (Red): Ξέρετε τι χρειαζόμαστε;; Έναν ήρωα!
- Τσακ(Jack): Βασικά έχουμε ήδη ένα ήρωα. Μπούγια!
- Ροζ πουλάκι: Πλάκα μας κάνεις;;
- Τσακ(Jack): Πρέπει να φτιάξουμε μια ομάδα.
- Ρεντ (Red): Θα σε βγάλουμε έξω!
- Μαμά του Μπομπ (Bob): Μπομπ(Bob)είσαι ακόμα τιμωρία!
- Μπομπ (Bob): Είμαι μεγάλο πουλί μαμά!!!
- Κίτρινο πουλί: Παιδιά από εδώ αδερφή μου η Σίλβερ (Silver), είναι ιδιοφυΐα!!!
- Ρεντ (Red): Τέλεια!! Εσύ μας έλειπες τώρα!
- Σίλβερ (Silver): ΩΩ χαίρομαι που σας γνωρίζω. Όχι εσένα, αλλά εσένα !
- Τσακ(Jack): Μ' αρέσει η μικρή!
- Εκφωνητής: Φέτος.
- Ρέντ(Red): Βήμα πρώτο. Θα πρέπει να πάμε κρυφά στο νησί.
- Πράσινος επιστήμονας: Καλώς ήρθατε στο εργαστήριο μου. Αυτό είναι το αόρατο σπρέι.
- Ρεντ (Red): Και πόσο κρατάει αυτό;
- Πράσινος επιστήμονας: Για πάντα!
- ΩΩΩ μα τι;;; Τίνα δεν μας βλέπω να βλέπομαστε απόψε!

(Ακούγεται το τραγούδι: It's the final countdown των Europe)

-Εκφωνητής: Για να σώσουν τον κόσμο τους...

-Σίλβερ (Silver): Λοιπόν τι κάνουμε;;

-Ρέντ (Red): Ξέρω ακριβώς τι πρέπει να ...

-Τσακ(Jack): Χε, χε, δουλεύουμε με ότι έχουμε...

-Εκφωνητής: Οι εχθροί γίνονται φίλεχθροι.

-Τσακ(Jack),: Άσ' το!

-Ρεντ (Red): Άσ' το!

-Τσακ(Jack),: Άσ' το!

-Ρεντ (Red): Άσ' το σου λέω!

-Τσακ (Jack): Πρέπει να μεταμφιεστούμε. ΩΩ που να με πάρει.

-Κίτρινο πουλί: ΩΩΩ!!!

-Τσακ(Jack) : ΩΩ Μα τι κάνετε εκεί κάτω;;

(Ακούγονται άναρθρες φωνές.)

-Τσακ(Jack): ΩΩΩ. Έχω την εντύπωση ότι μας προκαλεί σε χορομαχία;;

-Πουλί φύλακας: ΟΚ. Πάμε!!

-Εκφωνητής: Angry birds δύο. Σύντομα στους κινηματογράφους.

Τίτλοι Τέλους

5) *Μπάτε σκύλοι αλέστε 2* <https://www.youtube.com/watch?v=n0ZpkAYMxEA>

Εισαγωγή: Παίζει ξένη μουσική

Οι φωνές που ακούγονται είναι:

του Εκφωνητή, του Μαξ (Max)- το Τζακ Ράσελ Τεριέ ο βασικός πρωταγωνιστής, της Κέιτι (Kate)- το αφεντικό του Μαξ, της Κλόης (Chloe)- η γκρίζα μεγάλη γάτα, του καφέ σκύλου- είναι ράτσα Ντατσχουντ(Dachshund)(σκυλί ασβός), της γκρίζας γάτα στο ιατρείο ζώων, του Δούκα (Duke)- ο καφέ μεγάλος σκύλος που μένει μαζί με τον Μαξ, του Μελ (Mel)- το καφέ σκυλάκι (είναι ράτσα Παγκ (Pug), του Χάμστερ, του Κάπτεν Χιονόμπαλα(λαγουδάκι με στολή), της Νταίζη(Daizy) το ατρόμητο ΣιχΤσου(ShihTzu) (ράτσα σκύλου), της Λαγουδίτσας, του Λιάμ(Liam) (το παιδί της

Κέιτι (Kate), της γιαγιάς που οδηγά ένα αμάξι γεμάτο κατοικίδια ζώα, του τσομπανόσκυλου.

-Εκφωνητής: Λατρεύουμε τα ζώακια μας αλλά... πόσο καλά ...

-Μαύρο σκυλάκι: Βγες από 'κει πέρα

-Εκφωνητής: τα ξέρουμε πραγματικά;;

-Κέιτι (Kate): Είσαι πολύ πεισμένος τον τελευταίο καιρό αλλά αυτός ο γιατρός θα σε βοηθήσει!

-Γκρίζα γάτα στο ιατρείο ζώων: Ειδικεύεται στη διαταραχή συμπεριφοράς .

-Μαξ (Max): Μα δεν έχω διαταραχή συμπεριφοράς!

-Γάτα: Ναι και εγώ καλά είμαι (γέλια). Το αφεντικό μου είναι παλαβό. Της φέρνω ένα μικρό πουλί και αυτή το πετάει (λέει εκνευρισμένος). Τίποτα δεν είναι αρκετά καλό για εσένα μητέρα (λέει εκνευρισμένος και νιαουρίζει άγρια)!

-Εκφωνητής: Ανακαλύψτε τον κρυμμένο συναισθηματικό τους κόσμο..

-Χάμστερ: Και τρέχω, τρέχω, τρέχω και κατεβαίνω και δεν έχω πάει πουθενά (φονάζει)!

-Εκφωνητής: Είναι περίεργα...

-Κλόη (Chloe): Κάποιος είναι στην τουαλέτα μου!

-Μέλ (Mel): Παιδιά βρήκα λιχουδιές μου!

-το Ντατσχουντ (Dachshund): ΩΩΩ Μέλ (Mel)!

-Εκφωνητής: Είναι ηρωικά...

-Νταίζη (Daizy): Ξέρει κανείς σας τον Κάπτεν Χιονόμπαλα;;

-Κλόη (Chloe) : Και αρχίζουμε...

(Ο βάζει τη στολή και λέει)

- Κάπτεν Χιονόμπαλα: Σαν τα χιόνια!

-Λαγουδίτσα: ΩΩΩ Χιονόμπαλα, ΑΑΑΑ!

(Ο Κάπτεν Χιονόμπαλας ουρλιάζει)

-Νταίζη (Daizy): Πάει καλά αυτός;;

-Κλόη (Chloe): Μπα δεν θα το έλεγα. Όχι!

-Εκφωνητής: Μας μαθαίνουν...

(Ο Λίαμ(Liam) (το παιδί της Κέιτι (Kate)) τρώει και συμπεριφέρεται όπως τα δύο σκυλιά)

-Κέιτι (Kate): Όχι, όχι, όχι , έλα εδώ φιλαράκο!

-Παιδί: Όχιιι!

- Εκφωνητής: Ανησυχούν για εμάς ...
- Χιονόμπαλα: Το κλωσσόπουλο θα αφήσει τη φωλιά .
- Μαξ: ΟΧΙ. Θα μείνει σπίτι μαζί μου που είναι ασφαλής!
- Δούκας (Duke): Ρε Μαξ (Max) ο Λίαμ(Liam) έφυγε!
- Μαξ (Max): Τι;,,,;
- Εκφωνητής: Θα έκαναν τα πάντα για εμάς...
- Μαξ (Max): Το πακέτο μόλις βγήκε από το κτίριο. Το βλέπει κανείς παιδιά;;
- το Ντατσχουντ(Dachshund): Δεν το βλέπω.
- (Ο Κάπτεν Χιονόμπαλας τρέχει μαζί με το Μαξ (Max) πάνω σε ένα παιδικό αυτοκίνητο και λέει)
- Κάπτεν Χιονόμπαλας: Ουχουου!!! Προσοχή!! Είμαι ο Κάπτεν Χιονόμπαλας. Χρειαζόμαστε βοήθεια!
- Γιαγιά με το αμάξι: Βάλετε ζώνες παιδιά!!! (Ακούγονται νιαουρίσματα)
- Τσομπανόσκυλο: Το πρώτο βήμα για να μην φοβάσαι
- (Ο Κάπτεν Χιονόμπαλας τρέχει και λέει , ενώ τον κυνηγάει ένα άγριο σκυλί):
- Κάπτεν Χιονόμπαλας : Ο ντουμπιντουμ, ντουμπιντάτουμ!!!!
- Τσομπανόσκυλο: Είναι να πράττεις σαν να μην φοβάσαι!
- Εκφωνητής: Μπάτε σκύλοι αλέστε 2.
- Χιονόμπαλας: ΑΑΑΑΑ (τρομαγμένος) ΩΩ εσύ είσαι;; και κόντεψα να πάθω συγκοπή...
- (Η Μαϊμού πιάνει τον Κάπτεν Χιονόμπαλα, τον χτυπάει και τον πετάει στον αεραγωγό)
- Κάπτεν Χιονόμπαλας: ΩΩΩ δεν πας καλά!!!
- Εκφωνητής: Σύντομα στους κινηματογράφους!

Τίτλοι Τέλους

•Δραστηριότητα: «ακούω και κατανοώ» (άσκ.2) - Κείμενα για ακρόαση από το διαδίκτυο

1) Χριστουγεννιάτικη εκδήλωση

<https://www.youtube.com/watch?v=8kKE01vOTiE>

Σε όλο το βίντεο ακούγεται η φωνή της εκφωνήτριας και χριστουγεννιάτικη μουσική

-Εκφωνήτρια: Ο Στρόβολος γιορτάζει, Χριστούγεννα φωνάζει!! Μια διήμερη εορταστική εκδήλωση από το Δήμο Στροβόλου³⁵ που δεν πρέπει να χάσετε. Σάββατο 10 και Κυριακή 11 Δεκεμβρίου από τις 11:00 το πρωί μέχρι αργά το βράδυ. Μουσική, χορός, παζαράκι και παιδικές δραστηριότητες, που θα κρατήσουν αμείωτο το ενδιαφέρον. Σας περιμένουμε!

Τίτλοι τέλους - Εμφανίζονται οι χορηγοί της εκδήλωσης

2) Έκθεση εικόνας και τεχνολογίας Photovision

<https://www.youtube.com/watch?v=dvPy0ahwMUQ>

Σε όλο το βίντεο ακούγεται η φωνή του εκφωνητή.

-Εκφωνητής: Είσαι λάτρης της εικόνας και της τεχνολογίας;; Τότε έχεις έναν προορισμό. *Image and tech and photo vision*. Μια μεγάλη έκθεση για τη σύγχρονη τεχνολογία και το imaging. 5-7 Απριλίου *Helexpo* Μαρούσι. Διοργάνωση *BeBest* και περιοδικό *Φωτογράφος*.

3) Ημιμαραθώνιος Κρήτης <https://www.youtube.com/watch?v=jTDdZXda0oY>

Σε όλο το βίντεο ακούγονται οι φωνές του αγοριού με την μπάλα, του αγοριού που δεν βλέπει και του εκφωνητή.

-Αγόρι (κρατώντας την μπάλα στα χέρια του): Μπαμπά πάμε να παίξουμε;;

-Πατέρας: Σε λίγο, κάνω δουλειά τώρα. (Και συνεχίζει να ασχολείται στον υπολογιστή του.)

(Το αγόρι γυρίζει και κοιτάζει το μικρό αδερφό του να παίζει βιντεοπαιχνίδι και την μητέρα του να παίζει με το κινητό της. Απογοητευμένος φεύγει από το σπίτι.

Πηγαίνει σε ένα μικρό γήπεδο και βρίσκει εκεί το φίλο του τον Γιώργο.)

-Αγόρι: Γιώργο να παίξουμε μπάλα;;

³⁵ Επαρχία της Λευκωσίας στην Κύπρο.

(Ο Γιώργος δεν του απαντάει, καθώς παίζει παιχνίδι στο κινητό του. Απογοητευμένος και από εκεί το αγόρι συνεχίζει τη βόλτα του. Παντού, από όπου και αν περάσει βλέπει ανθρώπους όλων των ηλικιών, από μικρά μωρά, παιδιά και ενήλικες να παίζουν και να ασχολούνται με τα κινητά τους. Ξαφνικά βλέπει ένα παιδί να κρατάει ένα βιβλίο στα χέρια του και να το ακουμπάει με το δάκτυλο του. Είναι τυφλό.)

-Αγόρι: Θέλεις να παίξουμε;;

-Αγόρι που δεν βλέπει: Μα εγώ δεν μπορώ.

-Αγόρι: Έλα να τρέξουμε. Θα σε βοηθήσω εγώ!

(Παίρνει από το χέρι το αγόρι που δεν βλέπει και το σηκώνει όρθιο.)

-Αγόρι: Μπροστά μας είναι ο τερματισμός. Όποιος φτάσει πρώτος κερδίζει!
(Απευθύνεται στο αγόρι που δεν βλέπει. Τον πιάνει από το χέρι και αρχίζουν και τρέχουν μαζί.)

-Αγόρι: Κέρδισες!

-Αγόρι που δεν βλέπει: Δεν έχω κερδίσει ποτέ!

(Και χαρούμενοι όπως είναι και οι δύο αγκαλιάζονται και γελούν.)

-Εκφωνητής: Μπορείς. Άσε το κινητό. Έλα να τρέξουμε. Θα κερδίσεις.
Ημιμαραθώνιος Κρήτης, 6 Οκτωβρίου 2019. Θα είσαι στην εκκίνηση;; Είσαι νικητής.

Τίτλοι Τέλους

4) Συναυλία κρητικής μουσικής με τον τραγουδιστή Αντώνη Μαρτσάκη

<https://www.youtube.com/watch?v=oia3vqFA-zs>

Το βίντεο ξεκινάει με το σήμα του τηλεοπτικού καναλιού που διαφημίζει τη συναυλία. Η φωνή που ακούγεται είναι της εκφωνήτριας και του τραγουδιστή Αντώνη Μαρτσάκη. Ταυτόχρονα σε όλη τη διάρκεια του βίντεο ακούγεται κρητική μουσική.

-Εκφωνήτρια: Ο Αντώνης Μαρτσάκης στο Θέατρο Βράχων. Τετάρτη 4 Σεπτεμβρίου «ΚΡΗΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΤΣ' ΑΡΧΟΝΤΙΑΣ». Μαζί του μια πλειάδα κρητικών μουσικών και ο λαογραφικός όμιλος «ΚΟΥΡΗΤΕΣ». Μια μεγάλη συναυλία αφιερωμένη στην παραδοσιακή μουσική της Κρήτης.

Τηλεοπτικό σήμα

8^η Ενότητα

•Δραστηριότητα: «διαβάζω και κατανοώ» - Κείμενα για οπτικοακουστική παρακολούθηση από το διαδίκτυο

➤ *Το ταξίδι της Μαρίας* <https://www.youtube.com/watch?v=OtrZrp6bToQ>

Η φωνή που ακούγεται στο βίντεο είναι του πατέρα της Μαρίας, ο οποίος αφηγείται την ιστορία της ζωής της.

Ακούγονται ήχοι από παιδικό νανούρισμα.

-Πατέρας Μαρίας: Τη Μαρία δε την έφερε ο πελαργός. Η Μαρία ήρθε από ένα μακρινό πλανήτη όπως ο Σούπερμαν. Της πήρε εννιά μήνες να φτάσει στο σπίτι και όταν τελικά έφτασε αποκοιμήθηκε. Η Μαρία από την πρώτη στιγμή ήταν η χαρά του σπιτιού, αλλά δεν μας πήρε πολύ να καταλάβουμε ότι κάτι συνέβαινε. Δε φαινόταν να συνειδητοποιεί τι συμβαίνει γύρω της. Δε φαινόταν να μας ακούει και δεν ανταποκρινόταν στις αγκαλιές μας.... Δε φαινόταν να συνειδητοποιεί τι συμβαίνει γύρω της.

Αντί να παίζει με τις κούκλες της, τις τοποθετούσε στη σειρά. Όπως οι γιατροί που μας επισκέπτονταν, καθένας με τη δική του γνώμη, καθένας με τη δική του διάγνωση.

Κι εμείς κάναμε ένα μεγάλο ταξίδι για να αναζητήσουμε απαντήσεις, οι οποίες ήρθαν μετά από πολύ καιρό. (Σε αυτό το σημείο στο βίντεο εμφανίζεται η λέξη «ΑΥΤΙΣΜΟΣ»). Σε αυτό το ταξίδι είχαμε και άλλους γονείς, με τους οποίους μοιραστήκαμε χαρά, λύπη και εμπειρίες.

Η Μαρία τώρα ζει στις Κανάριες Νήσους. Είναι δεκαπέντε χρονών και είναι αξιαγάπητη, είναι η χαρά της ζωής μας.

Ο κόσμος μας ακόμα παρουσιάζει πολλές δυσκολίες για εκείνη, έτσι για να μπορεί να ζήσει πρέπει να τον οργανώσει. Τα πάντα είναι οργανωμένα στη σκέψη της. Σε ΤΑΞΗ!! Ένα συρτάρι, ένα γραμματοκιβώτιο, ένα κουτί για τα πάντα!

Την ανησυχούν οι καταστάσεις που δεν περιμένει και για να τη βοηθήσουμε σε αυτές τις στιγμές χρησιμοποιούμε εικόνες για τις καθημερινές συνήθειες.

Παράδειγμα μιας τυπικής ημέρας:

8:15: Ξυπνάει.

8:30: Ντόνεται .

8:45: Παίρνει πρωινό.

9:00: Πηγαίνει στο σχολείο.

14:00: Γυρίζει στο σπίτι.

17:00 Πηγαίνει στο πάρκο.

18:30 Ένα απογευματινό τσάι.

19:30: Παίζει με κομμάτια από χαρτί.

20:00 Κάνει μπάνιο.

20:30: Παίρνει δείπνο.

21:00: Πλένει τα δόντια και πέφτει για ύπνο μέχρι την επόμενη μέρα.

Επίσης, η Μαρία δυσκολεύεται σε κάποια απλά πράγματα, όπως να δέσει τα κορδόνια των παπουτσιών της ή να κλείσει ένα φερμουάρ, να κάνει μόνη της μπάνιο, να πάρει τηλέφωνο, ή απλά να ανοίξει μια κονσέρβα αντζούγιες, να ανοίξει την τηλεόραση, ή να βάλει το σωσίβιο σε ένα αεροπλάνο... λοιπόν, ούτε εγώ ξέρω να το κάνω αυτό.

Αλλά επίσης, έχει υπερδυνάμεις, όπως ο Σούπερμαν: Υπερσυγκέντρωση την ώρα του φαγητού! Φοβερό χάρισμα να υπνωτίζει τους ανθρώπους με το χαμόγελο της! Ακρίβεια στο να κόβει μικρά κομμάτια χαρτιού! Και πάνω από όλα, Απίστευτη μνήμη! Στο κεφάλι της υπάρχει ένα μέρος με τα ονόματα όλων των ανθρώπων που έχει γνωρίσει, αυτά τα ονόματα πάνε όπου πάει και είναι ο χάρτης του κόσμου της. Είναι λίστες που επαναλαμβάνει ξανά και ξανά για να κάνει τον κόσμο ένα ασφαλές μέρος.

Στην καθημερινότητα πολλά πράγματα συμβαίνουν ταυτόχρονα, οι άνθρωποι μιλούν συνεχώς, κινούνται πολύ γρήγορα, τα πρόσωπα τους εκφράζουν συναισθήματα που είναι δύσκολα για τη Μαρία να τα κατανοήσει και δέχεται εκατοντάδες ερεθίσματα που την μπερδεύουν και την αναστατώνουν...

Ο μόνος τρόπος για να αμυνθεί είναι να ξεφεύγει στον δικό της κόσμο. Ένα μέρος που μόνο εκείνη μπορεί να πάει και να επιστρέψει. Όπως επίσης και οι φανταστικοί της φίλοι, αυτοί που κανείς δεν μπορεί να δει και που την κάνουν και γελά.

Σε αυτό το ξεχωριστό μέρος η Μαρία αισθάνεται ασφαλής, με τα επαναλαμβανόμενα παιχνίδια με την άμμο, με τα μικρά κομμάτια από χαρτί ή απλά με το να βλέπει το νερό να πέφτει.

Χάρης σε αυτές τις στιγμές, η Μαρία μπορεί να κατευνάξει την αναστάτωση που τις προκαλούν κανόνες που δεν μπορεί να καταλάβει.

Όταν είμαστε με τη Μαρία προσπαθούμε να μην σκεφτόμαστε το μέλλον..... αλλά το τώρα. Θέλουμε να τη βλέπουμε χαρούμενη, σταδιακά να μάθει να είναι ανεξάρτητη και να συνεχίσει να θυμάται τα ονόματα όλων των ανθρώπων που έχει γνωρίσει.

Όταν η Μαρία είναι μαζί μας, κάνει τον κόσμο ένα καλύτερο μέρος.

Τέλος

Μια παραγωγή της *Orange Foundation* η οποία προωθεί προγράμματα που βελτιώνουν την ποιότητα ζωής των ατόμων με αυτισμό.

Τίτλοι τέλους

➤ **The present.** <https://www.youtube.com/watch?v=WiqiU5FgsYc> .

Οι φωνές που ακούγονται είναι του αγοριού και της μητέρας του

Το βίντεο ξεκινάει δείχνοντας το παιδί να παίζει βιντεοπαιχνίδι με όπλα στην τηλεόραση. Είναι πολύ απορροφημένο, δείχνει αγχωμένο και φοβισμένο.

Ακούγονται ήχοι από όπλα από την τηλεόραση. Μπαίνει στο σπίτι η μητέρα του αγοριού κρατώντας μια κούτα στα χέρια της.

-Μητέρα: Γεια σου γλυκέ μου. Συγγνώμη που γύρισα σπίτι τόσο αργά, αλλά έπρεπε να πάρω κάτι από τη δουλειά. (Τοποθετεί την κούτα πάνω στο τραπεζάκι της τηλεόρασης μπροστά στο παιδί. Το αγόρι δυσανασχετεί.)

-Μητέρα: Είναι τόσο όμορφη μέρα έξω, θα έπρεπε να αφήσεις να μπει λίγο ήλιος μέσα (ανοίγει τα στόρια και μπαίνει φως στο σπίτι).

(Το αγόρι δυσανασχετεί και ανοιγοκλείνει τα μάτια του λόγω του ξαφνικού φωτός.)

(Χτυπάει το τηλέφωνο.)

Μητέρα: Γιατί δεν σταματάς να παίζεις και να ανοίξεις το δώρο σου;

Αγόρι: Για εμένα;; (λέει απορημένος)

-Μητέρα (μιλώντας στο τηλέφωνο): Γεια σας. Ναι κύριε. Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί δεν πήρατε τα χαρτιά σας.

(Το αγόρι αφήνει το παιχνίδι και ανοίγει το κουτί που βρίσκεται μπροστά του. Βγαίνει ένα μικρό καφετί κουτάβι που χαμογελάει.)

Παιδί: Ουάου!! Καλό!!

(Το αγόρι παίρνει το κουτάβι στα χέρια του και το κοιτάει. Αυτό γαβγίζει. Παρατηρεί ότι στο κουτάβι λείπει το αριστερό μπροστά πόδι.)

-Αγόρι: Ωωω αυτή (η μητέρα του) πρέπει να με κοροϊδεύει (εκνευρισμένος πετάει το κουτάβι στο πάτωμα)

(Το κουτάβι σηκώνεται και πηγαίνει γαβγίζοντας στα πόδια του αγοριού.)

Αγόρι: Πήγαινε χάσου!! (Εκνευρισμένος κλωτσάει με το πόδι του το κουτάβι. Συνεχίζει να παίζει το βίντεο παιχνίδι. Δείχνει απορημένος και ξεφυσάει.

Το κουτάβι βρίσκει μια μπάλα κάτω από ένα έπιπλο. Την παίρνει και την κλωτσάει στο αγόρι. Εκείνο εκνευρισμένο την κλωτσάει μακριά του και η μπάλα μπαίνει μέσα στο κουτί. Το κουτάβι προσπαθεί να φτάσει το κουτί για να πάρει την μπάλα. Μην έχοντας όμως όλα τα πόδια του, σκουντουφλάει και πέφτει συνεχώς. Σηκώνεται όμως και συνεχίζει. Το αγόρι το κοιτάζει απορημένος και έκπληκτος, συνεχίζοντας να παίζει. Το κουτί έχει γυρίσει ανάποδα και κουτάβι είναι από κάτω του. Προσπαθώντας να βγει από αυτό μετακινεί το κουτί πέρα δώθε. Τελικά τα καταφέρνει και βγαίνει από το κουτί. Κοιτάζει απορημένο μέσα σε αυτό και βλέπει ότι δεν είναι εκεί η μπάλα. Γαβγίζει . Βλέποντας το αγόρι όλο το σκηνικό γελάει και αφαιρείται από το παιχνίδι του. Σύντομα όμως επανέρχεται σε αυτό ενοχλημένος που αφαιρέθηκε και ρίχνοντας μια άγρια ματιά στο κουτάβι. Το κουτάβι τελικά βρίσκει την μπάλα, τη δαγκώνει και αρχίζει να παίζει με αυτήν. Το αγόρι το παρακολουθεί. Το κουτάβι βλέπει ότι το αγόρι το κοιτάζει και με την μπάλα στο στόμα του κατευθύνεται προς το μέρος του σκουντουφλώντας. Σταματάει μπροστά στο πόδι του αγοριού και αφήνει κάτω την μπάλα, κουνώντας πέρα δώθε την ουρά του από χαρά. Ταυτόχρονα ξύνει το αφτί του με το πίσω πόδι του. Τελικά το αγόρι, παρατάει το βίντεο παιχνίδι του, αφήνει έναν αναστεναγμό και παίρνει την μπάλα στα χέρια του. Σηκώνεται, βάζει την μπάλα στη ζακέτα του και με τη βοήθεια των πατεριτσών του κατευθύνεται προς την πόρτα. Στο αγόρι λείπει το ένα πόδι του και μπορεί και περπατάει μόνο με το άλλο και τις πατερίτσες. Ακολουθούμενος από το κουτάβι ανοίγει την πόρτα του σπιτιού.)

-Αγόρι: Μαμά θα είμαστε έξω (βγαίνει έξω ακολουθούμενο από το κουτάβι).

(Το κουτάβι μπλέκεται στο πόδι του αγοριού και γαβγίζει από τη χαρά του. Το αγόρι πετάει την μπάλα στο κουτάβι και εκείνο τρέχει να την πιάσει. Πίσω του ακολουθεί το αγόρι.)

Τίτλοι τέλους.

➤ **Η φτώχεια λέει παραμύθια.**

<https://www.youtube.com/watch?v=wCyMDaWyk4o> .

Βρισκόμαστε σε μια γεμάτη με μικρά παιδιά σχολική αίθουσα την ώρα του μαθήματος. Οι φωνές που ακούγονται είναι της δασκάλας, του Μαξ, ενός μικρού αγοριού και ενός μικρού κοριτσιού συμμαθήτρια του Μαξ

Η δασκάλα απευθυνόμενη στα παιδιά τα ρωτάει:

-Δασκάλα: Ποια ήταν η ωραιότερη μέρα σας την εβδομάδα που πέρασε;;

(Όλα τα παιδιά σηκώνουν το χέρι τους θέλοντας να μιλήσουν.)

-Δασκάλα: Μάξ;; (Απευθύνεται σε ένα αγοράκι το οποίο δεν σήκωσε το χέρι του.)

-Μαξ: Πήγαμε μια όμορφη εκδρομή με όλη την οικογένεια. Πήγαμε με ένα ωραίο αμάξι, με μια αληθινή Mercedes (μάρκα αυτοκινήτου). (Το βίντεο δείχνει τον Μαξ να περπατάει με τη μητέρα και το αδερφάκι του στο καρότσι και να τρέχουν να προλάβουν το λεωφορείο.)

-Μαξ: Μετά επισκεφτήκαμε το θείο Πέτρο. Είναι βασιλιάς ή κάτι τέτοιο. Μένει σε ένα μεγάλο σπίτι. Σε ένα κανονικό παλάτι. (Ο Μαξ και η μητέρα του έχοντας περπατήσει με τα πόδια πηγαίνουν στις φυλακές.)

-Μαξ: Ο θείος Μαξ έχει πολλούς φίλους που τον επισκέπτονται αλλά και πολλούς εχθρούς. Μερικοί μάλιστα θέλουν να τον εκτοξεύσουν στο φεγγάρι. (Ο Μαξ περιμένει σε ένα διάδρομο γεμάτο μεγάλους ανθρώπους. Ταυτόχρονα η μητέρα του απέναντι του κουνάει το καρότσι με το μωρό που κλαίει. Βγαίνει ένας άνθρωπος από μια αίθουσα, χτυπάει την πόρτα και βρίζει.)

-Μαξ: Μετά πεινάσαμε σαν λύκοι και πήγαμε επιτέλους να φάμε. Υπήρχαν τόσα πολλά φαγητά που η μαμά μου αναγκάστηκε να πάρει και δύο σακούλες για το σπίτι. (Ο Μαξ μαζί με τη μητέρα του περιμένουν στην ουρά μαζί με άλλους ανθρώπους για να πάρουν τρόφιμα από το συσσίτιο. Ο Μαξ δίνει τη σακούλα του για να τη γεμίζουν τρόφιμα. Το ίδιο κάνει και η μητέρα του.)

-Μαξ: Και το βράδυ πήγαμε στη θάλασσα και όλη την ώρα παρακολουθούσαμε τα κύματα και τα καράβια. (Ο Μαξ βρίσκεται στα δημόσια πλυντήρια μαζί με τη μητέρα

του. Κρατάει στα χέρια του μια χάρτινη βαρκούλα και την κουνάει πέρα δώθε μπροστά από το πλυντήριο που πλένει τα ρούχα.)

-Κοριτσάκι: ΛΕΣ ΨΕΜΑΤΑ!! Τόση όμορφη ημέρα δεν υπάρχει!

(Ο Μαξ σκύβει το κεφάλι)

«Η φτώχεια λέει πολλά παραμύθια»

Τίτλοι τέλους

➤ *Would you give your jacket to Johannes? SOS Children's Villages Norway[OFFICIAL].*

<https://www.youtube.com/watch?v=L9O8j9OPZc8> .

Το βίντεο ξεκινάει δείχνοντας ένα αγόρι να κάθεται σε ένα παγκάκι μόνο του χωρίς μπουφάν μέσα στο κρύο και το χιόνι. Αυτοκίνητα περνούν από την μια κατεύθυνση στην άλλη.

Οι φωνές που ακούγονται είναι: του Γιοχάνες - το μικρό αγόρι χωρίς μπουφάν, μιας Κυρία με κασκόλ που παίζει στην 2^η σκηνή, μιας Ξανθιάς κοπέλας που παίζει στην 3^η σκηνή, μιας Κυρίας με καφέ μπουφάν που παίζει στην 4^η σκηνή, ενός Νεαρού με εξοπλισμό του σκι που παίζει στην 5^η, ενός Κύριου με μαύρο μπουφάν που παίζει στην 6^η σκηνή, μιας Κοπέλας με μπλε γάντια που παίζει στην 7^η σκηνή.

Το βίντεο θέτει δύο ερωτήματα.

«1^ο ερώτημα: Τι θα έκανες αν έβλεπες ένα παιδί να παγώνει;»

1^η σκηνή: Το βίντεο δείχνει το αγόρι να κάθεται στη στάση και να κρυώνει. Δίπλα του στέκεται όρθια μια κυρία που φοράει παλτό και κασκόλ.

Στο βίντεο αναφέρεται ότι οι συντελεστές στήσανε μια κρυφή κάμερα και βάλανε το Γιοχάνες σε μια στάση λεωφορείου στο Όσλο (πρωτεύουσα της Νορβηγίας).

2^η σκηνή: Στη στάση κάθεται μια ξανθιά κοπέλα με μπουφάν που παίζει με το κινητό της. Ο Γιοχάνες κρυώνει και προσπαθεί να ζεστάνει το κορμί του με τα χέρια του. Η κοπέλα σταματάει να παίζει και ρωτάει το Γιοχάνες.

-Ξανθιά κοπέλα: Δεν έχεις μπουφάν;;

-Γιοχάνες: Όχι. Κάποιος το έκλεψε.

-Ξανθιά κοπέλα: Αλήθεια;; Που;;

-Γιοχάνες: Ήμουν σε ένα εκπαιδευτικό ταξίδι με την τάξη μου. Η δασκάλα μου είπε να τη συναντήσω εκεί.

3^η σκηνή: Στη στάση περιμένει όρθια μια κυρία με καφέ μπουφάν.

-Κυρία με το καφέ μπουφάν: Έχεις τον αριθμό του τηλεφώνου της δασκάλας σου;;

-Γιοχάνες: Όχι.

-Κυρία με το καφέ μπουφάν: Αν το είχες μπορούσαμε να την καλέσουμε.

-Γιοχάνες: Ναι.

4^η σκηνή: Στη στάση περιμένει ένας νεαρός που κρατάει εξοπλισμό για σκι. Ακούει μουσική φορώντας τα ακουστικά του. Βγάζει τα ακουστικά του και ρωτάει το Γιοχάνες.

-Νεαρός: Ει αγόρι είσαι καλά;;

-Γιοχάνες: Όχι, κρυώνω πολύ.

-Νεαρός: Κρυώνεις;;

Ο Γιοχάνες γνέφει καταφατικά.

Επιστρέφουμε στην 2^η σκηνή, στην κυρία με το κασκόλ

Η κυρία απευθύνεται στον Γιοχάνες και τον ρωτάει:

-Κυρία: Να βάλω το κασκόλ μου στο λαιμό σου;;

-Γιοχάνες: Ναι.

Η κυρία βγάζει το κασκόλ της, το ανοίγει και το δίνει στο Γιοχάνες.

-Κυρία: Ορίστε, είναι ωραίο και ζεστό (και τυλίγει τον Γιοχάνες με αυτό).

6^η σκηνή: Στη στάση στέκει όρθιος ένας κύριος με μαύρο μπουφάν

-Κύριος: Πρέπει να κρυώνεις πάρα πολύ;;

-Γιοχάνες: Ναι.

Τότε ο κύριος βγάζει το μπουφάν του και τυλίγει πολύ καλά με αυτό τον Γιοχάνες.

-Γιοχάνες: Σας ευχαριστώ πάρα πολύ!

Ο κύριος κάθεται δίπλα στο Γιοχάνες μόνο με τα ρούχα του.

7^η σκηνή: Μια κοπέλα με μπλε γάντια είναι όρθια δίπλα στον Γιοχάνες.

-Κοπέλα: Κρυώνεις;;

-Γιοχάνες: Ναι.

-Κοπέλα: Ορίστε (και δίνει τα γάντια της στον Γιοχάνες).

-Γιοχάνες: Α σε ευχαριστώ!

Επιστρέφουμε στην 3^η σκηνή με την Ξανθιά κοπέλα.

Η κοπέλα βγάζει το μπουφάν της και την ζακέτα που φοράει.

-Ξανθιά κοπέλα: Σε ποιο σχολείο πάς;;

-Γιοχάνες: Ράμ-μπεργκ (Ramberg).

Η κοπέλα τυλίγει με τη ζακέτα της τον Γιοχάνες.

-Γιοχάνες: Είμαι όμως από το Μος (Moss).

Η κοπέλα φοράει ξανά το μπουφάν της.

Επιστρέφουμε στην 5^η σκηνή με τον νεαρό με τον εξοπλισμό του σκι.

Ο νεαρός βγάζει τα γάντια του και τα πετάει στον Γιοχάνες

-Νεαρός: Φόρεσε αυτά.

-Γιοχάνες: Α σε ευχαριστώ πολύ!

Επιστρέφουμε στην 4^η σκηνή με την Κυρία με το καφέ μπουφάν

Η κυρία βγάζει το μπουφάν της και σκεπάζει με αυτό τον Γιοχάνες. Ταυτόχρονα συνομιλεί με μια νεαρή κοπέλα που βρίσκεται εκεί δίπλα.

8η σκηνή. Παρέα νεαρών

Ένας νεαρός από την παρέα βγάζει το μπουφάν του και τυλίγει με αυτό τον Γιοχάνες.

2^ο ερώτημα: «Είσαι ένα άτομο που θα ενεργούσε όταν έβλεπε κάποιον που χρειάζεται βοήθεια;»

9^η σκηνή: Στη στάση του λεωφορείου κάθεται δίπλα στον Γιοχάνες ένας νεαρός με πορτοκαλί σκούφο. Έχει δώσει το μπουφάν του στον Γιοχάνες και έχει μείνει με το κοντομάνικο μπλουζάκι του.

«Τα παιδιά στη Συρία κρυώνουν.»

«Δωρεές εκτός Νορβηγίας.»

«Οι SOSMAYDAY είναι ένα δίκτυο ανθρώπων οι οποίο ΔΡΟΥΝ όταν προκύψει μια κρίση.»

Τίτλοι Τέλους

➤ **Doll test.** <https://www.youtube.com/watch?v=QRZPw-9sJtQ> .

Το βίντεο ξεκινάει αναφέροντας λίγα λόγια για το πείραμα:

Το «πείραμα της κούκλας» είναι ένα ψυχολογικό πείραμα που σχεδιάστηκε στη δεκαετία του 1940 στις ΗΠΑ για να ελέγξει τον βαθμό περιθωριοποίησης που αισθάνονται τα αфро-αμερικανικά παιδιά που προκαλείται από την προκατάληψη, τη διάκριση και το φυλετικό διαχωρισμό. Το επαναδημιουργήσαμε με παιδιά από την Ιταλία.

Οι φωνές που ακούγονται είναι του εκφωνητή που υποβάλλει ερωτήσεις στα παιδιά και των μικρών παιδιών που απαντούν. Επειδή δεν υπάρχουν τα ονόματα των παιδιών θα αναφέρονται με τα ρούχα που φορούν.

Η σκηνή ξεκινάει τοποθετώντας κούκλες - μωρά, ένα λευκό και ένα μαύρο, μπροστά από κάθε παιδί.

-Εκφωνητής: Ποια είναι η λευκή κούκλα;

Το κάθε παιδί δείχνει με το χέρι του τη λευκή κούκλα.

-Εκφωνητής: Ποια είναι η μαύρη κούκλα;

Το κορίτσι με την κόκκινη μπλούζα και τα σγουρά μαλλιά δείχνει την μαύρη κούκλα.

-Εκφωνητής: Ποια κούκλα είναι όμορφη;;

-Το μικρό κοριτσάκι με την κόκκινη μπλούζα και τα πιασμένα μαλλιά: Αυτή εδώ (και δείχνει την λευκή κούκλα).

Το αγόρι με το μπλε πουλόβερ και τα σγουρά μαλλιά δείχνει την μαύρη κούκλα.

-Εκφωνητής: Ποια κούκλα είναι άσχημη;

Το αγόρι με το μπλε πουκάμισο δείχνει τη μαύρη κούκλα.

Το αγόρι με το μπλε πουλόβερ και τα σγουρά μαλλιά δείχνει την λευκή κούκλα.

-Εκφωνητής: Ποια κούκλα είναι η καλή (φρόνιμη);;

Το μικρό κοριτσάκι με την κόκκινη μπλούζα και τα πιασμένα μαλλιά δείχνει την λευκή κούκλα.

-Εκφωνητής: Και ποια κούκλα είναι η κακιά (άτακτη);;

Το κοριτσάκι με τη ροζ μπλούζα δείχνει τη μαύρη κούκλα.
-Εκφωνητής: Και ποια κούκλα είναι η καλή (φρόνιμη);;
Το αγόρι με τη μπλε μπλούζα και τα γυαλιά δείχνει τη λευκή κούκλα
Το αγόρι με το μπλε πουκάμισο δείχνει τη λευκή κούκλα.
-Το κοριτσάκι με τη ροζ μπλούζα: Αυτή (και δείχνει τη λευκή μπλούζα).
-Εκφωνητής: Γιατί είναι όμορφη;
-Το μικρό κοριτσάκι με την κόκκινη μπλούζα και τα πιασμένα μαλλιά: Γιατί έχει μπλε μάτια.
-Εκφωνητής: Ποια κούκλα είναι η κακιά (άτακτη);;
Το αγόρι με το μπλε πουκάμισο δείχνει τη μαύρη κούκλα.
Το αγόρι με το μπλε πουλόβερ και τα σγουρά μαλλιά δείχνει την μαύρη κούκλα.
Το μικρό κοριτσάκι με την κόκκινη μπλούζα και τα πιασμένα μαλλιά δείχνει τη μαύρη κούκλα.
-Εκφωνητής: Γιατί είναι κακιά;;
-Το μικρό κοριτσάκι με την κόκκινη μπλούζα και τα πιασμένα μαλλιά: Γιατί είναι τελείως μαύρη.
-Εκφωνητής: Και ποια σου αρέσει;;
Το αγόρι με το μπλε πουκάμισο δείχνει τη μαύρη κούκλα.
Το αγόρι με τη μπλε μπλούζα και τα γυαλιά δείχνει τη μαύρη κούκλα.
Το κοριτσάκι με τη ροζ μπλούζα δείχνει τη μαύρη κούκλα.
Το αγόρι με το μπλε πουλόβερ και τα σγουρά μαλλιά δείχνει την μαύρη κούκλα.

Είναι εύκολο να σπάσει ένα μόριο ατόμου παρά μια προκατάληψη

Άλμπερτ Αϊνστάιν

-Εκφωνητής: Ποια κούκλα είναι μαύρη;
Το κορίτσι με την κόκκινη μπλούζα και τα σγουρά μαλλιά δείχνει την μαύρη κούκλα.
-Το κορίτσι με την κόκκινη μπλούζα και τα σγουρά: Με προσέβαλες.
-Εκφωνητής: Ποιος;;
-Το κορίτσι με την κόκκινη μπλούζα και τα σγουρά μαλλιά: Εσύ.
-Εκφωνητής: Γιατί ;
-Το κορίτσι με την κόκκινη μπλούζα και τα σγουρά μαλλιά: Γιατί με αποκάλεσες «μαύρη».
-Εκφωνητής: Γιατί προσβλήθηκες από αυτό;;

- Το κορίτσι με την κόκκινη μπλούζα και τα σγουρά μαλλιά: Γιατί άλλα παιδιά με έχουν προσβάλλει έτσι (με αυτό τον τρόπο) .
- Εκφωνητής: Όχι δεν ήμουν προσβλητικός.
- Το κορίτσι με την κόκκινη μπλούζα και τα σγουρά μαλλιά: Αυτή η κούκλα (και δείχνει τη λευκή) μου φαίνεται αστεία.

Τίτλοι Τέλους

➤ **Born a racist.** <https://www.youtube.com/watch?v=xvoQO9ouc0E> .

Οι φωνές που ακούγονται στο βίντεο είναι τριών μικρών αγοριών και του ενός από τους συντελεστές του βίντεο.

Το βίντεο ξεκινά αναφέροντας σε γραπτό λόγο ότι έγινε casting για μια νέα ταινία. Τρία παιδιά επιλέχθηκαν τυχαία και τους δόθηκε ένα σενάριο.

Δείχνει τα τρία μικρά αγόρια και μετά δείχνει το πρώτο αγόρι.

-Συντελεστής: Ποιο είναι το όνομα σου;;

-Πρώτο αγόρι: Το όνομα μου είναι NeevanathKumar.

-Δεύτερο αγόρι: Το όνομα μου είναι JulioAxelLoiXingWei.

-Τρίτο αγόρι: Το όνομα μου είναι RayyanDino.

-Συντελεστής: Πόσο χρονών είσαι;;

- NeevanathKumar: Είμαι 10 χρονών.

- RayyanDino: 7 χρονών.

- JulioAxelLoiXingWei: 7 χρονών.

-Συντελεστής: Τι θέλεις να γίνεις όταν μεγαλώσεις;;

- NeevanathKumar: Θέλω να γίνω παλαιοντολόγος όταν μεγαλώσω.

-JulioAxelLoiXingWei: Θέλω να γίνω πυροσβέστης.

-RayyanDino: Ηθοποιός

-Συντελεστής: Γιατί;;

- NeevanathKumar: Αγαπώ το σκάψιμο απολιθωμάτων και αγαπώ τους δεινόσαυρους.

- JulioAxelLoiXingWei: Επειδή θέλω να σώζω ανθρώπους.

-RayyanDino:Θέλω να αγοράσω ένα σπορ αμάξι.

-Συντελεστής: Αυτή είναι η Αμέλια (εμφανίζεται ένα μικρό κοριτσάκι).

- NeevanathKumar: Γεια σου.

-Αμέλια: Γεια (απευθύνεται στον JulioAxelLoiXingWei).

-JulioAxelLoiXingWei: Γεια.

Ο RayyanDino κουνάει ντροπαλά το χέρι του.

Συντελεστής: Τι σου αρέσει πάνω στην Αμέλια;

- NeevanathKumar: Μου αρέσει το καπέλο που φοράει.

- JulioAxelLoiXingWei: Είναι τόσο γλυκιά.

Ακούγονται τα γέλια της Αμέλιας.

Ο RayyanDino δεν απαντάει. Κουνιέται πέρα δώθε ντροπαλά.

-NeevanathKumar: Νομίζω ότι είναι φιλική.

-Συντελεστής: Κάτι άλλο;;

- JulioAxelLoiXingWei: Τα πάντα.

Ο RayyanDino δεν απαντάει. Χτυπάει με το κεφάλι του με το χέρι του.

-Συντελεστής: Κάνε μια αστεία γκριμάτσα .

Και τα τρία αγόρια κάνουν μια αστεία γκριμάτσα .

Η Αμέλια γελάει.

-Συντελεστής: Αγκάλιασε την.

Και τα τρία αγόρια αγκαλιάζουν την Αμέλια το καθένα ξεχωριστά.

Σε αυτό το σημείο ο σκηνοθέτης άλλαξε κρυφά το σενάριο.

-Συντελεστής (απευθυνόμενος στονNeevanathKumar) : ΤΩΡΑ ΧΤΗΠΗΣΕ ΤΗΝ.

- Συντελεστής (απευθυνόμενος στονJulioAxelLoiXingWei): ΧΤΥΠΑ ΤΗΝ.

-Συντελεστής (απευθυνόμενος στονRayyanDino): ΧΤΥΠΑ ΤΗΝ.

-JulioAxelLoiXingWei:Γιατί χρειάζεται να την χτυπήσω;;

-NeevanathKumar: Όχι.

- RayyanDino: Όχι.

-JulioAxelLoiXingWei:Όχι.

-NeevanathKumar: Δεν είναι σωστό να χτυπάμε τους ανθρώπους.

-JulioAxelLoiXingWei:Δεν είναι σωστό να ρίχνουμε σφαλιάρες στους ανθρώπους.

-RayyanDino: Είναι λάθος να χτυπάμε τους ανθρώπους.

-Συντελεστής: Αν η Αμέλια είχε διαφορετικό χρώμα δέρματος από εσένα, θα ήσασταν ακόμα φίλοι μαζί της;;

-JulioAxelLoiXingWei:Ναι.

-Συντελεστής: Θα ήθελες να είσαι φίλος με την Αμέλια;; (απευθυνόμενος στον NeevanathKumar, ως συνέχεια της προηγούμενης ερώτησης)

- NeevanathKumar: Φυσικά.
- Συντελεστής: Θα ήθελες να είσαι φίλος με την Αμέλια;; (απευθυνόμενος στον RayyanDino, ως συνέχεια της πρώτης ερώτησης)
- RayyanDino: Ναι.
- Συντελεστής: Αλλά η Αμέλια έχει διαφορετικό χρώμα δέρματος από εσένα, πως θα μπορείτε να είστε ακόμα φίλοι;; (απευθύνεται και στα τρία παιδιά)
- RayyanDino: Ποια η διαφορά;;
- JulioAxelLoiXingWei: Τι πάει λάθος με τα χρώματα;
- NeevanathKumar: Ποια είναι η διαφορά;;
- RayyanDino: Είναι το ίδιο.
- NeevanathKumar: Υπάρχει διαφορά;;
- RayyanDino: Ποιος είπε ότι είναι διαφορετικό;;

«Κανένα παιδί δεν γεννιέται ΡΑΤΣΙΣΤΗΣ.

Κανένα παιδί δεν γεννιέται ΘΥΜΑ.

Η γενιά μας είναι ΚΑΤΕΣΤΡΑΜΜΕΝΗ.

Μην ΚΑΤΑΣΤΡΕΨΟΥΜΕ τη δική τους.»

Τίτλοι Τέλους

•Δραστηριότητα: «ακούω και κατανοώ» (άσκ.1) – Κείμενο για εκφώνηση από τον / την εκπαιδευτικό

Τον σκύλο μου τον λένε Αλέξη. Τον συνάντησα πρώτη φορά σε μια φιλοζωική οργάνωση που πήγα απλά για να δω τα ζώακια που ήταν διαθέσιμα για υιοθεσία. Δεν ήξερα αν ήθελα να υιοθετήσω κάποιο, αλλά μόλις τον είδα και τον πήγα μια μικρή βόλτα, κολλήσαμε για πάντα!

Ο Αλέξης είναι δεκαεφτά κιλά και θεωρείται σκυλί μεσαίου μεγέθους. Το σώμα του είναι μέτριο σε ύψος, λεπτό και μυώδες. Το τρίχωμα του είναι κοντό και έχει τρία χρώματα, μαύρο, άσπρο και μπεζ. Ο σκύλος μου είναι υπάκουος, πειθαρχημένος, ήσυχος όταν πρέπει, γεμάτος ενέργεια και όρεξη για εκπαίδευση, αλλά όταν μπαίνει κάποιος ξένος στο σπίτι, γαυγίζει μέχρι να τον μυρίσει και να

τον γνωρίσει καλύτερα. Αυτό είναι ενοχλητικό, αλλά και καλό, γιατί δείχνει ότι έχει το αίσθημα του φύλακα.

Με τον Αλέξη έχουμε μια μοναδική σχέση! Δε θα ξεχάσω ποτέ την πρώτη μέρα που ήρθε στο σπίτι! Ήταν φοβισμένος και σερνόταν προς εμένα για να τον χαϊδεύω συνέχεια. Πιστεύω πως ο Αλέξης με νιώθει σαν αδερφή του και με αγαπάει πολύ. Κι εγώ τον νιώθω σαν αδερφό μου, τον προσέχω σαν τα μάτια μου και τον αγαπώ πολύ!

Απαντήσεις: 1)β , 2)α , 3)β , 4)γ , 5)β, 6)β.

•Δραστηριότητα: «ακούω και κατανοώ» (άσκ.2) - Κείμενο για εκφώνηση από τον / την εκπαιδευτικό

«Αξιότιμε κύριε,

Σας γράφω αυτό το άρθρο για να σας πω πόσο επικίνδυνο φαινόμενο θεωρώ τον ρατσισμό.

Ο ρατσισμός είναι κάτι που μπορεί να σκοτώσει σωματικά και ψυχικά ένα παιδί. Δεν είναι δίκαιο να περνάει ένα μαύρο παιδάκι και όλοι να το αγνοούν, ενώ μετά να βλέπεις έναν άλλο που είναι ίδιος με σένα και να τον χαιρετάς.

Αν σκέφτονταν και έμπαιναν στη θέση ενός παιδιού που καθημερινά υποφέρει από τον ρατσισμό, δε θα φέρονταν έτσι. Ο ρατσισμός είναι καταστροφή, όχι μόνο για εκείνους που τον υποφέρουν, αλλά και γι' αυτούς που τον πράττουν. Χάρης σ' αυτόν μπορεί να ξεσπάσει από στιγμή σε στιγμή πόλεμος. Επειδή αυτοί που τον δέχονται κάποια μέρα θα ξεσπάσουν και τότε θα πάρουν την εκδίκηση τους κάνοντας καταστροφικές ενέργειες. Το βασικότερο δικαίωμα ενός παιδιού είναι η αγάπη.

Αυτό το γεγονός έχει στιγματίσει αρνητικά τη ζωή τους και σκέφτονται ήδη, αυτή τη στιγμή που μιλάμε, πώς θα εκδικηθούν για αυτό.

Γι' αυτούς τους λόγους, πρέπει να ληφθούν αυστηρά μέτρα για την εξάλειψη του ρατσισμού, και την αναπλήρωση των δικαιωμάτων αυτών των παιδιών, όπως η εκπαίδευση, η ψυχαγωγία τους και το βασικότερο δικαίωμα ενός παιδιού, η αγάπη.

<https://www.diaforetiko.gr/sigkinitiko-kimeno-enas-12chronos-mathitis-grafi-gia-to-ratsismo/>

• **Δραστηριότητα: «ακούω και κατανοώ» (άσκ.3) - Κείμενο για οπτικοακουστική παρακολούθηση από το διαδίκτυο**

➤ *Amazing things happen*

- Βίντεο Μεταγλωτισμένο στα Ελληνικά:
<http://amazingthingshappen.tv/?projects=greek>
- Βίντεο στην αγγλική: <https://www.youtube.com/watch?v=RbwRrVw-CRo>
- Βίντεο στην αγγλική με ελληνικούς υπότιτλους:
<https://www.youtube.com/watch?v=ox5G1SLUvn0>

Η φωνή που ακούγεται είναι του εκφωνητή:

-Εκφωνητής: Είμαστε όλοι διαφορετικοί και αυτό είναι υπέροχο! Μερικές διαφορές είναι εύκολο να τις παρατηρήσεις. Ύψος. Χτένισμα. Φύλο. Χρώμα ματιών κλπ. Άλλες διαφορές δεν μπορούν να παρατηρηθούν. Τα αγαπημένα μας φαγητά, φόβοι ή ειδικές ικανότητες.

Περιέργως ο τρόπος που βλέπουμε τον κόσμο είναι επίσης διαφορετικός. Για παράδειγμα τι βλέπετε σε αυτή τη φωτογραφία;; (εμφανίζεται μια εικόνα με ένα ζώο). Οι περισσότεροι άνθρωποι βλέπουν μια πάπια, αλλά μερικοί από εσάς ίσως έχουν δει ένα κουνέλι. Όποιο και αν δείτε είστε σωστοί. Αυτό είναι απλά ένα σχέδιο «τέχνασμα» για να σας δείξει ότι όλοι οι εγκέφαλοι λειτουργούν διαφορετικά.

Ο εγκέφαλος είναι ο υπολογιστής του σώματος σας. Λειτουργεί διαφορετικά σε όλους μας και ελέγχει τον τρόπο που μαθαίνουμε. Για αυτό είμαστε όλοι καλοί σε διαφορετικά πράγματα. Το πώς νιώθεις. Για αυτό όλοι αισθανόμαστε διαφορετικά συναισθήματα. Και το πώς επικοινωνείς.

Μερικές φορές ο εγκέφαλος συνδέεται με τέτοιο τρόπο ώστε να επηρεάζει τις αισθήσεις και το πώς αντιλαμβανόμαστε και διαβάζουμε καταστάσεις και αλληλεπιδράσεις. Αυτό είναι γνωστό ως *αυτισμός*.

Πολλοί άνθρωποι έχουν αυτισμό. Έτσι είναι πιθανόν να γνωρίζετε ήδη ένα άτομο με αυτισμό. Και για αυτό το λόγο είναι χρήσιμο να ξέρετε μερικά πράγματα για τον αυτισμό.

Η ειδική καλωδίωση μέσα σε έναν αυτιστικό εγκέφαλο μπορεί μερικές φορές να κάνει το άτομο καλό σε καθήκοντα που μπορεί να βρίσκουμε εμείς δύσκολα, όπως τα μαθηματικά, τη ζωγραφική ή τη μουσική. Μπορεί να κάνει και το αντίθετο και δραστηριότητες που τις βρίσκουμε εύκολες να είναι υπερβολικά δύσκολες για αυτούς. Όπως το να κάνεις φίλους.

Οι αισθήσεις στέλνουν συνεχώς πληροφορίες στον εγκέφαλο σας για το περιβάλλον και τους άλλους ανθρώπους. Ωστόσο όταν ο εγκέφαλος ενός ατόμου και οι αισθήσεις του δεν επικοινωνούν καλά ο εγκέφαλος μπορεί να γίνει συγκλονισμένος και μπερδεμένος, επηρεάζοντας τον τρόπο που βλέπουν τον κόσμο. Φανταστείτε τον εαυτό σας να περπατάει στο δρόμο. (Δείχνει μέσα από τα μάτια ενός αυτιστικού ατόμου να περπατάει στο δρόμο- τα πάντα γύρω του είναι θολά). Αυτό είναι το πώς ο εγκέφαλος, ατόμου με αυτισμό, μπορεί να βιώσει τον ίδιο περίπατο. Τρομακτικό δεν είναι;;

Δυστυχώς σε πολλές περιπτώσεις το άτομο δεν μπορεί να πει δυνατά πώς αισθάνεται. Έτσι ακόμα και αν υπάρχει χάος στο κεφάλι τους, φαίνονται εντάξει εξωτερικά, δεν μπορούν αν ζητήσουν βοήθεια.

Όλοι αναπτύσσουμε συμπεριφορές που μας βοηθούν να νιώθουμε ήρεμοι σε δυσάρεστες καταστάσεις. Μπορεί να κοιτάξουμε μακριά, να αγκαλιάσουμε τον εαυτό μας, να μασήσουμε να νύχια μας, να κινούμαστε νευρικά, να δαγκώσουμε τα χείλη μας και ούτω καθεξής. Ομοίως οι άνθρωποι με αυτισμό αναπτύσσουν συμπεριφορές που τους βοηθούν να αντιμετωπίσουν αυτές τις έντονες στιγμές. Αυτές οι ενέργειες μπορεί να φαίνονται ασυνήθιστες αλλά είναι απλώς ο τρόπος τους να αισθάνονται ήρεμοι. Όταν συμβαίνει αυτό σημαίνει ότι περνάνε δύσκολα. Το καλό πράγμα που πρέπει να κάνετε δεν είναι να τους δημιουργείτε ακόμη πιο πολλές δυσκολίες, με το να τους θυμώνετε, να τους αγνοείτε ή να τους κοροϊδεύετε. Θυμηθείτε πως απλά και μόνο επειδή ένα Playstation δεν μπορεί να διαβάσει ένα παιχνίδι Xbox, δεν σημαίνει πως είναι χαλασμένο.

Τα άτομα με αυτισμό χρειάζονται φίλους που είναι πρόθυμοι να πάρουν το χρόνο να τους γνωρίσουν. Με καλή επικοινωνία και αρκετή υπομονή, όλοι θα ήταν καλύτεροι.

Τα άτομα με αυτισμό δεν είναι άρρωστα ή χαλασμένα, έχουν απλά μια μοναδική άποψη για τον κόσμο. Και με λίγη υποστήριξη από τους φίλους τους θα μπορούσαν ίσως να μοιραστούν αυτή την άποψη μαζί μας.

Ο Αυτισμός μπορεί να κάνει υπέροχα πράγματα να συμβούν!

Τίτλοι Τέλους

Το βίντεο κλείνει με το εξής μήνυμα:

Ο σκοπός αυτού του βίντεο είναι να εντείνει την ευαισθητοποίηση για τον αυτισμό στο κοινό που δεν είναι αυτιστικό, να τονώσει την κατανόηση και την ανεκτικότητα στις μελλοντικές γενιές.

Προορίζεται για προβολή, συζήτηση, κοινοποίηση (δωρεάν) από τον οποιονδήποτε αλλά ειδικότερα από δασκάλους και γονείς.

Το κατασκευασμένο γλωσσικό εκπαιδευτικό υλικό

Ξεκλειδώνω την ελληνική κουλτούρα

με

τη νέα ελληνική γλώσσα

Εκπαιδευτικό Υλικό για την
Εκμάθηση της Ελληνικής ως
Δεύτερη / Ξένη Γλώσσα

Επίπεδο A2 –
Βασική Γνώση

Εισαγωγή

Përshëndetje! Unë jam
Kevin. Flas Shqip dhe
pak Greqisht!

Përshëndetje! Edhe unë te
njëjtat. Unë jam Dorina!

Γεια σου! Με λένε Jannet.
Μιλάω Ελληνικά και λίγα
Αφρικάνικα!

Γεια! Εμένα με λένε Ορέστη
και μιλάω Ελληνικά και
λίγα Αγγλικά.

Μαζί θα ζήσουμε για λίγο
στην Ελλάδα, στην όμορφη
πόλη της Θεσσαλονίκης!

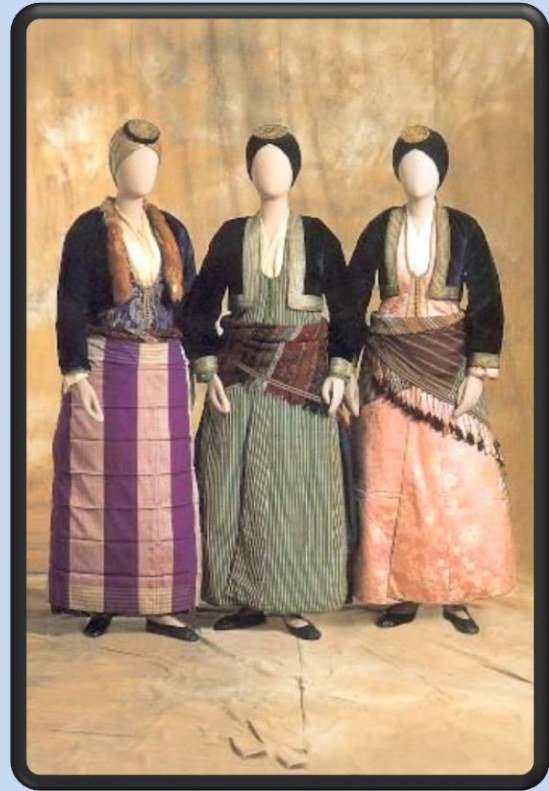

Θα ανέβουμε σε
λεωφορείο hop on
- hop off!

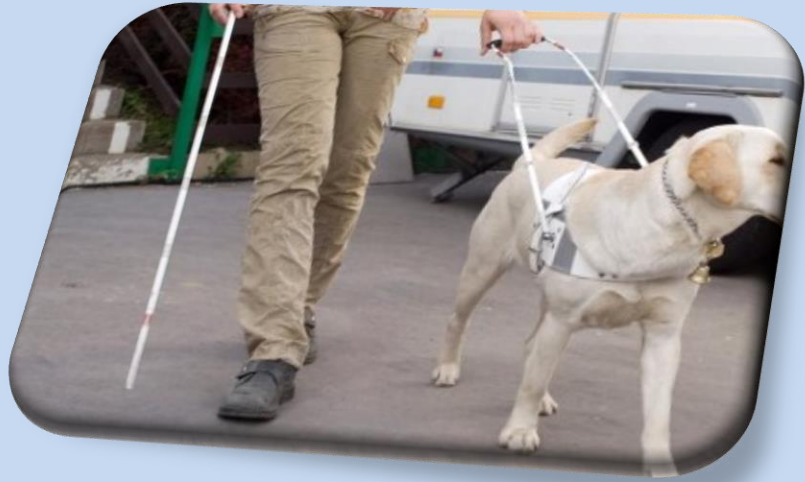

Θα γνωρίσουμε από
κοντά διάφορα ζώα!

Θα αποκτήσουμε
γνώσεις για
πολλά διαφορετικά
θέματα...

... για άλλους
πολιτισμούς και
κουλτούρες ...

... για άτομα με
ειδικές ανάγκες...και
πολλά πολλά άλλα!

Όλα αυτά θα τα καταφέρουμε
μαθαίνοντας... κανόνες της
ελληνικής γλώσσας, ελληνικές
λέξεις και φράσεις, να
διαβάζουμε και να κατανοούμε
ελληνικά κείμενα...

να μιλάμε και να
επικοινωνούμε στα
ελληνικά...

να ακούμε και να
κατανοούμε
ελληνικά κείμενα...

να σκεφτόμαστε
και να γράφουμε
στα ελληνικά!

Μα, γιατί είμαστε ακόμη
εδώ; Πάμε να
ξεκλειδώσουμε την
ελληνική κουλτούρα με
τη νέα ελληνική γλώσσα;

Πάμε!!!

*Ε! Είμαι και εγώ εδώ! Θα
σας περιμένω στο τέλος
της 8ης ενότητας για... να
δω αν με κερδίσατε!*

1η Ενότητα

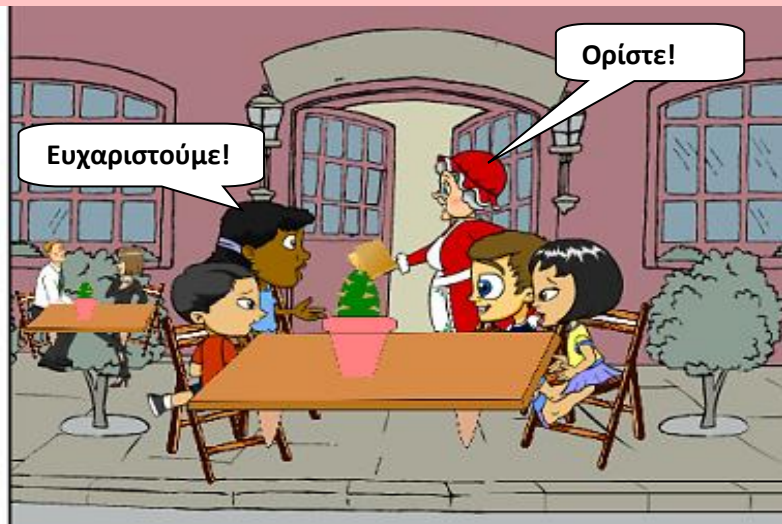
Το καλωσόρισμα στη Θεσσαλονίκη!

Στην 1η ενότητα θα μάθω...

Να διαβάζω και να καταλαβαίνω	το κείμενο «Το καλωσόρισμα στη Θεσσαλονίκη»
Να ακούω και να καταλαβαίνω	μια παραγγελία σε μαγαζί με ροφήματα - είδη άρτου - γλυκά
Να μιλώ και να επικοινωνώ	<ul style="list-style-type: none"> • για να συστήσω τον εαυτό μου και άλλους • για να γνωριστώ φιλικά με τον συνομιλητή μου
Να σκέφτομαι και να γράφω	έναν τιμοκατάλογο
Λεξιλόγιο	<ul style="list-style-type: none"> • για ροφήματα, είδη άρτου και γλυκά • για να κάνω μια παραγγελία • για να γνωριστώ σύντομα με κάποιον
Κανόνες της γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> • για τα ισοσύλλαβα θηλυκά ουσιαστικά σε -ος, πληθ. -οι • για τα βεβαιωτικά / διστακτικά / αρνητικά επιρρήματα • για τα επιρρήματα που προέρχονται από επίθετα σε -ος και λήγουν σε -α ~ • για τους ομοιόπτωτους προσδιορισμούς υποκειμένου: «επιθετικό προσδιορισμό», «παράθεση», «επεξήγηση»

διαβάζω και κατανοώ

1. Χρωματίζουμε Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ).

Όταν βρίσκουμε λάθος, το **διαγράφουμε** και γράφουμε δίπλα το σωστό.

α) Το κορίτσι από την Αλβανία λέγεται Aurela.	Σ	Λ
β) Το αγόρι από την Ελλάδα ονομάζεται Αλέξης.	Σ	Λ
γ) Η δασκάλα ονομάζεται Jannet.	Σ	Λ
δ) Ο δάσκαλος λέγεται Αλέξης.	Σ	Λ
ε) Το αγόρι από την Αλβανία λέγεται Kevin και το κορίτσι από την Ελλάδα λέγεται Jannet.	Σ	Λ

2. Κυκλώνουμε το σωστό.

Προσοχή! Σε κάθε πρόταση ίσως υπάρχουν περισσότερες από μία σωστές απαντήσεις.

1) Πού συναντήθηκαν πρώτη φορά οι δύο παρέες;

- α) Στο Αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης “Μακεδονία”.
- β) Στον Σταθμό Υπεραστικών Λεωφορείων “Μακεδονία”.
- γ) Στη Θεσσαλονίκη.

2) Ποιος πρότείνει να φάνε και να πιούνε κάτι στο κέντρο της πόλης;

- α) Η κυρία Aurela.
- β) Ο κύριος Αλέξης.
- γ) Ο Ορέστης.

3) Τα παιδιά στην τελευταία εικόνα της σελίδας 11 είναι...

- α) θυμωμένα μεταξύ τους.
- β) ενθουσιασμένα.
- γ) λυπημένα.

4) Ποιο παιδί ζήτησε τον κατάλογο;

- α) ο Kevin.
- β) η Dorina.
- γ) ο Ορέστης.

5) Η Jannet ...

- α) έχει δύο αδερφούς.
- β) είναι μοναχοπαίδι.
- γ) θυμήθηκε ότι δεν πλήρωσαν τον λογαριασμό.

6) Όταν τα παιδιά έφυγαν, η σερβιτόρα ...

- α) δεν τους χαιρέτησε.
- β) νευρίασε.
- γ) ήταν ευγενική και χαμογελαστή.

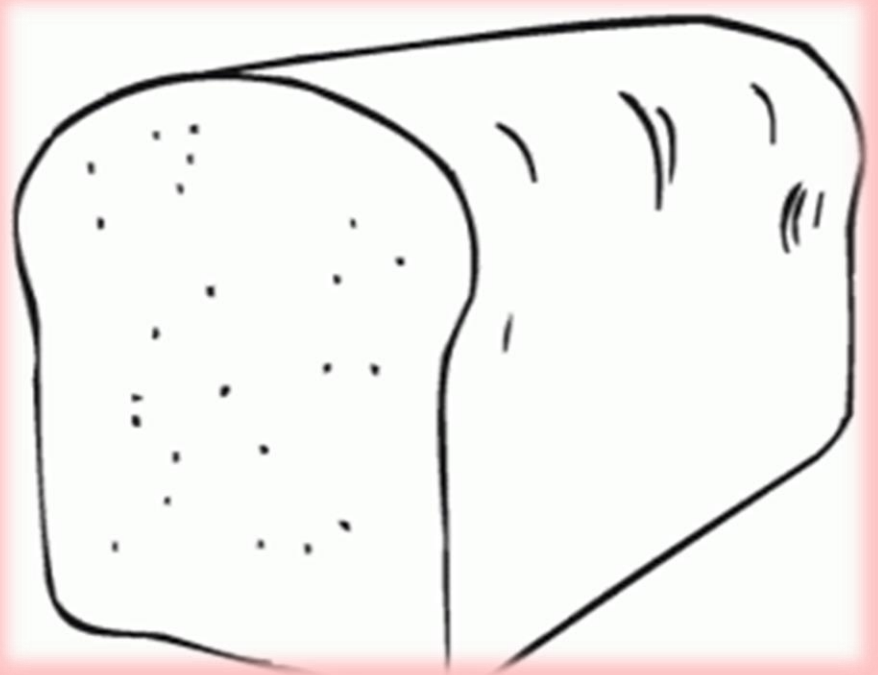
Τα «είδη άρτου» και τα «γλυκά» ανήκουν στα «ροφήματα»;

Νομίζω ότι είναι «φαγώσιμα». Οι λέξεις «ποτά» και «ροφήματα» σημαίνουν το ίδιο;

1. Η Dorina και ο Kevin μπέρδεψαν τις λέξεις. Ποιες φανερώνουν **φαγώσιμα** και ποιες **ροφήματα**; Θα τους βοηθήσουμε; **Γράφουμε αυτά που μπορούμε να φάμε** μέσα στο ψωμί και **αυτά που μπορούμε να τα πιούμε** μέσα στο φλιτζάνι.

χυμός πορτοκάλι τηγανίτες
μπουγάτσα με τυρί
κόκα κόλα
πίτσα πίτα
τσάι λεμόνι
κρουασάν
κουλούρι Θεσσαλονίκης
αναψυκτικό
τρίγωνα Πανοράματος

νερό τυρόπιτα

σπανακόπιτα

λεμονάδα αναψυκτικό

χυμός ανανά σπιτική λεμονάδα

λουκουμάδες

μπουγάτσα με κρέμα

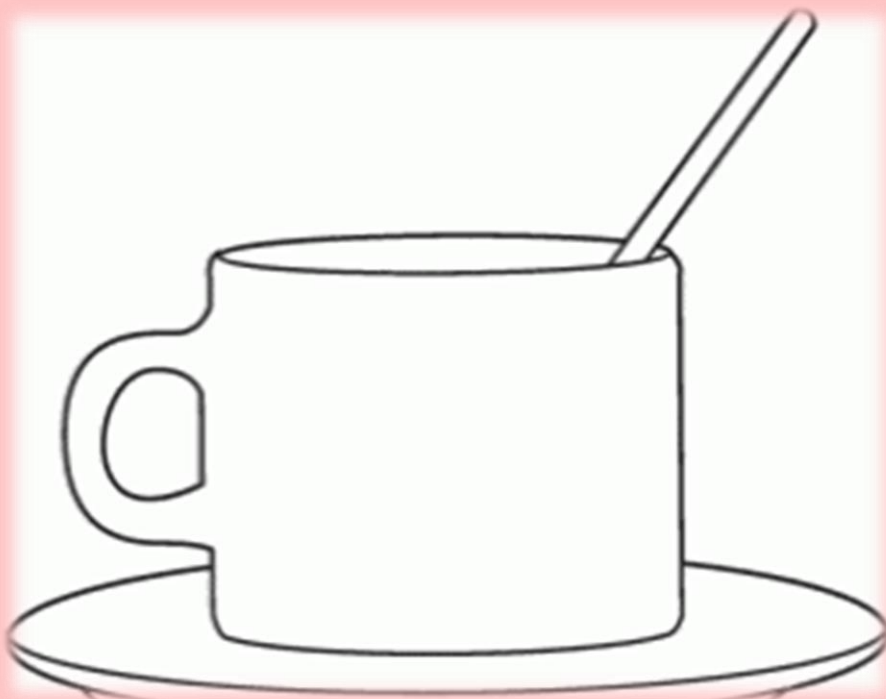
τοστ

καφές

παγωτό κυπελάκι / χωνάκι

τσάι

σάντουιτς

2. Βάζουμε τις προτάσεις μιας παραγγελίας στη σωστή σειρά.

- α).... – Έχετε μπουγάτσα με σπανάκι;
 β).... – Θα πιείτε κάτι;
 γ).... – Όχι, έχω μπουγάτσα με τυρί.
 δ).... – Σπιτική ή αναψυκτικό;
 ε).... – Παρακαλώ, τι θα πάρετε;
 ζ).... – Σπιτική, παρακαλώ.
 η).... – Μια μπουγάτσα με τυρί, παρακαλώ.
 θ) – Θα ήθελα μια λεμονάδα.
 ι) – Έφτασε!

 Στους μεγαλύτερους μου & σε όσους δε γνωρίζω μιλάω στο β' πληθυντικό πρόσωπο!

3. Συμπληρώνουμε τα κενά μιας σύντομης γνωριμίας. Ενώνουμε τις

ερωτήσεις με τις απαντήσεις τους.

α) Γεια σου. Πώς σε _____;	i) Όχι, είμαι _____.
β) Πόσο _____ είσαι;	ii) _____ από την Τουρκία.
γ) Έχεις _____;	iii) Με _____ Αφροδίτη.
δ) Πού _____;	iv) Είμαι δέκα _____.
ε) Από πού _____;	v) _____ στη Θεσσαλονίκη,
στην _____ Αριστοτέλους.

σχηματίζω τη γλώσσα

Ισοσύλλαβα θηλυκά ουσιαστικά σε -ος,Πληθ. -οι

Προπαροξύτονα

Πτώσεις	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ονομ.	η	είσοδος	οι	είσοδοι
Γεν.	της	εισόδου	των	εισόδων
Αιτ.	την	είσοδο	τις	εισόδους
Κλητ.	-	(είσοδε)	-	(είσοδοι)

Όπως το ουσιαστικό η είσοδος κλίνονται τα:

παροξύτονα σε -ος

π.χ. η λεωφόρος

οξύτονα σε -ος

π.χ. η οδός

προπαροξύτονα σε -ος

π.χ. η παράγραφος

Παρατηρήσεις!

• Τα οξύτονα και τα παροξύτονα τονίζονται σε όλες τις πτώσεις όπου και στην ονομαστική του ενικού: π.χ. η λεωφόρος, της λεωφόρου, κτλ.

• Τα προπαροξύτονα θηλυκά σε -ος στη α) γενική του ενικού, β) γενική του πληθυντικού και γ) στην αιτιατική του πληθυντικού κατεβάζουν τον τόνο στην παραλήγουσα: π.χ. η είσοδος, της εισόδου, των εισόδων, τις εισόδους.

Επιρρήματα

♦ Οι άκλιτες λέξεις που προσδιορίζουν ένα ρήμα και φανερώνουν *τόπο, χρόνο, τρόπο, ποσό, βεβαίωση/ δισταγμό/ άρνηση* λέγονται **επιρρήματα**.

♦ Τα επιρρήματα που φανερώνουν **βεβαίωση/ δισταγμό/ άρνηση**, ονομάζονται **βεβαιωτικά** (ναι, εντάξει, βέβαια, μάλιστα, αλήθεια) / **διστακτικά** (ίσως, ψέματα) / **αρνητικά** (όχι, δε(ν), μη(ν)).

π.χ. -Θέλεις να έρθεις σπίτι μου;

↓ ↓ ↓ -Ίσως.

- Βέβαια! / Ναι! / Εντάξει!

↓ -Όχι. / Δεν είναι καλή ιδέα.

Εκτός από ρήματα, τα επιρρήματα μπορεί να προσδιορίζουν και επίθετα ή άλλα επιρρήματα.

π.χ. Είσαι πολύ καλός. , Ήρθες πολύ αργά.

→ Επιρρήματα σε -α

Από κάθε επίθετο τριγενές και τρικατάληκτο σε **-ος**

↓
επίρρημα σε **-α**.

...

...

π.χ. ο ήσυχος, η ήσυχη, το ήσυχο → ήσυχα
 ο τέλειος, η τέλεια, το τέλειο → τέλεια
 ο θηλυκός, η θηλυκιά, το θηλυκό → θυλυκά
 (και θηλυκ-ή)

 Μπορείς να βρεις 3 επιρρήματα σε **-α** που σχηματίζονται από επίθετα σε **-ος**; (δες το κείμενο)

1. _____ 2. _____ 3. _____

Παιδιά καταλάβατε
τη γραμματική του
μαθήματος;

Εγώ, κυρία, δεν την κατάλαβα καλά.

Ναι, κυρία Aurella!

Ας την ξαναδούμε! Οι
ασκήσεις μπορούν να
περιμένουν!

1. Βάζουμε το θηλυκό ουσιαστικό της παρένθεσης σε σωστή πτώση, σωστό αριθμό και συμπληρώνουμε τα κενά.

- α) Σε κάθε αεροπλάνο υπάρχει ___έξοδος___ κινδύνου. (έξοδος)
- β) Στην _____ Γιαννιτσών βρίσκεται ο Υπεραστικός Σταθμός Λεωφορειών “Μακεδονία” ή αλλιώς το “ΚΤΕΛ Θεσσαλονίκης”. (οδός)
- γ) Η νέα ελληνική γλώσσα περιλαμβάνει την κοινή και τις _____ .
(διάλεκτος)
- δ) Αύριο οι γονείς μου έχουν τη γιορτή της _____ τους. (επέτειος)
- ε) Η έκταση των _____ είναι μεγάλη. (παράγραφος)
- ζ) Στις εκλογές γίνεται αρίθμηση των _____. (ψήφος)

2. Αντιστοιχίζουμε.

α) Το νησί της	i) Ηπείρου.
β) Ο καπετάνιος μοίρασε τις	ii) μέθοδοι.
γ) Τα κάλαντα της Βόρειας	iii) Καλύμνου.
δ) Ιατρικές	iv) λέμβους.
ε) Κατασκευή	v) ασφάλτων.

Πολλά θηλυκά τοπωνύμια (= ονόματα τόπων)

τελειώνουν σε **-ος** και κλίνονται όπως τα θηλυκά ουσιαστικά σε **-ος**.

π.χ. η Ήπειρος (της Ηπείρου...), η Ρόδος (της Ρόδου...), η Κάρπαθος (της Καρπάθου...), κ.ά.

3. α) Υπογραμμίζουμε τα επίθετα από το καφέ πλαίσιο,

β) σχηματίζουμε τα τρία γένη τους και το επίρρημα που δημιουργείται από αυτά,

γ) συμπληρώνουμε τον διάλογο με τα επιρρήματα από το καφέ πλαίσιο και με όσα σχηματίσαμε στον πίνακα.

α)

όμορφος εντάξει μάλιστα καλός ψέματα ίσως δε έξυπνος
περίεργος καλός δεν άσχημος βέβαιος αλήθεια

β)

Επίθετο στα τρία γένη	Επίρρημα
ο η το
.....
.....
.....
.....
.....

γ)

- Καλημέρα Μάρθα! Σου πέρασε ο κοιλόπονος; Νιώθεις _____ ;

- Γεια σου Μιχάλη! Νιώθω πιο _____ σήμερα.

- Δηλαδή _____ θα έρθεις στο πάρτι;

- _____ δεν μπορέσω. Θα το μάθω _____ το απόγευμα.

Περιμένω να δω αν θα είμαι καλύτερα.

- _____ . Κάθε χρόνο είσαι και εσύ στα γενέθλια μου. Δε λείπεις ποτέ!
Θα είναι _____ χωρίς εσένα, _____ λέω!
- _____ λες! Θα περάσετε πολύ _____ και χωρίς εμένα.
Δε φέρθηκα _____ τις προηγούμενες ημέρες. Έπρεπε να μείνω σπίτι για να γίνω _____ .
- _____ πειράζει. Θα περιμένω τηλέφωνο σου το απόγευμα.
- _____ . Φιλιάκια!

Ομοιόπρωτοι Προσδιορισμοί Υποκειμένου:

♦**Ομοιόπρωτοι*** προσδιορισμοί είναι οι λέξεις/φράσεις που βρίσκονται στον ίδιο αριθμό - πτώση (το γένος μπορεί να διαφέρει) με τη λέξη/φράση που προσδιορίζουν.

♦**Το υποκείμενο ενός ρήματος μπορεί να προσδιορίζεται** από ομοιόπρωτους προσδιορισμούς ή αλλιώς ομοιόπρωτους ονοματικούς** προσδιορισμούς. Οι προσδιορισμοί που μας δίνουν πληροφορίες για το υποκείμενο λέγονται:

1) επιθετικός προσδιορισμός 2) επεξήγηση 3) παράθεση.

~ ~ ~

1) Ο επιθετικός προσδιορισμός φανερώνει ένα μόνιμο χαρακτηριστικό του ουσιαστικού που προσδιορίζει.

Έχει συνήθως τη μορφή **(άρθρο) επίθετο + ουσιαστικό**
 π.χ. Ο γλυκός άνθρωπος (Ο επιθετικός προσδιορισμός **ο γλυκός** φανερώνει ότι πρόκειται για έναν άνθρωπο που είναι πάντα γλυκός), αλλά μπορεί να είναι και:

- αντωνυμία + ουσιαστικό → άλλη φορά
- αριθμητικό + ουσιαστικό → έξι σπίτια
- (άρθρο) μετοχή + ουσιαστικό → το λερωμένο ρούχο
- (άρθρο) επίρρημα + ουσιαστικό → η παρακάτω άσκηση
- κ. ά.

*ομοιόπρωτος = αυτός που έχει την ίδια/όμοια πτώση

**ονοματικός προσδιορισμός = ο προσδιορισμός που προσδιορίζει όνομα/ουσιαστικό

...

2) Η **επεξήγηση*** κάνει πιο συγκεκριμένο το γενικό/άοριστο ουσιαστικό που προσδιορίζει.

Η μορφή της επεξήγησης είναι συνήθως **ουσιαστικό + ουσιαστικό.**

π.χ. Η καθαρίστρια, η κυρία Κωνσταντίνα, λείπει. (Η επεξήγηση **η κυρία Κωνσταντίνα** κάνει πιο συγκεκριμένο το ουσιαστικό **η καθαρίστρια**.)

3) Η **παράθεση** κάνει πιο γενικό το ουσιαστικό και φανερώνει ένα κύριο και γνωστό γνώρισμα του.

Η μορφή της παράθεσης είναι συνήθως **ουσιαστικό + ουσιαστικό.**

π.χ. Έρχεται η Δέσποινα, η αδελφή μου. (Η παράθεση **η αδελφή μου** κάνει πιο γενικό το ουσιαστικό **η Δέσποινα**.)

 Μπορείς να βρεις μία επεξήγηση, μία παράθεση και έναν επιθετικό προσδιορισμό

μέσα στο κείμενο; 1. _____ 2. _____

3. _____

- 1. Χρωματίζουμε τον επιθετικό προσδιορισμό, την επεξήγηση και την παράθεση και γράφουμε δίπλα από κάθε πρόταση τι είναι αυτό που χρωματίσαμε (Ε.Π. αν είναι Επιθετικός Προσδιορισμός, Ε. αν είναι Επεξήγηση, Π. αν είναι Παράθεση).**

α) Ο Aron, ο δικηγόρος, αγαπά την Αγγελική.

β) Το πράσινο τετράδιο είναι της γιαγιάς.

γ) Ο ταχυδρόμος, ο κύριος Μάκης, αρρώστησε.

δ) Έρχονται οι δυο φίλες μου.

ε) Εμείς, ο Πέτρος και εγώ, προσέχουμε πολύ τον σκύλο μας.

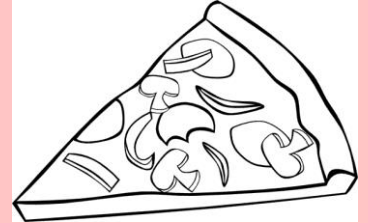
ζ) Τηλεφώνησε ο Αβραάμ, ο αδερφός μου.

η) Τα λερωμένα ρούχα βρίσκονται στο καλάθι.

θ) Η ρόκα, το λαχανικό, περιέχει βιταμίνη Α.

Ακούμε προσεκτικά. Συμπληρώνουμε τα κενά. Σε κάθε κενό μπορούμε να γράψουμε από 1-6 λέξεις .

- 1) - Καλημέρα _____ !
- 2) - _____ !
- 3) - _____ ;
- 4) - _____ μία _____ και _____ τρίγωνο
Πανοράματος.
- 5) - _____ ;
- 6) - _____ . Α! Ένα _____ ,
παρακαλώ.
- 7) - _____ !
...
- 8) - _____ . _____ !
- 9) - Ευχαριστώ πολύ .
...
- 10) - _____ , παρακαλώ;
- 11) - _____ . Σας άρεσαν ;
- 12) - Ναι, _____ !
- 13) - Χαίρομαι.
...
- 14) - _____ και τριάντα _____ , παρακαλώ.
- 15) - Ορίστε.
- 16) - Ορίστε _____ .
- 17) - Ευχαριστώ πολύ. _____ !
- 18) - _____ . Γεια σας!

μιλώ και επικοινωνώ

- Πηγαίνουμε στο «Παράρτημα».

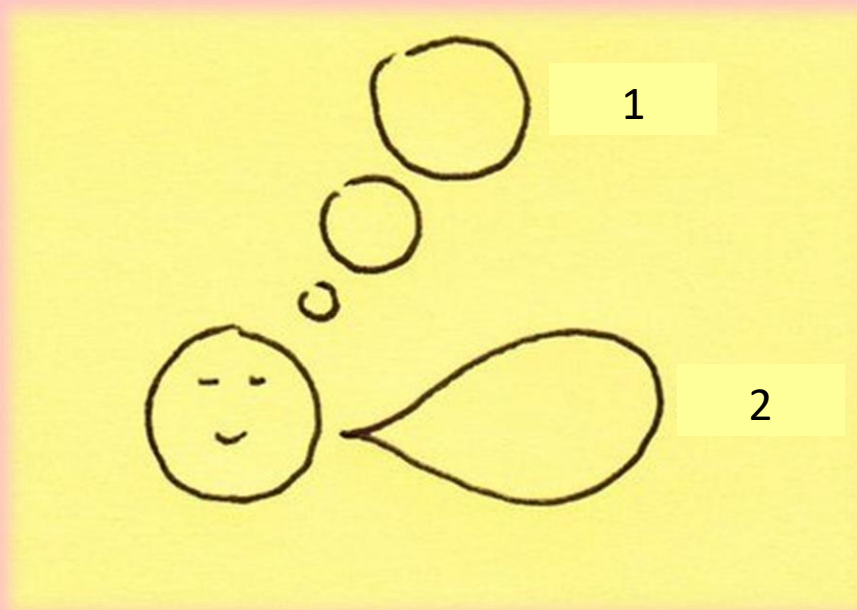
- Κόβουμε τις εικόνες και φτιάχνουμε κάρτες.

- Βάζουμε στην κάθε μία πληροφορίες για τα πρόσωπα (όνομα, ηλικία, πληροφορίες για την οικογένεια, τον τόπο διαμονής, τον τόπο καταγωγής, κ.ά.).

- Ανακατεύουμε τις κάρτες και διαλέγει ο καθένας μία στην τύχη.

- Καθόμαστε πλάτη - πλάτη με έναν συμμαθητή / μία συμμαθήτριά μας.

- Μιλάμε σαν να είμαστε εμείς το πρόσωπο της κάρτας και γνωριζόμαστε με ένα άτομο άλλης κάρτας. Παίζουμε ανά ζευγάρια.

Κατασκευάζω έναν τιμοκατάλογο μαγαζιού με πρωινό, γλυκά και ροφήματα. Το μαγαζί λέγεται “Οι πίτες της κυρίας Αγγελικής”.

Στην 1^η ενότητα έμαθα...

Να διαβάζω και να καταλαβαίνω

το κείμενο «Το καλωσόρισμα στη Θεσσαλονίκη»

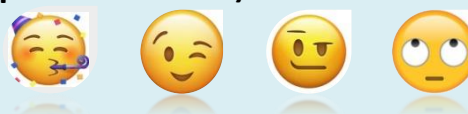
Να ακούω και να καταλαβαίνω

μια παραγγελία σε μαγαζί με ροφήματα - είδη άρτου - γλυκά

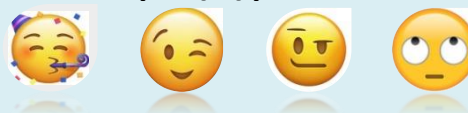

Να μιλώ και να επικοινωνώ

• για να συστήσω τον εαυτό μου και άλλους

• για να γνωριστώ φιλικά με τον συνομιλητή μου

Να σκέφτομαι και να γράφω

έναν τιμοκατάλογο

Λεξιλόγιο

• για ροφήματα, είδη άρτου και γλυκά

Λεξιλόγιο

- για να κάνω μια παραγγελία

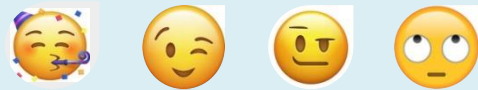

- για να γνωριστώ σύντομα με κάποιον

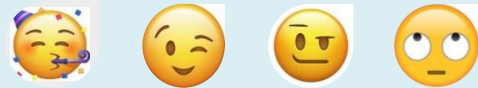

Κανόνες της γλώσσας

- για τα ισοσύλλαβα θηλυκά ουσιαστικά σε -ος, πληθ. -οι

- για τα βεβαιωτικά / διστακτικά / αρνητικά επιρρήματα

- για τα επιρρήματα που προέρχονται από επίθετα σε -ος και λήγουν σε -α

~

- για τους ομοιόπτωτους προσδιορισμούς υποκειμένου: «επιθετικός προσδιορισμός», «παράθεση», «επεξήγηση»

=Πάρα πολύ καλά

=Με βοήθεια

=Αρκετά καλά

=Καθόλου

2η Ενότητα

Κυκλοφορούμε στην πόλη

Στη 2η ενότητα θα μάθω...

Να διαβάζω και να καταλαβαίνω	το κείμενο «Κυκλοφορούμε στην πόλη» και το κείμενο «Τα “Κάστρα” ή “Βυζαντινά Τείχη” της Θεσσαλονίκης»
Να ακούω και να καταλαβαίνω	ανακοινώσεις σε σταθμούς μέσων συγκοινωνίας
Να μιλώ και να επικοινωνώ	<ul style="list-style-type: none"> • για να δώσω και να ζητήσω οδηγίες για τον δρόμο • για να δώσω και να ζητήσω πληροφορίες για συγκεκριμένο δρομολόγιο κάποιου μέσου συγκοινωνίας και για να αγοράσω εισιτήριο
Να σκέφτομαι και να γράφω	<ul style="list-style-type: none"> • ένα πρόγραμμα δρομολογίων πλοίου • ένα μήνυμα σε κινητό τηλέφωνο
Να κατασκευάζω με την ομάδα μου	μια πόλη - κάστρο
Λεξιλόγιο	<ul style="list-style-type: none"> • για ξεναγήσεις • για οδηγίες για τον δρόμο • για ταξίδια
Κανόνες της γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> • για το «συνοπτικό» και «εξακολουθητικό» «ποιόν ενέργειας» των ρημάτων • για το πώς δίνω οδηγίες • για τοπικά και χρονικά επιρρήματα • για τα τακτικά αριθμητικά

Παιδιά, θέλετε να κάνουμε βόλτα με τουριστικό λεωφορείο;

«Hop on-hop off» εννοείς;

Ναι, αυτό εννοώ! Είναι λεωφορείο για ξενάγηση. Μπορείς να κατέβεις και να ξανανέβεις σε όποια στάση θέλεις για να δεις καλύτερα ένα αξιοθέατο.

Ας δούμε τι γράφει στην αφίσα.

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ TOURS	ΜΑΡΤΙΟΣ MARCH	ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ APRIL - MAY	ΙΟΥΝΙΟΣ - ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ JUNE - JULY - AUGUST - SEPTEMBER
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ DAILY	10:10 - 18:10 κάθε 80 λεπτά	10:10 - 18:50 κάθε 80 λεπτά	10:10 - 20:10 κάθε 40 λεπτά
ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ WEEKEND	10:10 - 18:10 κάθε 80 λεπτά	10:10 - 19:30 κάθε 40 λεπτά	10:10 - 20:10 κάθε 40 λεπτά

Πόσο διαρκεί η διαδρομή;

τηλ. 2310...

Μήπως 40 λεπτά, όσο είναι και η συχνότητα των δρομολογίων;

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ TOURS	ΜΑΡΤΙΟΣ MARCH	ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ APRIL - MAY	ΙΟΥΝΙΟΣ - ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ JUNE - JULY - AUGUST - SEPTEMBER
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ DAILY	10:10 - 18:10 κάθε 80 λεπτά	10:10 - 18:50 κάθε 80 λεπτά	10:10 - 20:10 κάθε 40 λεπτά
ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ WEEKEND	10:10 - 18:10 κάθε 80 λεπτά	10:10 - 19:30 κάθε 40 λεπτά	10:10 - 20:10 κάθε 40 λεπτά

τηλ. 2310...

Μπορούμε να πάρουμε τηλέφωνο για να ρωτήσουμε περισσότερες πληροφορίες.

Βέβαια! Έχεις δίκιο Kevin!

(1) Πείτε μου παρακαλώ.

(2) Γεια σας. Θα θέλαμε να κάνουμε μερικές ερωτήσεις για τη λεωφορειακή γραμμή «hop on-hop off».

(2) Όχι, μόνο με συνοδεία.

(1) Επιτρέπεται τα παιδιά να ταξιδεύουν μόνα τους;

(2) Αφετηρία και
τερματισμός είναι
ο Λευκός Πύργος.

(1) Από πού ξεκινάει
και που τελειώνει η
περιήγηση;

(3) Όχι, δεν είναι υποχρεωτική η
κράτηση θέσεων. Το εισιτήριο
μπορείτε να το αγοράσετε από την
αφετηρία, από κάθε στάση από τον
οδηγό και από την ιστοσελίδα μας.

(1) Πώς αγοράζουμε
το εισιτήριο μας;

(2) Είναι απαραίτητη
η κράτηση θέσεων;

(2) Το ημερήσιο εισιτήριο κοστίζει
5€ για τα παιδιά και 10€ για τους
ενήλικες. Το διήμερο κοστίζει 8€ για
τα παιδιά και 18€ για τους ενήλικες.

(1) Και κάτι
τελευταίο. Πόσο
κοστίζει το εισιτήριο;

(2) Να είστε
καλά! Γεια
σας!

(1) Ευχαριστούμε
πολύ! Καλή
συνέχεια!

Τι λέτε παιδιά;
Πάμε;

Πρέπει να ρωτήσουμε την
κυρία Aurella και τον
κύριο Αλέξη αν μπορούν
να μας συνοδεύσουν.

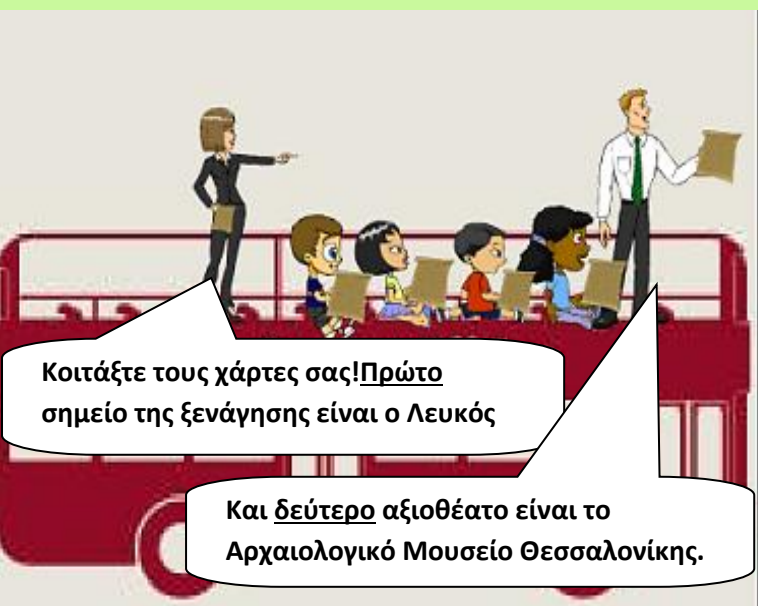
Θα τους
στείλουμε
τώρα μήνυμα!

Κύριε Αλέξη,
μπορείτε να μας
συνοδεύσετε σε
βόλτα με
λεωφορείο hop
on-hop off;

Ναι, με χαρά!

Κυρία, το τρίτο μνημείο είναι η εκκλησία της Αγίας Σοφίας;

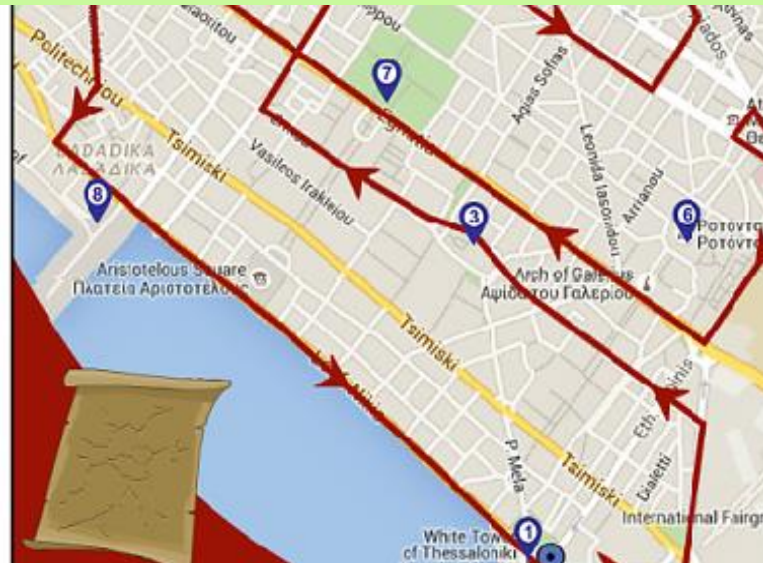
Πολύ σωστά! Η τέταρτη στάση είναι η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου.

Και η πέμπτη στάση είναι τα Βυζαντινά Κάστρα!

Μπράβο παιδιά! Ήρθατε διαβασμένοι!

Μετά τα Κάστρα, το λεωφορείο σταματάει στην Καμάρα, έπειτα στην πλατεία Αριστοτέλους και τέλος στο λιμάνι.

Σας άρεσε παιδιά η ξενάγηση;

Ναι, μας άρεσε

Κύριε Αλέξη, δεν αισθάνομαι πολύ καλά!

Τι έπαθες Ορέστη;

Βάλτε λεζάντες και αριθμούς στις εικόνες για να δείξετε με ποια σειρά θα γίνουν οι στάσεις της ξενάγησης. Ψάξτε λίγες πληροφορίες για τα μνημεία των στάσεων και παρουσιάστε τες μαζί με εικόνες στην τάξη.

1. Διαβάζουμε το κείμενο προσεκτικά και **απαντάμε σύντομα.**

- 1) «Hop on – hop off» είναι
- 2) Πώς έμαθαν τα παιδιά περισσότερα για την ξενάγηση με το λεωφορείο;
.....
- 3) Τα παιδιά.....
για να ζητήσουν συνοδεία στη βόλτα με το λεωφορείο στη Θεσσαλονίκη.
- 4) Η Jannet πρότεινε να
για να μάθουν πώς θα φθάσουν με τα πόδια στον Λευκό Πύργο.
- 5) Το λεωφορείο είναι από έξω κόκκινο και δείχνει με εικόνες
- 6) Πρώτη στάση του δρομολογίου είναι, δεύ-
τερη στάση....., τρίτη στάση
....., τέταρτη στάση
....., πέμπτη στάση, έκτη στάση ..
..... και τελευταία και όγδοη στάση

- 2. Ο Kevin συγκέντρωσε πληροφορίες για τα Κάστρα της Θεσσαλονίκης και έγραψε στον υπολογιστή του ένα κείμενο για να το παρουσιάσει στην παρέα του μετά την ξενάγηση. Διαβάζουμε** το κείμενο και **επιλέγουμε** τη σωστή απάντηση.

Τα «Κάστρα» ή «Βυζαντινά τείχη» της Θεσσαλονίκης

Ο Κάσσανδρος παντρεύτηκε την αδερφή του Μεγάλου Αλεξάνδρου, τη Θεσσαλονίκη. Προς τιμήν της γυναίκας του, ίδρυσε μια πόλη της Ελλάδας, τη σημερινή Θεσσαλονίκη και ξεκίνησε την οχύρωση της με τείχη, πύργους και πύλες τον 3^ο αι. π. Χ. Έτσι, άρχισαν να δημιουργούνται τα διπλά τείχη της πόλης που την προστάτευαν ολόκληρη γύρω - γύρω από εξωτερικούς εχθρούς. Το μήκος των τειχών ήταν περίπου 8 χιλιόμετρα και είχε ύψος 10-12 μέτρα. Σήμερα έχουν μείνει στα λεγόμενα *Κάστρα της Θεσσαλονίκης* μόνο 3-4 χιλιόμετρα από το αρχικό μήκος και 60 πύργοι. Οι πύργοι είναι όλοι τετράγωνοι εκτός από τους στρόγγυλους «Πύργο Τριγωνίου» και τον «Λευκό Πύργο», ο οποίος αποτελεί σήμερα χαρακτηριστικό μνημείο της πόλης. Τέλος, μπορούμε να καταλάβουμε από τα διαφορετικά υλικά των τειχών τέσσερις εποχές διαμόρφωσης τους: την πρώτη, την ελληνιστική (323-30 π.Χ.), τη ρωμαϊκή (27π.Χ. – 330 μ.Χ.), τη βυζαντινή (330 - 1453 μ.Χ.) και την οθωμανική (1453 – 1821 μ. Χ.) με την οποία δόθηκε το τελικό ύψος.

- 1) Η πόλη της Θεσσαλονίκης ονομάστηκε έτσι
 - α) στην τύχη.
 - β) για να τιμήσει την αδερφή του Μεγάλου Αλεξάνδρου.
 - γ) για να τιμήσει τη γυναίκα του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

- 2) Η πόλη προστατευόταν με
 - α) τείχη.
 - β) πύργους.
 - γ) τείχη, πύλες και πύργους.

- 3) Η οχύρωση της Θεσσαλονίκης ξεκίνησε
 - α) την οθωμανική περίοδο.
 - β) τη βυζαντινή περίοδο.
 - γ) την ελληνιστική περίοδο.

4) Τα τείχη της πόλης

- α) προστάτευαν γύρω - γύρω όλη την πόλη και ήταν διπλά.
- β) είναι σήμερα περίπου 8 χιλιόμετρα.
- γ) είχαν πύργους που ήταν όλοι τετράγωνοι.

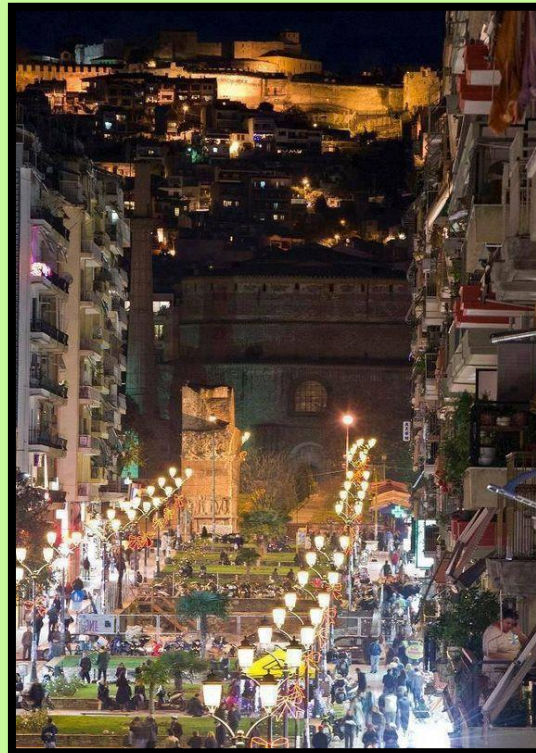
5) Τα υλικά με τα οποία οχυρώθηκε η πόλη

- α) δίνουν πληροφορίες για τη ρωμαϊκή περίοδο.
- β) ήταν διαφορετικά και φανερώσουν ποιες περιόδους διαμορφώθηκαν τα τείχη.
- γ) δείχνουν ότι η ελληνιστική περίοδος διαμόρφωσε το τελικό ύψος των τειχών.

Πηγαίνουμε στο παράρτημα και κοιτάμε τις εικόνες. Συζητάμε με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες μας και προσπαθούμε να καταλάβουμε τι είναι μια πόλη - κάστρο και πώς χτίζεται.

✂ Χωριζόμαστε σε ομάδες και κατασκευάζουμε δύο δικές μας πόλεις – κάστρα! Στο τέλος, παρουσιάζουμε τις καστροπολιτείες μας και τον τρόπο που εργαστήκαμε με την ομάδα.

Ψηλά τα Κάστρα, κάτω η Ροτόντα και μπροστά της η Αψίδα του Γαλερίου ή Καμάρα.

1. Βάζουμε τις λέξεις όπου ταιριάζουν.

«Αύριο το πρόγραμμα έχει 1) _____ στην Κωνσταντινούπολη. Με το 2) _____ θα κάνουμε 3) _____ σε όλη την πόλη για να θαυμάσουμε τα 4) _____ και τα 5) _____ της. Θα κάνουμε 6) _____ στο αρχαιολογικό 7) _____ της Πόλης, στο Μπλε Τζαμί, στο Τοπ Καπί, στον Βόσπορο, στο Αιγυπτιακό 8) _____ μπαχαρικών, στην 9) _____ Ταξίμ, στον 10) _____ του Γαλατά και στο Οικουμενικό 11) _____. Η 12) _____ με 13) _____ την 14) _____ της Αγίας Σοφίας και με 15) _____ το 16) _____ (στα τούρκικα «Γεντί Κουλέ»), το οποίο είχε ίδιο όνομα και ίδια λειτουργία (ως φυλακή) με αυτό της Θεσσαλονίκης, 17) _____ έξι ώρες. Καλή ξεκούραση απόψε και τα λέμε αύριο νωρίς το πρωί!..»

2. Ο διάλογος μπερδεύτηκε. Βοηθάμε την Jannet να τον **βάλει σε σειρά** για να βρει το τουριστικό γραφείο.

- i) __ Μετά συνεχίζετε ευθεία και στα 50 μέτρα υπάρχει ένα σχολείο. Εκεί κάνετε αμέσως δεξιά και φθάσατε.
- ii) __ Γεια σας!
- iii) __ Γεια σας! Ναι, θα προχωρήσετε ευθεία και όταν δείτε ένα φαρμακείο, θα στρίψετε αριστερά.
- iv) __ Ωραία! Και μετά;
- v) __ Καλησπέρα σας! Μήπως γνωρίζετε πού είναι το τουριστικό γραφείο;
- vi) __ Ευχαριστώ πάρα πολύ! Καλό απόγευμα!

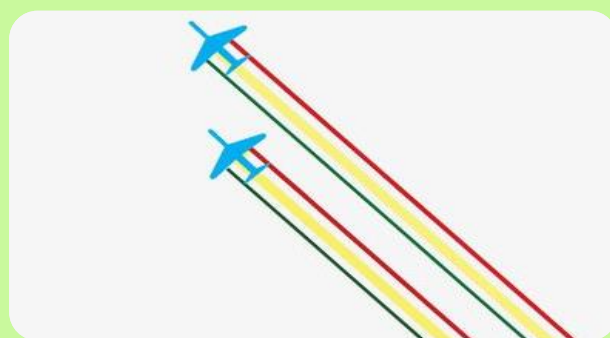
Για να δώσουμε οδηγίες στο δρόμο χρησιμοποιούμε συνήθως **Προστακτική (Εξακολουθητική ή Συνοπτική) ή Οριστική Μέλλοντα.**

Μα, πως χάθηκα;

3. α) Αντιστοιχίζουμε.

1. Το αεροπλάνο θα φθάσει	i) από την Ελβετία.
2. Έρχομαι	ii) στο λεωφορείο.
3. Κάνω κράτηση	iii) στην Αφρική.
4. Ανεβαίνω	iv) από το τρένο.
5. Φεύγω	v) με καθυστέρηση.
6. Κατεβαίνω	vi) δύο εισιτήρια με επιστροφή.

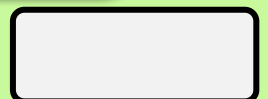
β) Ενώνουμε τις προτάσεις και γράφουμε τα νούμερα τους στα μέρη όπου μπορούμε να τις πούμε ή να τις ακούσουμε.

- 1) Με συγχωρείτε, πού
- 2) Πόσο κάνει
- 3) Είναι κοντά
- 4) Ταξί, ταξί!
- 5) Ξέρετε σε
- 6) Τι ώρα φεύγει
- 7) Συγγνώμη,
- 8) Πότε έχει
- 9) Απλό,
- i) το πλοίο για τη Σκόπελο;
- ii) Ελεύθερος;
- iii) τρένο για Κοζάνη;
- iv) το ταξί για την παραλία της Κρήνης;
- v) είναι το λιμάνι, παρακαλώ;
- vi) στην πλατεία Συντριβανίου, πέντε λεπτά με τα πόδια.
- vii) ποιο λεωφορείο πάει στην Άνω Πόλη;
- viii) πόση ώρα περνάει το λεωφορείο;
- ix) οικονομική θέση, παρακαλώ,

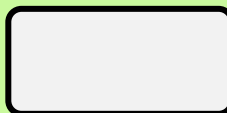
Στο λιμάνι

Στον σταθμό των τρένων

Στον δρόμο

σχηματίζω τη γλώσσα

Ποιόν ενέργειας (ή αλλιώς τρόπος ή όψη)

Κάθε ρήμα φανερώνει μία ενέργεια. Πληροφορίες γι' αυτή την ενέργεια παίρνουμε από

1) τις τρεις **χρονικές βαθμίδες**: παρελθόν, παρόν, μέλλον, που μας δείχνουν **πότε** έγινε η πράξη του ρήματος και

2) το **ποιόν ενέργειας** που μας δείχνει τον τρόπο που πραγματοποιείται μία ενέργεια, δηλαδή **πώς**:

- εξακολουθητικά – επαναλαμβανόμενα – μη συνοπτικά (με διάρκεια)
- συνοπτικά – στιγμιαία (σε μία στιγμή)
- συντελεσμένα (ως κάτι τελειωμένο).

Η **Οριστική** έχει χρονικές βαθμίδες και άρα χρόνους, καθώς φανερώνει κάτι πραγματικό και βέβαιο.

Έτσι, έχουμε στην Οριστική:

χρονική βαθμίδα →	παραελθόν	παρόν	μέλλον
ποιόν ενέργειας ↓			
Εξακολουθητικό – Επαναλαμβανόμενο – Μη συνοπτικό		παίζω Ενεστώτας	
Συνοπτικό – Στιγμιαίο	έπαιξα Αόριστος		θα παίξω Συνοπτικός Μέλλοντας

Κάθε χρόνος πάει
παρέα με ένα ποιόν
ενέργειας! Εύκολο;

Η **Υποτακτική**, όμως, και η **Προστακτική** φανερώνουν κάτι *επιθυμητό-αβέβαιο* και κάτι που *ευχόμαστε, παρακαλάμε ή απαιτούμε να γίνει* και δεν έχουν χρόνους (άχρονες εγκλίσεις), αλλά μόνο ποιόν ενέργειας.

έγκλιση → ποιόν ενέργειας ↓	υποτακτική	προστακτική
Εξακολουθητικό- Επαναλαμβανόμενο- Μη συνοπτικό	να παίζεις	παίξε

1. Ωχ! Ετοίμασα τις αποσκευές μου τελευταία στιγμή και ξέχασα σημαντικά πράγματα! Μη κάνετε το ίδιο!

Κοιτάξτε το παράδειγμα και **ξαναγράψτε** τον μικρό οδηγό ταξιδιού. Συμβουλευτείτε τον πριν ταξιδέψετε!

Μη φτιάχνετε βαλίτσα τελευταία στιγμή.

Να μη φτιάχνετε βαλίτσα τελευταία στιγμή.

Δε φτιάχνουμε βαλίτσα τελευταία στιγμή.

1) Έχετε την ταυτότητα ή το διαβατήριό και ένα κινητό τηλέφωνο μαζί σας.

.....
.....

2) Να μην πάρετε πολύτιμα αντικείμενα μαζί σας.

.....
.....

3) **Παίρνουμε** μαζί μας αθλητικά παπούτσια και γυαλιά ηλίου.

.....

.....

4) **Κουβαλάτε** κάθε μέρα νερό, σνακ, χαρτομάντιλα και υγρά μαντηλάκια στην τσάντα σας.

.....

.....

.....

5) **Να μην αφήνετε** την τσάντα σας, το πορτοφόλι ή το κινητό σας τηλέφωνο στο τραπέζι του εστιατορίου ή της καφετέριας που κάθεστε.

.....

.....

.....

6) **Βγάζουμε** φωτογραφίες και **κρατάμε** ημερολόγιο με τις πιο ωραίες στιγμές.

.....

.....

Για να δώσουμε οδηγίες

χρησιμοποιούμε:

- **Οριστική Ενεστώτα** (όταν ζητάμε ή περιγράφουμε σε κάποιον τι να κάνει πολύ ευγενικά)

- **Εξακολουθητική Προστακτική ή Εξακολουθητική Υποτακτική** (όταν λέμε πιο άμεσα σε κάποιον τι να κάνει)

π.χ. • **Φοράμε πάντα ζώνη στο αυτοκίνητο.**

- **Φοράτε πάντα ζώνη στο αυτοκίνητο.**

Να φοράτε πάντα ζώνη στο αυτοκίνητο.

Τοπικά και Χρονικά Επιρρήματα

Πηγαίνουμε στο «μαθαίνω τους κανόνες της γλώσσας» της 1ης ενότητας και θυμόμαστε τι είναι τα επιρρήματα. Μαθαίνουμε και άλλα **τοπικά** και **χρονικά** επιρρήματα.

τόπος (πού;)

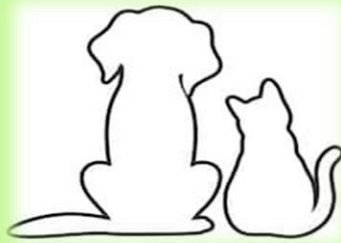

χρόνος (πότε;)

2. Απαντάμε στις ερωτήσεις με ένα επίρρημα και γράφουμε δίπλα τι δείχνει το

επίρρημα που σημειώσαμε.

- 1) Πού κάθονται τα παιδιά;
- 2) Πότε φεύγεις;
- 3) Πότε αγόρασες αυτό το πράσινο καπέλο;
- 4) Πού θα στρίψω για το αεροδρόμιο;
- 5) Πότε θα πας στην τρίτη τάξη;
- 6) Πού είναι το χωριό σου;
- 7) Πότε θα γίνει το πάρτι;
- 8) Πού είναι το σκυλί;

Τακτικά Αριθμητικά

Τα **αριθμητικά** είναι λέξεις που δηλώνουν αριθμούς.

Τα **τακτικά αριθμητικά** δείχνουν τη θέση - τάξη που έχει κάποιος ή κάτι σε μία σειρά.

Τα περισσότερα τελειώνουν σε **-(τ)ος, -(τ)η, -(τ)ο**
π.χ. πρώτος-η-ο, δεύτερος-η-ο, τρίτος-η-ο κ.τλ. και κλίνονται όπως τα επίθετα σε -ος, -η, -ο.

 Μπορείς να βρεις τακτικά αριθμητικά στο κείμενο;

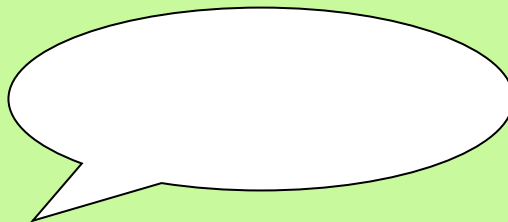
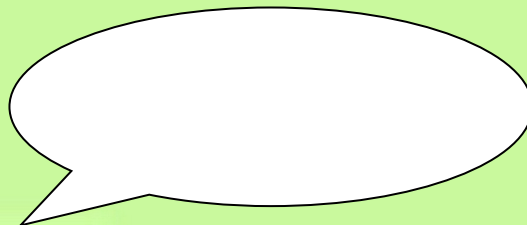
1. _____ 2. _____ 3. _____

4. _____ 5. _____ .

 Βλέπε το **Παράρτημα** για τον σχηματισμό των τακτικών αριθμητικών.

3. Σχηματίζουμε προτάσεις με τα τακτικά αριθμητικά: όγδοος, δέκατος τρίτος, εικοστός, τριακοστός πέμπτος, εξηκοστός.

-
.....
-
.....
-
.....
-
.....
-
.....

Δώσε φωνή στον κύριο Αλέξη & την Dorina

Η **ανακοίνωση** δίνει πληροφορίες για ένα γεγονός και μπορεί να είναι προφορική ή γραπτή . Ο λόγος της είναι σύντομος και περιέχει μόνο απαραίτητες πληροφορίες.

Ακούμε προσεκτικά τρεις ομιλητές/-τριες να βγάζουν ανακοίνωση σε σταθμούς μέσων συγκοινωνίας. Βρίσκουμε τι λέει ο καθένας/καθεμία.

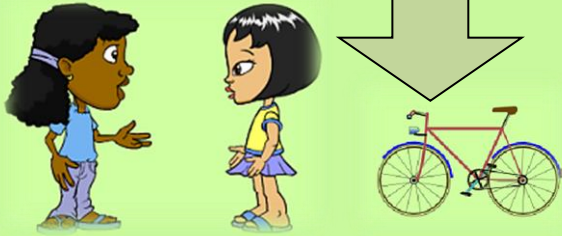
Ο/Η ομιλητής / -τρια 1

Ο/Η ομιλητής / -τρια 2

Ο/Η ομιλητής / -τρια 3

- α. ανακοινώνει την αναχώρηση δρομολογίου.
- β. ανακοινώνει την ακύρωση δρομολογίων.
- γ. ανακοινώνει την καθυστέρηση της προγραμματισμένης ώρας αναχώρησης.

ΑΡ. ΠΤΗΣΗΣ FLIGHT NO.		ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ DESTINATION	ΜΕΣΟ VIA	ΕΛΕΓΚΤΗΡΙΟ COUNTER	ΩΡΑ TIME	ΝΕΑ ΩΡΑ NEW TIME	ΕΙΣΟΔΙΟ GATE	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ REMARKS
FR	1250	Athens			1925		1	Boardin
A3	217	Athens			1930		6	Boardin
B0	105	Iraklion			1930		5	Gate op
A3	721	Thes/niki			1950		3	
A3	201	Athens			0635		6	

1.

Είστε με έναν φίλο / μία φίλη σας για ποδήλατο στον *Λευκό Πύργο* της Θεσσαλονίκης και σας σταματάνε δύο παιδιά. Σας ρωτάνε πώς θα πάνε στην *Καμάρα*, όπου έχουν ραντεβού με τους γονείς τους και άργησαν.

Συμβουλευτείτε έναν **χάρτη** (τυπωμένο ή διαδικτυακό) και **δώστε** τους **οδηγίες** για να φθάσουν **γρήγορα** αλλά **ασφαλείς** από τους κινδύνους της πόλης.

→ Δύο άτομα παίζουν τον ρόλο των παιδιών που ζητάνε οδηγίες και άλλα δύο τον ρόλο των παιδιών που δίνουν οδηγίες.

2. Είσαι στο γκισέ έκδοσης εισιτηρίων στον *Σιδηροδρομικό Σταθμό Θεσσαλονίκης*.

Ζητάς από τον / την υπάλληλο **πληροφορίες** για το δρομολόγιο *Θεσσαλονίκη - Σόφια - Βουκουρέστι*: **διάρκεια διαδρομής** μέχρι τη *Σόφια*, **ώρα αναχώρησης**, **ώρα άφιξης**, **συχνότητα των δρομολογίων** και **αν επιτρέπεται να ταξιδεύουν μόνο τα παιδιά**. Στο τέλος, **αγοράζεις** ένα μαθητικό εισιτήριο απλό ή με επιστροφή για τη *Σόφια*. Στο ρόλο του υπάλληλου μπαίνει κάποιος συμμαθητής ή συμμαθήτριά σου.

1. Δίνω όνομα σε ένα πλοίο και κατασκευάζω το καθημερινό πρόγραμμα των δρομολογίων από το λιμάνι του Πειραιά προς τα νησιά Άνδρο, Τήνο, Νάξο, Σαντορίνη την καλοκαιρινή περίοδο 25/07- 01/09. Μπορούμε να πάρουμε ιδέες από πραγματικά προγράμματα τρένων, λεωφορείων και πλοίων για να φτιάξουμε το δικό μας.

2.

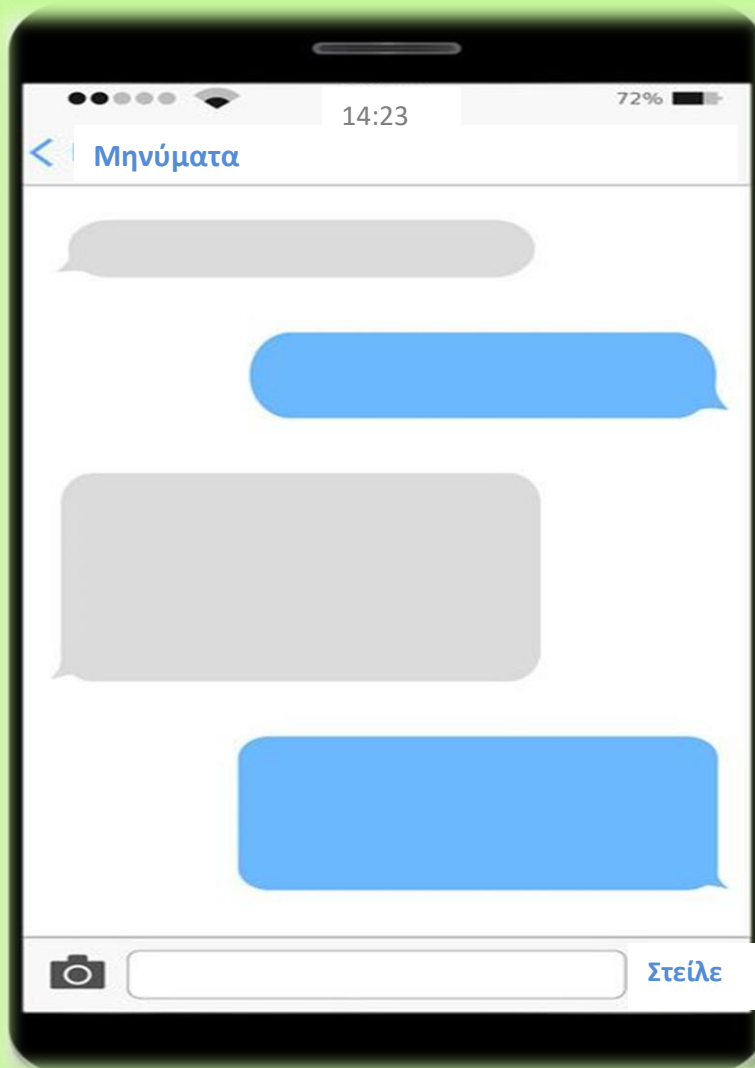
Η αδερφή σου ταξιδεύει σήμερα για *Κροατία* αλλά ξέχασε το διαβατήριό της στο σπίτι. Τώρα είναι στο δρόμο προς το αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης «Μακεδονία».

Στείλε της μήνυμα στο κινητό και πες της ότι ξέχασε το διαβατήριό της σπίτι.

Εκείνη θα σου απαντήσει ότι δεν το πιστεύει. Με τη σειρά σου θα της στείλεις ότι το πηγαίνεις εσύ με ένα ταξί στο αεροδρόμιο. Εκείνη θα σε ευχαριστήσει πάρα πολύ και θα σου πει ότι σε περιμένει στις «Αναχωρήσεις».

Μια διαφορετική ιδέα ◀

Η μισή τάξη μπορεί να ηχογραφήσει **φωνητικό μήνυμα** και η άλλη μισή να συντάξει **γραπτό μήνυμα**. Στο τέλος, παρατηρούμε τις ομοιότητες στο ύφος του λόγου μας, όταν επικοινωνούμε με κινητό, προφορικά ή γραπτά.

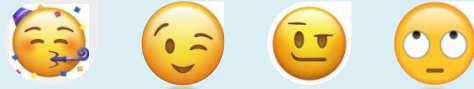
Όταν στέλνουμε **μηνύματα με το κινητό** είμαστε σύντομοι και το ύφος μας είναι απλό, σαν να μιλάμε με τον παραλήπτη από κοντά.

Στην 2^η ενότητα έμαθα...

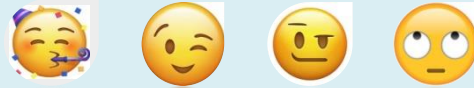
Να διαβάζω και να καταλαβαίνω

το κείμενο «Κυκλοφορούμε στην πόλη» και το κείμενο «Τα “Κάστρα” ή “Βυζαντινά Τείχη” της Θεσσαλονίκης»

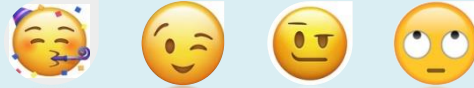
Να ακούω και να καταλαβαίνω

ανακοινώσεις σε σταθμούς μέσω συγκοινωνίας

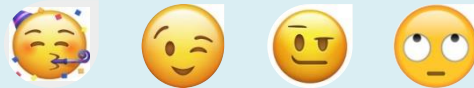

Να μιλώ και να επικοινωνώ

• για να δώσω και να ζητήσω οδηγίες για τον δρόμο

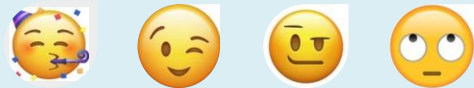

• για να δώσω και να ζητήσω πληροφορίες για συγκεκριμένο δρομολόγιο κάποιου μέσου συγκοινωνίας και για να αγοράσω εισιτήριο

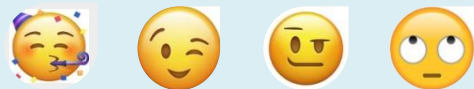

Να σκέφτομαι και να γράφω

• ένα πρόγραμμα δρομολογίων πλοίου

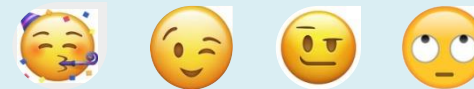

• ένα μήνυμα σε κινητό τηλέφωνο

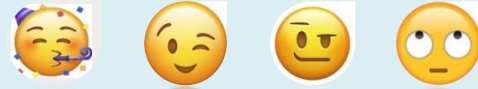
Να κατασκευάζω με την ομάδα μου

μια πόλη - κάστρο

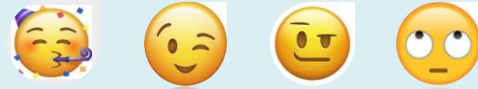

Λεξιλόγιο

- για ξεναγήσεις

- για οδηγίες για τον δρόμο

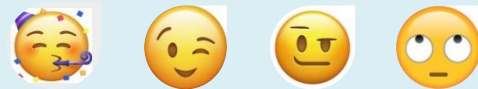

- για ταξίδια

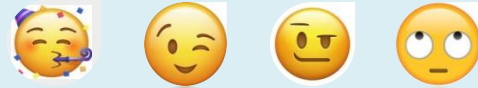

Κανόνες της γλώσσας

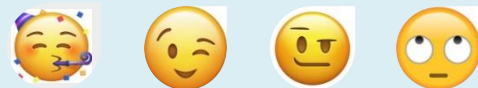
- για το «συνοπτικό» και «εξακολουθητικό» «ποιόν ενέργειας» των ρημάτων

- για το πώς δίνω οδηγίες

- για τοπικά και χρονικά επιρρήματα

- για τα τακτικά αριθμητικά

3η Ενότητα

Ξαφνική αδιαθεσία

Στην 3^η ενότητα θα μάθω ...

Να διαβάζω και να καταλαβαίνω	το κείμενο «Ξαφνική αδιαθεσία»
Να αναγνωρίζω	πληροφοριακές πινακίδες
Να ακούω και να καταλαβαίνω	<ul style="list-style-type: none"> • μια τηλεφωνική συνομιλία για κλείσιμο ραντεβού σε γιατρό • συμβουλές προσωπικής υγιεινής
Να μιλώ και να επικοινωνώ	<ul style="list-style-type: none"> • με έναν / μία γιατρό για κάποιο πρόβλημα υγείας • για να εξυπηρετούμαι σε ένα φαρμακείο
Να σκέφτομαι και να γράφω	<ul style="list-style-type: none"> • μία περιγραφή χώρου • ένα σημείωμα
Λεξιλόγιο	για την υγεία: προβλήματα υγείας, ιατρικές κλινικές και ειδικότητες
Κανόνες της γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> • για τα ανισοσύλλαβα ουδέτερα ουσιαστικά σε <i>-μα</i>, πληθ. <i>-ματα</i> • για ρήματα με ενεργητική διάθεση: μεταβατικά και αμετάβατα, μονόπτωτα και δίπτωτα • για τη λειτουργία των αδύνατων τύπων της προσωπικής αντωνυμίας ως αντικείμενο (άμεσο, έμμεσο)

Ξαφνική αδιαθεσία

Δεν ξέρω, έχω πονοκέφαλο και ο λαιμός μου είναι ξηρός!

Πάμε αμέσως στο νοσοκομείο να σε δει γιατρός! Ίσως είσαι άρρωστος.

Μισό λεπτό να μάθω ποιο νοσοκομείο εφημερεύει.

Ωραία, είναι κοντά, δεκαπέντε λεπτά με το αμάξι!

Μου λένε ότι σήμερα έχει γενική εφημερία το πανεπιστημιακό νοσοκομείο Α.Χ.Ε.Π.Α.

Θα πάω γρήγορα εγώ με τον Ορέστη, έχω το αμάξι εδώ κοντά. Εσείς κυρία Aurella μπορείτε να πάρετε τα υπόλοιπα παιδιά με ένα ταξί;

Βέβαια, καλύτερα έτσι! Θα τα πούμε εκεί!

Κύριε Αλέξη, νιώθω αδύναμος!

Κάνε λίγο υπομονή Ορέστη μου, φθάσαμε.

Το δείχνει τώρα, πάμε;

Μόλις δείξει το νούμερο που έχουμε στο χαρτάκι μας, ήρθε η σειρά μας.

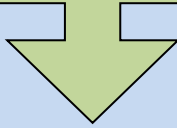

Ψάξε εικόνες με πληροφοριακές πινακίδες και παρουσίασε τες στην τάξη. Συζήτησε με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες σου για τη σημασία και τη χρησιμότητα τους.

διαβάζω και κατανοώ

1. Επιλέγουμε τη σωστή απάντηση. Σε κάθε πρόταση μπορεί να υπάρχουν περισσότερες από μία σωστές επιλογές.

1) Ο είναι άρρωστος.

α) κύριος Αλέξης

γ) Ορέστης

β) Kevin

δ) γιατρός του νοσοκομείου

2) Το νοσοκομείο που εφημερεύει είναι

α) μακριά.

γ) δεκαπέντε λεπτά με τα πόδια.

β) κοντά.

δ) το Α.Χ.Ε.Π.Α.

3) Τα συμπτώματα του άρρωστου της ιστορίας μας είναι

α) κοιλόπονος.

γ) ζαλάδα.

β) κεφαλόπονος.

δ) φαγούρα.

4) Ο γιατρός υποδέχεται τον ασθενή

α) θυμωμένος.

γ) χαμογελαστός.

β) καθισμένος.

δ) όρθιος.

5) Οι πληροφοριακές πινακίδες

α) μας δίνουν πληροφορίες.

γ) βρίσκονται στο πάτωμα.

β) μας δείχνουν τι απαγορεύεται.

δ) βρίσκονται σε τοίχους.

6) Έξω από το φαρμακείο υπάρχει

- α) μια πινακίδα που ενημερώνει τους πελάτες ότι το κατάστημα είναι κλειστό.
 β) το ωράριο λειτουργίας του καταστήματος.
 γ) ένα κάδρο με μία καρδιά.
 δ) μια πινακίδα με πράσινο σταυρό φαρμακείου.

7) Η παρέα των παιδιών και οι δάσκαλοι πήγαν στο φαρμακείο στις

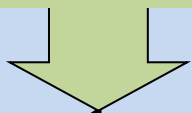
- α) 09:10.
 β) 17:20.
 γ) 17:40.
 δ) 08:50.

(Για να επιλέξω σωστά θυμάμαι από την 1η ενότητα την ώρα του ραντεβού τους στον Λευκό Πύργο και ότι πήγαν στο νοσοκομείο μετά την ξενάγηση.)

8) Ο Ορέστης ρωτάει τη φαρμακοποιό

- α) πώς θα πληρώσει τα φάρμακα.
 β) πόσα φάρμακα και ποιες στιγμές της ημέρας θα τα παίρνει.
 γ) πόσο κοστίζουν τα φάρμακα.
 δ) αν έχει διαφορετικά φάρμακα από αυτά που γράφει η συνταγή.

1. α) Βρίσκουμε τις κρυμμένες λέξεις και συμπληρώνουμε με αυτές τα κενά των προτάσεων.

Ε	Β	Κ	Χ	Σ	Ψ	Ο	Π	Α	Γ	Κ	Μ	Δ	Σ	Τ	Ρ	Ο	Α
Ξ	Ε	Χ	Ν	Α	Ε	Ι	Λ	Π	Ι	Α	Ρ	Λ	Χ	Ι	Μ	Β	Γ
Α	Ν	Ε	Μ	Ο	Β	Λ	Ο	Γ	Ι	Α	Π	Ι	Μ	Σ	Τ	Ω	Π
Ν	Χ	Σ	Τ	Ρ	Α	Μ	Π	Ο	Υ	Λ	Η	Ξ	Ε	Ν	Μ	Κ	Ρ
Θ	Α	Φ	Γ	Λ	Ο	Ι	Ω	Χ	Ι	Τ	Ρ	Δ	Ν	Α	Ι	Λ	Η
Η	Ω	Κ	Α	Δ	Σ	Ζ	Μ	Β	Ο	Υ	Ι	Ζ	Ο	Υ	Ν	Μ	Σ
Μ	Λ	Ν	Τ	Υ	Γ	Ν	Ξ	Α	Σ	Δ	Τ	Κ	Χ	Π	Η	Δ	Τ
Α	Θ	Υ	Ω	Σ	Ο	Π	Λ	Ω	Σ	Α	Τ	Ρ	Λ	Ε	Ι	Τ	Η
Τ	Α	Χ	Υ	Π	Α	Λ	Μ	Ι	Α	Κ	Ο	Π	Η	Ω	Α	Φ	Κ
Α	Ξ	Ι	Δ	Ν	Ο	Η	Π	Ε	Ρ	Ω	Ε	Τ	Σ	Ο	Υ	Ζ	Ε
Λ	Ρ	Α	Σ	Ο	Θ	Γ	Λ	Π	Ω	Ρ	Υ	Ρ	Ε	Τ	Π	Ω	Χ
Ξ	Υ	Ν	Υ	Ι	Κ	Η	Σ	Τ	Π	Α	Τ	Λ	Ι	Κ	Ο	Σ	Μ
Χ	Α	Ρ	Λ	Α	Λ	Λ	Ε	Ρ	Γ	Ι	Α	Κ	Σ	Ο	Ι	Ζ	Ω
Η	Μ	Ι	Κ	Ρ	Α	Ν	Ι	Ε	Σ	Ω	Λ	Ψ	Ν	Κ	Λ	Χ	Α
Ψ	Γ	Ξ	Λ	Ρ	Ι	Ε	Λ	Χ	Δ	Ε	Ρ	Υ	Θ	Ι	Ο	Π	Π
Δ	Φ	Κ	Γ	Δ	Ρ	Θ	Ω	Ε	Ι	Τ	Ω	Γ	Ρ	Θ	Κ	Σ	Χ
Ν	Ε	Ι	Κ	Ο	Τ	Ε	Ξ	Ι	Π	Υ	Ρ	Ι	Φ	Α	Ψ	Σ	Ω

- 1) Σήμερα το πρωί με ξύπνησε το τηλέφωνο και μετά είχα
- 2) Το καλοκαίρι πολλοί ηλικιωμένοι έχουν από τη ζέστη.
- 3) Η Αναστασία έχει περίεργο χρώμα στα και κάποια στα χέρια. Ίσως είναι
- 4) Το δεξί μου μάτι και χθες το βράδυ.
- 5) Η δασκάλα μας τον αστράγαλο της.
- 6) Η είναι συχνή αρρώστια των μικρών παιδιών.
- 7) Ο σκύλος μας ο Φόξι έχει μια μεγάλη στο πόδι του.
- 8) Η θεία μου υποφέρει από και συχνά
- 9) Νομίζω ότι κρύωσα. Από το πρωί η μύτη μου.
- 10) Ο αδερφός μου έχει στο στομάχι μετά το φαγητό.
- 11) τα αυτιά μου.

β) Σε ποια κλινική πρέπει να πάνε τα πρόσωπα των προτάσεων για το πρόβλημα υγείας που αναφέρεται κάθε φορά στην άσκ.1α); **Ταιριάζουμε** τις προτάσεις που συμπληρώσαμε με τις παρακάτω κλινικές.

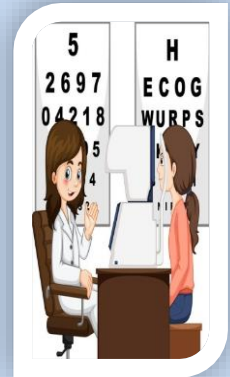
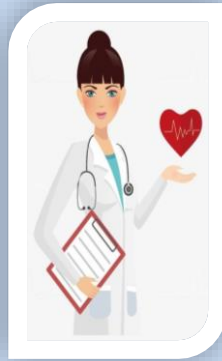
- i) κτηνιατρική
- ii) νευρολογική
- iii) οφθαλμολογική
- iv) καρδιολογική
- v) παιδιατρική
- vi) γαστρεντερολογική
- vii) δερματολογική
- viii) ορθοπαιδική
- ix) πνευμονολογική
- x) ωτορινολαρυγγολογική
- xi) παθολογική

γ) Ποιος γιατρός είναι ειδικός για το πρόβλημα υγείας κάθε πρότασης της άσκ.1α); **Γράφουμε** τους αριθμούς των προτάσεων κάτω από τις κατάλληλες εικόνες.

α)

β)

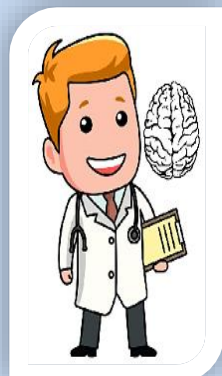
γ)

δ)

ε)

ζ)

η)

θ)

ι)

κ)

λ)

2. Επιλέγουμε τη λέξη που ταιριάζει.

- 1) Με τσίμπησε **μέλι**σα / **γά**τα και πρήστηκε το δάχτυλο μου.
- 2) Βάζουμε αντηλιακό μισή ώρα πριν εκτεθούμε στον ήλιο για να μην **κοπού**με / **καού**με.
- 3) Η παγοκύστη και η θερμοφόρα είναι **χημικοί** / **φυσικοί** τρόποι αντιμετώπισης του σωματικού πόνου.
- 4) Να διαλύετε τα **μασώ**μενα / **αναβράζον**τα δισκία σε μισό ποτήρι νερό.
- 5) Η γιατρός μου πρότεινε φυσιοθεραπείες για τους πόνους της **μέ**σης / **καρ**διάς.
- 6) Το στηθοσκόπιο και οι **κουζιν**ικές / **χειρουργ**ικές λαβίδες είναι ιατρικά εργαλεία.
- 7) Οι πατερίτσες και το αναπηρικό αμαξίδιο είναι **κτηνιατρικά** / **ορθοπεδικά** είδη.
- 8) Όλοι μας μπορούμε να παρακολουθήσουμε μαθήματα **πρώ**των / **δεύ**τερων βοηθειών.

σχηματίζω τη γλώσσα

**Ανισοσύλλαβα ουδέτερα ουσιαστικά σε -μα,
πληθ. -ματα**

Τα ουσιαστικά που έχουν στον πληθυντικό αριθμό μια συλλαβή παραπάνω από ό,τι στον ενικό αριθμό λέγονται ανισοσύλλαβα.

Τα ανισοσύλλαβα ουδέτερα σε **-μα**, πληθ. **-ματα** είναι **παροξύτονα**

Πτώσεις	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ονομ.	το	χρώμα	τα	χρώματα
Γεν.	του	χρώματος	των	χρωμάτων
Αιτ.	το	χρώμα	τα	χρώματα
Κλητ.	-	χρώμα	-	χρώματα

και προπαροξύτονα

Πτώσεις	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ονομ.	το	πρόβλημα	τα	προβλήματα
Γεν.	του	προβλήματος	των	προβλημάτων
Αιτ.	το	πρόβλημα	τα	προβλήματα
Κλητ.	-	πρόβλημα	-	προβλήματα

Παρατηρήσεις!

• Όλα τα ουδέτερα ουσιαστικά **α)** έχουν τρεις πτώσεις ίδιες σε κάθε αριθμό: ονομαστική, αιτιατική, κλιτική π.χ. το χρώμα, το χρώμα, χρώμα - τα χρώματα, τα χρώματα, χρώματα και **β)** στη γενική πληθυντικού τελειώνουν σε **-ων** (π.χ. των χρωμάτων, των προβλημάτων).

• Όλα τα ανισοσύλλαβα ουδέτερα στη **γενική πληθυντικού** τονίζονται στην **παραλήγουσα**. π.χ. των χρωμάτων, των σωμάτων, των προβλημάτων, των ονομάτων.

1. Συμπληρώνουμε τα κενά με τις κατάλληλες λέξεις στον σωστό αριθμό και στη σωστή πτώση.

- ✚ α) Το μας έχει ανάγκη από υγιεινές τροφές και ενυδάτωση. **Εάν δεν πίνουμε πολύ νερό**, το μας θα είναι ξηρό. Το είναι να αγαπάτε τον εαυτό σας και να τον φροντίζετε ψυχολογικά και σωματικά.
- ✚ β) Με πήρε τηλέφωνο η Άννα για να βγούμε αλλά δεν μπορώ να κάνω Δεν σου λέω Είμαι Δώσε της
- ✚ γ) Μη ζεις μίζερα. Τα των δεν θα σταματήσουν ποτέ. Να γελάς.
- ✚ δ) Ο ταχυδρόμος τρέχει με γρήγορο Ίσως μου φέρνει τα και το από τη Μυτιλήνη. Τα περιμένω πολύ καιρό.
- ✚ ε) Βάζουμε ότι αυτό το θα προκαλέσει πολύ..... στη μητέρα; Θα της θυμίσει τον ήχο των που έσκαγαν μπροστά από το παλιό σπίτι.
- ✚ στ) Δεν προλαβαίνω να κάνω ένα Έχω σήμερα.

στοίχημα

χρήμα

χαιρετίσματα

δέμα

ζήτημα

διάλειμμα

πρόβλημα

σώμα

ψέμα

κύμα

χώμα

πρόβλημα

τρεχάματα

γράμμα

δέρμα

βήμα

ποίημα

κλάμα

Ενεργητική διάθεση ρημάτων: μεταβατικά και αμετάβατα ρήματα

Τα ρήματα που φανερώνουν ότι το Υποκείμενο ενεργεί λέγονται **ρήματα με ενεργητική διάθεση ή ενεργητικά ρήματα**.

• Τα ενεργητικά ρήματα είναι

• **μεταβατικά***: φανερώνουν ότι η ενέργεια που κάνει το υποκείμενο πηγαίνει σε άλλη λέξη, το αντικείμενο (σε ένα πρόσωπο, ζώο ή πράγμα)

π.χ. Ο γιατρός εξετάζει τον ασθενή. Εγώ παίρνω το χάπι.

ή

• **αμετάβατα****: φανερώνουν ότι η ενέργεια τους δεν πηγαίνει σε άλλη λέξη (ούτε σε πρόσωπο, ούτε σε ζώο, ούτε σε πράγμα – δεν έχουν αντικείμενο)

π.χ. Οι νοσοκόμες γελούν. Ο κτηνίατρος τρέχει.

Υπάρχουν και κάποια ενεργητικά ρήματα που μερικές φορές είναι αμετάβατα και μερικές άλλες φορές μεταβατικά.

π.χ. Τα παιδιά μεγαλώνουν. Η γιαγιά μεγαλώνει τη Σοφία.

Τα μεταβατικά ρήματα έχουν πάντα αντικείμενο το πρόσωπο, ζώο ή πράγμα στο οποίο πηγαίνει η ενέργεια τους. Το αντικείμενο μπαίνει συνήθως σε πτώση **αιτιατική** και το βρίσκουμε με τις ερωτήσεις

ποιον; ποια; τι; + ρήμα της πρότασης.

***μεταβατικός-η-ο** = αυτός που μεταβαίνει, δηλαδή πηγαίνει, μεταφέρεται κάπου

****αμετάβατος-η-ο** = αυτός που δε μεταβαίνει, δηλαδή δεν πηγαίνει, μεταφέρεται κάπου

• μεταβατικά ρήματα → μονόπτωτα ή δίπτωτα

Τα **μεταβατικά** ρήματα είναι

↓
• **μονόπτωτα**: με ένα αντικείμενο συνήθως σε αιτιατική
π.χ. Η Μαρία χαϊδεύει τη γάτα.

ή
• **δίπτωτα**: με δύο αντικείμενα σε διαφορετικές (άμεσο σε αιτιατική και έμμεσο σε γενική) ή ίδιες (αιτιατική και αιτιατική) πτώσεις. **Άμεσο** αντικείμενο λέγεται αυτό στο οποίο η ενέργεια πηγαίνει άμεσα και **έμμεσο** αντικείμενο αυτό στο οποίο η ενέργεια πηγαίνει έμμεσα.

π.χ. Σου θύμισα το βιβλιάριο.

Η δασκάλα μαθαίνει τους μαθητές της γεωγραφία.

• οι αδύνατοι τύποι της προσωπικής αντωνυμίας ως αντικείμενο

• Οι αδύνατοι τύποι της **αιτιατικής πτώσης** της προσωπικής αντωνυμίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως αντικείμενο μονόπτωτου ή δίπτωτου (ως **άμεσο** αλλά και ως **έμμεσο**) ρήματος.

π.χ. Η Μαρία τη χαϊδεύει.

(μονόπτωτο ρ.)

Σου το θύμισα. Η δασκάλα τους τη μαθαίνει.

(δίπτωτα ρ.)

• Οι αδύνατοι τύποι της **γενικής πτώσης** της προσωπικής αντωνυμίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως αντικείμενο μονόπτωτου ή δίπτωτου (ως **έμμεσο**) ρήματος.

π.χ. Μου αρέσει η θάλασσα.

(μονόπτωτο ρ.)

Σου το θύμισα.

(δίπτωτο ρ.)

Μεταβατικά ή αμετάβατα;
Μονόπτωτα ή δίπτωτα; Άμεσο ή
έμμεσο; Ουφ, μπερδεύτηκα!

Τα αμετάβατα είναι τα πιο εύκολα! Σκεφτόμαστε αν το ρήμα είναι **μονόπτωτο** ή **δίπτωτο** και ποιο αντικείμενο είναι το **άμεσο**, ποιο το **έμμεσο** μόνο αν το ρήμα είναι μεταβατικό! Πιο απλό δεν είναι έτσι;

- 2. Βρίσκουμε τα ρήματα** από τις προτάσεις με έντονα γράμματα της άσκησης 1. Σκεφτόμαστε αν είναι **μεταβατικά ή αμετάβατα** και πόσα, ποια και τι είδους (**άμεσο ή έμμεσο**) είναι τα αντικείμενα (**αντικ.**) των μεταβατικών ρημάτων και συμπληρώνουμε τον πίνακα.

ρήματα	αμετάβατα	μεταβατικά			
			1 αντικ.	2 αντικ.	
				άμεσο αντικ. (πτώση)	έμμεσο αντικ.(πτώση)
δεν πίνουμε		✓	νερό (αιτιατική)		

- 3. Αντικαθιστούμε** τα ουσιαστικά με τους αδύνατους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας.

- 1) Παράγγειλε της μητέρας τον καφέ. →
- 2) Φώναξε μου τον θείο. →
- 3) Εξήγησε του παππού το πρόβλημα. →
- 4) Πάρε τον δίσκο. →
- 5) Μίλησα της Ανθής. →
- 6) Χαιρέτα τα παιδιά. →
- 7) Ακούω την εκπομπή. →
- 8) Πες της γιαγιάς τα νέα. →
- 9) Έδωσα του Γιάννη τα τριαντάφυλλα. →

σκέφτομαι και γράφω

Θυμόμαστε τι είναι η **περιγραφή** ως είδος λόγου.

1) Ποιος είναι; (πώς τον λένε, πού βρίσκεται, σε πόλη ή χωριό, κοντά σε θάλασσα ή βουνό)

2) Πώς φαίνεται;

i) εξωτερικά (μέγεθος, χρώμα, όροφος, σκεπή ή ταράτσα, αυλή, μπαλκόνια, χρώμα, ιδιαίτερο χαρακτηριστικό που μας έκανε εντύπωση)

ii) εσωτερικά (δωμάτια, χρώμα τοίχων, καθαρό, άνετο / ευρύχωρο, μικρό / στενό, έπιπλα ή αντικείμενα, ιδιαίτερο χαρακτηριστικό που μας έκανε εντύπωση)

3) Πότε δημιουργήθηκε; (παλιός ή καινούργιος, αν ήταν κάτι άλλο πριν, την ιστορία του)

4) Ποιοι τον χρησιμοποιούν;

(ποιους συναντάμε, τι κάνουν, πώς χρησιμοποιείται)

5) Με αφορμή ποιο γεγονός γνωρίσαμε τον χώρο; (πότε, γιατί, πώς πήγες εκεί και τι έκανες / κάνεις εκεί)

6) Σκέψεις και συναισθήματα για τον χώρο (πώς νιώθεις όταν πας εκεί, τι σκέφτεσαι για τον χώρο αυτό)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΧΩΡΟΥ

βήματα

➤ για περιγραφή ενός χώρου χρησιμοποιώ πολλά τοπικά επιρρήματα

Το παλιό μου σχολείο, το 101^ο δημοτικό Θεσσαλονίκης, βρίσκεται στην περιοχή της Κάτω Τούμπας. Όλος ο χώρος είναι μεγάλος, πολύχρωμος και καθαρός.

Ο χώρος από έξω έχει μοβ χρώμα, επάνω μια κόκκινη σκεπή, γύρω – γύρω έναν μικρό κήπο, μία μπασκέτα και δίπλα βρύσες για νερό. Στην είσοδο της αυλής υπάρχει μια μπάρα για αναπηρικό αμαξίδιο ατόμων με ειδικές ανάγκες. Το κτίριο μέσα έχει μπεζ χρώμα, πολλές ζωγραφιές στους τοίχους και τέσσερις ορόφους. Στο υπόγειο φιλοξενείται το νηπιαγωγείο με την πρώτη τάξη δημοτικού και στο ισόγειο φιλοξενούνται τα γραφεία των δασκάλων, το γραφείο του διευθυντή, η αίθουσα εκδηλώσεων και το κυλικείο. Στον πρώτο και δεύτερο όροφο υπάρχουν οι υπόλοιπες τάξεις από τη δεύτερα μέχρι την έκτη.

Το σχολείο μου δημιουργήθηκε πριν πολλά χρόνια. Στην αρχή υπήρχαν εκεί δύο σχολεία, το ένα με πρωινή βάρδια και το άλλο με απογευματινή. Τώρα υπάρχει στον χώρο μόνο ένα σχολείο με πρωινό ωράριο.

Το κτίριο αυτό λειτουργεί ως δημοτικό σχολείο για τα παιδιά της περιοχής. Εκεί τα παιδιά μαθαίνουν γράμματα και γυμνάζονται. Τις ώρες που το σχολείο είναι κλειστό, η αυλή χρησιμοποιείται για παιχνίδι από παιδιά της γειτονιάς.

Γνώρισα το 101^ο δημοτικό σχολείο όταν πήγα για πρώτη φορά ως μαθήτρια εκεί, πριν από πολλά χρόνια. Πέρασα στον χώρο αυτό πολύ όμορφα μαθητικά χρόνια και κάθε φορά που περνάω από έξω νοσταλγώ τις ωραίες στιγμές που έζησα εκεί.

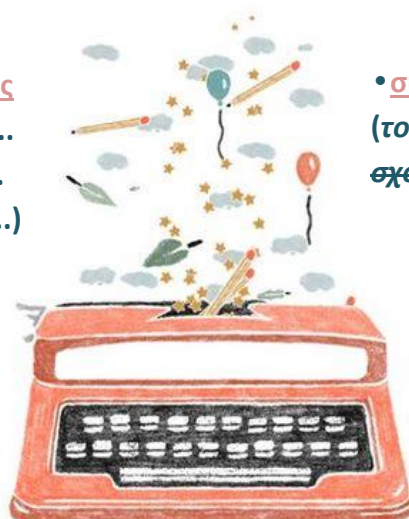
Σε μια περιγραφή χρησιμοποιώ πολύ...

- **ενεστώτα**, για μέρη που υπάρχουν σήμερα (Το σχολείο βρίσκεται..., έχει...)

- **επίθετα**, για να δώσουμε περισσότερες λεπτομέρειες (μεγάλο, εντυπωσιακό, ...)

- **αντωνυμίες** (το σχολείο... το σχολείο... αλλά αυτό ...)

- **συνώνυμα** (το σχολείο... το σχολείο... αλλά το κτίριο / ο χώρος...)

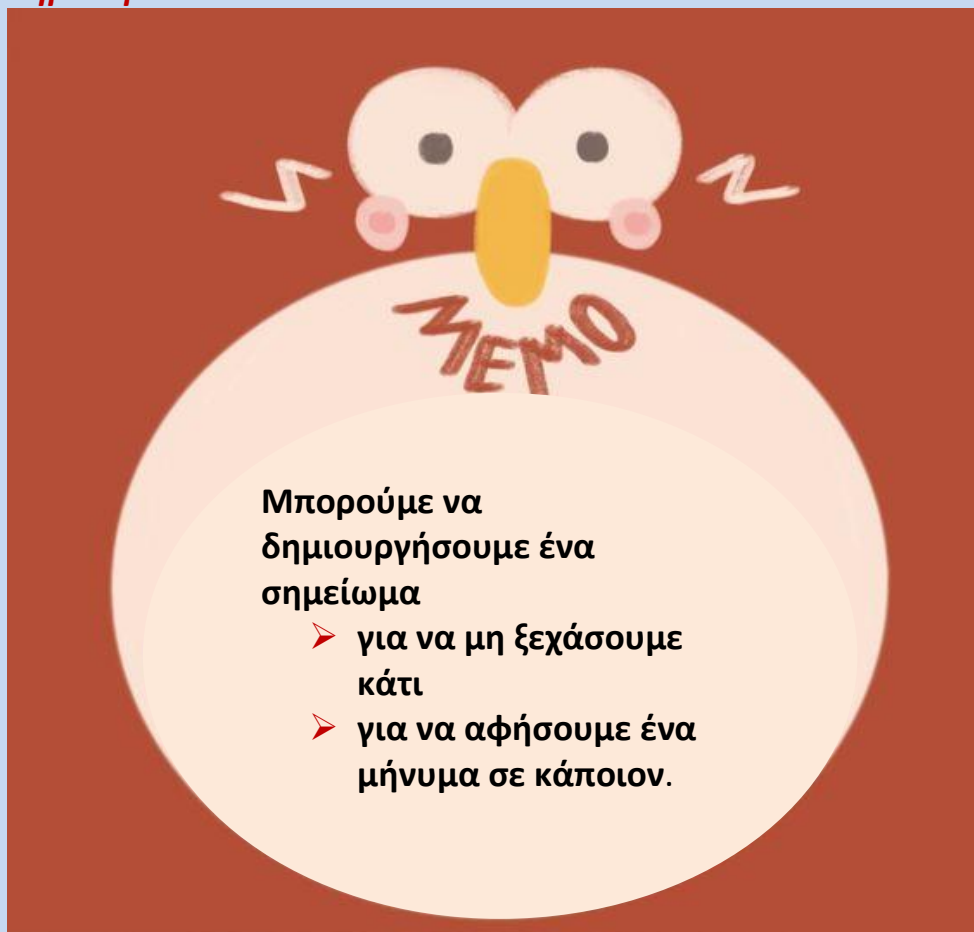

1. Περιγράφουμε ένα νοσοκομείο.

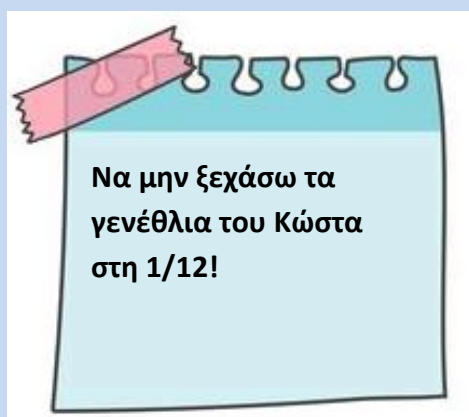
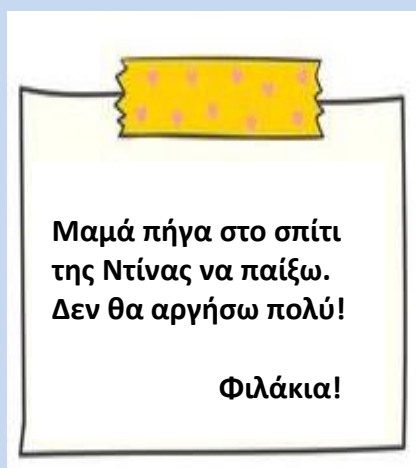
A large rectangular area with horizontal lines for writing, intended for describing a hospital.

Σημειώματα

Τα **σημειώματα** έχουν συνήθως

- τον παραλήπτη (σε ποιον απευθυνόμαστε)
- το κείμενο (την αιτία που γράφουμε το σημείωμα)
- τον συγγραφέα (αυτόν που δημιούργησε το σημείωμα)

2. Ο Ορέστης δεν πρόλαβε να σημειώσει τη διατροφή που του έδωσε προφορικά ο γιατρός. Θα τον βοηθήσουμε; **Κοιτάμε στο κείμενο και συμπληρώνουμε το σημείωμα του.** Αν θέλουμε βάζουμε και έναν τίτλο στο σημείωμα.

μιλώ και επικοινωνώ

Μπαίνουμε σε ρόλους και παίζουμε με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες μας.

- Ρόλος 1: άρρωστος (διαλέγουμε ένα πρόβλημα υγείας)
- Ρόλος 2: γιατρός (η ειδικότητα του γιατρού να είναι ανάλογη του προβλήματος υγείας του άρρωστου)
- Ρόλος 3: φαρμακοποιός
 Προαιρετικοί ρόλοι: νοσοκόμος/-α, βοηθός φαρμακοποιού, γραμματεία νοσοκομείου, συνοδός/-οι άρρωστου.
 ➤ Μπορούμε να φέρουμε από το σπίτι μας και να χρησιμοποιήσουμε ιατρικά εργαλεία παιχνιδιού, άδειες συσκευασίες φαρμάκων ή ό, τι άλλο σχετίζεται με τους παραπάνω ρόλους.

Χρησιμοποιούμε: λεξιλόγιο σχετικό με την υγεία, β' πληθυντικό πρόσωπο όταν απευθυνόμαστε σε κάποιον μεγαλύτερο ή κάποιον που δε γνωρίζουμε καλά, τις σωστές εγκλίσεις και τους σωστούς χρόνους για να δώσουμε οδηγίες / συμβουλές.

λεξιλόγιο για το φαρμακείο

- συνταγή γιατρού
- ποιο είναι το πιο καλό / το πιο αποτελεσματικό / το πιο φθινό φάρμακο;
- χάπι, δισκίο, κάψουλα, ταμπλέτα
- ένα (χάπι) μετά / πριν το πρωινό / μεσημεριανό φαγητό / βραδινό φαγητό
- ένα (χάπι) το πρωί, ένα το βράδυ
- ένα (χάπι) κάθε 8 ώρες
- έναν ψεκασμό σε κάθε ρουθούνι / έως τρεις ψεκασμούς την ημέρα
- μία σταγόνα στο κάθε μάτι / μέχρι τρεις σταγόνες στο κάθε μάτι την ημέρα
- για μια εβδομάδα / για έναν μήνα / για δέκα ημέρες
- μέχρι να γίνετε καλά / μέχρι να υποχωρήσουν τα συμπτώματα

Όταν δεν ακούμε καλά, δεν καταλαβαίνουμε ή δεν είμαστε σίγουροι τι μας λέει ο συνομιλητής μας → μπορούμε να ζητήσουμε να επαναλάβει ή να το πει με άλλα λόγια.

-Συγγνώμη, δε σας άκουσα καλά. Μπορείτε να επαναλάβετε;
 -Συγγνώμη, δεν κατάλαβα τι είπατε. Μπορείτε να το πείτε με άλλα λόγια / αλλιώς;

1. Ακούμε μία σύντομη τηλεφωνική συνομιλία για κλείσιμο ραντεβού σε γιατρό και **επιλέγουμε** τη σωστή απάντηση.

1) Αυτός που κάλεσε στο ιατρείο

α) έχει κάποιο πρόβλημα υγείας.

β) έχει έναν φίλο με κάποιο πρόβλημα υγείας.

γ) μπορεί να έρθει στο πρωινό ιατρείο.

δ) βιάζεται να κλείσει ραντεβού.

2) Το ραντεβού

α) κανονίστηκε για την Τρίτη.

β) κανονίστηκε για Δευτέρα.

γ) κανονίστηκε για την Τετάρτη στις 7.00.

δ) δε θα γίνει τελικά.

2. Τι μας συμβουλεύει ο ομιλητής να κάνουμε; Ακούμε με προσοχή και επιλέγουμε τη σωστή εικόνα.

1)

α)

β)

γ)

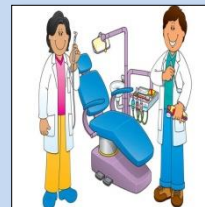
2)

α)

β)

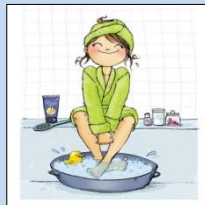

γ)

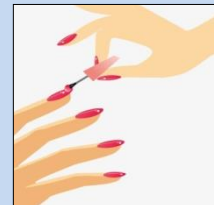
3)

α)

β)

γ)

4)

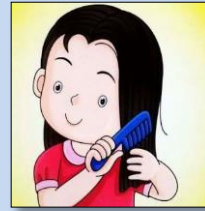
α)

β)

γ)

5)

α)

β)

γ)

6)

α)

β)

γ)

7)

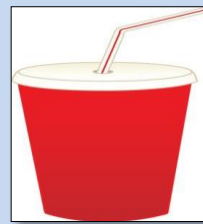
α)

β)

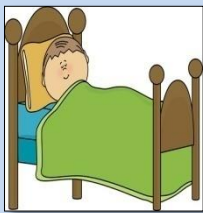

γ)

8)

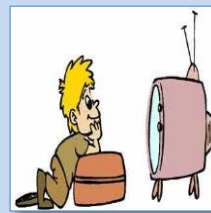
α)

β)

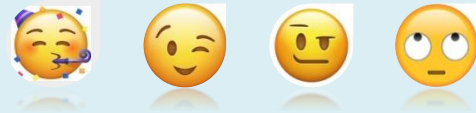
γ)

Στην 3^η ενότητα έμαθα ...

Να διαβάζω και να καταλαβαίνω

το κείμενο «Ξαφνική αδιαθεσία»

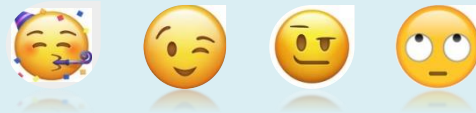
Να αναγνωρίζω

πληροφοριακές πινακίδες

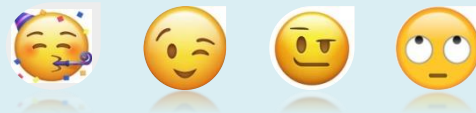

Να ακούω και να καταλαβαίνω

• μια τηλεφωνική συνομιλία για κλείσιμο ραντεβού σε γιατρό

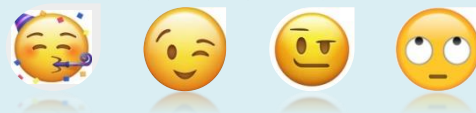

• συμβουλές προσωπικής υγιεινής

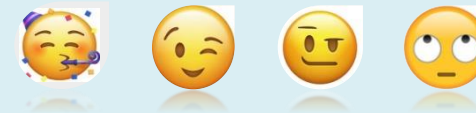

Να μιλώ και να επικοινωνώ

• με έναν / μία γιατρό για κάποιο πρόβλημα υγείας

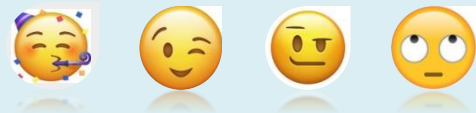

• για να εξυπηρετούμαι σε ένα φαρμακείο

Να σκέφτομαι και να γράφω

• μία περιγραφή χώρου

• ένα σημείωμα

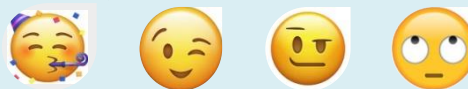
Λεξιλόγιο

για την υγεία: προβλήματα υγείας, ιατρικές κλινικές και ειδικότητες

Κανόνες της γλώσσας

•για τα ανισοσύλλαβα ουδέτερα ουσιαστικά σε -μα, πληθ. -ματα

•για ρήματα με ενεργητική διάθεση: μεταβατικά και αμετάβατα, μονόπτωτα και δίπτωτα

•για τη λειτουργία των αδύνατων τύπων της προσωπικής αντωνυμίας ως αντικείμενο (άμεσο, έμμεσο)

4η Ενότητα

Εκδρομή στη φύση

Στην 4^η ενότητα θα μάθω ...

Να διαβάζω και να καταλαβαίνω	<ul style="list-style-type: none"> •το κείμενο «Εκδρομή στη φύση» •το κείμενο «ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΙΡΟΥ» •το κείμενο «Η Μεγάλη και η Μικρή Άρκτος»
Να αναγνωρίζω	χάρτες κατανομής πληθυσμού ζώων
Να ακούω και να καταλαβαίνω	ένα δελτίο καιρού
Να μιλώ και να επικοινωνώ	<ul style="list-style-type: none"> •για να συγκρίνω κριτικά εικόνες ζώων •για να πάρω πληροφορίες για διαμονή σε ξενοδοχείο και να πραγματοποιώ κράτηση
Να σκέφτομαι και να γράφω	μία διήγηση πραγματικών γεγονότων
Λεξιλόγιο	<ul style="list-style-type: none"> •για τη χλωρίδα •για την πανίδα •για το φυσικό περιβάλλον
Κανόνες της γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> •για τα ρήματα Παθητικής Φωνής σε -ομαι στην Οριστική Ενεστώτα •για τους παρατακτικούς συνδέσμους •για τις αιτιολογικές και χρονικές προτάσεις

Εκδρομή στη φύση

Ναι Dorina! Μόλις έρθει κανείς εδώ, μπορεί να συναντήσει σπάνια ή ενδημικά είδη φυτών και πουλιών, αλλά και αμφίβια, ψάρια, ερπετά και θηλαστικά.

Πελεκάνοι, δείτε! Υπάρχουν δύο είδη πελεκάνου εδώ.

Ο αργυροπελεκάνος, ένα είδος που απειλείται παγκόσμια, και ο ροδοπελεκάνος.

Τι ωραίες πεταλούδες! Είναι πολύχρωμες!

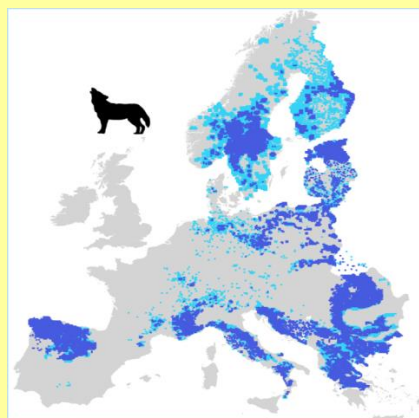

Στην όχθη της λίμνης βλέπουμε καλάμια. Μέσα στη λίμνη υπάρχουν τα νούφαρα, υδρόβια φυτά.

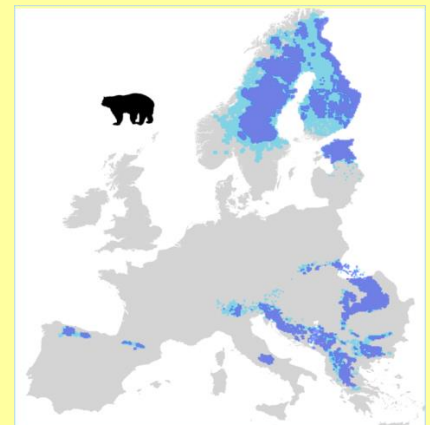

Να και μια βίδρα! Η βίδρα είναι σημάδι ότι η λίμνη ή το ποτάμι όπου ζει είναι καθαρό.

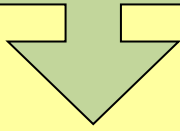
Εικόνα 1

Εικόνα 2

Προσπάθησε να καταλάβεις τι δείχνουν οι χάρτες. Τι σημαίνει «προστατευόμενα είδη» και ποια ζώα ανήκουν σε αυτά; Μπορούν οι άνθρωποι να τα βοηθήσουν με κάποιον τρόπο; Συζήτησε με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες σου.

1. Καταλάβαμε καλά το κείμενο; Πάμε να απαντήσουμε στις ερωτήσεις για να το διαπιστώσουμε.

1) Τι κοινό έχουν η Αλβανία, η Ελλάδα και η Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας;

.....
.....

2) Ποιες λίμνες αναφέρονται στο κείμενο;

.....
.....

3) Τι μάθατε για αυτές;

.....
.....

4) Τι κάνουν τα παιδιά πριν ξεκινήσουν την εκδρομή;

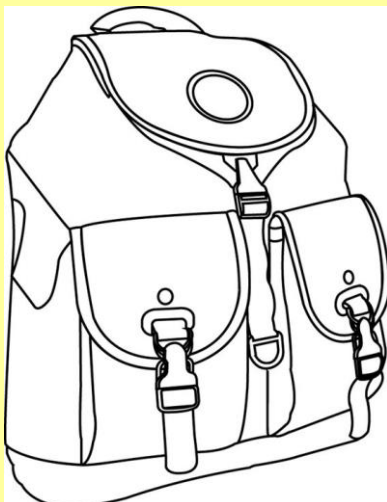
.....
.....

5) Τι μπορεί να δει κάποιος στις Πρέσπες;

.....
.....

6) «Καταφύγιο ζώων». Τι σημαίνει; Ξέρετε κανένα;

.....
.....

2. Διαβάζουμε τα λόγια που εκφωνεί ο μετεωρολόγος στην τηλεόραση και επιλέγουμε Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ).

Χαίρετε κύριες και κύριοι. Ελάτε να δούμε μαζί την πρόγνωση της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας για τον καιρό.

Αύριο Κυριακή περιμένουμε **ισχυρές τοπικές βροχές μικρής διάρκειας** σε Μακεδονία, Θράκη, βόρειο Αιγαίο, ανατολική Θεσσαλία, Σποράδες, ανατολική Στερεά Ελλάδα και στην ανατολική Πελοπόννησο. Στην υπόλοιπη χώρα αναμένεται **αρκετή ηλιοφάνεια**. Οι **άνεμοι** βοριάδες, θα φθάνουν τοπικά στα πελάγη μας στα **6 μποφόρ** και η **θερμοκρασία** το μεσημέρι θα φθάσει στη δυτική Ελλάδα τους **34° C**, έως 32 τοπικά στην υπόλοιπη χώρα. Στην Αττική λίγες **νεφώσεις** και **υγρασία**, ενώ υπάρχει **πιθανότητα βροχής** κυρίως, όμως, στα βόρεια του νομού, οι άνεμοι βόρειοι έως 5 μποφόρ, η θερμοκρασία από 22 – 32 βαθμούς. Και στην περιοχή της Θεσσαλονίκης θα σημειωθεί **ομίχλη** τις πρωινές ώρες και υπάρχει **πιθανότητα βροχής ή καταιγίδας** κυρίως στα **γύρω ορεινά**, οι άνεμοι εκεί μεταβλητοί 3-4 μποφόρ, η θερμοκρασία από 22-32 βαθμούς. Από τη νέα εβδομάδα θα έχουμε **αίθριο καιρό** σε όλη τη χώρα, το **μελτέμι** θα φθάνει στο Αιγαίο τα 7 μποφόρ και η θερμοκρασία θα **ανέβει** λίγο στα δυτικά. Το δελτίο καιρού μεταδίδεται και στο Web Tv του σταθμού μας στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.webtv.2tv.gr. Να έχετε ένα όμορφο βράδυ!

	Σ	Λ
1. Από τη νέα εβδομάδα ο καιρός θα χαλάσει σε όλη τη χώρα.		
2. Αύριο θα βρέχει σε όλη τη χώρα.		
3. Αύριο θα έχει ήλιο σε κάποιες περιοχές της χώρας, ενώ σε άλλες θα έχει βροχές.		
4. Οι άνεμοι θα πνέουν από βόρειες διευθύνσεις αύριο.		
5. Η θερμοκρασία στη δυτική Ελλάδα θα είναι αύριο πάνω από 34° C.		
6. Θα υπάρχουν πολλά σύννεφα και θα βρέξει σίγουρα στην Αττική αύριο.		
7. Στη Θεσσαλονίκη αύριο το πρωί η ορατότητα θα είναι μειωμένη και ίσως έχουμε καταιγίδες στις γύρω ορεινές περιοχές.		

3. Υπάρχουν δύο αστερισμοί που έχουν σχήμα αρκούδας. Τους γνωρίζετε; Διαβάζουμε τον μύθο και επιλέγουμε τη σωστή απάντηση. Σε κάθε πρόταση μπορεί να υπάρχουν περισσότερες από μία σωστές απαντήσεις.

Η Μεγάλη και η Μικρή Άρκτος

Δύο από τους πιο γνωστούς αστερισμούς είναι η Μικρή και η Μεγάλη Άρκτος. Οι αρχαίοι Έλληνες ονόμασαν τη μητέρα αρκούδα *Καλλιστώ* και το μικρό αρκουδάκι *Αρκά*. Όμως, σύμφωνα με τον μύθο δεν ήταν από την αρχή αρκούδες.

Πριν πολλά πολλά χρόνια, ζούσε στην Αρκαδία η Καλλιστώ, μία ωραία νύμφη. Συνόδευε τη θεά Άρτεμη στο κυνήγι. Μαζί γύριζαν στα δάση και έψαχναν για άγρια ζώα. Το όνομα της δηλώνει στα αρχαία ελληνικά ότι ήταν η πιο όμορφη (κάλλος = ομορφιά). Έτσι, ο θεός Δίας γοητεύτηκε από την Καλλιστώ. Η γυναίκα του Δία, όμως, η θεά Ήρα, επειδή ζήλεψε πάρα πολύ όταν η Καλλιστώ απέκτησε το παιδί του, τη μεταμόρφωσε σε αρκούδα.

Μετά από χρόνια, η Καλλιστώ είδε τον Αρκά, τον γιό της, να κυνηγάει. Τότε, έτρεξε χαρούμενη να τον αγκαλιάσει. Ο Αρκάς δεν κατάλαβε ότι αυτή η αρκούδα είναι η μητέρα του. Η Καλλιστώ προσπάθησε να του μιλήσει, αλλά δεν μπορούσε. Ακούστηκε ένα δυνατό μούγκρισμα. Ο Αρκάς τρόμαξε και σήκωσε το χέρι του να τη σκοτώσει.

Αμέσως ο θεός Δίας μίλησε στον Αρκάδα και του είπε ότι η αρκούδα ήταν η μητέρα του. Ύστερα, μεταμόρφωσε και τον Αρκά σε αρκουδάκι. Μητέρα και γιος αγκαλιάστηκαν. Στο τέλος, ο Δίας τους μεταμόρφωσε σε αστερισμούς στον ουρανό. Έτσι, ήταν ο ένας δίπλα στον άλλο για πάντα.

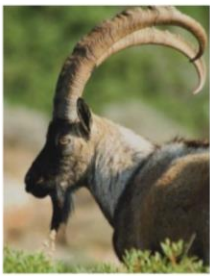

- 1)** Οι αστερισμοί της Μεγάλης και της Μικρής Άρκτου πριν γίνουν αστέρια ήταν
 - α) άνθρωποι.
 - β) αρκούδες.
 - γ) άνθρωποι που μεταμορφώθηκαν σε αρκούδες.
- 2)** Η Καλλιστώ
 - α) ήταν πριν η θεά Άρτεμη.
 - β) κυνηγούσε με τη θεά Άρτεμη.
 - γ) ήταν μια όμορφη νύμφη που ερωτεύτηκε ο θεός Δίας.
 - δ) μεταμορφώθηκε σε αρκούδα από τον Δία.
- 3)** Ο Αρκάς όταν είδε τη μητέρα του
 - α) έτρεξε να την αγκαλιάσει.
 - β) της μούγκρισε.
 - γ) πήγε να τη σκοτώσει επειδή φοβήθηκε.
- 4)** Ο Δίας
 - α) χώρισε τον γιό από τη μητέρα του.
 - β) ένωσε τον γιό με τη μητέρα για πάντα.
 - γ) αγκάλιασε τον γιό και τη μητέρα.

Λεξιλόγιο

1. α) Βάζουμε τις λέξεις στη σωστή ομάδα.

κλίμα φύκια μονάχους - μονάχους φυλλοβόλα κλιματικές αλλαγές
 ατμόσφαιρα ξηφίας αειθαλή υψόμετρο δελφίνι καρποφόρα ηπειρωτική
 χώρα αρωματικά χελώνα καρέτα - καρέτα φαρμακευτικά νησιωτική χώρα
 ελάφι λβάδι πέλαγος τσακάλι θάμνοι αλεπού θάλασσα κορμός
 ποτάμια γαϊδούρι λίμνες ρίζες ακτές κουνέλι φύλλα κόλπος
 κατσίκι πυθμένας παραθαλάσσια περιοχή άνθος ελληνικός ποιμενικός
 φύκια ορεινές εκτάσεις καφέ αρκούδα πεδινές εκτάσεις βάτραχος
 κοτσάνι σαύρα λόφος ενδημικά είδη πεδιάδες χερσόνησος κόκορας
 σπάνια είδη περιστέρι ακρωτήριο κουνούπι

πανίδα

χλωρίδα

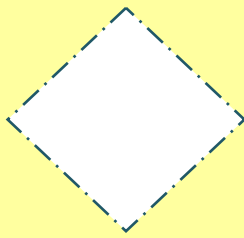

φυσικό περιβάλλον

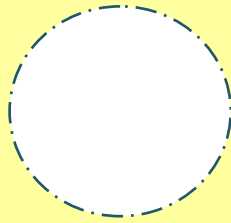
1. β) Γινόμαστε ζωολόγοι και ψάχνουμε τι είναι τα *ερπετά*, τα *αμφίβια*, τα *πτηνά*, τα *θηλαστικά*, τα *έντομα*, οι *ιχθύες / τα ψάρια*. Υπάρχει κάποιο ζώο από την κάθε παραπάνω κατηγορία στην άσκηση 1.α) ; Το σημειώνουμε στο κατάλληλο σχήμα.

αμφίβια

ερπετά

πτηνά

έντομα

ιχθύες / ψάρια

θηλαστικά

2. Εκφράσεις για το φυσικό περιβάλλον. Αντιστοιχίζουμε τις ερωτήσεις με τις απαντήσεις.

- 1) Είναι πεδινή, ορεινή ή παραθαλάσσια η περιοχή;
- 2) Πώς είναι ο καιρός συνήθως στα Στάγειρα της Χαλκιδικής;
- 3) Πως μπορεί να έρθει κάποιος στην περιοχή; Είναι εύκολα προσβάσιμη;
- 4) Τι υψόμετρο έχει η Θεσσαλονίκη;
- 5) Τι απόσταση έχει η Καβάλα από τη θάλασσα;
- 6) Έχει πλούσια χλωρίδα η Κρήτη;
- 7) Τι κλίμα έχει η Ελλάδα;

- i) Το κλίμα της Ελλάδας είναι εύκρατο μεσογειακό με ήπιους και υγρούς χειμώνες, θερμά και ξηρά καλοκαίρια.
- ii) Η Θεσσαλονίκη έχει υψόμετρο 13 μέτρα.
- iii) Ο καιρός είναι συνήθως υγρός και κρύος.
- iv) Η περιοχή είναι παραθαλάσσια.
- v) Η περιοχή είναι δυσπρόσιτη. Υπάρχει μια φορά την εβδομάδα πλοίο για εδώ.
- vi) Το νησί έχει πλούσια πανίδα και χλωρίδα.
- vii) Τις δύο πόλεις τις χωρίζουν 154 χιλιόμετρα.

σχηματίζω τη γλώσσα

Ρήματα → Παθητική φωνή, Οριστική Ενεστώτα
α' συζυγίας σε -ομαι.

Οι ρηματικοί τύποι που στο α' ενικό πρόσωπο Οριστικής Ενεστώτα τελειώνουν σε **-ω / -ώ**, συνήθως δείχνουν ότι το υποκείμενο ενεργεί και ανήκουν στην **ενεργητική φωνή**. π.χ. χάνω, κρύβω, πλέκω, δροσίζω.

Οι ρηματικοί τύποι που στο α' ενικό πρόσωπο Οριστικής Ενεστώτα τελειώνουν σε **-μαι**, συνήθως δείχνουν ότι το υποκείμενο δέχεται κάποια ενέργεια ή παθαίνει κάτι και ανήκουν στην **παθητική φωνή**. π.χ. χάνομαι, κρύβομαι, πλέκομαι, δροσίζομαι.

Παθητική φωνή	Παθητική φωνή
Οριστική Ενεστώτα	Οριστική Ενεστώτα
ντύνομαι	ράβομαι
ντύνεσαι	
ντύνεται	
ντυνόμαστε	
ντύνεστε / ντυνόσαστε	
ντύνονται	

Παθητική φωνή	Παθητική φωνή
Οριστική Ενεστώτα	Οριστική Ενεστώτα
κοιτάζομαι	στολίζομαι

✓ Βλέπουμε πώς κλίνεται το ρήμα ντύνομαι και με τον ίδιο τρόπο κλίνουμε και τα υπόλοιπα ρήματα της α' συζυγίας στους πίνακες.

◆Όπως το **ντύνομαι** κλίνονται τα: δένομαι, πλένομαι, χάνομαι, λύνομαι, πληρώνομαι, ιδρύομαι, διορθώνομαι, ενώνομαι, σηκώνομαι, περικυκλώνομαι, κ.ά.

◆Όπως το **ράβομαι** κλίνονται τα: κρύβομαι, αλείφομαι, γράφομαι, βάφομαι, δουλεύομαι, ονειρεύομαι, σκέφτομαι, θλίβομαι, παραξενεύομαι, κ.ά.

◆Όπως το **κοιτάζομαι** κλίνονται τα: πλέκομαι, ανοίγομαι, δέχομαι, διαλέγομαι, δείχνομαι, διδάσκομαι, σπρώχνομαι, αναπτύσσομαι, αλλάζομαι, ψάχνομαι, φυλάγομαι, αρπάζομαι, βουλιάζομαι, κ.ά.

◆Όπως το **στολίζομαι** κλίνονται τα: δροσίζομαι, αναγνωρίζομαι, διαβάζομαι, εξετάζομαι, δανείζομαι, λούζομαι, αγκαλιάζομαι, αγωνίζομαι, συλλογίζομαι, πείθομαι, κλείνομαι, πιάνομαι, ακούγομαι, κ.ά.

⇒ Πότε συναντάμε την κατάληξη **-ετε** και πότε την κατάληξη **-εται**;

.....

.....

Το
θυμάσαι,
Jannet;

Μμμ...

1. Συμπληρώνουμε τα κενά με τα ρήματα στο σωστό πρόσωπο παθητικής φωνής, οριστικής έγκλισης, ενεστώτα χρόνου.

Η έδρα της κυρίας 1) από εμάς. Χέρια 2) το ένα μετά το άλλο. 3) μεταξύ μας. «Ποιανού άσκηση θα ελέγξετε πρώτα, κυρία;» φωνάζουμε. «Ησυχία, παρακαλώ. Καθίστε στις θέσεις σας. Μπορεί να είναι δίπλα μου μόνο όποιος 4) » 5) ήρεμη η δασκάλα μας. Όταν 6) το γραπτό μου, έχω μεγάλη αγωνία. Εγώ και ο διπλανός μου 7) γιατί βλέπουμε κάποιους συμμαθητές και κάποιες συμμαθήτριες μας να 8) και να γελούν. Πιστεύουμε ότι πρέπει να 9) τον δάσκαλο ή τη δασκάλα σου και να μη μιλάς όταν διορθώνει. Αυτά 10) πριν η κυρία φωνάξει «Εριέττα, τι 11) ; Έλα να δούμε το γραπτό σου. Ήρθε η σειρά σου.» Ενώ 12) προς την έδρα, 13) χειροκροτήματα από τα παιδιά.

κοιτάζω σπρώχνω
διορθώνω ακούω
δέχομαι περικυκλώνω
σκέφτομαι εξετάζω
κατευθύνω σηκώνω
παραξενεύω
συλλογίζομαι σέβομαι

2. Μεταφέρουμε τα ρήματα των φράσεων στον άλλο αριθμό και στην άλλη φωνή.

- πληρώνουμε τέλη του μήνα →
- κρυβόμαστε γρήγορα →
- ανοίγει εύκολα →
- λούζω κάθε μέρα →

3. Βάζουμε καταλήξεις στα ρήματα. Συμπληρώνουμε –εται ή –ετε.

- Το αμάξι φτιάχν..... σε λίγα λεπτά.
Εσύ και ο μπαμπάς φτιάχν..... το αμάξι σε λίγα λεπτά.
- Ράβ..... το φόρεμα για τον γάμο;
Ράβ..... το φόρεμα για τον γάμο, Μαρία και Ανθή;

Παρατακτικοί και υποτακτικοί σύνδεσμοι.
Αιτιολογικές και χρονικές προτάσεις.

Θυμόμαστε τι είναι οι **σύνδεσμοι** και ποια είναι τα είδη τους:

α)

Παρατακτικοί σύνδεσμοι

συμπλεκτικοί	και* , κι (όταν ακολουθεί λέξη που αρχίζει με φωνήεν)
διαζευκτικοί	ή
αντιθετικοί	αλλά, όμως

π.χ. *χλωρίδα και πανίδα, χωνάκι ή κυπελάκι παγωτό; , Μου αρέσει η μακαρονάδα αλλά πιο πολύ αγαπώ το παστίτσιο.*

β)

Υποτακτικοί σύνδεσμοι

αιτιολογικοί	γιατί, κ.ά.
χρονικοί	όταν, πριν, ενώ, κ.ά.

➤ Όταν ο λόγος συνδέεται με παρατακτικούς συνδέσμους λέμε ότι έχουμε **παρατακτική σύνδεση** (σύνδεση όμοιων λέξεων, φράσεων, προτάσεων – κύριες με κύριες ή εξαρτημένες με εξαρτημένες).

➤ Όταν ο λόγος συνδέεται με υποτακτικούς συνδέσμους λέμε ότι έχουμε **υποτακτική σύνδεση** (σύνδεση ανόμοιων προτάσεων – κύριες με εξαρτημένες).

*Ο σύνδεσμος **και** εκτός από την γνωστή του ιδιότητα χρησιμοποιείται:

- για να **τονίσουμε** κάτι (π.χ. *Και θα φάμε και θα πιούμε και θα χορέψουμε στην εκδήλωση.*), οπότε προηγείται,
- για να συνδέσει το **αποτέλεσμα** με την αιτία (π.χ. *Κουράστηκα και κάθισα λίγο στο παγκάκι.*),
- για να δηλώσει **αντίθεση** (π.χ. *Θέλω και δε θέλω.*).

Χρονικές προτάσεις

Εισάγονται/ξεκινούν με χρονικούς συνδέσμους και μας πληροφορούν για την χρονική στιγμή που έγινε αυτό που λέει το ρήμα που προσδιορίζουν. (πότε+ ρήμα που προσδιορίζουν;) π.χ. *Όταν ξύπνησα, έπλυνα το πρόσωπο μου και έφαγα.*

*χρησιμοποιούνται πολύ → όταν διηγούμαστε

Αιτιολογικές προτάσεις

Εισάγονται/ξεκινούν με αιτιολογικούς συνδέσμους και μας πληροφορούν για την αιτία του ρήματος που προσδιορίζουν (γιατί+ ρήμα που προσδιορίζουν;) π.χ. *Κοιμήθηκα νωρίς χθες, γιατί ήμουν κουρασμένος.*

*χρησιμοποιούνται και → για να υποστηρίξουμε την γνώμη μας για κάτι

***Συμπληρώνω τα κενά με τους χρονικούς και αιτιολογικούς συνδέσμους που διάβασα πιο πάνω.**

Κενίη, **όταν** μεγαλώσω, θέλω να υιοθετήσω ένα σκυλάκι από κάποια φιλοζωική!

Τέλεια ιδέα! Μπράβο Ορέστη! Κι εγώ σκέφτομαι να υιοθετήσω κάποιο γατάκι, **γιατί** υπάρχουν πολλές αδέσποτες γάτες.

1. Συμπληρώνουμε το κείμενο με τους συνδέσμους που μάθαμε.

και (κι), ή, αλλά, όμως, όταν, ενώ, πριν, γιατί

- 1) Θα έρθεις απόψε θα πάω με την Άννα;
- 2) Σου αρέσει η θάλασσα το βουνό;
- 3) Μας έκανε καλό καιρό χθες, το βράδυ έριξε πολλές βροντές αστραπές.
- 4) Ο Σοφοκλής ο Αριστοτέλης πήγαν για ποδήλατο.
- 5) μαγειρεύω, βάζω ένα πλυντήριο.
- 6) Η μητέρα παράγγειλε του παππού σοκολάτες παγωτά τούρτα.
- 7) βγει το ουράνιο τόξο, βρέχει.
- 8) Ξεκουραστείτε. Παίζετε τρεις ώρες αύριο δεν θα αποδώσετε στον αγώνα.
- 9) χαίρομαι, μιλάω δυνατά.
- 10) Το λουλούδι μαράθηκε, δεν το πότιζες σωστά.

2. α) Βρίσκουμε στο κείμενο της άσκησης 1 του «σηματίζω τη γλώσσα» έναν αιτιολογικό και έναν χρονικό σύνδεσμο. Χρωματίζουμε με πράσινο τον αιτιολογικό και με κίτρινο τον χρονικό. Κυκλώνουμε το ρήμα της πρότασης που προσδιορίζουν.

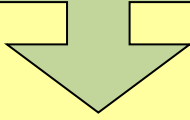
β) Σκεφτόμαστε και γράφουμε δύο αιτιολογικές προτάσεις και δύο χρονικές.

✓

✓

✓

✓

Υιοθετήστε έναν λύκο

- 1.** Κοιτάω τις εικόνες, σκέφτομαι και συζητάω με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες μου.
- Πώς παρουσιάζεται το ζώο στην πρώτη εικόνα και πώς στη δεύτερη;
 - Πώς νιώθεις όταν κοιτάς την κάθε εικόνα;
 - Ποιός είναι ο σκοπός της πρώτης εικόνας και ποιος ο σκοπός της δεύτερης;

Λύκος επιτέθηκε σε βοσκό

2. Έτοιμοι για εκδρομή; Μιλήστε στο τηλέφωνο με τον ξενοδόχο και κλείστε διαμονή.

→ συμβουλευόμαι εκφράσεις του κείμενου «Εκδρομή στη φύση» και της άσκ. 2 του «λεξιλογίου»

Είστε	6 άτομα
Θα πάτε	σε κάποια τοποθεσία στον νομό Ξάνθης (επιλέγετε εσείς πού)
Θα μείνετε	στο ξενοδοχείο «Ελένη» 3 βράδια και 4 ημέρες
Ενδιαφέρεστε να μάθετε	<ul style="list-style-type: none"> • τιμή ανά βράδυ • τιμή ανά δωμάτιο • χωρητικότητα ατόμων ανά δωμάτιο (μονόκλινο, δίκλινο, τρίκλινο, για περισσότερα άτομα) • ώρα παραλαβής (check in) • ώρα παράδοσης του δωματίου (check out) • για το φυσικό περιβάλλον της περιοχής • για κοντινά και ωραία μέρη που μπορείτε να επισκεφθείτε

**Πριν φύγετε εκδρομή στην Ξάνθη με την παρέα σας, φροντίζετε να μάθετε την πρόβλεψη του καιρού.
Ακούτε προσεκτικά και συμπληρώνετε τα κενά.**

Σύμφωνα με την Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία για αύριο Τρίτη στα ανατολικά και τα θα σημειωθούν λίγες παροδικά αυξημένες. Στην υπόλοιπη χώρα αραιές νεφώσεις, πρόσκαιρα πιο πυκνές τις μεσημβρινές και απογευματινές ώρες με στα βόρεια κυρίως ορεινά. Η κυρίως τις πρωινές και βραδινές ώρες θα είναι τοπικά περιορισμένη. Οι άνεμοι στα δυτικά βορειοδυτικοί 3-5 και στα ανατολικά από βόρειες διευθύνσεις με την ίδια ένταση. Η αναμένεται από -

ΔΙΗΓΗΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

είναι η εξιστόρηση / αφήγηση ενός ή πολλών γεγονότων πραγματικών ή φανταστικών

Όταν διηγούμαι, μπορώ να πω τι έγινε με δικά μου λόγια & να παρουσιάσω τις σκέψεις ή τα συναισθήματα των ηρώων. Στη διήγηση δείχνω τον χρόνο και την αιτία των γεγονότων.

ΒΗΜΑΤΑ

- 1) χώρος και χρόνος (πού; πότε;)
- 2) πρόσωπα / ήρωες (ποιοι;)
- 3) ιστορία (αρχή – μέση – τέλος)
- 4) σκέψεις και συναισθήματα των προσώπων / ηρώων ή δικά μας

➤ Ο μύθος είναι αφήγηση φανταστικών γεγονότων. Παρατηρούμε τον μύθο της *Μεγάλης και της Μικρής Άρκτου* από το «διαβάζω και κατανοώ». Βρίσκουμε χρονικούς και αιτιολογικούς προσδιορισμούς και συζητούμε τα βήματα του συγγραφέα.

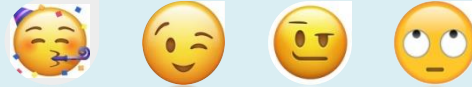
Διηγούμαι σύντομα και με δικά μου λόγια τι έγινε στο κείμενο της ενότητας. Δε ξεχνάω να χρησιμοποιήσω συνδέσμους, χρονικά επιρρήματα, χρονικές και αιτιολογικές προτάσεις.

Στην 4^η ενότητα έμαθα ...

Να διαβάζω και να καταλαβαίνω

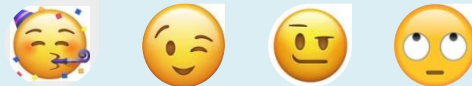
•το κείμενο «Εκδρομή στη φύση»

•το κείμενο «ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΙΡΟΥ»

•το κείμενο «Η Μεγάλη και η Μικρή Άρκτος»

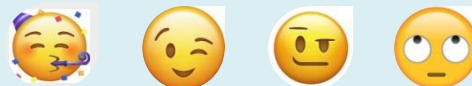
Να αναγνωρίζω

χάρτες κατανομής πληθυσμού ζώων

Να ακούω και να καταλαβαίνω

ένα δελτίο καιρού

Να μιλώ και να επικοινωνώ

•για να συγκρίνω κριτικά εικόνες ζώων

•για να πάρω πληροφορίες για διαμονή σε ξενοδοχείο και να πραγματοποιώ κράτηση

Να σκέφτομαι και να γράφω

μία διήγηση πραγματικών γεγονότων

Λεξιλόγιο

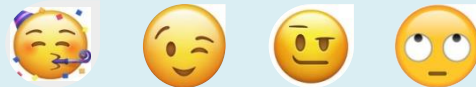
•για τη χλωρίδα

•για την πανίδα

• για το φυσικό περιβάλλον

Κανόνες της γλώσσας

•για τα ρήματα Παθητικής Φωνής σε -ομαι στην Οριστική Ενεστώτα

•για τους παρατακτικούς συνδέσμους

•για τις αιτιολογικές και χρονικές προτάσεις

5η Ενότητα

Στο σπίτι της κυρίας Εριέττας

Στην 5^η ενότητα θα μάθω ...

Να διαβάζω και να καταλαβαίνω	<ul style="list-style-type: none"> • το κείμενο «Στο σπίτι της κυρίας Εριέττας» • το κείμενο «Συνταγή για παραδοσιακά Ποντιακά πιροσκι» • το κείμενο «Οδηγίες χρήσης βραστήρα»
Να ακούω και να καταλαβαίνω	<ul style="list-style-type: none"> • οδηγίες χρήσης μιας ηλεκτρικής οδοντόβουρτσας • μια διήγηση καθημερινών δραστηριοτήτων και συνηθειών κάποιου ατόμου
Να σκέφτομαι και να γράφω	<ul style="list-style-type: none"> • την περιγραφή της κυρίας Εριέττας • την άποψη μου για το αν πρέπει τα παιδιά να βοηθούν στη φροντίδα του σπιτιού
Να μιλώ και να επικοινωνώ	<ul style="list-style-type: none"> • για να περιγράψω ένα εικονιζόμενο πρόσωπο • για να εκφράσω την άποψη μου για τον τρόπο οργάνωσης της καθημερινότητας
Λεξιλόγιο	<ul style="list-style-type: none"> • για τις καθημερινές δραστηριότητες της φροντίδας του σπιτιού • για την Ποντιακή παραδοσιακή φορεσιά
Κανόνες της γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> • για τα περιληπτικά, τα άκλιτα (δάνειες λέξεις) και τα διπλόκλιτα ουσιαστικά • για τα ουδέτερα υποκοριστικά σε -άκι • για τα τροπικά και ποσοτικά επιρρήματα

Στο σπίτι της κυρίας Εριέττας

Ξυπνάω το πρωί εφτά η ώρα, τρώω πρωινό, και ψήνω καφεδάκια για εμένα και τον κύριο Δημήτρη. Μετά ξυπνάω τα παιδιά για να ετοιμαστούν για το σχολείο και όταν είμαστε όλοι έτοιμοι, φεύγουμε από το σπίτι. Τα παιδιά πηγαίνουν σχολείο και εμείς οι μεγάλοι στη δουλειά. Νωρίς το απόγευμα φεύγω από τον εκδοτικό οίκο και επιστρέφω σπιτάκι. Μαγειρεύω, συμμαζεύω και έπειτα, τρώμε όλοι μαζί. Αν τα παιδιά χρειάζονται κάποια βοήθεια στη μελέτη τους, τα βοηθάω. Δύο απογεύματα την εβδομάδα παρακολουθώ μαθήματα παραδοσιακών ποντιακών χορών. Στο τέλος της ημέρας, ξαπλώνω νωρίς και διαβάζω κάποιο βιβλίο μέχρι να με πάρει ο ύπνος. Εσείς;

Προσπάθησε να καταλάβεις τι σημαίνουν τα λόγια της κυρίας Εριέττας «Περεσκία όπως ελέγαν από σα ποντιακά ο πάππον και η γιάγια μ' ασό Καρς.». Σε ποια γλώσσα μιλάει; Από ποιο μέρος κατάγεται;

Χρησιμοποίησε ηλεκτρονικά ή μη εργαλεία (χάρτη, εγκυκλοπαίδεια, λεξικό ή ζήτα τη βοήθεια του δασκάλου ή της δασκάλας σου), κάνε μια μικρή έρευνα για τον Ποντιακό Ελληνισμό και παρουσίασε τη στην τάξη.

λεξικό <http://www.pontos-news.gr/lexicon> , χάρτης <http://www.pontos-news.gr/villages>

1. Επιλέγουμε τη σωστή απάντηση. Σε κάθε πρόταση μπορεί να υπάρχουν περισσότερες από μία σωστές απαντήσεις.

1) Τα παιδιά φιλοξενούνται

α) στο σπίτι της Jannet.

β) στο σπίτι του Ορέστη.

γ) για καλοκαίρι.

δ) για Σαββατοκύριακο.

2) Η κυρία Εριέττα έφτιαξε για τα παιδιά

α) περεσκία.

β) πιροσκή.

γ) πατάτες με τυρί.

δ) τυρόπιτα.

3) Τα παιδιά

α) βοήθησαν την κυρία Εριέττα να ετοιμάσει κάτι να φάνε.

β) να στρώσει το τραπέζι.

γ) να μαζέψει το τραπέζι.

δ) να πλύνει τα πιάτα.

4) Τα κορίτσια

α) φύτεψαν τα λουλούδια.

β) έστρωσαν τα κρεβάτια.

γ) είδαν τηλεόραση.

δ) πότισαν τον κήπο.

5) Η κυρία Εριέττα καθημερινά

α) πηγαίνει στον εκδοτικό οίκο.

β) μαθαίνει ποντιακούς χορούς.

γ) τρώει μόνη της.

δ) κοιμάται αργά.

2. Η κυρία Εριέττα μας δίνει τα μυστικά της για πεντανόστιμα πιροσκι! Διαβάζουμε τη συνταγή μαγειρικής και **συμπληρώνουμε** τα κενά με λέξεις που ταιριάζουν.

Συνταγή για παραδοσιακά ποντιακά πιροσκι

για τη ζύμη

30 μαγιά ή 1 φακελάκι σκόνη
 ½ ποτήρι χλιαρό νερό
 ½ ποτήρι χλιαρό γάλα
 1 ½ κουταλιά ζάχαρη
 1 κουταλάκι αλάτι
 2 κουταλιές βούτυρο ή μαργαρίνη
 1 αυγό
 750 αλεύρι (περίπου)

για τη γέμιση

τυρί ή πατάτα

ΥΛΙΚΑ

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

- Παίρνετε 30 ή ένα φακελάκι σκόνη μαγιά και τη βάζετε σε μια λεκάνη. Τη διαλύετε με 1 ½ ποτήρι χλιαρό νερό και 1 ½ κουταλιά ζάχαρη . Αφήνετε το μείγμα να βγάλει φουσκάλες.
 - Προσθέτετε ½ ποτήρι χλιαρό γάλα, 1 κουταλάκι αλάτι, 2 κουταλιές βούτυρο ή μαργαρίνη και το αυγό. Ανακατεύετε καλά και 750..... αλεύρι.
 - καλά με τα χέρια σας. Η ζύμη σας πρέπει να γίνει λεία και ελαστική, όχι πολύ σφιχτή και να μη κολλάει στα χέρια σας. Τότε την κάνετε μία μπάλα και τη καλά με μια πετσέτα και μία κουβέρτα για να ζεσταθεί και να διπλασιαστεί σε όγκο.
 - Ύστερα, ζυμώνετε μέχρι να φύγει ο αέρας και τη χωρίζετε σε μικρά μπαλάκια. Τα σκεπάζετε να μείνουν περίπου 15..... .Μετά, ανοίγετε τα σε μικρά στρόγγυλα φυλλαράκια. Αυτά πρέπει να μοιάζουν με ένα πιατάκι σε μέγεθος.
 - Βάζετε μέσα που σας αρέσει. Τα διπλώνετε στα δύο. Τα κλείνετε καλά και πατάτε με το δάχτυλο σας στο σημείο που κλείσατε για να μη στάξει.
 - Τηγανίζετε σε αρκετό λάδι μέχρι να ροδίσουν και από τις δύο..... .
 - Τα με μια τρυπητή και τα αφήνετε σε πιάτο με απορροφητικό κουζίνας για να φύγει το πολύ
- Καλή !!!

3. Διαβάζουμε το κείμενο και βάζουμε σε σειρά τις οδηγίες που πρέπει να ακολουθήσουμε για να έχουμε βρασμένο νερό.

Οδηγίες χρήσης βραστήρα

- Τοποθετείτε τη συσκευή σε σταθερή και στεγνή επιφάνεια.
- Πιέζετε το πλήκτρο «OPEN» και ανοίγετε το καπάκι. Γεμίζετε τον βραστήρα με νερό. Ελέγχετε την ποσότητα του νερού που βάζετε από την ένδειξη στάθμης νερού επάνω στη συσκευή. Προσοχή: Ποτέ μην γεμίζετε τον βραστήρα με νερό που ξεπερνάει την υψηλότερη ένδειξη στάθμης. Προσοχή: Μη λειτουργείτε τον βραστήρα χωρίς νερό ή με πολύ λίγο νερό.
- Κλείνετε το καπάκι και τοποθετείτε τον βραστήρα στη βάση του.
- Βάζετε το καλώδιο ρεύματος της βάσης στην πρίζα.
- Πιέζετε τον διακόπτη ON και ενεργοποιείτε τον βραστήρα. Η ενδεικτική λυχνία θα ανάψει. Ο βραστήρας δε θα ενεργοποιηθεί, αν δεν τον βάλετε σωστά στη βάση.
- Ο βραστήρας σταματά αυτόματα τη λειτουργία του, όταν το νερό βράσει. Όμως, μπορείτε να σβήσετε τον βραστήρα όποτε θελήσετε με τον διακόπτη «ON/OFF».
- Βγάζετε τον βραστήρα από τη βάση και σερβίρετε ζεστό νερό. Να είστε σίγουροι ότι το καπάκι είναι κλειστό, ενώ σερβίρετε το νερό.
- Αν ο βραστήρας ξαναμπεί στη βάση, το προηγούμενο νερό θα ζεσταθεί ξανά όταν ενεργοποιήσετε τον βραστήρα.
- Μετά τη χρήση, βγάζετε το καλώδιο του ρεύματος από την πρίζα.

Διασκευή από την ιστοσελίδα <http://www.benrubi.gr/manuals>.

- Βάζω το καλώδιο στην πρίζα.
- Όταν σταματήσει ο βραστήρας, σερβίρω με κλειστό καπάκι το βρασμένο νερό.
- Ανοίγω το καπάκι και προσθέτω νερό.
- Κλείνω το καπάκι και βάζω τον βραστήρα στη βάση.
- Βάζω τον βραστήρα σε ίσια επιφάνεια που δεν έχει νερά.
- Ενεργοποιώ τον βραστήρα.
- Βγάζω το καλώδιο από την πρίζα.

1. Αντιστοιχίζουμε φράσεις καθημερινών δραστηριοτήτων για τη φροντίδα του σπιτιού.

1) Βάζω	α) το σπίτι.
2) Σαπουνίζω	β) τα ψώνια της εβδομάδας.
3) Βγάζω	γ) τις πετσέτες και τα σεντόνια.
4) Περιποιούμαι	δ) τη ντουλάπα.
5) Απολυμαίνω	ε) το δωμάτιο μου.
6) Συμμαζεύω	ζ) τα κρεβάτια.
7) Κάνω	η) τους πάγκους της κουζίνας.
8) Ξεσκονίζω	θ) ηλεκτρική σκούπα.
9) Κάνω	ι) τις κουβέρτες, τα ριχτάρια και τα χαλάκια.
10) Τακτοποιώ	κ) τα κάδρα, τους διακόπτες και τα φωτιστικά.
11) Στρώνω	λ) γενική καθαριότητα.
12) Αερίζω	μ) το ψυγείο.
13) Τινάζω	ν) τα σκουπίδια έξω.
14) Αλλάζω	ξ) τα φυτά και τη βεράντα.

Βάζουμε ✓ σε όποια δουλειά κάνουμε για να βοηθήσουμε!

2. α) Βάζουμε τις λέξεις στη σωστή ομάδα.

σφουγγαρίστρα ταψιά
 υγρό απορρυπαντικό
 μανταλάκια χλωρίνη
 κουβάς βάζω πλυντήριο
 πάγκος χρωμοπαγίδες
 απορρυπαντικό σκόνη
 σφουγγάρι σκούπα
 γάντια μαχαιροπίρουνα
 απλώστρα σκεύη
 μαγειρικής μαλακτικό

β) Φτιάχνουμε προτάσεις με τα ρήματα *σαπουνίζω, τινάζω, αερίζω, απολυμαίνω.*

-
-
-
-

3. Η κυρία Εριέττα παίρνει μέρος σε πολλές εκδηλώσεις του συλλόγου της γειτονιάς της και χορεύει Ποντιακά μπροστά σε πολύ κόσμο. Παρατηρούμε τη γυναικεία παραδοσιακή Ποντιακή φορεσιά και **προσπαθούμε να βρούμε** στο κρυπτόλεξο τα κομμάτια της που είναι γραμμένα δίπλα από την εικόνα.

Τάπλα (κάλυμμα κεφαλής)

Σπαρέλ (σαλιάρα)

Κατιφέ (πανωφόρι)

Λαχόρ (ζωνάρι)

Ζιπούνα (φόρεμα)

Σαλβάρ (εσωτερική βράκα)

Κ	Λ	Σ	Μ	Ο	Μ	Α	Π	Ι	Κ	Ο	Π	Ρ	Τ
Π	Λ	Ι	Τ	Σ	Κ	Σ	Κ	Π	Π	Λ	Ι	Λ	Ω
Κ	Λ	Ρ	Ε	Ρ	Γ	Κ	Α	Μ	Ι	Σ	Π	Ο	Υ
Α	Τ	Α	Π	Λ	Α	Ψ	Τ	Χ	Λ	Α	Χ	Ο	Ρ
Λ	Ι	Τ	Π	Ρ	Κ	Β	Ι	Ρ	Ψ	Λ	Υ	Θ	Ι
Φ	Ρ	Γ	Ρ	Τ	Κ	Γ	Φ	Λ	Κ	Β	Ο	Θ	Γ
Π	Λ	Ε	Χ	Λ	Β	Ν	Ε	Φ	Τ	Α	Κ	Λ	Α
Σ	Π	Α	Ρ	Ε	Λ	Ω	Λ	Π	Ι	Ρ	Η	Μ	Μ
Χ	Ω	Δ	Ε	Κ	Α	Ζ	Ι	Π	Ο	Υ	Ν	Α	Ε

σχηματίζω τη γλώσσα

Ουσιαστικά: Περιληπτικά, Άκλιτα (δάνειες λέξεις), Διπλόκλιτα

Θυμόμαστε και μαθαίνουμε

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Κύρια (π.χ. Ορέστης, Μάγκας, Θεσσαλονίκη, Πέμπτη, Μάρτιος, Χριστούγεννα, Οδύσσεια)

Κοινά (π.χ. λουλούδι, ευτυχία)

Συγκεκριμένα (π.χ. γράμμα, σκύλος)

Αφηρημένα (π.χ. ταχύτητα, ασφάλεια)

Στα **Συγκεκριμένα** ανήκουν και τα **Περιληπτικά** = φανερώνουν πολλά πρόσωπα, πράγματα ή ζώα ίδιου είδους μαζί, ένα **σύνολο** (π.χ. οικογένεια, αγέλη)

Σύμφωνα με τον τρόπο που κλίνονται χωρίζονται

α) Αρσενικά β) Θηλυκά γ) Ουδέτερα

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Άκλιτα = δεν κλίνονται
δεν αλλάζουν ποτέ! →
Έχουν την ίδια κατάληξη σε όλες τις πτώσεις.
Λέγονται αλλιώς **ανώμαλα**.

Είναι κυρίως λέξεις από άλλες γλώσσες – **ξένες / δάνειες λέξεις**.
(π.χ. το άλφα, η Βηθλέεμ, το ασανσέρ, το Πάσχα →
το ασανσέρ - των ασανσέρ,
το Πάσχα – του Πάσχα)
ή οικογενειακά ονόματα Ελλήνων σε γενική πτώση (π.χ. Ο Παπαναστασίου, η κυρία Παπαναστασίου)

Διπλόκλιτα = έχουν δύο κλίσεις, αλλάζουν γένος στον πληθυντικό αριθμό ή σχηματίζουν πληθυντικό σε δύο διαφορετικά γένη

(π.χ. ο χρόνος – οι χρόνοι & τα χρόνια
ο λαιμός – οι λαιμοί & τα λαιμά
ο βράχος – οι βράχοι & τα βράχια
ο ουρανός – οι ουρανοί & τα ουράνια
ο δεσμός – οι δεσμοί & τα δεσμά
ο φάκελος – οι φάκελοι & τα φάκελα
ο αδελφός – οι αδελφοί & τα αδέλφια
ο ξάδελφος – οι ξάδελφοι & τα ξαδέλφια)

* άνοιξε το λεξικό και βρες τις διαφορετικές σημασίες των **πληθυντικών των υπογραμμισμένων λέξεων**

 Δύο ήρωες της ιστορίας δίνουν παραδείγματα με δάνειες λέξεις. Ποιοι είναι αυτοί; Διάλεξε δύο και ζωγράφισε τους.

Αδάμ, Δαβίδ, Ιερουσαλήμ, αμίν,
ο ντετέκτιβ, ο ρεπόρτερ, η καρτ
ποστάλ, η λοσιόν, η πανσιόν, η
πλαζ, η σταρ, το ακορντεόν, το
ζαμπόν, το ασετόν, το κιμονό...

Το μπουφάν, το φερμουάρ, το
κολλιέ, το κραγιόν, το μακιγιάζ,
το μιλφέιγ, το προπό, το
ρεβεγιόν, το ταγκό, ο χάκερ, το
τσεκ απ, το στρες, το ρομπότ...

Ουδέτερα Υποκοριστικά σε -άκι

Πολλά ουδέτερα ουσιαστικά σχηματίζουν υποκοριστικά σε **-άκι** για να δηλώσουν το **μικρότερο** ή μια **συναισθηματική σχέση** με το ουσιαστικό.

Τα ουσιαστικά αυτά κλίνονται όπως τα ουδέτερα σε **-ι** και δεν έχουν συνήθως γενική-πτώση.

π.χ. το σκυλί - το σκυλ**άκι** **αλλά** του σκυλιού (← το σκυλί) και των σκυλιών (← τα σκυλιά).

 Μπορείς να βρεις υποκοριστικά στο κείμενο «Στο σπίτι της κυρίας Εριέττας»;

1. _____ 2. _____ 3. _____
4. _____ 5. _____

1. Βρες στο κείμενο περιληπτικά, αφηρημένα και συγκεκριμένα ουσιαστικά και αντίγραψε τα στον πίνακα. Μετά σχημάτισε με 3 περιληπτικά ουσιαστικά που βρήκες 3 προτάσεις.

Η οικογένεια μου πιστεύει στην καλή συνεργασία των ανθρώπων. Η αγάπη και ο σεβασμός μπορούν να φέρουν ειρήνη και ευτυχία στον κόσμο. Έτσι, το όλο το πλήθος των ανθρώπων θα γίνει μια ομάδα. Ο πατέρας και η μητέρα μου μεγάλωσαν με αυτές τις αντιλήψεις εμένα και τον αδερφό μου.

περιληπτικά	συγκεκριμένα	αφηρημένα

Προτάσεις

-
-
-

2. Κάνουμε αλλαγές, αν πρέπει, και συμπληρώνουμε τα κενά.

βράχος, λαιμός, ρομπότ, στρες, φερμουάρ, χάκερ, δεσμός, μπουφάν, χρόνος, ξάδελφος

- 1) Τα περνούν και εμείς μεγαλώνουμε.
- 2) Ενώθηκαν με τα ιερά του γάμου.
- 3) Το αλλιώς και άγχος.
- 4) Ένας μπορεί να ελέγξει τι αρχεία έχεις στον υπολογιστή σου.
- 5) Δεν ανεβαίνουμε σε ψηλά / /
- 6) Σήμερα υπάρχουν που κάνουν μόνα τους τις δουλειές του σπιτιού.
- 7) Τα μου έστειλαν γράμμα από την Βουλγαρία.
- 8) Όταν βάζετε το σας, να προσέχετε μη πιαστεί το ύφασμα με το.....
- 9) Δεν θα έρθει σήμερα στη δουλειά, γιατί έχει τα του.

3. Συμπληρώνουμε τα κενά με το υποκοριστικό της λέξης που φαίνεται στην εικόνα.

- 1) Η μητέρα βάζει μέσα στην μπανιέρα ένα , όταν κάνει μπάνιο τον μικρό μου αδερφό.
- 2) Το μεγάλο ψάρι τρώει τα μικρά .
- 3) Αγαπώ πολύ το μου. Δε κοιμάμαι χωρίς αυτό!
- 4) Μεγάλωσε το μας! Έγινε είκοσι πέντε χρονών!
- 5) Αυτό το σιντι (CD) έχει ωραία για μωρά.
- 6) Όλοι της λένε ότι πρέπει να σταματήσει να κοιμάται αργά, αλλά αυτή το βιολί .
- 7) Μου έλειψε πολύ το μας.
- 8) Κάθε χρόνο πηγαίνουμε διακοπές στο μας. Εκεί συναντούμε μετά από καιρό παλιούς φίλους και συγγενείς.
- 9) Εάν ξύσεις πολύ το μολύβι με την ξύστρα, γίνεται .

Επιρρήματα: Τροπικά, Ποσοτικά

τρόπος (πώς;)

π.χ. Ευτυχώς που σε βρήκα!

ποσό / ποσότητα (πόσο;)

π.χ. Αρκετά έφαγα σήμερα!

4. Ποιο τροπικό ή ποσοτικό επίρρημα ταιριάζει; Συμπληρώνουμε το σταυρόλεξο με κεφαλαία γράμματα.

9)		5)					7)								4)
	6β)													3)	
										1)					
	2)							6 ^α)							
	8)														

- 1) προχωράμε φαίνεται σιγά – σιγά το απέναντι νησί.
- 2) εσύ ήρθες απόψε. Κανείς άλλος δε μπόρεσε.
- 3) Συμμάζεψε μπορείς. Θα βοηθήσω κι εγώ μετά.
- 4) Και η γιαγιά του ήταν μαγείρισσα.
- 5) Δεν είχαμε λεφτά και δεν αγοράσαμε παγωτό.
- 6) α) δε διάβασε β) ώστε να περάσει στο πανεπιστήμιο.
- 7) Πες μου σε παρακαλώ τι έγινε.
- 8) Ήρθε το δέμα που περίμενες με αγωνία; - Ναι, !
- 9) μίλησες Παύλο. Περίμενε, σε παρακαλώ, να πει τη γνώμη της και η Αναστασία.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣΩΠΟΥ

ΒΗΜΑΤΑ

1) ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- Όνομα
- Ηλικία
- Με τι ασχολείται
- Πώς το γνώρισα; / Ποια είναι η σχέση μου μαζί του;

2) ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ

- ύψος, βάρος
- πρόσωπο, μαλλιά, μάτια
- σώμα, κινήσεις
- ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

3) ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ

- σκέψεις, λόγια, συναισθήματα, πράξεις του
- συνήθειες, ενδιαφέροντα
- προτερήματα και ελαττώματα

4) Η ΑΠΟΨΗ & ΤΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΜΟΥ

- πώς περνάω με αυτό, γεγονότα μαζί του
- οι σκέψεις μου για αυτό
- τα συναισθήματα μου για αυτό

✓ Δε ξεχνώ να χρησιμοποιώ πολλά **επίθετα** και **αντωνυμίες!**

✓ Οι **Χρόνοι** είναι

• **Παροντικοί** ➤ όταν περιγράφω κάποιον από το παρόν

• **Παρελθοντικοί** ➤ όταν περιγράφω κάποιον από το παρελθόν.

1. Πηγαίνουμε στο **Παράρτημα** και κοιτάμε τις εικόνες.

Οργανώνουμε όλοι μαζί τα στοιχεία που θα αναφέρουμε και **περιγράφουμε** τα εικονιζόμενα πρόσωπα που μένουν και εργάζονται στη γειτονιά μας.

➤ Συμβουλευόμαστε τα **βοηθητικά βήματα** για την **περιγραφή προσώπου**. Για τα βήματα 1, 2 και 3 **φτιάχνουμε** δικές μας **υποθέσεις** με βάση την κάθε εικόνα.

λέω τη γνώμη μου για ένα θέμα

ΒΗΜΑΤΑ

1) ΛΕΩ ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΜΟΥ

- Νομίζω
 - Πιστεύω
 - Θεωρώ
 - Η άποψη μου είναι
- ότι /πως...

2) ΤΗΝ ΑΙΤΙΟΛΟΓΩ

- γιατί/επειδή/διότι...
- επίσης / εκτός από αυτά / τέλος...

3) ΣΥΜΠΕΡΑΙΝΩ

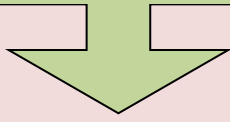
- Έτσι, ...
- Άρα, ...
- Είναι σημαντικό ...
- Για τον λόγο αυτό...
- Συμπεραίνω ότι / πως...

2. Πώς πιστεύεις ότι πρέπει να οργανώνει κάποιος το καθημερινό του πρόγραμμα για να τα προλάβει όλα;

Σκεπτόμαστε και συζητάμε με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες μας. Λέμε τη γνώμη μας ήρεμα και σεβόμαστε τη γνώμη του άλλου.

ιδέες: προηγούμενη μέρα , πρόγραμμα , ημερολόγιο , σημειώσεις , βάζω σε σειρά , υποχρεώσεις , πιο σημαντικό , μαθήματα , ελεύθερος χρόνος , βόλτα

1. Ακούμε προσεκτικά και συμπληρώνουμε. Σε κάθε κενό γράφουμε μία λέξη.

- 1) Κρατάμε την οδοντόβουρτσα σταθερά και λίγο τη βούρτσα.
- 2) Βάζουμε μικρή οδοντόκρεμας στη βούρτσα.
- 3) τη βούρτσα στην εξωτερική πλευρά των δοντιών. Οι ίνες ακουμπούν με τα δόντια, αλλά και στο σημείο της ένωσης τους με τα ούλα.
- 4) Ενεργοποιούμε την.....
- 5) Βουρτσίζουμε κάθε δόντι για λίγα δευτερόλεπτα. Υπολογίζουμε ότι για όλα τα δόντια χρειάζονται
- 6) Κινούμε τη βούρτσα επάνω στα δόντια, παράλληλα με τη γραμμή
- 7) Κλίνουμε λίγο..... τη βούρτσα στα μεγάλα και στα δόντια. Έτσι, θα καθαρίσουν καλά τα σημεία ανάμεσα στα δόντια.
- 8) Καθαρίζουμε και την «.....» πλευρά των δοντιών, τη «μασητική».
- 9) το βούρτσισμα, με τον ίδιο τρόπο, στην εσωτερική πλευρά των δοντιών. Βουρτσίζουμε παραπάνω τα μπροστινά δόντια, γιατί υπάρχει κίνδυνος σχηματισμού πλάκας.

→ Τι κείμενο ήταν αυτό που άκουσες;

2. Ακούμε έναν ομιλητή ή μια ομιλήτρια να διηγείται την καθημερινότητα του / της. Επιλέγουμε τη σωστή απάντηση. Σε κάθε πρόταση μπορεί να υπάρχουν περισσότερες από μία σωστές απαντήσεις.

Το πρόσωπο που μιλάει...

- 1) είναι

α) άντρας.	β) γυναίκα.
------------	-------------
- 2) φοράει τα ρούχα για τη δουλειά και μετά

α) βγάζει τον σκύλο βόλτα.	γ) φτιάχνει τα μαλλιά του.
β) κάνει ντους.	δ) βάφεται.
- 3) όταν πηγαίνει στη δουλειά,

α) παίρνει τηλέφωνο τη φίλη του.	γ) κάνει βόλτα με τη φίλη του κοντά στο γραφείο.
β) περνάει και χαιρετάει τη φίλη του.	δ) έχει παρέα τη φίλη του.
- 4) όταν γυρνάει από την εργασία του

α) κοιμάται.	γ) κάνει δουλειές στο σπίτι και μαγειρεύει.
β) σκέφτεται την επόμενη μέρα.	δ) σφουγγαρίζει.

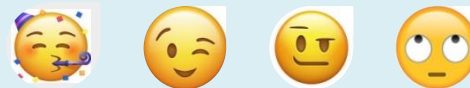
2. Πρέπει τα παιδιά να βοηθούν στις δουλειές του σπιτιού; Τι πιστεύεις;
Συμβουλευόμαστε τα βήματα «λέω τη γνώμη μου για ένα θέμα» και **γράφουμε την άποψη μας.**

Στην 5^η ενότητα έμαθα...

Να διαβάζω και να καταλαβαίνω

•το κείμενο «Στο σπίτι της κυρίας Εριέττας»

•το κείμενο «Συνταγή για παραδοσιακά Ποντιακά πιροσكى»

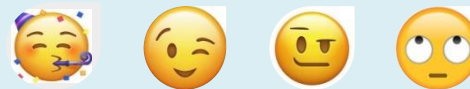

•το κείμενο «Οδηγίες χρήσης βραστήρα»

Να ακούω και να καταλαβαίνω

•οδηγίες χρήσης μιας ηλεκτρικής οδοντόβουρτσας

•μια διήγηση καθημερινών δραστηριοτήτων και συνηθειών κάποιου ατόμου

Να σκέφτομαι και να γράφω

•την περιγραφή της κυρίας Εριέττας

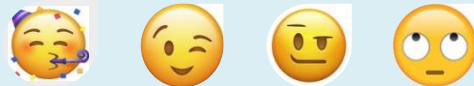

•την άποψη μου για το αν πρέπει τα παιδιά να βοηθούν στη φροντίδα του σπιτιού

Να μιλώ και να επικοινωνώ

• για να περιγράψω ένα
εικονιζόμενο πρόσωπο

• για να εκφράσω την άποψη
μου για τον τρόπο οργάνωσης
της καθημερινότητας

Λεξιλόγιο

• για τις καθημερινές
δραστηριότητες της φροντίδας
του σπιτιού

• για την Ποντιακή
παραδοσιακή φορεσιά

Κανόνες της γλώσσας

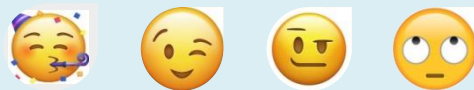
• για τα περιληπτικά, τα
άκλιτα (δάνειες λέξεις) και τα
διπλόκλιτα ουσιαστικά

• για τα ουδέτερα
υποκοριστικά σε -άκι

• για τα τροπικά και ποσοτικά
επιρρήματα

6η Ενότητα

Οργανώνουμε πάρτι

Στην 6^η ενότητα θα μάθω...

Να διαβάζω και να καταλαβαίνω	<ul style="list-style-type: none"> •το κείμενο «Οργανώνουμε πάρτι»
Να ακούω και να καταλαβαίνω	<ul style="list-style-type: none"> •τηλεφωνικές συνομιλίες για καθημερινά θέματα
Να σκέφτομαι και να γράφω	<ul style="list-style-type: none"> •ένα μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) •μια ευχετήρια κάρτα •έναν τηλεφωνικό κατάλογο
Να μιλώ και να επικοινωνώ	<ul style="list-style-type: none"> •για να προσκαλώ και να αποδέχομαι ή να αρνούμαι μια πρόσκληση τηλεφωνικά •για να παίξω το μη λεκτικό παιχνίδι της παντομίμας
Λεξιλόγιο	<ul style="list-style-type: none"> •για προσκλήσεις και αποδοχή ή άρνηση αυτών •για ευχετήριες κάρτες •για αλληλογραφία (με γράμμα και ηλεκτρονικά)
Κανόνες της γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> •για τις αναφορικές, ερωτηματικές, αόριστες αντωνυμίες (που - τίνος, τίνων - μερικοί – ές – ά, κάθε, καθετί) •για τις δευτερεύουσες ειδικές, βουλητικές, τελικές προτάσεις

Οργανώνουμε πάρτι

ΩΡΑ ΓΙΑ ΠΑΡΤΙ!

Προσκαλώ τον φίλο μου Κυριάκο στο πάρτι που θα κάνω για τα γενέθλια μου το Σάββατο 24/8 στις η ώρα στο σπίτι μου στην οδό Λαμπράκη 120.

Θα σε περιμένω! Παρακαλώ πολύ ενημέρωσε με για την παρουσία σου.

Τηλ. σπιτιού: 2310 988739

Ο/Η φίλη σου Jannet.

ΛΙΣΤΑ ΚΑΛΕΣΜΕΝΩΝ	
1.	Κυριάκος
2.	Ιωάννα
3.	Ανδρέας
4.	Ανδριάννα
5.	Μαίρη ...
	...

Α, παιδιά, η ξαδέρφη μου, η Ιωάννα! Πρέπει να την πάρω τηλέφωνο, γιατί μένει μακριά και δε θα μπορέσω να της δώσω την πρόκληση.

Έχεις το τηλέφωνο της;

Νομίζω ότι το έχω. Μπορείς να δεις σε παρακαλώ στον τηλεφωνικό μου κατάλογο;

Δεν τη βρίσκω, κοίταξα καλά κάθε όνομα.

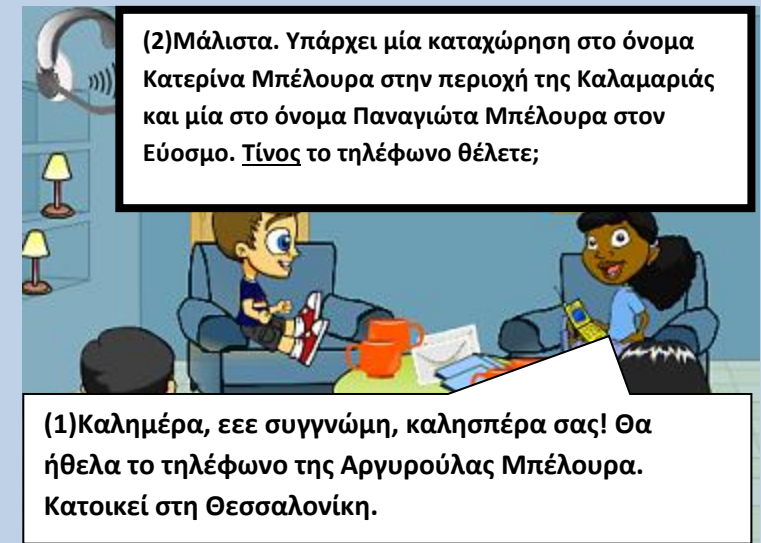

Ας πάρουμε τηλέφωνο σε Υπηρεσίες Τηλεφωνικού Καταλόγου!

Έχει δίκιο ο Ορέστης! Θα πούμε το όνομα για να μας δώσουν το τηλέφωνο της.

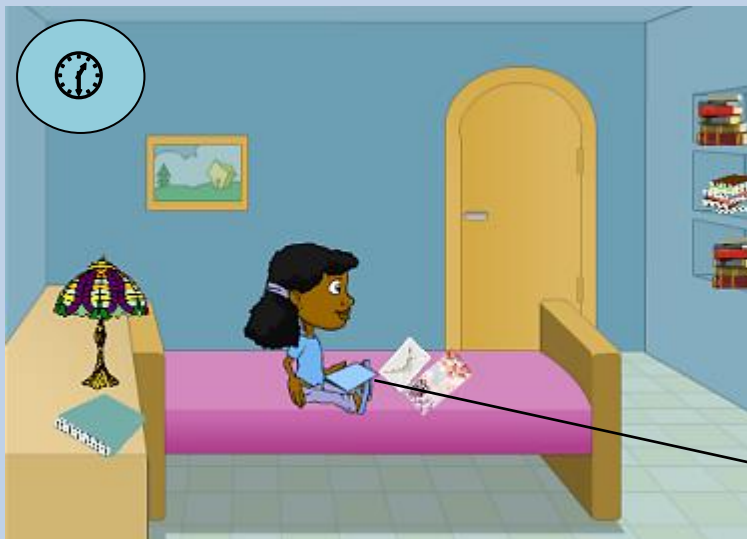
(2)Μάλιστα. Υπάρχει μία καταχώρηση στο όνομα Κατερίνα Μπέλουρα στην περιοχή της Καλαμαριάς και μία στο όνομα Παναγιώτα Μπέλουρα στον Εύοσμο. Τίνος το τηλέφωνο θέλετε;

(1)Καλημέρα, εεε συγγνώμη, καλησπέρα σας! Θα ήθελα το τηλέφωνο της Αργυρούλας Μπέλουρα. Κατοικεί στη Θεσσαλονίκη.

- ψώνια
- 25 φέτες γαλοπούλα
 - 1 κιλό κασέρι τριμμένο
 - χυμούς
 - παγωτά
 - κεράκια
 - γαλοπιετσέτες ...

Αγαπημένη μου Jannet,

Χάρηκα πολύ που έλαβα e-mail σου! Είμαστε όλοι καλά!

Η μαμά και ο μπαμπάς πήγαν τελικά διακοπές στη Νικήτη και εμείς κάτσαμε με τον παππού και τη γιαγιά. Η Μαρία πήγε ήδη κατασκήνωση και εγώ θα πάω την άλλη εβδομάδα.

Επειδή θα πάω εκεί, δε θα μπορέσω να έρθω στα γενέθλια σου. Στενοχωρήθηκα πολύ, γιατί δεν ήξερα ότι θα κάνεις πάρτι και την κατασκήνωση την κλείσαμε από την άνοιξη. Είμαι σίγουρος, όμως, πως θα περάσετε πολύ όμορφα!

Εσύ πήγες διακοπές; Τι κάνουν οι γονείς σου; Ήρθαν τα παιδιά που περιμένατε από την Αλβανία; Πώς νιώθεις που είναι καλοκαίρι και δεν έχουμε σχολείο;

Θα ήθελα πολύ να βρεθούμε πριν ανοίξουν τα σχολεία! Περιμένω με χαρά νέα σου και φωτογραφίες από το πάρτι!

Χαιρετίσματα στην οικογένεια σου,
ο φίλος σου Κωνσταντίνος,

Είναι πολύ ωραία!! Jannet, δε θα ενημερώσεις τους γείτονες για το πάρτι; Μη μας κάνουν παρατήρηση για διατάραξη κοινής ησυχίας.

Να, εδώ υπάρχουν οι ώρες κοινής ησυχίας. Επειδή το πάρτι θα αρχίσει σε ώρα κοινής ησυχίας, προτείνω να βάλουμε μια ανακοίνωση στην είσοδο της πολυκατοικίας για να ενημερώσουμε και να καλέσουμε όποιον θέλει να έρθει!

Σύμφωνα με τη Αστυνομική Διάταξη 3 του 1996 οι ώρες μεσημβρινής και νυκτερινής ησυχίας είναι οι ακόλουθες:

Κατά τη θερινή περίοδο από **15:00** έως **17:30** και από **23:00** έως **07:00**.

Κατά τη χειμερινή περίοδο από **15:30** έως **17:30** και από **22:00** έως **07:30**.

Θερινή περίοδος, λογίζεται το χρονικό διάστημα από την **1 Απριλίου** έως την **30 Σεπτεμβρίου**.

Χειμερινή περίοδος, λογίζεται το χρονικό διάστημα, από την **1 Οκτωβρίου** έως την **31 Μαρτίου**.

Ιστοσελίδα: <http://www.astynomia.gr>

☺ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ☺

Προς: τους κατοίκους της πολυκατοικίας

Το Σάββατο 25/8 γίνομαι _ χρονών και θα κάνω πάρτι για τα γενέθλια μου. Ίσως κάνουμε λίγη φασαρία, αλλά ζητάω την κατανόηση σας λόγω της ημέρας. Όποιος θέλει, μπορεί να έρθει να γιορτάσει μαζί μας! Θα είμαστε ωραία παρέα!

Ευχαριστώ πολύ,

Jannet (από τον 2^ο όροφο).

Παιδιά, ήταν πολύ χρήσιμη η ιδέα σας και όλη η βοήθεια σας! Με εσάς παρέα τελείωσαν οι προετοιμασίες πολύ εύκολα και γρήγορα! Δε ξέρω τι θα έκανα χωρίς εσάς! Σας ευχαριστώ πάρα πολύ!!!

• Ψάξε να βρεις γράμματα που έχουν στείλει σε σένα ή σε κάποιο μέλος της οικογένειάς σου. Διάβασε τα, παρατήρησε τα και βρες τα κοινά τους στοιχεία. Τι αναφέρεται σε κάθε γράμμα;

• Κοίταξε την εικόνα και δες ποια στοιχεία πρέπει να αναγράφονται σε έναν φάκελο για να στείλεις γράμμα με το ταχυδρομείο.

• Κάποιοι κάνουν συλλογή από γραμματόσημα, το ήξερες; Ψάξε να βρεις μερικά Ελληνικά και Αλβανικά (ή και άλλων χωρών) γραμματόσημα (αυθεντικά ή σε εικόνες στο διαδίκτυο) με το ίδιο θέμα (παραδοσιακές φορεσιές, τοπία – περιοχές, αξιοθέατα, ιστορικές και λογοτεχνικές προσωπικότητες, κ.ά.) και παρουσίασε τα στην τάξη. Τι παρατηρείς; Αυτά που εικονίζονται στα γραμματόσημα είναι χαρακτηριστικά της χώρας από την οποία στέλνεται το γράμμα ή της χώρας στην οποία στέλνεται;

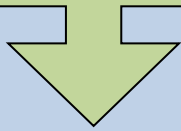

Από:
Όνομα Επώνυμο
Διεύθυνση
Ταχυδρομικός κώδικας
Πόλη

Χώρος για
γραμματόσημα

Χώρος για
σήμανση
ειδικής διαχείρισης
όπως συστημένο
ή express

Προς:
Όνομα Επώνυμο
Διεύθυνση
Ταχυδρομικός κώδικας
Πόλη

1. Επιλέγουμε τη σωστή απάντηση. Σε κάθε πρόταση μπορεί να υπάρχουν περισσότερες από μία σωστές απαντήσεις.

1) Το πάρτι

- α) θα γίνει για τη γιορτή της Jannet.
- β) θα αρχίσει στις 17:00.
- γ) θα αρχίσει στις 18:00.
- δ) θα γίνει στην οδό Λαμπράκη 110.

2) Η Jannet θέλει να καλέσει

- α) 17 άτομα.
- β) 13 άτομα.
- γ) συμμαθητές και συγγενείς.
- δ) συμμαθητές, συγγενείς και φίλους.

3) Η ξαδέρφη της Jannet

- α) λέγεται Μαρία.
- β) λέγεται Ιωάννα.
- γ) μένει στην Καλαμαριά.
- δ) δεν υπάρχει στον τηλεφωνικό της κατάλογο.

4) Ο Κωνσταντίνος

- α) είναι φίλος της Jannet από τη Νικήτη.
- β) έστειλε γράμμα στη Jannet και θα έρθει στο πάρτι της.
- γ) απάντησε με γράμμα στο e-mail – πρόσκληση της Jannet.
- δ) θα πάει κατασκήνωση την άνοιξη.

5) Η Jannet με την ανακοίνωση της

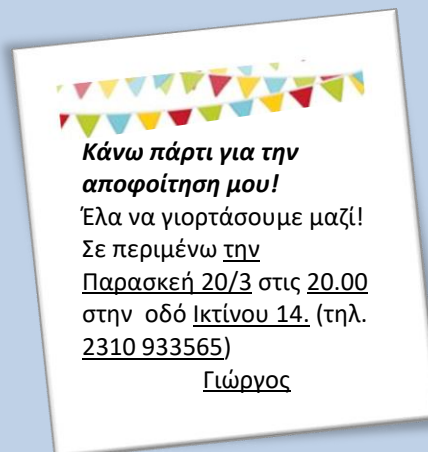
- α) απευθύνεται στους κατοίκους της πολυκατοικίας της.
- β) ενημερώνει για το πάρτι τους γείτονες της.
- γ) ενημερώνει και προσκαλεί στο πάρτι τους γείτονες της.
- δ) προσκαλεί στο πάρτι τους γείτονες της.

6) Τα παιδιά βοηθούν τη Jannet

- α) να γράψει τις προσκλήσεις.
- β) να διαβάσει την ευχετήρια κάρτα του Κωνσταντίνου
- γ) να καλέσει την αστυνομία.
- δ) να γράψει τις προσκλήσεις, να βρει το τηλέφωνο της ξαδέρφης της, να ψωνίσει, να βάλει ανακοίνωση στην πολυκατοικία.

2. Διαβάζουμε τις ευχητήριες κάρτες και τις προσκλήσεις. Αντιστοιχίζουμε.

1) Η Φραντζέσκα	i) εύχεται γρήγορη ανάρρωση.
2) Ο Γιώργος	ii) έχει γιορτή και θα κάνει πάρτι στις 7 Νοεμβρίου.
3) Η οικογένεια Τσίζιου	iii) υπάρχουν ευχές για υγεία, ευτυχία και αγάπη.
4) Η Ανθή	iv) πήρε το πτυχίο του και θα το γιορτάσει στις 20:00.
5) Στην κάρτα για καλά Χριστούγεννα και καλή Πρωτοχρονιά	v) στέλνει κάρτα με ευχές για τη γέννηση ενός παιδιού.

1)	2)	3)	4)	5)

λεξιλόγιο

1. Προσκλήσεις και ευχές.

Διαβάζουμε τις προτάσεις και συμπληρώνουμε τα κενά.

- 1) Θα πολύ, εάν έρθεις στο πάρτι μου.
- 2) Σε στο πάρτι που θα κάνω για
- 3) Θα κάνω για τα γενέθλια μου το Σάββατο 5/7 8:00 μ.
- 4) Σε παρακαλώ πολύ με για την σου.
- 5) Να ζήσετε και καλούς !
- 6) Συγχαρητήρια! σταδιοδρομία!
- 7) Καλή , Χρόνια !

2. Αποδοχή και άρνηση πρόσκλησης.

Διαβάζουμε τις προσκλήσεις και απαντούμε θετικά ή αρνητικά.

- ✓ Την Πέμπτη θα κάνω πάρτι, μπορείς να έρθεις;
..... (απαντώ θετικά)
- ✓ Είσαι καλεσμένος την Τρίτη στα εγκαίνια.
..... (απαντώ αρνητικά)
- ✓ Θέλεις να πάμε στην Ανθοέκθεση;
..... (απαντώ θετικά)
- ✓ Θα ήθελες να έρθεις στην τελετή ορκωμοσίας μου;
..... (απαντώ αρνητικά)
- ✓ Είσαι προσκεκλημένος σπίτι μας για φαγητό την Κυριακή το μεσημέρι.
..... (απαντώ θετικά)

Όταν απαντάμε αρνητικά σε μία πρόσκληση, μιλάμε ευγενικά.

➤ Ευχαριστούμε όποιον / -α μας κάλεσε & ➤ αναφέρουμε γιατί δεν μπορούμε να δεχτούμε.

**3. Αλληλογραφία με γράμμα ή με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail).
Εκφράσεις. Αντιστοιχίζουμε.**

1) Αγαπητή μου Μύριαμ	i) να είσαι καλά!
2) Σε φιλώ,	ii) να μάθω νέα σου!
3) *Υ.Γ.	iii) που άργησα να σου απαντήσω.
4) Ανυπομονώ	iv) χάρηκα πολύ όταν έλαβα το γράμμα σου.
5) Ελπίζω	v) με γράμμα ή e-mail.
6) Συγγνώμη	vi) Το δώρο που σου στέλνω είναι για το Πάσχα!
7) Μπορείς να μου απαντήσεις	vii) η γιαγιά σου!

1)	2)	3)	4)	5)	6)	7)

σχηματίζω τη γλώσσα

Αντωνυμίες

Οι αντωνυμίες είναι πολλών ειδών. **Γνωρίζουμε** ήδη τις προσωπικές, τις κτητικές, τις ερωτηματικές, τις αόριστες και τις δεικτικές. Σε αυτή την ενότητα **θα μάθουμε** μία αναφορική αντωνυμία και θα προσθέσουμε στις γνώσεις μας και άλλες που ανήκουν στα παραπάνω είδη.

Αναφορικές: Συνδέουν τη δευτερεύουσα / εξαρτημένη πρόταση με μια άλλη λέξη. Σε αυτή τη λέξη αναφέρεται όλη η δευτερεύουσα / εξαρτημένη πρόταση που ξεκινάει με την **αναφορική αντωνυμία**.

- το άκλιτο **«που»** αναφέρεται σε ουσιαστικά κάθε γένους, αριθμού, πτώσης.
π.χ. Αυτή που χορεύει πρώτη είναι συμμαθήτρια μου. , Πετάξαμε τα φαγητά που περίσσεψαν.

Ερωτηματικές:

- η γενική **«τίνος»** χρησιμοποιείται στον Ενικό αριθμό και για τα τρία γένη στη θέση της γενικής ποιανού – ποιανής – ποιανού (της αντωνυμίας ποιος-ποια-ποιο).
π.χ. **Τίνος** είναι τα παπούτσια; , Η Μελπομένη γνωρίζει **τίνος** είναι το πάρτι.
- η γενική **«τίνων»** χρησιμοποιείται στον Πληθυντικό αριθμό και για τα τρία γένη στη θέση της γενικής ποιανών (της αντωνυμίας ποιος-ποια-ποιο).
π.χ. **Τίνων** παιδί είναι εκείνο; , Μάθε και πες μου **τίνων** σπίτια καταστράφηκαν.

Αόριστες:

- η αντωνυμία **«μερικοί – μερικές – μερικά»** μερικά χρησιμοποιείται για λίγα πρόσωπα, πράγματα, ζώα και κλίνεται όπως τα επίθετα που έχουν ίδιες καταλήξεις.
π.χ. **Μερικοί** δε μπόρεσαν να έρθουν. , **Μερικές** κοπέλες άργησαν. , Υπάρχουν **μερικά** πράγματα που δε λέγονται.
- το άκλιτο **«κάθε»** χρησιμοποιείται σαν επίθετο, με άρθρο ή χωρίς άρθρο, με ουσιαστικά κάθε πτώσης.
π.χ. **Κάθε** άνθρωπος έχει προτερήματα και ελαττώματα. , **Κάθε** μέρος έχει τη δική του ομορφιά. , **Κάθε** σχολείο έχει μία αυλή.
- το άκλιτο ουδετέρου γένους **«καθετί»** χρησιμοποιείται με άρθρο ή χωρίς άρθρο στην ονομαστική και την αιτιατική.
π.χ. Του άρσει **καθετί** παραδοσιακό. , Σήμερα νευριάζει με το **καθετί**.

➤ **Θυμάμαι ποιες αντωνυμίες λέγονται ερωτηματικές και ποιες αόριστες και συμπληρώνω τα κενά. Ποιες λέξεις λέγονται αντωνυμίες;**

1. Συμπληρώνουμε τα κενά με τις αντωνυμίες που μάθαμε.

- 1) Το ανθοπωλείο ψάχνεις βρίσκεται στη διπλανή περιοχή.
- 2) Η μητέρα ξέρει τι περνάει όταν το παιδί της ζει μακριά από αυτήν.
- 3) τσάντες είναι αυτές;
- 4) βράδυ πριν κοιμηθείς να νιώθεις ευγνώμων.
- 5) φορές συμπεριφέρεται πολύ περίεργα. Τότε αναρωτιέμαι έμοιασε.
- 6) Φοβάται πετάει.

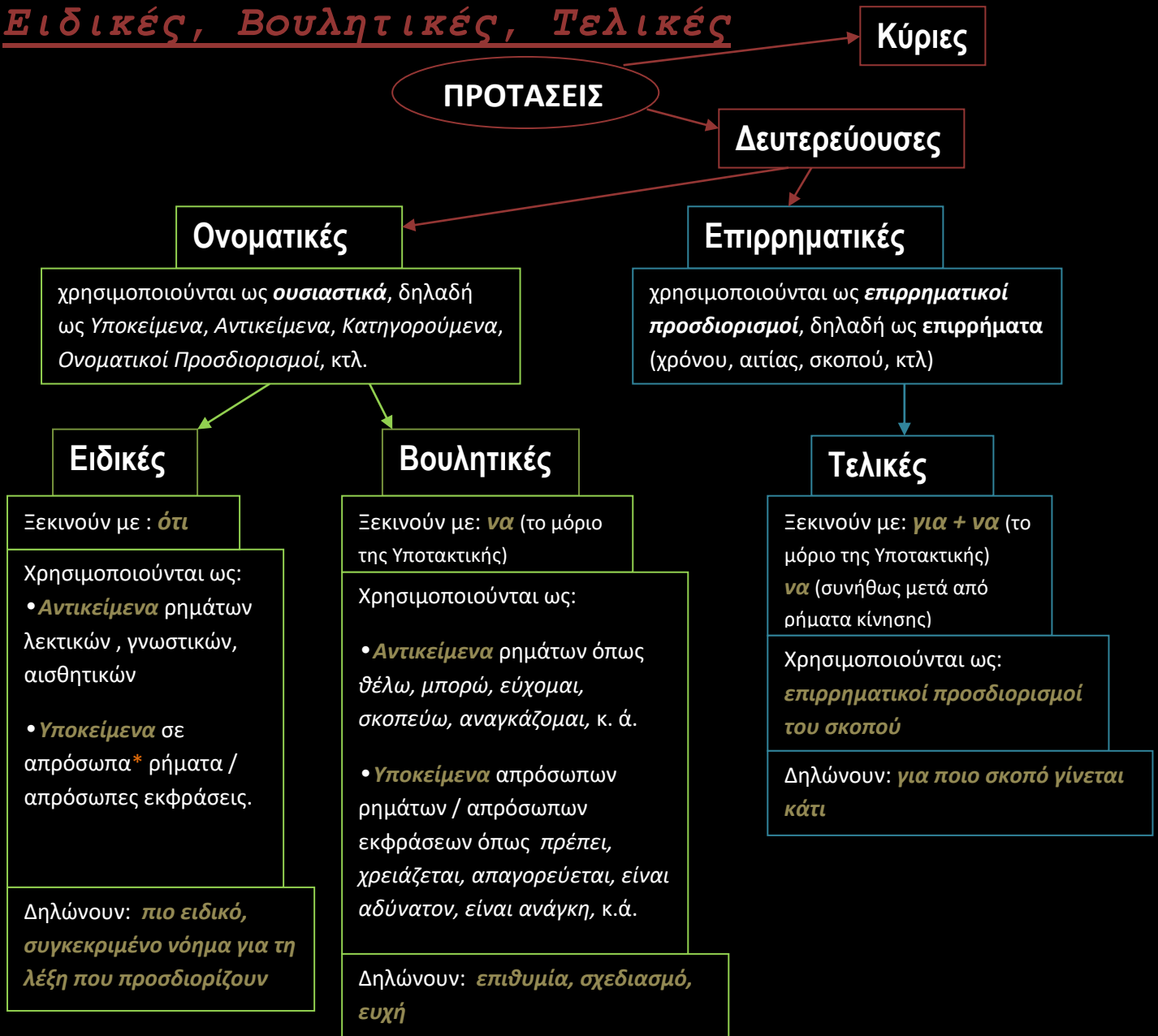
2. Θυμόμαστε τις αντωνυμίες που γνωρίζαμε και όσες μάθαμε σε αυτή την ενότητα.

Συμπληρώνουμε με αυτές τις παρακάτω προτάσεις και σημειώνουμε το είδος τους. Σε κάθε κενό μπορεί να υπάρχουν περισσότερες από μία σωστές απαντήσεις.

- 1) και είμαστε φίλοι μια δεκαετία. _____
- 2) δε μπορεί να ξέρει το μέλλον. _____
- 3) φορά με θυμάται, στενοχωριέται. _____
- 4) τα παιδιά είναι οι εθελοντές του συλλόγου _____
- 5) ήθελε η γιαγιά; _____
- 6) τη φορά γνωρίζω κουδούνι να χτυπήσω. _____

Δευτερεύουσες Προτάσεις:
Ειδικές, Βουλητικές, Τελικές

Παραδείγματα

Ειδικές: Η δασκάλα δήλωσε στα παιδιά **ότι** αύριο θα πάνε εκδρομή. , Ξέρω καλά **ότι** ο Αλέξανδρος δεν αντέχει τα ταξίδια. , Αισθάνεται **ότι** θα περάσει στις εξετάσεις. , Λέγεται **ότι** θα παντρευτούν τον Αύγουστο.

Βουλητικές: Θέλω **να** μάθω χορό. , Απαγορεύεται **να** πετάτε κάτω σκουπίδια.

Τελικές: Φεύγω **να** μην ξυπνήσει το μωρό. , Θα πάω στο σούπερ μάρκετ **για να** ψωνίσω τυρί.

📌 **Δε μπερδεύουμε** τις **Βουλητικές** με τις **Τελικές** προτάσεις, επειδή ξεκινούν και οι δύο με το **να**. **Θυμόμαστε ότι:** όταν έχουμε **Τελική** πρόταση, μπορούμε να αντικαταστήσουμε το **να** με το **για να**. Στις **Βουλητικές** δε μπορούμε να το κάνουμε αυτό, γιατί χαλάει το νόημα! π.χ. «Θέλω **να** πάω διακοπές.» όμως όχι «Θέλω **για να** πάω διακοπές». → Άρα η πρόταση είναι **Βουλητική**.

Κάποια λεκτικά ρήματα είναι τα λέω, δηλώνω, διδάσκω, κάποια γνωστικά τα γνωρίζω, ξέρω, καταλαβαίνω, υποστηρίζω, νομίζω, κάποια αισθητικά τα αισθάνομαι, ακούω, βλέπω .

Τα ξέρεις πολύ καλά! Και τα απρόσωπα ρήματα ή οι απρόσωπες εκφράσεις έχουν μόνο γ' ενικό πρόσωπο και δεν έχουν υποκείμενο κάποιο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα. Γι' αυτό λέγονται και α-πρόσωπα = χωρίς πρόσωπο.

Σωστά! Πετάει η ομάδα! Κάποια απρόσωπα έχουν ως Υποκείμενο ολόκληρη πρόταση, όπως πρόκειται, πρέπει, συμφέρει.

Τέτοια είναι και κάποια προσωπικά που χρησιμοποιούνται συχνά ως απρόσωπα όπως ακούγεται, ταιριάζει, θέλει, εξαρτάται, φαίνεται, χρειάζεται, αξίζει, λέγεται, γίνεται...

... και υπάρχουν και άλλα που δηλώνουν καιρικά ή φυσικά φαινόμενα και δεν έχουν Υποκείμενο όπως το αστράφτει, βρέχει, ξημερώνει, βραδιάζει.

3. α) Υπογραμμίζουμε τις κύριες προτάσεις και κυκλώνουμε τις δευτερεύουσες. Με πράσινο χρώμα κυκλώνουμε τις ονομαστικές και με μπλε χρώμα τις επιρρηματικές.

- 1) Αισθάνομαι ότι δε θα τελειώσει ποτέ αυτή η σχολική χρονιά.
- 2) Είναι αδύνατο να έρθω στη συγκέντρωση της παρέας.
- 3) Φαίνεται ότι θα φύγουν απόψε για το χωριό.
- 4) Πήραν τηλέφωνο για να μας ενημερώσουν.
- 5) Σκοπεύω να πάω στη Ζυρίχη τον Νοέμβριο.
- 6) Η Romina αναγκάζεται να γυρνάει σπίτι με τα πόδια, γιατί δεν προλαβαίνει το λεωφορείο.
- 7) Αστράφτει. Πρόκειται μάλλον να βρέξει.
- 8) Αξίζει να ταξιδέψεις σε όλο τον κόσμο.
- 9) Ο μπαμπάς υποστηρίζει ότι η Α' ομάδα θα νικήσει.
- 10) Θα βρεθούν στη Λάρισα για να μοιραστούν την απόσταση.

β) Χωρίζουμε τις δευτερεύουσες προτάσεις της άσκησης 3^α) ανάλογα με το είδος τους. π.χ. «αρχή δευτερεύουσας πρότασης ... τελευταίες λέξεις δευτερεύουσας πρότασης».

ειδικές	βουλητικές	τελικές

4. Γράφουμε 3 ειδικές, 3 βουλευτικές και 3 τελικές προτάσεις.

❖
❖
❖

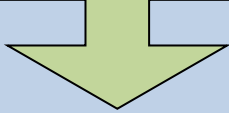
❖
❖
❖

❖
❖
❖

5. Βρίσκουμε στο κείμενο «Οργανώνουμε πάρτι» 1 ειδική, 1 βουλευτική και 1 τελική πρόταση και τις σημειώνουμε.

•
•
•

ΑΚΟΥΩ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΩ**1. Ακούμε μια συνομιλία για ένα καθημερινό θέμα. Επιλέγουμε τη σωστή απάντηση.****1) Το πάρτι προτείνεται με αφορμή**

- α) τα γενέθλια της Σωτηρίας.
- β) τις διακοπές της Σωτηρίας.
- γ) την αναχώρηση της φίλης τους από το μέρος που έκαναν όλοι μαζί διακοπές.

2) Σχετικά με τα χρήματα αναφέρεται ότι

- α) ο ένας συνομιλητής δεν έχει πολλά.
- β) από τα υπόλοιπα παιδιά κανείς δεν έχει 5-6 € για να ψωνίσουν για το πάρτι.
- γ) ότι ο ένας συνομιλητής δυσκολεύεται και θα προτείνουν και στους υπόλοιπους προσκεκλημένους να βάλουν μερίδιο.

3) Τα παιδιά κλείνουν το τηλέφωνο λέγοντας ότι

- α) το πάρτι θα γίνει σίγουρα.
- β) θα μάθουν αν συμφωνούν και τα υπόλοιπα παιδιά, και τότε μόνο θα αρχίσουν τις ετοιμασίες.
- γ) ότι πρέπει να μην τους ξεφύγει τίποτε στη Σωτηρία και στα υπόλοιπα παιδιά.

→ *Τι θέμα είχε η συνομιλία που άκουσες; Ποιο ήταν το μέσο επικοινωνίας των συνομιλητών;*

2. Ακούμε προσεκτικά μια καθημερινή συνομιλία και συμπληρώνουμε. Σε κάθε κενό γράφουμε μία λέξη.

- Ναι;
- Καλησπέρα Έλενα μου, τι **1)**
- Γεια σου θεία μου! Καλά είμαι, εσύ πώς είσαι;
- Καλά κορίτσι μου γλυκό! Σε σκεφτόμουν και **2)** **3)** σε πάρω **4)** **5)** τι κάνεις.
- Καλά έκανες! Κι εγώ **6)** **7)** **8)** **9)**
- Πες μου, **10)** **11)** το σχολείο; Τα **12)**
- Πολύ καλά θεία, **13)** τω Θεώ! Θα πάμε εκδρομή **14)** **15)** στο πλανητάριο!
- Ααα, είναι μαγικά εκεί! **16)** **17)** πήγατε ήδη **18)** !
- Έτσι ακούσαμε κι εμείς! **19)** **20)** τις φίλες μου! Όχι, **21)** την Παρασκευή είναι!
- Στον αγώνα **22)** είχες την Κυριακή με το Tae Kwon Do **23)** **24)** **25)** ;
- Α, πολύ καλά, κέρδισα και μετάλλιο!
- Ωωω, μπράβο το κορίτσι **26)** ! **27)** γούρι πήρες τελικά μαζί σου στον αγώνα;
- Το τυχερό μολύβι του μπαμπά! Οι ξαδέρφες **28)** τι κάνουν; Είναι καλά;
- Μια χαρά! **29)** **30)** **31)** όλοι μαζί! Με ζάλισαν!
- Λοιπόν, θεία, ελάτε το Σάββατο το απόγευμα σπίτι **32)** Η μαμά **33)** **34)** θα κάνει την πίτσα **35)** σας αρέσει!
- **36)** φορά **37)** περιποιείται η αδερφή μου! Τέλεια!!! Άντε, θα τα πούμε από κοντά τότε! Δώσε φιλιά σε όλους!!!
- Έγινε θεία μου, και **38)** ! Καλό βράδυ!
- Καλό βράδυ κοπέλα μου, γεια!

1. Ο Κωνσταντίνος έστειλε γράμμα ως απάντηση σε e-mail της Jannet. Στο e-mail αυτό η Jannet του έλεγε ότι • έχουν καιρό να τα πούνε, • τον ρωτούσε τι κάνει αυτός και η οικογένεια του και • αν θα πάνε διακοπές. Στο τέλος, • τον ενημέρωνε για το πάρτι που θα έκανε και • τον προσκαλούσε σε αυτό.

Μπορούμε να μπούμε στη θέση της Jannet και να γράψουμε αυτό το μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail);

Αναζήτηση Εικόνες Χάρτες Play YouTube Ειδήσεις Gmail Drive Περισσότερα»

jannet2@gmail.com | Λογαριασμός Google | Ρυθμίσεις | Βοήθεια | Έξοδος

M Gmail Αναζήτηση στην αλληλογραφία Αναζήτηση στον ιστό Εμφάνιση επιλογών αναζήτησης Δημιουργία α φίλτρου

Σύνταξη αλληλογραφίας Αποστολή Αποθήκευση πρόχειρου Απόρριψη

Εισερχόμενα (138)
 Με αστέρι ★
 Απεσταλμένα
 Πρόχειρα (40)
 Όλα τα μηνύματα
 Ανεπιθύμητα (94)
 Κάδος απορριμμάτων

Επαφές
 Ετικέτες
 Επεξεργασία ετικετών

Προς:

Κοιν.:

Κρυφή κοιν.:

Θέμα:

Συνημμένα:
 Επιλογή αρχείου Δεν επιλέχθηκε κανένα αρχείο.
 Επισύναψη περισσότερων αρχείων

Αποστολή Αποθήκευση πρόχειρου Απόρριψη

Όταν έχω αλληλογραφία με κάποιον, ηλεκτρονική ή με γράμμα, δεν ξεχνώ :

- ✓ όνομα παραλήπτη / -τριας
- ✓ σχολιασμό για το προηγούμενο e-mail / γράμμα που έλαβα
- ✓ περιεχόμενο – τι θέλω να του/της γράψω
- ✓ αναμονή απάντησης του/της παραλήπτη / -τριας
- ✓ χαιρετισμό & όνομα αποστολέα

• Χρησιμοποιώ Ενικό ή Πληθυντικό αριθμό;

• Χωρίζω παραγράφους;

2. Ο Ερμής, ο θεός της Jannet, ανοίγει ένα μαγαζί με γρήγορο φαγητό. Η Jannet δε μπορεί να πάει στα εγκαίνια και αποφασίζει να του στείλει μια ευχετήρια κάρτα για να του ευχηθεί καλή αρχή στο νέο του ξεκίνημα και καλές δουλειές.

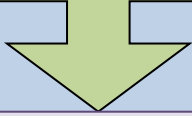
➤ Μπορούμε να βοηθήσουμε τη Jannet να γράψει την κάρτα;

ΕΥΧΕΤΗΡΙΑ ΚΑΡΤΑ

- ✓ όνομα παραλήπτη
- ✓ ευχές για την κατάσταση
- ✓ όνομα αποστολέα

μιλώ και επικοινωνώ

1. Έχεις γενέθλια και αποφασίζεις να ενημερώσεις τους καλεσμένους σου τηλεφωνικά. Κάποιοι θα δεχθούν και κάποιοι θα αρνηθούν την πρόσκληση σου.
 ➤ Χωριζόμαστε σε 2 ή παραπάνω ομάδες και αναλαμβάνουμε ρόλους (εορτάζων / -ουσα, συμμαθητές / -τριες, γείτονες / -ισσες, συγγενείς, κτλ.).

Μια διαφορετική ιδέα ◀

Μπορείτε να ηχογραφήσετε τις συνομιλίες σας. Στο τέλος, ακούστε τες και αξιολογήστε ο καθένας τον εαυτό του.

Μήπως όσοι ήσασταν οι εορτάζοντες ξεχάσατε να δώσετε κάποια βασική πληροφορία στους καλεσμένους σας; Οι υπόλοιποι απαντήσατε ευγενικά όταν αρνηθήκατε την πρόσκληση;

• Παρατηρείστε τις ομοιότητες στο ύφος του λόγου σας όταν επικοινωνήσατε με το τηλέφωνο και όταν μιλήσατε σε γνωστούς σας.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

- ✓ Ημερομηνία & Ώρα (πότε;)
- ✓ Μέρος (πού;)
- ✓ Τηλ. επικοινωνίας
- ✓ Αιτία πρόσκλησης (γιατί;)

2. Παίζουμε παντομίμα!

- Σκεφτόμαστε, συζητάμε στα ελληνικά και γράφουμε σε ίδια χαρτάκια τα θέματα που θα πρέπει να δείξουν οι ομάδες. Τυλίγουμε τα χαρτάκια και τα ρίχνουμε σε ένα κουτί.
- Χωριζόμαστε σε ομάδες, διαλέγουμε στην τύχη χαρτάκι και προσπαθούμε κάποιοι από την ομάδα να δείξουμε στην υπόλοιπη ομάδα μας το θέμα.
- Η αντίπαλη ομάδα προσέχει μη “παρανομήσουμε” με λέξεις, επιφωνήματα, δείξεις αντικειμένων στον χώρο και με τον χρόνο, εάν θέσουμε χρονικό όριο.

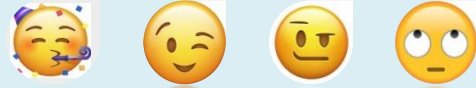

Προτεινόμενα θέματα: 1. παιδιά στο σχολείο – παιδιά στο σπίτι – παιδιά που διαβάζουν στο σπίτι – παιδιά που διαβάζουν σε βιβλιοθήκη – παιδιά σε πάρτι
 2. οικογένεια στη θάλασσα – οικογένεια σε βαρκάδα – οικογένεια σε έρημο κτλ.

Στην 6^η ενότητα έμαθα...

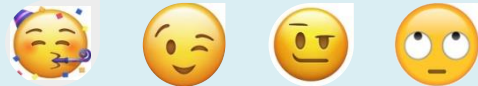
Να διαβάζω και να καταλαβαίνω

•το κείμενο «Οργανώνουμε πάρτι»

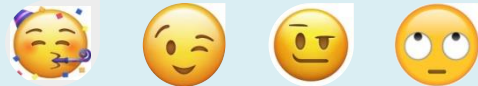
Να ακούω και να καταλαβαίνω

•τηλεφωνικές συνομιλίες για καθημερινά θέματα

Να σκέφτομαι και να γράφω

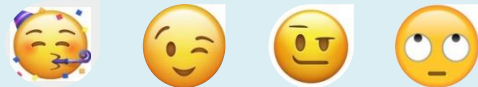
•ένα μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

•μια ευχετήρια κάρτα

•έναν τηλεφωνικό κατάλογο

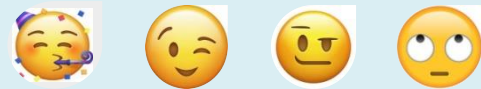

Να μιλώ και να επικοινωνώ

•για να προσκαλώ και να αποδέχομαι ή να αρνούμαι μια πρόσκληση τηλεφωνικά

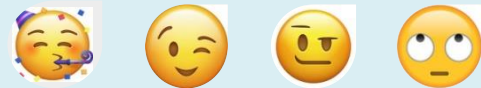

•για να παίξω το μη λεκτικό παιχνίδι της παντομίμας

Λεξιλόγιο

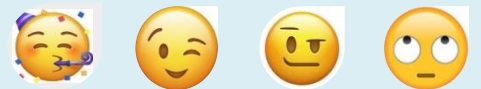
•για προσκλήσεις και αποδοχή ή άρνηση αυτών

•για ευχετήριες κάρτες

• για αλληλογραφία (με γράμμα και ηλεκτρονική)

Κανόνες της γλώσσας

• για τις αναφορικές, ερωτηματικές, αόριστες αντωνυμίες (που - τίνος, τίνων -μερικοί -ές -ά, κάθε, καθετί)

• για τις δευτερεύουσες ειδικές, βουλευτικές, τελικές προτάσεις

7η Ενότητα

Επίσκεψη στη Δ.Ε.Θ.

India

Στην 7^η ενότητα θα μάθω...

Να διαβάζω και να καταλαβαίνω	<ul style="list-style-type: none"> • το κείμενο «Επίσκεψη στη Δ.Ε.Θ.»
Να ακούω και να καταλαβαίνω	<ul style="list-style-type: none"> • διαφημίσεις ταινιών • διαφημίσεις διαφόρων εκδηλώσεων
Να σκέφτομαι και να γράφω	<ul style="list-style-type: none"> • την υπόθεση μιας ταινίας που έχω παρακολουθήσει • μια διαφημιστική αφίσα για ταινία που προβάλλεται σε κινηματογράφο
Να μιλώ και να επικοινωνώ	<ul style="list-style-type: none"> • για να διαλέξω με την παρέα μου μια ταινία κινηματογράφου, να ενημερωθώ σχετικά με το πρόγραμμα ταινιών και να πραγματοποιήσω κράτηση εισιτηρίων • για να εξυπηρετηθώ στο ταμείο ενός θεάτρου ζητώντας πληροφορίες για το πρόγραμμα των παραστάσεων και την αγορά εισιτηρίων
Λεξιλόγιο	<ul style="list-style-type: none"> • για τον ελεύθερο χρόνο, την αξιοποίηση του, τα χόμπι
Κανόνες της γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> • για τις πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις • για τις υποθετικές προτάσεις • για την παρατακτική σύνδεση προτάσεων

Επίσκεψη στη Δ.Ε.Θ.

ΩΡΑ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ

ΤΟΠΟΣ (περίπτερα)

Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης
7-15 9 2019
New India

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΒΛΗΤΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ
Τελευταία ενημέρωση: Πέμπτη, 22 Αυγούστου 2019

ΩΡΑ	ΕΚΔΗΛΩΣΗ	ΤΟΠΟΣ
ΣΑΒΒΑΤΟ 7/9/2019 - Πρώτο Λεωφορείο 10:00-22:00		
10:00	INDUSTRY DISTRIBUTORS 4 th Global Agripreneurs Summit	ΑΙΘ. «ΑΙΜ.ΡΙΑΔΗΣ» Περίπτερο 14
10:30-14:30	A-CERT ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ «THEMOPOTIA»: Το πρώτο Ελληνικό Ραδιοτηλεοπτικό. Το έργο της μετατροπής μιας δορυφορικής κεραίας τηλεοπτικών διαμέτρων 30cm σε Ραδιοτηλεόραση. Προβλέψεις και «εφαρμογές» Ομιλήτριες: Καθ. Εύδοκος Βλάχος, Γενικό Ταμείο Λαοικής Π.Ο.	ΑΙΘ. ΑΚΑΔΕΜΙΑ Περίπτερο 14
11:00 – 12:30	ΟΜΙΛΙΔΕΣ ΚΑΡΕΚΛΙΔΗ «Η επόμενη μέρα στην Οικονομία και τις Εξαγωγές» SKY WALKER Biosday	Σ.Κ. «N.Γερμανός» ΑΙΘ. Β ΑΙΘ. ΑΚΑΔΕΜΙΑ Περίπτερο 14
12:00 – 13:00	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ	Σ.Κ. «N.Γερμανός» ΑΙΘ. Β
13:30 – 17:30	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ «Το αποτίμημα της Έρευνας στην Οικονομία και την Κοινωνία» ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ • Τρίμηνιο Ιατρικής, Σχολής Επιστημών Υγείας Π.Ο.: 30 ΧΡΟΝΙΑ Αναπτυξιακής Πορείας με Στόχο την Αριστεία» Ομιλήτες: Πρόεδρος του τ. Α.Β. Γιαννιώκης, Καθ. Αγγελισσαρχαγγίλη και ο αναπλ. Πρόεδρος Κρ. Χατζηγεωργίου-Βακού, Καθ. Υγιεινής, επιδημιολογίας, Τμήμα Ιατρικής Π.Ο.	ΑΙΘ. ΑΚΑΔΕΜΙΑ Περίπτερο 14
15:30 – 17:30	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ	ΑΙΘ. ΑΚΑΔΕΜΙΑ Περίπτερο 14
18:00 – 18:30	• Τρίμηνιο Ιατρικής, Σχολής Επιστημών Υγείας Π.Ο.: 30 ΧΡΟΝΙΑ Αναπτυξιακής Πορείας με Στόχο την Αριστεία» Ομιλήτες: Πρόεδρος του τ. Α.Β. Γιαννιώκης, Καθ. Αγγελισσαρχαγγίλη και ο αναπλ. Πρόεδρος Κρ. Χατζηγεωργίου-Βακού, Καθ. Υγιεινής, επιδημιολογίας, Τμήμα Ιατρικής Π.Ο.	ΑΙΘ. ΑΚΑΔΕΜΙΑ Περίπτερο 14
18:30-19:00	• Βιοτεχνολογική διαστροφή από την Foodays. Μια εκπαρτία spin-off του Π.Ο. «Ομότιμοι» Καθ. Δημήτρης Κουρέτας, Τμήμα Βιοχημείας και Βιοτεχνολογίας Π.Ο.	ΑΙΘ. ΑΚΑΔΕΜΙΑ Περίπτερο 14
19:15 – 20:15	SKY WALKER Biosday	ΑΙΘ. ΑΚΑΔΕΜΙΑ Περίπτερο 14
19:30	TELEFON ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ A&P AEO Ομιλία του Πρωθυπουργού κ. Κυριάκου Μητσοτάκη Είσοδος μόνο με προσκλήσεις	Σ.Κ. «I.Βελιόσης»
ΚΥΡΙΑΚΗ 8/9/2019 - Δεύτερο Λεωφορείο 10:00-22:00		
10:00-17:00	INDUSTRY DISTRIBUTORS 4 th Global Agripreneurs Summit	ΑΙΘ. «ΑΙΜ.ΡΙΑΔΗΣ» Περίπτερο 14
10:00-22:00		Σ.Κ. «I.Βελιόσης»

ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ 6
ΓΙΟΡΤΗ ΒΙΒΛΙΟΥ
BAZAAR
7 - 15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019

Γιορτή
Βιβλίου!

ΕΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ 150 ΕΚΔΟΤΕΣ
ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΦΘΗΝΑ ΒΙΒΛΙΑ
ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΑΠΟ 1-2-3 ΕΥΡΩ

Λέει ότι έχει βιβλία από
1, 2 και 3 ευρώ! Πάμε;

Αυτό είναι το περίπτερο της πυροσβεστικής, ας μπούμε να δούμε τι έχει!

Δείτε παιδιά!

Αυτό τι είναι κύριε Αλέξη;

Αυτό πρέπει να είναι, το αρχαιότερο όχημα του πυροσβεστικού σώματος της Ελλάδας! Δημιουργήθηκε το 1939!

Δεν είμαι σίγουρος τι φοράει ο κύριος. Είναι περίεργο!

Φοράει ακουστικά και γυαλιά εικονικής πραγματικότητας. Αν θέλετε, μπορούμε να περιμένουμε να τα φορέσετε κι εσείς.

Ναι!!!

Ρομπότ!!! Πρώτη φορά βλέπω από τόσο κοντά!

♦Τι σημαίνει «έκθεση»; Ψάξε τις σημασίες της λέξης στο λεξικό και ανάφερε στην τάξη κάποια παραδείγματα.

♦Εσύ έχεις εκθέσει ποτέ κάτι δικό σου; Αν ναι, που, με ποιους και πώς το οργανώσατε;

♦Συζήτησε με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες σου και οργανώστε μία δική σας έκθεση στο σχολείο. Προσκαλέστε γονείς, φίλους και συγγενείς να θαυμάσουν ή και να αγοράσουν τα εκθέματα σας. Εάν η έκθεση σας περιλαμβάνει προϊόντα προς αγορά, αποφασίστε να αξιοποιήσετε τα έσοδα για εκπαιδευτικούς σκοπούς π.χ. να αγοράσετε κάτι που βοηθάει στο μάθημα και σας λείπει από την τάξη, να οργανώσετε μια εκπαιδευτική εκδρομή, κ.ά.

➤Λεξικό <http://www.greek-language.gr>

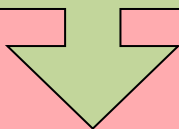
ή

•Κουλτούρα και πολιτισμός της Ινδίας.

Τι γνωρίζεις για αυτά; Κάνε μια μικρή έρευνα και παρουσίασε τη στην τάξη. Μπορείτε να αναλάβετε ο καθένας / η καθεμία να ερευνήσει για ένα θέμα, π.χ. για τη θρησκεία, για τους παραδοσιακούς χορούς, για την κουζίνα και τα φαγητά, για τα ήθη και τα έθιμα, για τα εθνικά σύμβολα, για το φυσικό περιβάλλον, κ.ά., ώστε να έχετε στο τέλος μια ολοκληρωμένη εικόνα για τη χώρα αυτή;

Μπορείς να χρησιμοποιήσεις για την έρευνα σου ηλεκτρονικά ή έντυπα εργαλεία όπως: εγκυκλοπαίδεια, εικόνες ή αποκόμματα από περιοδικά / εφημερίδες, χάρτη, ντοκιμαντέρ, κτλ.

1. Διαβάζουμε το κείμενο της ενότητας και βάζουμε σε χρονική σειρά (1-7) τις προτάσεις.

Τα παιδιά και οι δάσκαλοι...

- επισκέφτηκαν το παζάρι βιβλίων.
- παρακολούθησαν χορούς Bollywood.
- αγόρασαν εισιτήρια.
- παρακολούθησαν θεάματα στο τσίρκο "Medrano".
- επισκέφτηκαν το περίπτερο της Ινδίας.
- επισκέφτηκαν το περίπτερο του πυροσβεστικού σώματος Ελλάδος.
- επισκέφτηκαν το περίπτερο των νέων τεχνολογιών.

2. Κυκλώνουμε Σ (Σωστό) ή Λ (Λάθος).

1) Η έκθεση που επισκέφθηκαν τα παιδιά είναι η 83 ^η Δ.Ε.Θ. (=Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης).	Σ	Λ
2) Ο Kevin αγόρασε τέσσερα εισιτήρια ενηλίκων και δύο παιδικά.	Σ	Λ
3) Όλα τα εισιτήρια κόστισαν είκοσι οχτώ ευρώ.	Σ	Λ
4) Η Δ.Ε.Θ. διαφημίζει τον ελληνικό τουρισμό και ενώνει περισσότερο τους λαούς οικονομικά και φιλικά.	Σ	Λ
5) Η Ινδία είναι γνωστή για την ύφανση χαλιών.	Σ	Λ
6) Η Ινδική κουλτούρα χαρακτηρίζεται από λίγα χρώματα.	Σ	Λ
7) Στο παζάρι βιβλίων της έκθεσης τα παιδιά είδαν βιβλία από πέντε ευρώ.	Σ	Λ
8) Το πυροσβεστικό όχημα που υπήρχε στην 84 ^η Δ.Ε.Θ. ήταν το δεύτερο που δημιουργήθηκε το έτος 1939.	Σ	Λ
9) Στο περίπτερο των ψηφιακών τεχνολογιών μπορούσε κάποιος να ζησει μια εικονική πραγματικότητα.	Σ	Λ
10) Στο τσίρκο της έκθεσης επιτρεπόταν η επίδειξη ζώων.	Σ	Λ
11) Στα παιδιά δεν άρεσε τελικά η Δ.Ε.Θ.	Σ	Λ

3. Γράφουμε το γράμμα της κάθε εικόνας στην πρόταση που αντιστοιχεί.

..... Έκθεση που γίνεται στη Θεσσαλονίκη 7-15 Σεπτεμβρίου του 2019 με τιμώμενη χώρα την Ινδία.

..... Το πρόγραμμα της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης. Δίνει πληροφορίες για την ώρα και το μέρος (περίπτερο) κάθε εκδήλωσης.

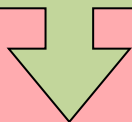
γ)

ΩΡΑ	ΕΚΔΗΛΩΣΗ	ΧΩΡΟΣ
00:00	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
00:30 - 02:00	ΚΑΡΝΑΒΑΛ	Ε.Θ. - 1ο ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ
01:00 - 02:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
02:00 - 03:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
03:00 - 04:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
04:00 - 05:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
05:00 - 06:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
06:00 - 08:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
08:00 - 09:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
09:00 - 10:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
10:00 - 11:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
11:00 - 12:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
12:00 - 13:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
13:00 - 14:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
14:00 - 15:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
15:00 - 16:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
16:00 - 17:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
17:00 - 18:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
18:00 - 19:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
19:00 - 20:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
20:00 - 21:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
21:00 - 22:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
22:00 - 23:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ
23:00 - 00:00	«ΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΛΗΣ»	ΑΠΘ - ΑΙΘΡΟΣ ΠΡΟΠΕΔΩ

..... Παζάρι βιβλίων που φιλοξενείται στο 6ο περίπτερο της Δ.Ε.Θ., που γίνεται 7-15 Σεπτεμβρίου του 2019. Αναφέρει πόσοι εκδότες θα συμμετέχουν και από ποια τιμή ξεκινούν τα πιο φθηνά βιβλία.

..... Το τσίρκο που ονομάζεται “Medrano”.

- 1. Δραστηριότητες που μπορούμε να κάνουμε στον ελεύθερο μας χρόνο.**
 Βάζουμε τις φράσεις στη σωστή στήλη.

1) δραστηριότητες στο σπίτι	2) μουσική	3) πνευματικές δραστηριότητες (= αυτές που βοηθούν το μυαλό να σκέφτεται)

4) αθλήματα / γυμναστική	5) χορός	6) τέχνες	7) διασκέδαση

♦παίζω κιθάρα / βιολί / πιάνο / λύρα
(Ποντιακή ή Κρητική) / τύμπανα /
ακορντεόν ♦κάνω ένα ζεστό ντους
♦πηγαίνω σε συναυλία ♦μαθαίνω
παραδοσιακούς / μοντέρνους χορούς
♦πλέκω / κεντάω ♦μαθαίνω κεραμική
♦μαθαίνω να παίζω θέατρο ♦μαθαίνω
μπαλέτο ♦βλέπω ταινία (σπίτι ή
στον κινηματογράφο) ♦χορεύω

♦παίζω ποδόσφαιρο / βόλεϊ / τένις / μπάσκετ / μπόουλινγκ
♦παρακολουθώ μαθήματα φωτογραφίας ♦ακούω μουσική ♦συναντώ φίλους / φίλες
μου (έξω ή στο σπίτι) ♦μαγειρεύω ♦παίζω με φίλους / φίλες μου
♦πίνω τσάι ♦σερφάρω στο διαδίκτυο ♦κάνω σχοινάκι ♦ζωγραφίζω ♦ποτίζω ή
περιποιούμαι τα λουλούδια μου ♦διαβάζω (βιβλίο / περιοδικό / κόμικ) ♦κολυμπάω /
τρέχω / περπατάω ♦λύνω σταυρόλεξο / Sudoku ♦παρακολουθώ ένα θεατρικό έργο
/ μια θεατρική παράσταση ♦παίζω παιχνίδια μνήμης (επιτραπέζια / στον υπολογιστή)
♦παρακολουθώ μαθήματα *Tae Kwon Do* / καράτε / ξιφασκίας ♦κάνω ενόργανη γυμναστική
♦μαθαίνω μια ξένη γλώσσα ♦κάνω ιππασία / κωπηλασία / ορειβασία / πεζοπορία / σκι
♦παίζω χαρτιά / επιτραπέζια παιχνίδια / σκάκι / τάβλι

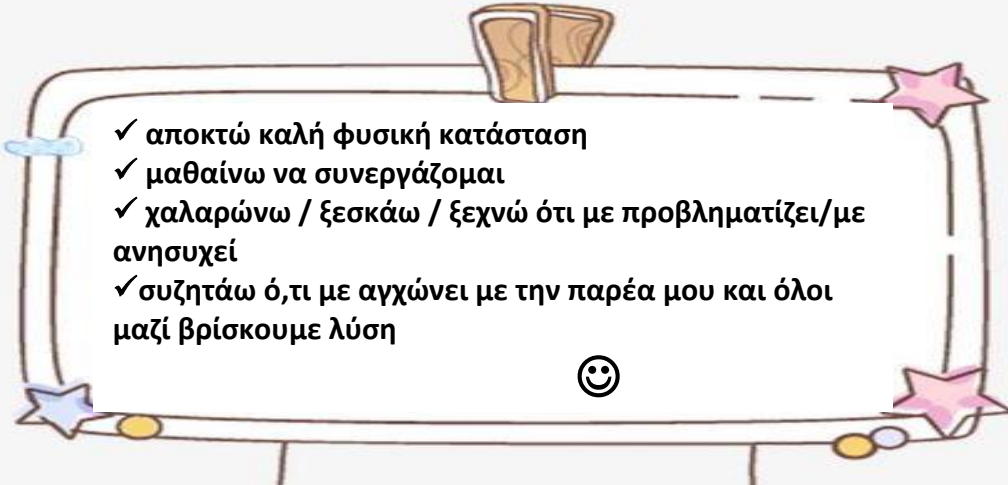

2. Παίρνουμε μία φράση από κάθε στήλη της άσκ. 1 και συμπληρώνουμε τις προτάσεις. Σκεφτόμαστε τι μας προσφέρει η κάθε δραστηριότητα / ασχολία και αιτιολογούμε τις προτάσεις μας.

- 1) *Στον ελεύθερό μου χρόνο* μου αρέσει να
 γιατί
- 2) *Όταν έχω ελεύθερο χρόνο,* μου αρέσει να
 γιατί
- 3) *Όταν δεν έχω διάβασμα ή κάποια άλλη υποχρέωση,*
 Πιστεύω ότι αυτό με βοηθάει να

- 4) *Όταν δεν έχω δουλειά ή κάποια άλλη υποχρέωση,*
 Νομίζω ότι αυτή η δραστηριότητα μου προσφέρει

- 5) *Όταν βρίσκω λίγο ελεύθερο χρόνο,* επιλέγω να
 γιατί
- 6)
στον ελεύθερο μου χρόνο. Έτσι,
- 7) *Τις ώρες που δεν έχω κάτι να κάνω,*
 και νιώθω ότι αυτό βοηθάει στο να

-
- ✓ αποκτώ καλή φυσική κατάσταση
 - ✓ μαθαίνω να συνεργάζομαι
 - ✓ χαλαρώνω / ξεσκάω / ξεχνώ ότι με προβληματίζει/με ανησυχεί
 - ✓ συζητάω ό,τι με αγχώνει με την παρέα μου και όλοι μαζί βρίσκουμε λύση

Δευτερεύουσες προτάσεις:1) Πλάγιες ερωτηματικές και 2) ΥποθετικέςΠλάγιες ερωτηματικές

Εισάγονται / ξεκινούν με ερωτηματικές αντωνυμίες **ποιος-α-ο, τι**, ερωτηματικά επιρρήματα **πού, πότε, πώς, πόσο** και τον αιτιολογικό σύνδεσμο **γιατί**. Εκφράζουν ερώτηση ή απορία.

Λειτουργούν ως **Υποκείμενα** απρόσωπων ρημάτων / εκφράσεων που εκφράζουν ερώτηση / απορία και ως **Αντικείμενα** ρημάτων που εκφράζουν ερώτηση / απορία / αμφιβολία / αίσθηση:

π.χ. σκέφτομαι, ρωτώ, απορώ, αμφιβάλλω, αναρωτιέμαι, δεν είμαι βέβαιος, νιώθω, βλέπω, κ.ά.

Θυμόμαστε ότι: η Ευθεία ερώτηση γίνεται άμεσα, ενώ η Πλάγια ερώτηση γίνεται έμμεσα!

Υποθετικές

Εισάγονται / ξεκινούν με τους υποθετικούς συνδέσμους **αν, άμα, είτε...είτε** και εκφράζουν μία υπόθεση, κάτι που πρέπει να εκπληρωθεί για να πραγματοποιηθεί στη συνέχεια το περιεχόμενο της κύριας πρότασης.

Η εξαρτημένη πρόταση / **υπόθεση** και η κύρια πρόταση / **απόδοση** που σχετίζεται με αυτή σχηματίζουν τον **Υποθετικό Λόγο**.

Το πραγματικό

Δηλώνεται στην **Υπόθεση** με Οριστική όλων των χρόνων (εκτός από Παρατατικό και Υπερσυντέλικο) και στην **Απόδοση** με οποιαδήποτε έγκλιση. Δείχνει ότι αν είναι πραγματική / αληθινή η **Υπόθεση**, είναι πραγματική / αληθινή και η **Απόδοση**.

Υποθετικός Λόγος: α' είδος - το πραγματικό -Υπόθεση

αν + Οριστική όλων των χρόνων (εκτός από Παρατατικό και Υπερσυντέλικο)

Απόδοση

οποιαδήποτε έγκλιση

- 1. Φτιάχνουμε πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις από τις ευθείες ερωτήσεις, αφού πρώτα τις εξαρτήσουμε από το ρήμα της κύριας πρότασης που προηγείται.**

Ευθεία Ερώτηση	Πλάγια ερώτηση
1) Γιατί δε με χαιρέτησε;	Απορούσα
2) Τι να φορέσω στο πάρτι;	Σκεφτόμουν μισή ώρα
3) Πώς λύνεται αυτή η άσκηση;	Ρωτάω
4) Πού κρύβεται το γατάκι;	Και οι δύο δε βλέπουμε
5) Πόσο αγχωμένος είναι;	Νιώθω
6) Πότε θα βρεθούμε με τα παιδιά;	Οι δάσκαλοι δεν είμαστε βέβαιοι

- 2. Βρίσκουμε τις πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις, τις υπογραμμίζουμε και γράφουμε δίπλα **Υ** ή **Α** εάν λειτουργούν ως **Υποκείμενο** ή **Αντικείμενο** αντίστοιχα.**

- 1) Ρώτησε ποιος τη βοήθησε στο καθάρισμα.
- 2) Δεν είναι σίγουρο ποιοι θα έρθουν απόψε.

- 3) Σκέφτεται πού θα πάμε.
- 4) Είναι άγνωστο γιατί τον φώναξε με άλλο όνομα.
- 5) Δεν είναι γνωστό πότε θα γεννήσει.
- 6) Δε ξέρουν τι σκέφτεται.

3. Βρίσκουμε τον Υποθετικό Λόγο: κυκλώνουμε την Υπόθεση, υπογραμμίζουμε την Απόδοση.

- 1) Αν νικήσουμε, θα είμαστε πρώτοι στον πίνακα της βαθμολογίας.
- 2) Θα φάει, άμα μαγειρέψει.
- 3) Είτε βρέξει είτε χιονίσει, θα πάμε εκδρομή.
- 4) Αρρωσταίνεις, άμα δεν προσέχεις.
- 5) Μη στενοχωρηθείς, αν δε σε πάρει τηλέφωνο.
- 6) Να χορέψετε, είτε έχετε λίγη όρεξη είτε δεν έχετε καθόλου.
- 7) Αν πάνε σήμερα, μπορεί να τους κάνει καλύτερη τιμή στα μαθήματα φωτογραφίας.
- 8) Είτε θέλεις είτε δε θέλεις, θα καθαρίσεις σήμερα.
- 9) Τρέξτε, αν φοβηθείτε.
- 10) Να τα γράψεις πέντε φορές, άμα τα κάνεις λάθος.

4. Γράφουμε 3 υποθετικούς λόγους.

- 1),
- 2),
- 3),

συνθέτω τη γλώσσα

Παρατακτική Σύνδεση Προτάσεων

Σε προηγούμενη ενότητα είδαμε πότε έχουμε γενικά παρατακτική σύνδεση (λέξεων, φράσεων ή προτάσεων), υποτακτική σύνδεση, καθώς και τους παρατακτικούς συνδέσμους (συμπλεκτικούς, διαζευκτικούς, αντιθετικούς).

→ Τώρα, θα δούμε παραδείγματα παρατακτικής σύνδεσης προτάσεων.

Δεν ξεχνάμε: στην παρατακτική σύνδεση έχουμε σύνδεση όμοιων προτάσεων! π.χ. Κύριας με Κύρια ή Δευτερεύουσας με Δευτερεύουσα.

<u>Συμπλεκτική</u> Παρατακτική Σύνδεση	<ul style="list-style-type: none"> • Την πήρα τηλέφωνο και της ευχήθηκα. {Κύρια – Κύρια} • Αν θέλεις και αν έχεις χρόνο, έλα. {Δευτερεύουσα - Δευτερεύουσα}
<u>Αντιθετική</u> Παρατακτική Σύνδεση	<ul style="list-style-type: none"> • Ψώνισα πολλά πράγματα, όμως δεν πλήρωσα πολλά χρήματα. {Κύρια – Κύρια} • Δε στενοχωρήθηκε γιατί έφυγε, αλλά γιατί δεν του μίλησε καλά. {Δευτερεύουσα - Δευτερεύουσα}
<u>Διαζευκτική</u> Παρατακτική Σύνδεση	<ul style="list-style-type: none"> • Μιλήστε ή φεύγουμε. {Κύρια – Κύρια} • Το διάβασες όταν μαγείρευες ή όταν ξεκουραζόσουν; {Δευτερεύουσα - Δευτερεύουσα}

5. Κυκλώνουμε τον σύνδεσμο και σύμφωνα με το είδος του γράφουμε αν έχουμε Σ (συμπλεκτική), Α (αντιθετική) ή Δ (διαζευκτική) παρατακτική σύνδεση. Σημειώνουμε και Κ-Κ ή Δ-Δ αν ο σύνδεσμος συνδέει Κύρια με Κύρια ή Δευτερεύουσα με Δευτερεύουσα πρόταση.

- 1) Θα σε βοηθήσω, γιατί μπορώ και γιατί θέλω.
- 2) Νομίζουν ότι θα τα καταφέρουν ή ότι θα τους βοηθήσεις εσύ.
- 3) Πάει σπίτι και βλέπει τη Μαίρη.
- 4) Θα παντρευτούν όμως δε θα κάνουν γλέντι.
- 5) Θέλω να ταξιδέψω ή να αγοράσω υπολογιστή.
- 6) Έρχεσαι αλλά φεύγεις γρήγορα.
- 7) Θα τον καλέσουν για να τον πείσουν να αγοράσει ή για να του πουλήσουν κάτι.
- 8) Προσπαθήσαμε όμως δεν κερδίσαμε.
- 9) Αν με ρωτήσεις και αν σου απαντήσω, είσαι πολύ τυχερός.
- 10) Γελάει ή κλαίει, είναι όμορφη.

6. Βάζουμε και / όμως / αλλά / ή και συνδέουμε παρατακτικά τις προτάσεις.

- 1) Είναι Κυριακή τα σχολεία είναι κλειστά.
- 2) Σου φέρθηκε καλά δεν το εκτίμησες.
- 3) Σε πήρε στο σταθερό δεν το σήκωσες.
- 4) Θλίβομαι όταν φεύγει το πλοίο κουνιούνται λευκά μαντήλια στον αέρα.
- 5) Σε προσκαλέσαμε δεν ήρθες στην εκδήλωση.
- 6) Περπατούσαν πολύ ώρα γιατί τους έψαχναν δεν τους έβρισκαν πουθενά.
- 7) Έρχεται η άνοιξη τα λουλούδια ανθίζουν.
- 8) Για να το ξανακούσεις να το μάθεις, το βάζω να παίξει ξανά.
- 9) Αν κρυώσει ο καιρός δε βρέξει, μπορούμε να καθόμαστε στην αυλή.
- 10) Σε ρωτάει όχι ποιος το έκανε ποιος είχε την ιδέα.

1. Πηγαίνουμε κινηματογράφο!

Χωριζόμαστε σε ομάδες, βλέπουμε το πρόγραμμα, **συζητάμε** με την παρέα μας και **πραγματοποιούμε μια τηλεφωνική κράτηση**, αφού επιβεβαιώσουμε τηλεφωνικά τις ώρες προβολής της ταινίας που μας ενδιαφέρει.

Κάποιοι αναλαμβάνουν τον ρόλο αυτού που τηλεφωνεί εκ μέρος όλης της παρέας και κάποιοι τον ρόλο του υπαλλήλου του κινηματογράφου που θα δώσει τις πληροφορίες.

• "Ο βασιλιάς των λιονταριών (ΜΕΤΑΓΛ.)"

ΑΙΘΟΥΣΑ 3		
ΚΥΡ. 22/9:	13:00	16:10

• "Μπάτε σκύλοι αλέστε 2 (ΜΕΤΑΓΛ.)"

ΑΙΘΟΥΣΑ 4				
ΚΥΡ. 22/9:	13:30	15:30	17:30	19:30
ΔΕΥ. 23/9:	17:30	19:30		
ΤΡΙ. 24/9:	17:30	19:30		
ΤΕΤ. 25/9:	17:30	19:30		

ΑΙΘΟΥΣΑ 5				
ΚΥΡ. 22/9:	12:30	14:30	16:30	18:30
ΔΕΥ. 23/9:	18:30			
ΤΡΙ. 24/9:	18:30			
ΤΕΤ. 25/9:	18:30			

• "Toy Story 4 (ΜΕΤΑΓΛ.)"

ΑΙΘΟΥΣΑ 7	
ΚΥΡ. 22/9:	13:50

• **“Angry Birds: Η ταινία 2 (ΜΕΤΑΓΛ.)”**

ΑΙΘΟΥΣΑ 1			
ΚΥΡ. 22/9:	13:40	15:45	17:50
ΔΕΥ. 23/9:	17:50		
ΤΡΙ. 24/9:	17:50		
ΤΕΤ. 25/9:	17:50		
ΑΙΘΟΥΣΑ 8			
ΚΥΡ. 22/9:	12:40	14:45	16:50

• **“Αλλαντίν (ΜΕΤΑΓΛ.)”**

ΑΙΘΟΥΣΑ 2	
ΚΥΡ. 22/9:	12:15

2. Πηγαίνουμε θέατρο!

Είμαστε στα ταμεία ενός θεάτρου και θέλουμε να παρακολουθήσουμε κάποια παιδική παράσταση το Σάββατο. : ✓ **Ζητάμε πληροφορίες** για τα θεατρικά έργα που προβάλλονται αυτές τις ημέρες. Στο τέλος, ✓ **ρωτάμε από πού γίνεται η αγορά των εισιτηρίων** και αφού μας ενημερώνουν ότι πραγματοποιείται μόνο από τα ταμεία του θεάτρου, ✓ **αγοράζουμε** ένα εισιτήριο ανέργων και δύο παιδικά.

Θεατρικά έργα	Ημέρες - Ώρες Παραστάσεων: <i>Δευτέρα 9 - Κυριακή 15/9/2019</i>
“Ο Πινόκιο”	Σάββ. 16:30 , Κυρ. 12:00
“Μικροί Κύριοι και Μικρές Κυρίες: Η Δύναμη της Φιλίας”	Παρ. 19:00, Σάββ. 18:30, Κυρ. 16.30
“Η σονάτα του σεληνόφωτος”	Παρ. 21:30, Σάββ. 21.00, Κυρ. 18:30
“Ελεύθερο ζευγάρι”	Τετ.20:30, Πέμπτη 21:00

1. Ακούμε προσεκτικά τις διαφημίσεις / τρέιλερς (trailers) πέντε ταινιών που προβάλλονται στον κινηματογράφο. **Βάζουμε τα νούμερα 1-5** κάτω από τις εικόνες - ταινίες ανάλογα με τη σειρά που τις ακούμε. π.χ. Βάζουμε το νούμερο **1** κάτω από την εικόνα – ταινία για την οποία μιλάει ο 1^{ος} ομιλητής, κτλ.

α) Ο βασιλιάς των λιονταριών

β) Μπάτε σκύλοι αλέστε 2

γ) Toy Story 4

δ) Angry Birds: Η ΤΑΙΝΙΑ 2

ε) Αλλαντίν

2. Ακούμε προσεκτικά τις διαφημίσεις και βάζουμε τα νούμερα 1-4 κάτω από τις εικόνες – εκδηλώσεις ανάλογα με τη σειρά που τις ακούμε.

.....

.....

.....

.....

2. Κατασκευάζουμε αφίσα!

Χωριζόμαστε σε ομάδες και η κάθε ομάδα σκέφτεται μία ταινία. Στη συνέχεια, η κάθε ομάδα δημιουργεί μια διαφημιστική αφίσα κινηματογράφου για την ταινία που διάλεξε και στο τέλος, οργανώνουμε μια συνολική παρουσίαση στην τάξη.

➤ Πριν φτιάξουμε την αφίσα, σκεφτόμαστε ποια στοιχεία πρέπει να περιέχει σίγουρα!

Στην 7^η ενότητα έμαθα...

Να διαβάζω και να καταλαβαίνω

•το κείμενο «Επίσκεψη στη Δ.Ε.Θ.»

Να ακούω και να καταλαβαίνω

•διαφημίσεις ταινιών

•διαφημίσεις διαφόρων εκδηλώσεων

Να σκέφτομαι και να γράφω

•την υπόθεση μιας ταινίας που έχω παρακολουθήσει

•μια διαφημιστική αφίσα για ταινία που προβάλλεται σε κινηματογράφο

Να μιλώ και να επικοινωνώ

•για να διαλέξω με την παρέα μου μια ταινία κινηματογράφου, να ενημερωθώ σχετικά με το πρόγραμμα ταινιών και να πραγματοποιήσω κράτηση εισιτηρίων

•για να εξυπηρετηθώ στο ταμείο ενός θεάτρου ζητώντας πληροφορίες για το πρόγραμμα των παραστάσεων και την αγορά εισιτηρίων

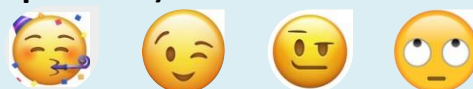
Λεξιλόγιο

• για τον ελεύθερο χρόνο, την αξιοποίηση του, τα χόμπι

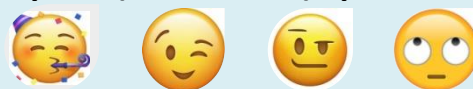

Κανόνες της γλώσσας

• για τις πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις

• για τις υποθετικές προτάσεις

• για την παρατακτική σύνδεση προτάσεων

8η Ενότητα

Μαθαίνουμε για τα Α.Μ.Ε.Α.

Στην 8η ενότητα θα μάθω...

Να διαβάζω και να καταλαβαίνω	<ul style="list-style-type: none"> •το κείμενο «Μαθαίνουμε για τα Α.Μ.Ε.Α.»
Να ακούω και να καταλαβαίνω	<ul style="list-style-type: none"> •την περιγραφή ενός ζώου •ένα βίντεο για τον αυτισμό •ένα γράμμα για τον ρατσισμό
Να σκέφτομαι και να γράφω	<ul style="list-style-type: none"> •περιγραφή για έναν σκύλο – οδηγό ή ένα αναπηρικό αμαξίδιο •ένα γράμμα με την άποψη μου για τον ρατσισμό και να το ταχυδρομώ
Να μιλώ και να επικοινωνώ	<ul style="list-style-type: none"> •για να ονομάζω τα συναισθήματα και να συζητώ γι' αυτά •για να περιγράψω ένα αντικείμενο ή ένα ζώο
Λεξιλόγιο	<ul style="list-style-type: none"> •για τον ρατσισμό και την περιγραφή προσώπου •για τα άτομα με ειδικές ανάγκες
Κανόνες της γλώσσας	<ul style="list-style-type: none"> •για προθέσεις, συνδέσμους και μόρια •για τη χρήση της γενικής πτώσης με ουσιαστικά και επίθετα, με ρήματα και με επιφωνήματα •για τη χρήση της αιτιατικής πτώσης ως έμμεσο αντικείμενο με πρόθεση και ως χρονικό επίρρημα

Σήμερα θα επισκεφθούμε το σχολείο μας παιδιά. Θα έχετε την ευκαιρία να δείτε την τάξη των φίλων σας.

Τέλεια! Άντε να δούμε πού κάνετε μάθημα!

Μάλλον θα είδατε κάποιο παιδί τυφλό ή με προβλήματα όρασης. Το σκυλί που ήταν μαζί του είχε εκπαιδευτεί για να κάνει πιο ασφαλή τη μετακίνησή του.

Δάσκαλε, στην έκθεση είδαμε ένα κοριτσάκι με ένα μπαστούνι και δίπλα του είχε ένα σκυλί με σαμαράκι που έγραφε «σκύλος οδηγός».

Και θα το έκανε και πιο χαρούμενο;

Σίγουρα, τις στιγμές που δεν εργαζόταν ως σκύλος - οδηγός! Τα σκυλιά είναι πολύ καλοί και πιστοί φίλοι του ανθρώπου.

Πηγαίνοντας προς το σχολείο...

Ορέστη, δες το σκυλάκι!

Γεια σας, μπορούμε να το χαϊδέψουμε;

Γεια σας παιδιά. Ναι, είναι πολύ ήσυχος, μη φοβάστε!

Να σας ρωτήσουμε, είναι σκύλος - οδηγός;

Όχι, δεν είναι σκύλος - οδηγός. Είναι απλά το κατοικίδιο μου. Το φροντίζω και αυτό με παρακινεί να βγούμε έξω, όταν δεν έχω όρεξη.

Είναι πολύ γλυκός! Ευχαριστούμε που μας αφήσατε να τον χαϊδέψουμε! Γεια σας!

Να είστε καλά παιδιά! Γεια σας!

Κυρία Aurella, γιατί η κυρία που είδαμε καθόταν σε καροτσάκι;

Είχε κάποιο κινητικό πρόβλημα παιδιά και δεν μπορεί να περπατήσει.

Συνεχίζοντας προς το σχολείο, λίγο πιο πέρα...

Αυτό το σύμβολο τι είναι;

Μας δείχνει έναν άνθρωπο που κάθεται σε ένα καροτσάκι. Αυτό σημαίνει ότι μπορούν να παρκάρουν μόνο άτομα με ειδικές ανάγκες, κανένας άλλος.

Και η κυρία που είδαμε ανήκει ,δηλαδή, στα άτομα με ειδικές ανάγκες;

Σωστά! Όμως, εκτός από τα άτομα με κινητικά προβλήματα, υπάρχουν και άλλα άτομα που έχουν ειδικές ανάγκες.

Η ξαδέρφη μου κυρία έχει αυτισμό και η μαμά μου έχει πει ότι αυτά τα άτομα λέγονται άτομα με Ειδικές Ανάγκες.

Σωστά σου είπε Ορέστη. Όμως, δε θα πρέπει να αντιμετωπίζουμε τα άτομα αυτά με διαφορετικό τρόπο. Θέλουν να έχουν τα ίδια δικαιώματα με τα άτομα που δεν έχουν ειδικές ανάγκες, να μπορούν να ζουν χωρίς εμπόδια, όπως όλοι.

Έχετε δίκιο κυρία, αν και διαφορετικοί, όλοι είμαστε ίσοι!

Πολύ ωραίο αυτό που είπες Doriga.
Μπορούσε να συζητήσουμε πολλά γύρω
από αυτό με αφορμή και την παγκόσμια
ημέρα ειρήνης που είναι σήμερα.

Φθάσαμε στο σχολείο μας! Τι λέτε; Πάμε να
δείτε την τάξη μας και να κουβεντιάσουμε;
Θα δούμε και κάποια ιδιαίτερα βίντεο!

Ναι! Πάμε!!!

Ελάτε παιδιά, να η τάξη μας!

Είναι τέλεια, φωτεινή και ευρύχωρη!

Πάρτε θέσεις παιδιά! Οι ταινίες μικρού
μήκους και τα βίντεο θα αρχίσουν. Θα
παρακολουθούμε και ενδιάμεσα θα
συζητάμε. Σήμερα θα κουβεντιάσουμε για
τον ρατσισμό.

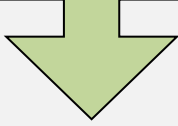
Τι είναι ο ρατσισμός κύριε;

Ο Ορέστης, η Jannet, η Dorina και ο Kevin παρακολουθούν στην τάξη τα βίντεο :

1. “Το ταξίδι της Μαρίας” <https://www.youtube.com/watch?v=OtrZrp6bToQ>
2. “The present” (= “Το δώρο”) <https://www.youtube.com/watch?v=WjqiU5FgsYc>
(υπότιτλοι: ρύθμιση στα ελληνικά)
3. “Η φτώχεια λέει παραμύθια” <https://www.youtube.com/watch?v=wCyMDaWyk4o>
4. “Would you give your jacket to Johannes? SOS Children's Villages Norway [OFFICIAL]”
(= “Εσύ θα έδινες το μπουφάν σου στον Johannes;” Παιδικά χωριά SOS, Νορβηγία)
<https://www.youtube.com/watch?v=L9O8j9QPZc8> (υπότιτλοι: ρύθμιση στα αγγλικά)
5. “Doll test” (= “Πείραμα με κούκλα”) <https://www.youtube.com/watch?v=QRZPw-9sJtQ>
6. “Born a racist” (= “Γεννημένος ρατσιστής”) <https://www.youtube.com/watch?v=xvoQO9oyc0E>

- Τι σημαίνει «ρατσισμός»; Από τι δημιουργείται, πώς εκδηλώνεται και πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί;
 - Τι σημαίνει «ειρήνη»;
 - Ποιοι ανήκουν στα «άτομα με ειδικές ανάγκες»;
 - Τι βοήθεια μπορεί να προσφέρει ένας σκύλος – οδηγός σε ένα άτομο με ειδικές ανάγκες;
- Χρησιμοποίησε ηλεκτρονικά ή μη λεξικά, εγκυκλοπαίδειες, σχετικά βιβλία για την έρευνα σου. Στο τέλος, συζήτησε τα αποτελέσματα της αναζήτησης σου με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες σου.

1. Επιλέγουμε τη σωστή απάντηση.

1. Σκύλος – οδηγός είναι

α) ο σκύλος που έχει εκπαιδευτεί να οδηγάει αυτοκίνητο.

β) ο σκύλος που έχει εκπαιδευτεί να οδηγάει ένα άτομο τυφλό ή με προβλήματα όρασης.

γ) ο σκύλος που έχει κάποιος στο σπίτι ως κατοικίδιο.

2. Ο σκύλος – οδηγός είναι συγχρόνως και κατοικίδιο;

α) Ναι.

β) Όχι.

γ) Όχι. Όταν ο σκύλος – οδηγός εργάζεται δεν πρέπει να τον χαϊδεύουμε και να του μιλάμε γλυκά, όπως ένα απλό κατοικίδιο, παρά μόνο με εντολές. Την ώρα εργασίας του, το ζώο αυτό, πρέπει να πάρει σημαντικές αποφάσεις για την ασφάλεια του ατόμου που συνοδεύει.

3. Άτομα με ειδικές ανάγκες είναι

α) τα άτομα με κινητικά προβλήματα.

β) τα άτομα με αυτισμό.

γ) τα άτομα που έχουν κάποιες ειδικές ανάγκες λόγω δυσκολιών ή προβλημάτων που έχουν, όπως κινητικά προβλήματα, αυτισμό, κ.ά.

4. Τα παιδιά και οι δάσκαλοι θα συζητήσουν

α) για την ειρήνη.

β) για τον ρατσισμό.

γ) για τον ρατσισμό με αφορμή την παγκόσμια ημέρα ειρήνης.

Γελάει καλύτερα όποιος γελάει τελευταίος Jannet! Εσύ ξεκίνησες πρώτη τις ασκήσεις στην 1^η ενότητα, αλλά εγώ τις τελείωσα πριν από εσένα!

Πού ξέρεις; Μπορεί την επόμενη φορά να ξεκινήσω και να τελειώσω πρώτη! Η ελπίδα πεθαίνει πάντα τελευταία!

2. Επιλέγουμε Σ (Σωστό) ή Λ (Λάθος).

“Το ταξίδι της Μαρίας”		
1. Η Μαρία όταν ήταν μικρή ανταποκρινόταν στο κοίταγμα, την αγκαλιά της οικογένειας της και έπαιζε με τα παιχνίδια της.	Σ	Λ
2. Τώρα η Μαρία, επειδή δυσκολεύεται με τον κόσμο γύρω της, τα έχει όλα οργανωμένα στο μυαλό της και ζει πιο ήσυχη.	Σ	Λ
3. Στη Μαρία αρέσουν οι ξαφνικές αλλαγές και όχι ένα σταθερό πρόγραμμα στην καθημερινότητα της.	Σ	Λ
4. Τη Μαρία τη βοηθούν εικόνες που δείχνουν τι κάνει κάθε μέρα την ίδια ώρα.	Σ	Λ
5. Η Μαρία δυσκολεύεται με πράγματα που σε εμάς φαίνονται απλά, όπως το να δέσει τα κορδόνια της, αλλά τους κερδίζει όλους με το χαμόγελο της.	Σ	Λ
6. Όταν η Μαρία δυσκολεύεται να κατανοήσει τα συναισθήματα και τις εκφράσεις των ανθρώπων, βρίσκει καταφύγιο στον δικό της κόσμο. Εκεί υπάρχουν πολλοί φανταστικοί της φίλοι.	Σ	Λ
7. Αυτό που θέλει η οικογένεια της Μαρίας είναι να είναι χαρούμενη και σιγά – σιγά όσο πιο ανεξάρτητη γίνεται.	Σ	Λ

“The present” (= “Το δώρο”)		
1. Όταν μπαίνει η μαμά στο σπίτι, το παιδί παίζει με παρέα και φως στο σπίτι ηλεκτρονικά παιχνίδια.	Σ	Λ
2. Το παιδί κλωτσάει το σκυλί γιατί είναι κουτσό.	Σ	Λ
3. Όση ώρα το σκυλί παίζει μόνο του με το μπαλάκι, το παιδί το κοιτάει και αλλάζει σιγά – σιγά διάθεση.	Σ	Λ
4. Το σκυλί καταφέρνει να σηκώσει το παιδί από τον καναπέ και να το κάνει να βγει έξω.	Σ	Λ
5. Με τη βοήθεια του σκυλιού, ίσως το παιδί νιώσει ότι μπορεί να είναι χαρούμενο ακόμη και αν έχει κινητικό πρόβλημα. Όπως χαρούμενο είναι και το σκυλί του.	Σ	Λ

“Η φτώχεια λέει παραμύθια”		
1. Το παιδί λέει ότι πήγε βόλτα με ένα μεγάλο αυτοκίνητο, ενώ πήγε με το λεωφορείο.	Σ	Λ
2. Το παιδί πήγε με τη μαμά του να φάει σε εστιατόριο.	Σ	Λ
3. Το βράδυ το παιδί με τη μαμά του πήγαν βόλτα στη θάλασσα.	Σ	Λ
4. Όταν κάποιος από την τάξη του είπε ότι λέει ψέματα, το παιδί ένιωσε αμήχανα και δε μίλησε.	Σ	Λ
5. Μάλλον το παιδί ντρέπεται που δεν μπορεί να ζει όπως άλλα παιδιά και γι' αυτό λέει ψέματα, για να μη το κοροϊδεύουν.	Σ	Λ

“Would you give your jacket to Johannes?” SOS Children's Villages, Norway (= “Εσύ θα έδινες το μπουφάν σου στον Johannes;” Παιδικά χωριά SOS, Νορβηγία)		
1. Το παιδί δεν έχει μπουφάν και τρέμει από το κρύο.	Σ	Λ
2. Δε μιλάει κανείς στο παιδί.	Σ	Λ
3. Όλοι που μιλάνε στο παιδί, στο τέλος βγάζουν κάποιο ρούχο τους και του το δίνουν για να μην κρυώνει.	Σ	Λ

“Doll Test” (= “Πείραμα με κούκλα”)		
1. Τα περισσότερα παιδιά δείχνουν ως «άσχημη» την έγχρωμη κούκλα	Σ	Λ
2. Τα περισσότερα παιδιά δείχνουν «κακή» κούκλα την έγχρωμη κούκλα.	Σ	Λ
3. Τα παιδιά φαίνεται να ντρέπονται όταν δείχνουν την έγχρωμη κούκλα ως την κούκλα που τους μοιάζει.	Σ	Λ

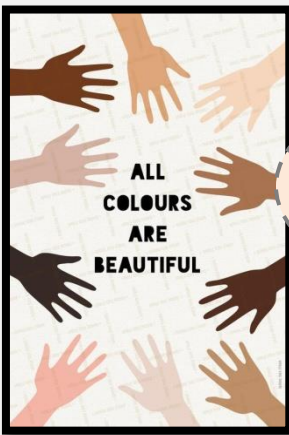
“Born a Racist” (= “Γεννημένος ρατσιστής”)		
1. Και τα τρία παιδιά δείχνουν να συμπαθούν το κορίτσι.	Σ	Λ
2. Όταν ο σεναριογράφος ζητάει από τα παιδιά να χαστουκίσουν το κορίτσι, εκείνα το κάνουν.	Σ	Λ
3. Το μήνυμα του βίντεο είναι ότι κανένα παιδί δε γεννιέται ρατσιστής.	Σ	Λ

1. Ρατσισμός και περιγραφή προσώπου.

Βάζουμε τις λέξεις στο σωστό σχήμα ανάλογα με το πότε τις χρησιμοποιούμε.

♦ξεχωρίζω ♦χοντρά / λεπτά ♦Αλβανός / -ίδα ♦ξενοφοβία ♦λεπτά ♦ανισότητα
♦χοντρά ♦Έλληνας / -ίδα ♦αδικία ♦απομόνωση ♦ρυτίδες έκφρασης
♦αρσενικό/αγόρι/άντρας ♦υποτιμάω ♦μετανάστης ♦πρόσφυγας ♦διαφορετικός ♦εχθρικός
♦μειονότητα ♦περιφρονώ ♦χριστιανός / -ίδα ♦θηλυκό / κορίτσι / γυναίκα ♦μουσουλμάνος / -α
♦άθεος / -η

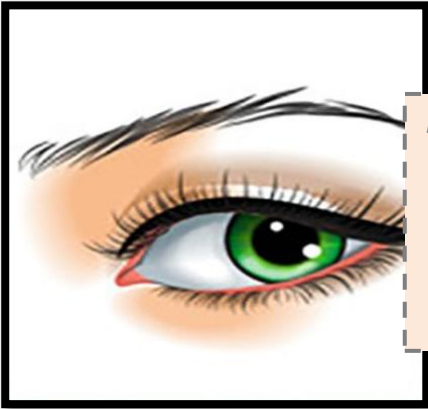
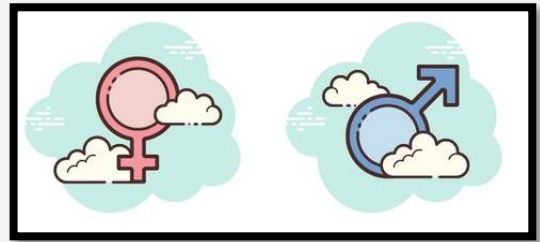
ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ

ΘΡΗΣΚΕΙΑ

ΦΥΛΟ

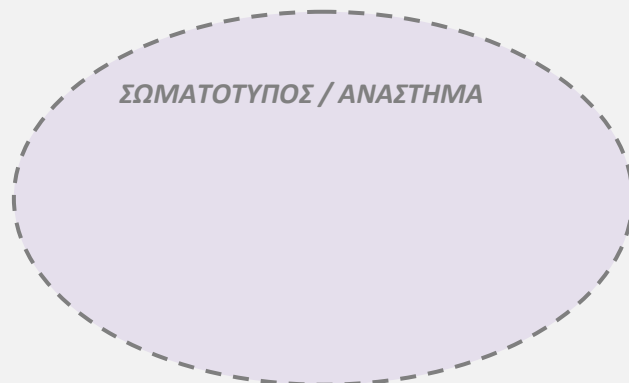
ΜΑΤΙΑ - ΦΡΥΔΙΑ

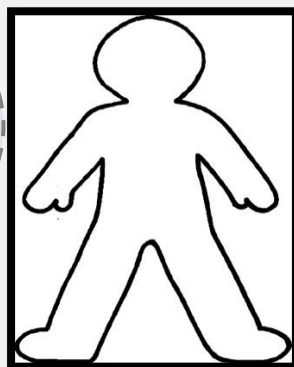
ΧΕΙΛΙΑ

ΜΑΛΛΙΑ

ΣΩΜΑΤΟΤΥΠΟΣ / ΑΝΑΣΤΗΜΑ

- ♦ αγορά
- ♦ χαρακτηριστικές κινήσεις
- ♦ εκφραστικά
- ♦ μπούκλες
- ♦ ψηλό / κοντό
- ♦ μαύρα ♦ ξανθά / καστανόξανθα
- ♦ αθλητικό / γυμνασμένο
- ♦ καστανά / καφέ
- ♦ ίσια ♦ καρέ ♦ μικρά
- ♦ μικροκαμωμένο / γεροδεμένο
- ♦ μεγάλα μάγουλα
- ♦ αδύνατο / λεπτό
- ♦ γαλανά / γαλάζια
- ♦ κοντά ♦ ντύσιμο
- ♦ μεγάλα ♦ σπαστά
- ♦ πορτοκαλί / κόκκινα
- ♦ φακίδες ♦ χοντρό
- ♦ μακριά ♦ κυματιστά

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

2. Συμπληρώνουμε τα κενά του κειμένου με τις λέξεις που ταιριάζουν.

ίσοι κοροϊδεύουμε ντόπιοι μοναξιά διακρίσεις ανώτεροι νιώθει απορρίπτουμε
μετανάστες φυλετικές ξενοφοβία αδικούμε αξίζει πρόσφυγες

Η δημιουργεί εχθρικά και περιφρονητικά αισθήματα προς τους
συνανθρώπους μας. Οι, κοινωνικές και θρησκευτικές
μας κάνουν να νιώθουμε, να τους άλλους, καθώς
πιστεύουμε ότι είναι διαφορετικοί από εμάς και άρα, δεν έχουν τα ίδια δικαιώματα. Όταν
..... και κάποιον, εκείνος αισθάνεται ότι δεν
..... και νιώθει μεγάλη

Κανείς δεν πρέπει να έτσι.

Όλοι,, και είμαστε άνθρωποι.

Όλοι είμαστε

3. Άτομα με ειδικές ανάγκες. Κοιτάμε τις εικόνες και γράφουμε τις λέξεις κάθε καρδιάς κάτω από τη σωστή ομάδα εικόνων.

κινητικά
προβλήματα -
φυσιοθεραπείες

κωφοί / βαρήκοοι -
νοηματική γλώσσα,
ακουστικό

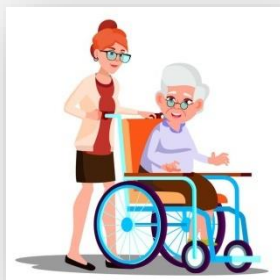
προβλήματα
όρασης / τυφλοί -
γραφή Braille

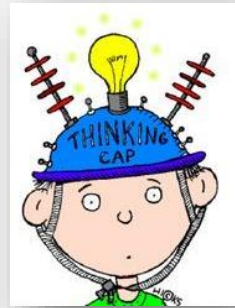
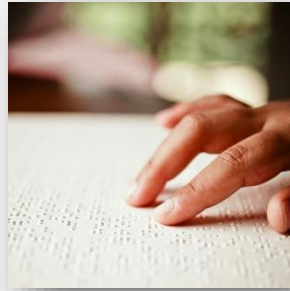
νοητική υστέρηση
- βοήθεια από
κάποιον

συναισθηματικές
δυσκολίες / προβλήματα
συμπεριφοράς -
ψυχολόγος

διαταραχές ανάπτυξης -
λογοθεραπεία,
εργοθεραπεία,
ψυχολόγος

μαθησιακές
δυσκολίες - ειδικός
παιδαγωγός

σχηματίζω τη γλώσσα

Άκλιτα μέρη του λόγου: Προθέσεις, Σύνδεσμοι, Μόρια• Προθέσεις

Οι **προθέσεις**, όπως ξέρουμε, είναι άκλιτες λέξεις που μπαίνουν μπροστά από ουσιαστικά, επίθετα, αντωνυμίες, αριθμητικά και επιρρήματα και φανερώνουν **τόπο, χρόνο, αιτία, τρόπο**, κ.ά. Κάποιες γνωστές μας προθέσεις είναι **σε, για, με, από, μετά, μέχρι, παρά**.

Τώρα, θα δούμε και δύο νέες προθέσεις:

➤ **ως** → **χρόνο, τόπο**

π.χ. Θα διαβάσουμε **ως το απόγευμα** και μετά θα πάμε κινηματογράφο. (**ως + αιτιατική, χρόνος**)
Σ' αγαπώ από εδώ **ως τον ουρανό!** (**ως + αιτιατική, τόπος**)

➤ **χωρίς** → **στέρηση**

π.χ. **Χωρίς** εσένα δεν ξέρω τι θα έκανα. (**χωρίς + αιτιατική, στέρηση**)

👏 Θυμόμαστε τι είναι η **αποκοπή**. π.χ. απ' τη θάλασσα

Μαθαίνουμε τι γίνεται στην **έκθλιψη**: χάνεται το τελευταίο φωνήεν μιας λέξης μπροστά από το αρχικό φωνήεν της επόμενης λέξης.

Στη θέση του φωνήεντος που χάνεται σημειώνουμε την απόστροφο ' .

π.χ. απ' έξω, σ' εμένα, μ' αυτά

• Σύνδεσμοι :

Οι **σύνδεσμοι**, όπως ξέρουμε, είναι άκλιτες λέξεις που συνδέουν λέξεις, φράσεις ή προτάσεις. Θυμόμαστε τους συνδέσμους που έχουμε μάθει ως τώρα και μαθαίνουμε **καινούργιους**:

Σύνδεσμοι	
Παρατακτικοί	Υποτακτικοί
συμπλεκτικοί (και*, κι)	αιτιολογικοί (γιατί)
διαζευκτικοί (ή)	χρονικοί (όταν, πριν , ενώ)
αντιθετικοί (αλλά, όμως, μα)	ειδικοί (ότι, που)
συμπερασματικοί (λοιπόν)	διστακτικοί / ενδοιαστικοί (μήπως)
	τελικοί (να, για να)
	υποθετικοί (αν)

📌 Δεν μπερδεύουμε τον **ειδικό σύνδεσμο που** με την **αναφορική αντωνυμία που = οποίος -α -ο** και το **ερωτηματικό επίρρημα πού** - το ερωτηματικό **πού** τονίζεται , ενώ τα άλλα δύο όχι! - .

*Βρίσκω στο κείμενο συνδέσμους, αναγνωρίζω τα είδη τους και πώς λειτουργούν.

• Μόρια :

Τα **μόρια**, όπως ξέρουμε, είναι άκλιτες μονοσύλλαβες λέξεις που τις χρησιμοποιούμε συχνά στη γλώσσα μας με διάφορες σημασίες.

Μόρια		
μόριο	είδος - σημασία	παράδειγμα
να + ουσιαστικό / αντωνυμία	δεικτικό - δείχνει	Να η αγελάδα! Να τη! (τη = αυτή, αδύνατος τύπος προσωπικής αντων.)
θα	<ul style="list-style-type: none"> ♦ μελλοντικό – κάτι που θα γίνει στο μέλλον ♦ δυνητικό – κάτι που είναι δυνατό να γίνει ♦ πιθανολογικό – κάτι που είναι πιθανό να γίνει 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Θα έρθω απόψε! ♦ Αν ήθελα, θα ερχόμουν. ♦ Θα έφυγαν.

1. Συμπληρώνουμε τα κενά με την πρόθεση που ταιριάζει:

παρά, μέχρι, ως, χωρίς, σε, για, απ', γι', με

1. να βοηθήσεις τον Ισμαήλ, εγώ θα μαγειρέψω.
2. Γινόμαστε καλύτεροι ο καθένας μόνος, αλλά και όλοι μαζί, για μια ζωή διακρίσεις και ανισότητα.
3. το τέλος του χειμώνα, θα έχω τελειώσει την εργασία μου.
4. Πήραμε ένα δώρο εσένα και ένα αυτόν.
5. Ο δρόμος τη Θεσσαλονίκη μέχρι το Κιλκίς είναι μία ώρα.
6. Τα βουνά της Αλβανίας καλύφθηκαν χιόνια.
7. Η Μύριαμ ήρθε το πρωί εμένα για να ρωτήσει για το καινούργιο παιδί του σχολείου.
8. λίγο να χάσει τον αγώνα τόσο που αργοπόρησε.
9. Ο κόσμος δεν είναι χαρούμενος ειρήνη.
10. εδώ ήταν! Δε θα ανεχτώ άλλη φασαρία στην τάξη!

2. Υπογραμμίζουμε τους συνδέσμους και κυκλώνουμε ποιες λέξεις, φράσεις ή προτάσεις συνδέουν. Γράφουμε δίπλα από κάθε πρόταση το είδος του συνδέσμου.

1. Πριν έρθεις, κανείς δε χόρευε.
2. Το έμαθα που αρρώστησες.
3. Φοβήθηκε μήπως δεν τα πήγε καλά στο διαγώνισμα.
4. Μίλησες πολύ ωραία! Έπρεπε λοιπόν να σε χειροκροτήσουμε.
5. Συμφωνώ μα δε θέλω.
6. Θα φύγω για να ηρεμήσεις.
7. Άλλα μου λες αλλά άλλα κάνεις.
8. Θέλεις ή δε θέλεις, το πάρτι θα γίνει.
9. Έκανα δουλειές, πριν χτυπήσει το τηλέφωνο.
10. Ενημερώθηκαν οι κάτοικοι που έφυγες.
11. Σκεφτόντουσαν μήπως κάποιος τους παρακολουθεί.
12. Πάρε λοιπόν την τσάντα σου και κάνε γρήγορα! Το λεωφορείο φθάνει!

3. Χρωματίζουμε τα μόρια του κειμένου και γράφουμε δίπλα τη σημασία του. Στο τέλος, σχηματίζουμε μία φράση ή πρόταση με το κάθε είδος.

«Μαμά, να η δασκάλα μας! Κοίταξε την, έρχεται! Να τη! Φοράει μακρύ ροζ φόρεμα και ένα αρχοντικό καπέλο! Σήμερα θα μας συνοδεύσει σε μια μοναδική εκδρομή! Αν τη ρωτήσεις, θα σου πει πού θα πάμε. Να και ο δάσκαλος της Κατερίνας! Πιο πέρα θα είναι και οι υπόλοιποι δάσκαλοι και ο διευθυντής. Θα περάσουμε υπέροχα, έλα, πάμε! Θα χτυπήσει το κουδούνι κι εμείς ακόμα δε θα έχουμε φθάσει!»

Μόριο	Σημασία

-
-
-
-

4. Δημιουργούμε δύο δικά μας παραδείγματα με τη χρήση της γενικής και δύο με τη χρήση της αιτιατικής.

- ✓
- ✓
- ✓
- ✓

Η χρήση της γενικής και της αιτιατικής πτώσης

ΓΕΝΙΚΗ

• Η γενική όταν συνοδεύει **ουσιαστικά και επίθετα** φανερώνει:

→ την κτήση, ότι κάτι ανήκει σε κάποιον - ΓΕΝΙΚΗ ΚΤΗΤΙΚΗ -

π.χ. το μπαστούνι του παππού

→ την ιδιότητα, δίνει ιδιότητες στο ουσιαστικό που προσδιορίζει - ΓΕΝΙΚΗ ΤΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ -

π.χ. ο καθηγητής ιστορίας, τα γυαλιά ηλίου

→ τον χρόνο, ημέρα, χρονική διάρκεια, ηλικία - ΓΕΝΙΚΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ -

π.χ. τα φρούτα του καλοκαιριού, το κρύο του χειμώνα, άδεια πέντε ημερών, μωρό τριών μηνών

~

• Η γενική όταν συνοδεύει **ρήματα** λειτουργεί ως:

→ έμμεσο αντικείμενο (χρησιμοποιείται συχνά η γενική της προσωπικής αντωνυμίας)

π.χ. Δώσε της Άννας φαγητό. , Ρίξε μου αλάτι. , Ρίξε μου το.

~

• Η γενική όταν συνοδεύει **απρόσωπα ρήματα** λειτουργεί ως:

→ το πρόσωπο που θεωρείται ότι σχετίζεται με την ενέργεια του ρήματος - ΓΕΝΙΚΗ

π.χ. Της αρέσει το κόκκινο.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΗ-

~

• Η γενική συνοδεύει **επιφωνήματα**:

→ χαιρετισμού (χρήση προσωπικής αντωνυμίας), κ.ά.

π.χ. Γεια σου. , Μπράβο σου!

ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ

• Η αιτιατική χρησιμοποιείται:

→ εμπρόθετη ως **έμμεσο αντικείμενο** (με τις προθέσεις **σε, για**)

π.χ. Η Μαίρη διδάσκει αγγλικά σε έξι παιδιά. , Δίνω το βιβλίο σε εσένα.

→ ως **επίρρημα** που δηλώνει χρόνο (χωρίς ή με πρόθεση – **από, μέχρι, πριν, ως, για**) - ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ

π.χ. Γυρίζω σπίτι νύχτα. , Τον Σεπτέμβριο ανοίγουν τα σχολεία.

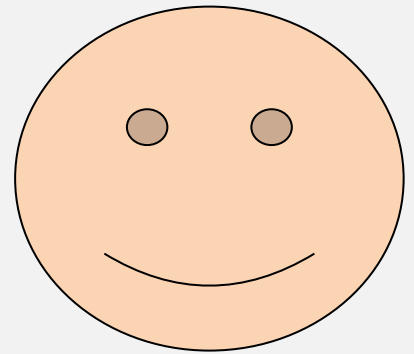
ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ-

Την Κυριακή περάσαμε πολύ ωραία. , Έχει να φάει από την Κυριακή. ,

Μέχρι τα μεσάνυχτα θα μείνω.

5. Βρίσκουμε τις γενικές και τις αιτιατικές και τις γράφουμε στη σωστή στήλη.

1. Έπεσαν τα βιβλία της Κωνσταντίνας το πρωί σχολείο.
2. Τα σχολεία κλείνουν στις διακοπές των Χριστουγέννων.
3. Χάλασαν τα φτερά του αεροπλάνου.
4. Απόψε φόρεσα τα σκουλαρίκια της Σωτηρίας.
5. Στρώστε το τραπέζι του φαγητού.
6. Τα κίτρινα και τα πορτοκαλί φύλλα είναι του φθινοπώρου.
7. Ο σκύλος της Ηλιάνας είναι πέντε χρονών.
8. Σου πάει το λαδί χρώμα.
9. Γεια σου Κυριάκο! Πώς πήγε το σχολείο;
10. Το απόγευμα θα πάμε στο λούνα παρκ.
11. Μέχρι το Πάσχα θα έχω μάθει Ισπανικά!
12. Από το μεσημέρι έχει να με πάρει τηλέφωνο.
13. Βράδυ θα έρθω.
14. Χάρισε ένα χαμόγελο σε όλους.
15. Του αρέσει να μελετάει μόνος.
16. Χάρισε της τα.

γενική

γενική κτητική	γενική της ιδιότητας	γενική του χρόνου	γενική ως έμμεσο αντικείμενο	γενική υποκειμενική	γενική με επιφωνήματα

αιτιατική

αιτιατική ως έμμεσο αντικείμενο	αιτιατική ως επίρρημα

1. Ακούμε προσεκτικά την περιγραφή ενός ζώου και διαλέγουμε τη σωστή απάντηση.

1. Ποιο είναι το όνομα του σκύλου που περιγράφεται;

α) Αλέξανδρος

β) Αλέξης

γ) Αλέξιος

2. Πού συνάντησε το αφεντικό του σκύλου πρώτη φορά το ζώο;

3. Τι μέγεθος έχει το σκυλί;

4. Τι χρώμα έχει το σκυλί;

5. Ποιο είναι το θετικό και συγχρόνως αρνητικό χαρακτηριστικό του ζώου;

6. Τι έκανε το σκυλί την πρώτη ημέρα που πήγε στο σπίτι;

2. Ακούμε προσεκτικά την επιστολή που έγραψε ένας μαθητής ΣΤ τάξης στο πλαίσιο μιας σχολικής άσκησης. Με ποια χρονική σειρά αναφέρει τα παρακάτω;

..... Πρέπει να λάβουμε μέτρα για να σταματήσει σιγά – σιγά ο ρατσισμός.

..... Ο ρατσισμός είναι ικανός να γίνει αιτία να σκοτωθεί ένα παιδί, ψυχολογικά και σωματικά.

..... Η αγάπη είναι ένα από τα δικαιώματα των παιδιών, όπως και η ψυχαγωγία και η μόρφωση.

..... Τα θύματα του ρατσισμού μπορεί να ξεκινήσουν πόλεμο για να εκδικηθούν.

3. Παρακολουθούμε προσεκτικά ένα βίντεο για μια διαταραχή ανάπτυξης που λέγεται «αυτισμός» και επιλέγουμε τη σωστή απάντηση.

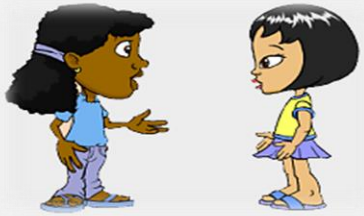
1. Κάποιοι άνθρωποι μπορεί να διαφέρουν από άλλους ανθρώπους
 - α) σε πράγματα που φαίνονται.
 - β) σε πράγματα που δε φαίνονται.
 - γ) σε πράγματα που φαίνονται, σε πράγματα που δε φαίνονται και στον τρόπο που βλέπουν τον κόσμο.

2. Ο «αυτισμός» μπορεί να εξηγηθεί και ως
 - α) ένας τρόπος σύνδεσης του μυαλού που επηρεάζει τις αισθήσεις, την αντίληψη των γεγονότων και των επαφών με άλλους ανθρώπους.
 - β) ένα ταλέντο σε κάποιες δραστηριότητες, όπως η μουσική.
 - γ) η ευκολία στη δημιουργία φίλων.

3. Όταν κάποιο αυτιστικό άτομο μπερδεύεται και δε νιώθει καλά εξαιτίας του περιβάλλοντος στο οποίο βρίσκεται:
 - α) ζητάει αμέσως βοήθεια από κάποιον.
 - β) ζαλίζεται και λιποθυμάει.
 - γ) τρομάζει και εφαρμόζει κάποιες συμπεριφορές – περίεργες για τους μη αυτιστικούς ανθρώπους - για να ηρεμήσει.

4. Με λίγα λόγια, ο αυτισμός είναι
 - α) ένα συναίσθημα.
 - β) μια διαφορετική αντίληψη του κόσμου.
 - γ) ένα καταπληκτικό πράγμα.

1. Ο κύκλος των συναισθημάτων!

1) Κάνουμε ομάδες 4 ή 6 ατόμων και καθόμαστε κάτω δημιουργώντας έναν κύκλο.

2) Κλείνουμε για λίγο τα μάτια, ηρεμούμε και συγκεντρωνόμαστε.

3) Ακούμε από τον / την δάσκαλο / -α μας, τι έκφραση προσώπου μας λέει να πάρουμε.

4) Μεταξύ των εκφράσεων, χαλαρώνουμε το πρόσωπο μας και εξηγούμε πότε χρησιμοποιούμε την κάθε έκφραση. π.χ. *ενώνω τα φρύδια μου όταν είμαι νευριασμένος.*

5) Τώρα, κάνουμε ζευγάρια και καθόμαστε ο ένας απέναντι από τον άλλο. Το ένα άτομο από κάθε ζευγάρι κάνει πρώτο μια έκφραση, και το άλλο άτομο του ζευγαριού προσπαθεί να τη μιμηθεί.

6) Τώρα, στις εκφράσεις προσώπου προσθέτουμε και κινήσεις του σώματος μας για να δείξουμε το συναίσθημα που μας ζητάει ο / η δάσκαλος / -α.

7) Στο τέλος, συζητάμε όλοι μαζί πότε νιώσαμε και πότε δε νιώσαμε ωραία, σε ποια συναισθήματα - εκφράσεις.

8) Στο τέλος, κόβουμε τις εικόνες με τα συναισθήματα από το **Παράρτημα**. Γράφουμε πίσω από κάθε εικόνα το συναίσθημα που εικονίζει και φυλάμε τις κάρτες για μελλοντικά παιχνίδια.

Για παράδειγμα: μπορούμε να δείχνουμε την κάθε εικόνα σε έναν φίλο ή μια φίλη μας και να ζητάμε να αναγνωρίσει το συναίσθημα ή να το μιμηθεί.

2. Περιγράφουμε ένα αντικείμενο ή ζώο που μας αρέσει.

➤ Συμβουλευόμαστε τα βήματα από το «σκέφτομαι και γράφω».

- 1. Διαλέγουμε και περιγράφουμε έναν σκύλο – οδηγό ή ένα αναπηρικό αμαξίδιο.**
➤ Πηγαίνω στην 3^η ενότητα και θυμάμαι τι χρησιμοποιώ πολύ σε μια περιγραφή.

1) i) Ποιο είναι το ζώο – το όνομα του;
ii) Πότε και πού το συνάντησα / απέκτησα;
iii) Ποια είναι η ιστορία του; (από πού έρχεται / είναι)

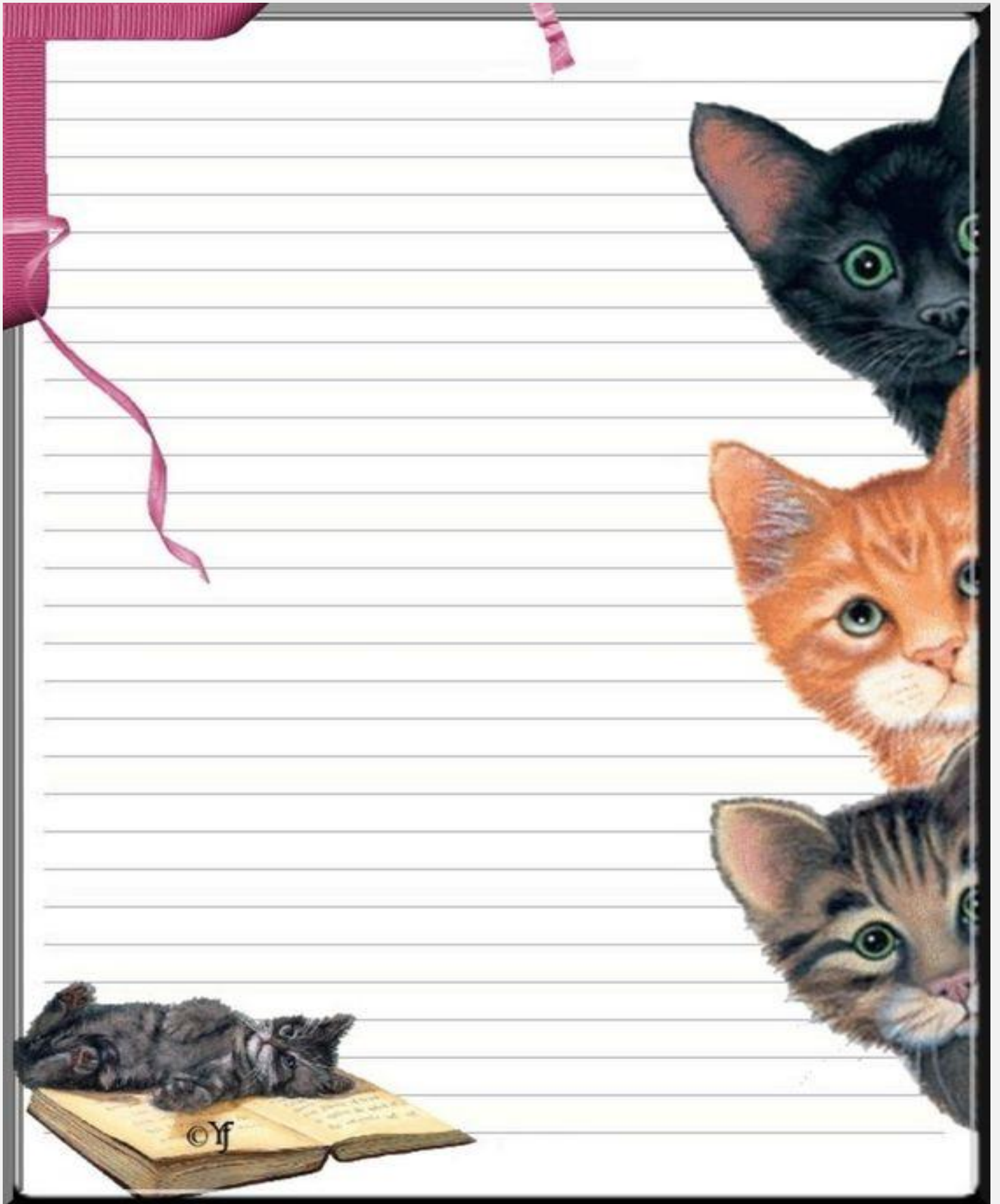
2) i) Πώς είναι εξωτερικά; (μέγεθος, χρώμα, τρίχωμα, ύψος, κ.ά.)
ii) Πώς είναι σε συμπεριφορά; (συνήθειες, ελαττώματα, προτερήματα, κ.ά.)
iii) Ποια είναι η σχέση του με τον άνθρωπο – περιστατικά με το ζώο

3) Συναισθήματα - Σκέψεις – Ευχές

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΖΩΟΥ

βήματα

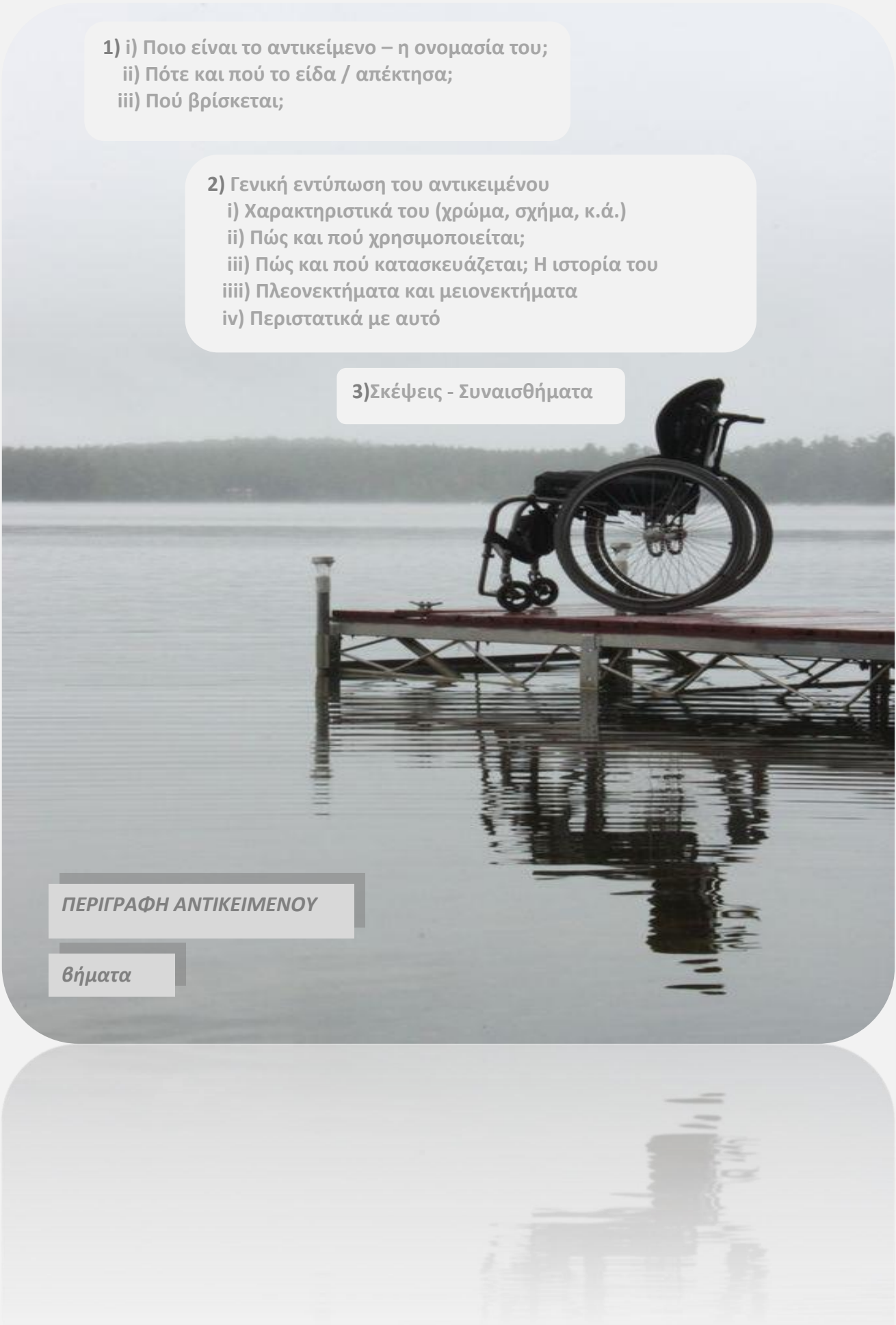
- 1) i) Ποιο είναι το αντικείμενο – η ονομασία του;
ii) Πότε και πού το είδα / απέκτησα;
iii) Πού βρίσκεται;

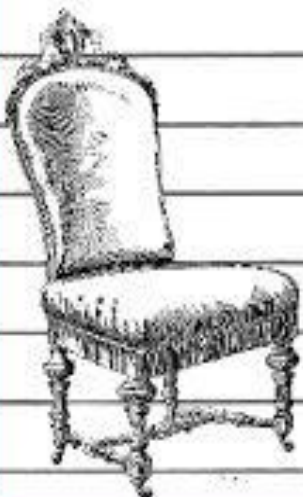
- 2) Γενική εντύπωση του αντικειμένου
 - i) Χαρακτηριστικά του (χρώμα, σχήμα, κ.ά.)
 - ii) Πώς και πού χρησιμοποιείται;
 - iii) Πώς και πού κατασκευάζεται; Η ιστορία του
 - iiii) Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα
 - iv) Περιστατικά με αυτό

3) Σκέψεις - Συναισθήματα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

βήματα

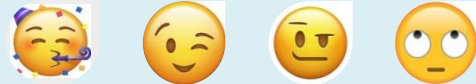
2. Θυμόμαστε πώς γράφουμε ένα γράμμα (βλ. 6^η Ενότητα) και πώς εκφράζουμε την άποψη / γνώμη μας για ένα θέμα (βλ. 5^η Ενότητα). Γράφουμε σε έναν συμμαθητή / μια συμμαθήτρια μας ένα γράμμα με την άποψη μας για τον ρατσισμό (τι είναι, μορφές / είδη, παραδείγματα, τρόποι αντιμετώπισης) και στο τέλος, ρωτάμε και τη δική του / της. Ταχυδρομούμε το γράμμα, αφού ζητήσουμε τα στοιχεία κατοικίας του / της. Στο τέλος, φέρνουμε όλοι τα γράμματα στον κύριο / στην κυρία μας, η οποία τα μαζεύει όλα και τα διαβάζει. Προσπαθούμε όλοι μαζί να ταιριάξουμε τον κάθε αποστολέα με τον παραλήπτη του. ~ *Προσοχή!* Δε πρέπει κανείς να μάθει σε ποιον / ποια γράφουμε γράμμα, εκτός από αυτόν / -η που θα το λάβει. ➤ *Χρησιμοποιούμε λέξεις από το την άσκ.2 του «λεξιλογίου».*

Στην 8^η ενότητα έμαθα...

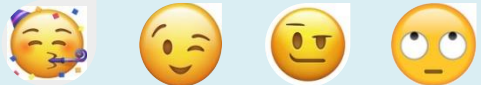
Να διαβάζω και να καταλαβαίνω

•το κείμενο «Μαθαίνουμε για τα Α.Μ.Ε.Α.»

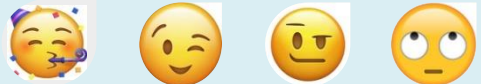

Να ακούω και να καταλαβαίνω

•την περιγραφή ενός ζώου

•ένα βίντεο για τον αυτισμό

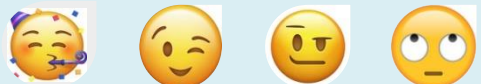

•ένα γράμμα για τον ρατσισμό

Να σκέφτομαι και να γράφω

•περιγραφή για έναν σκύλο – οδηγό ή ένα αναπηρικό αμαξίδιο

•ένα γράμμα με την άποψη μου για τον ρατσισμό και να το ταχυδρομώ

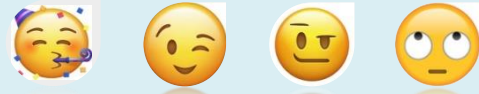

Να μιλώ και να επικοινωνώ

•για να ονομάζω τα συναισθήματα και να συζητώ γι' αυτά

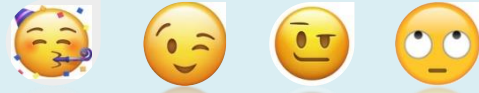

•για να περιγράψω ένα αντικείμενο ή ένα ζώο

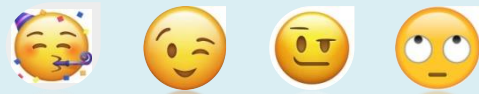

Λεξιλόγιο

•για τον ρατσισμό και την περιγραφή προσώπου

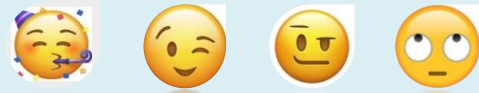

•για τα άτομα με ειδικές ανάγκες

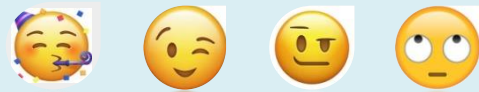

Κανόνες της γλώσσας

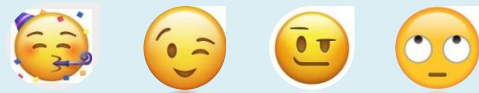
•για προθέσεις, συνδέσμους και μόρια

•για τη χρήση της γενικής πτώσης με ουσιαστικά και επίθετα, με ρήματα και με επιφωνήματα

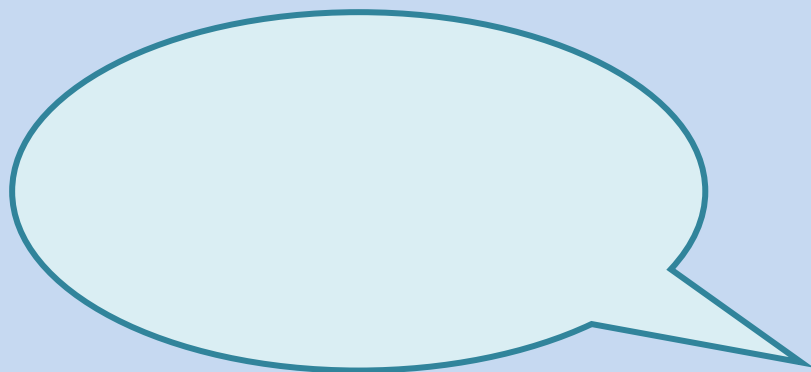
•για τη χρήση της αιτιατικής πτώσης ως έμμεσο αντικείμενο με πρόθεση και ως χρονικό επίρρημα

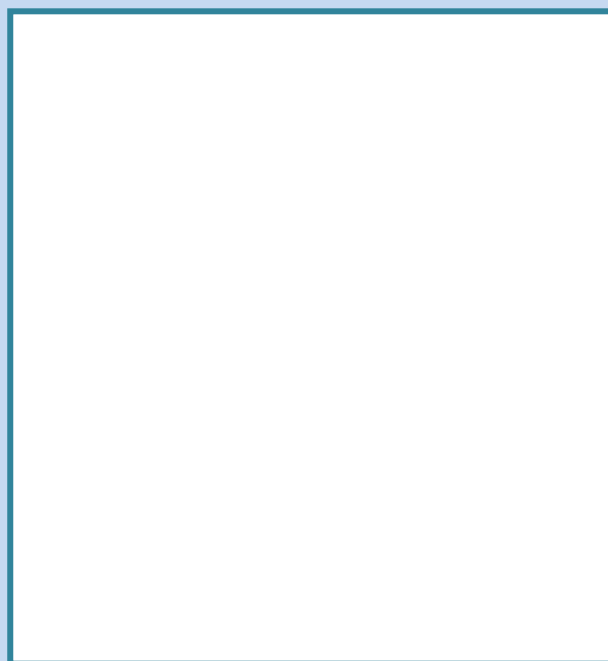
Σας περίμενα με
αγωνία!!! Τι κάνατε
παιδιά, τα καταφέρατε;

Απαντώ:

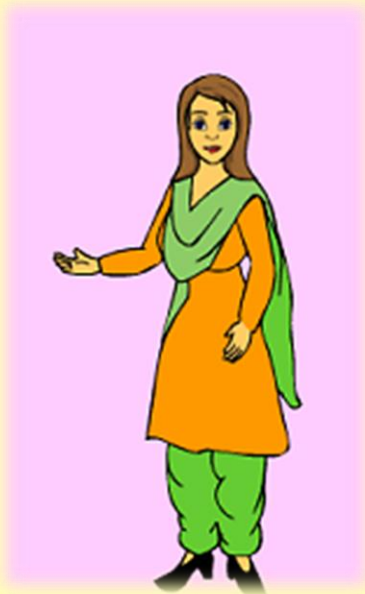
Με ζωγραφίζω →

~ Τέλος ~

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - 1^Η ΕΝΟΤΗΤΑ

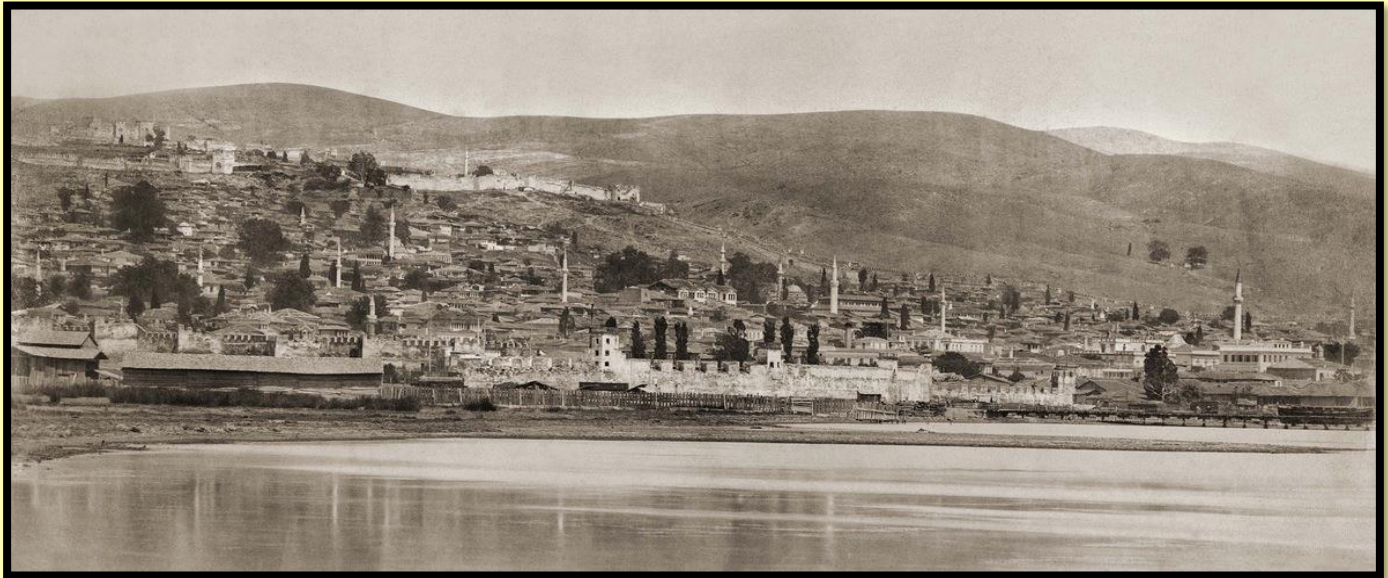
• Δραστηριότητα: *Μιλώ και επικοινωνώ*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - 1^Η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - 2^Η ΕΝΟΤΗΤΑ

Τα τείχη της Θεσσαλονίκης παλιά.

Η πολιτεία Καρκασόν στη σύγχρονη Γαλλία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - 2^Η ΕΝΟΤΗΤΑ

• Δραστηριότητα: «μαθαίνω τους κανόνες της γλώσσας», Τακτικά αριθμητικά

Αριθμοί	Απόλυτα αριθμητικά	Τακτικά αριθμητικά
1	ένας, μία (μια), ένα	πρώτος
2	δύο (δυο)	δεύτερος
3	τρεις, τρία	τρίτος
4	τέσσερις, τέσσερα	τέταρτος
5	πέντε	πέμπτος
6	έξι	έκτος
7	εφτά (επτά)	έβδομος
8	οχτώ (οκτώ)	όγδοος
9	εννέα (εννιά)	ένατος
10	δέκα	δέκατος
11	έντεκα	ενδέκατος (εντέκατος)
12	δώδεκα	δωδέκατος
13	δεκατρία	δέκατος τρίτος
14	δεκατέσσερα	δέκατος τέταρτος
15	δεκαπέντε	δέκατος πέμπτος
16	δεκαέξι (δεκάξι)	δέκατος έκτος
17	δεκαεφτά (δεκαεπτά)	δέκατος έβδομος
18	δεκαοχτώ	δέκατος όγδοος
19	δεκαεννιά	δέκατος ένατος
20	είκοσι	εικοστός
21	είκοσι ένας, είκοσι μία, είκοσι ένα	εικοστός πρώτος
22	είκοσι δύο	εικοστός δεύτερος
30	τριάντα	τριακοστός
40	σαράντα	τεσσαρακοστός
50	πενήντα	πεντηκοστός
60	εξήντα	εξηκοστός
70	εβδομήντα	εβδομηκοστός
80	ογδόντα	ογδοηκοστός
90	ενενήντα	ενενηκοστός
100	εκατό	εκατοστός
101	εκατόν ένας, εκατό μία, εκατόν ένα	εκατοστός πρώτος
200	διακόσιοι, -ες, -α	διακοσιοστός
300	τριακόσιοι, -ες, -α	τριακοσιοστός
1000	χίλιοι, χίλιες, χίλια	χιλιοστός
1.000.000	ένα εκατομμύριο	εκατομμυριοστός
1.000.000.000	ένα δισεκατομμύριο	δισεκατομμυριοστός

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - 5^Η ΕΝΟΤΗΤΑ

- Δραστηριότητα: «μιλώ και επικοινωνώ» (άσκ.1)

Εικόνα 1

Εικόνα 2

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - 8^Η ΕΝΟΤΗΤΑ

- Δραστηριότητα: «μιλώ και επικοινωνώ» (άσκ.1)

θυμώνω

βαριέμαι

μπερδεύομαι

παραξενεύομαι

απογοητεύομαι

νιώθω αμήχανα

ενθουσιάζομαι

γκρινιάζω

χαίρομαι

ανησυχώ

περηφανεύομαι

λυπάμαι

τρομάζω

ντρέπομαι

νιώθω ανόητα

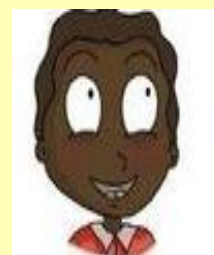
εκπλήσσομαι

ηρεμώ

αγχώνομαι

νιώθω γενναία

συγκεντρώνομαι

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - 8^Η ΕΝΟΤΗΤΑ

είμαι αφηρημένος

νιώθω ελπίδα

νιώθω μόνος

είμαι συγκλονισμένη

κουράζομαι

πληγώνομαι

ενοχλούμαι

νιώθω φιλικά